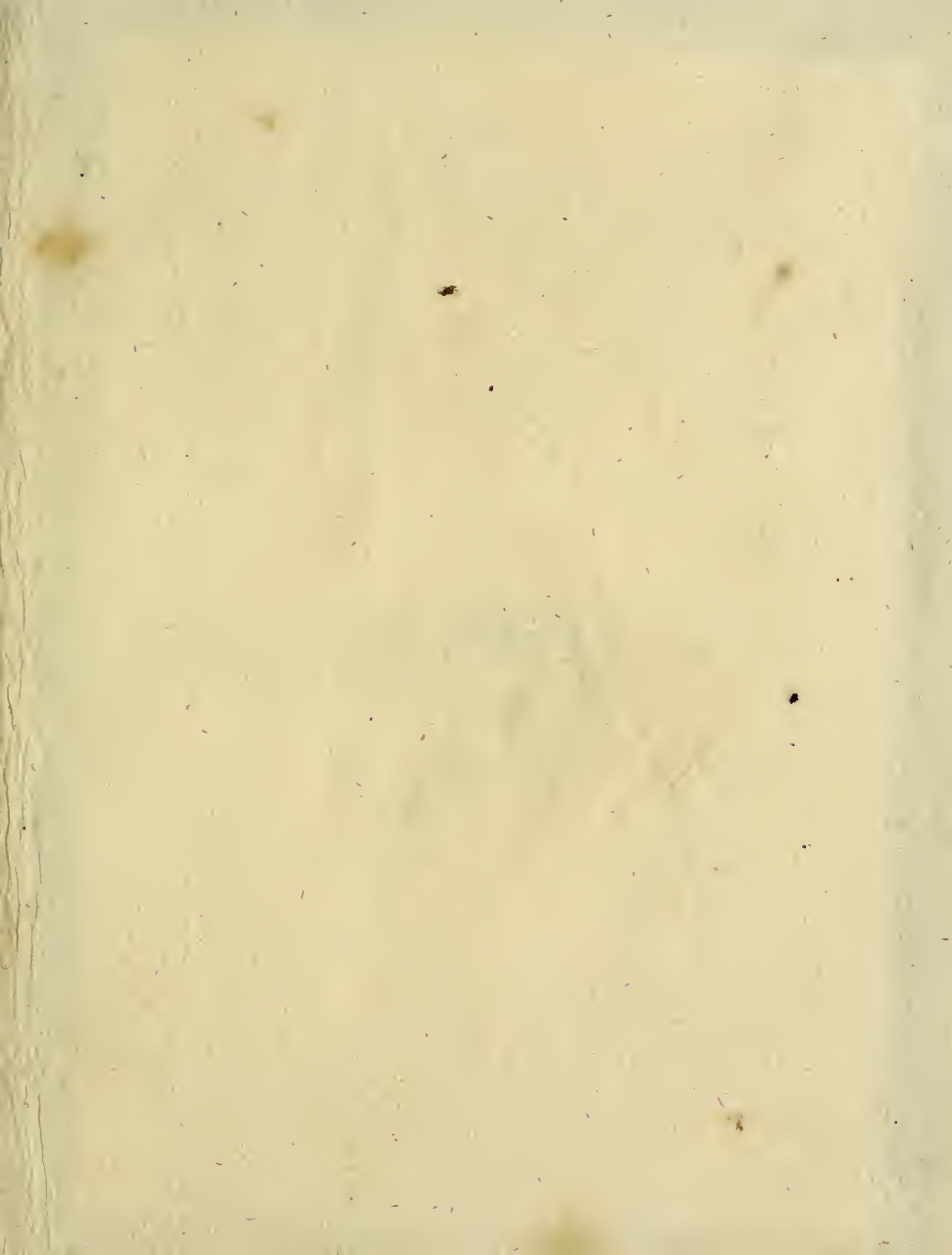
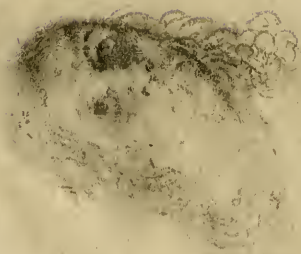

F.V. *Hooftstraetens*
VOORHOF
der
ZIELE.

R. de Rooy
 fecit

*Fastidius bona prius
 Incipe colla iugo retrahere;
 Vera dehinc animum subierint.*

Par. 1.
 1860

117. 0

HET VOORHOF der ZIELE,

Behangen met leerzaeme PRENTEN en
ZINNEBEELDEN,

Door F. v. H.

*Fortior est, qui se, quam qui fortissima vincit
Mænia. ——— ——— ———*

Tot ROTTERDAM,

By FRANÇOIS van HOOGSTRAETEN,
Boekverkooper. Anno 1668.

NET VOORNOE

de

ZIELE

DE INDIENEN EN HET
NEDERLAND

DEEL I

DE INDIENEN EN HET NEDERLAND

DE INDIENEN EN HET NEDERLAND

DE INDIENEN EN HET NEDERLAND
DEEL I

R.B.R.
D-7
H779V

Den Eerentfesten, Wijzen, Voorzienigen
ende zeer Discreten. HEERE

MR JOHAN DE VRIES,

Regeerend Burgermeester, Raed ende Vroedtschap

der Stad ROTTERDAM,

M I T S G A D E R S

*Bewinthebber van de Geoctroyeerde Oostindische Com-
pagnie ter Kamere van dezelve Stad.*

Ven gelijk de genen, die met de koortse
bevangen zijn, van hunne Medecijn-
meesteren niet juist op eenerhande ma-
niere, en met even dezelve drancken ge-
holpen worden: zoo worden ook de
genen, die ziek van gemoed, en dage-
lijksche zwakheden en gebreeken zijn
onderworpen, niet op gelijke maniere genezen. Onder
zoo veele vernuften, die dit mijn zeggen niet alleen be-
vestigt, maer ook metter daet bewezen hebben, zijn
voor al te reekenen die twee vermaerde Wijzen, welker
naemen ons van de grijze outhoud zijn overgelevert, te
weten, *Democritus* en *Heracitus*, die beide de doo-
lingen der blinde menschen waarnemende, en van harte
wenshende hen op den rechten wegh te brengen, noch-
tans twee strijdige middelen daer toe gebruikten; want
d'een poogde met lachen, d'ander met schreien tot
* 3. zijn

zijn oogmerk te komen. Het zal dan, Achtbaere HEER, by uw E. Achtb. te verschoonen zijn, dat ik, aenmerkende de verscheidenheit der menschelijke zinlijkheden en tochten, zoodanige stoffen in Vaerzen ontworpen hebbe, die zelf den Predikstoel niet oneigen kunnen gerekent worden; my aldus in den tijd, dien ik voor my zelven houde, met een eerlijke oeffeninge vermaeckende, en om, by deze of gene gelegentheden, niet al te zeer te vervreemden van het Hemelsch aengezichte der deugt; want men kan aldus, mijns oordeels, door Beelden en woorden, door het gezicht en gehoor, twee zinnen, die, na het zeggen des Philosophs, werktuigen van de Wetenschap zijn, gesticht worden. Dusdanig een slag van leeren en onderwijzen is niet alleen by onzen tijd, gelijk dat noch de schriften van *Heinsius*, *Boxhornius*, *de Brune*, *Cats*, en meer andere kunnen getuigen, maer ook, gelijk uw E. Achtbaerh. buiten twijffel zal bekend zijn, in d'oude tijden, en voor veele honderden van jaeren gebruikt geweest. Want by d'Egyptenaeren wert de wijsheit geleert door teekenen en figuren; de Fabelen van *Esopus* onderwijzen ons door Beeften en Dieren; en het vermaert Taferceel van *Cebes*, een heerlijk overblijffel der Ouden, is ook niet dan met Zinnebeelden bezet, en wel te recht gerekent eene waerachtige Leermeeftresse der wijsheit; Ook onderrechtte de Romein *Tarquinius* zijnen Zoon door Zinnebeelden, wanneer hy in zijnen tuin de struiken der Mankoppen afmaeiende, hem daer mede te kennen gaf, dat hy, in de beroerte van het gemeene beste, de hoofden der wederspannelingen most uitroeien.

Maer wat zoek ik getuygenissen by lang verstorve
Hei-

Heidenen, daer zelf in het Oud Verbond de Godtlooze *Abimelech* met de beeltenissen der boomen door zijnen broeder *Jotham* wort overgehaelt ? Ook gebruikte de Propheet *Nathan*, daer *David* zich met overspel en dootslag bevlekt hadde, zijne verzierde beeltenissen, om hem daer mede, als met een uitnemend middel, weder te recht te brengen; Gelijk ook by den zelve Koning die Vrouwe, van *Joab* afgevaerdigt, om *Absolon*, van wegen zijnen Broedermoord in ongenade, weder met zijnen vergramden Vader te verzoenen. Ja zelf onze Zaligmaeker heeft doorgaens in d' Evangelien met Beelden en gelijkenissen zijne Discipelen den wegh ten Hemel gebaent.

Ik dan, mijn Werk ten einde zijnde, en in bedenken wat persoon my te kiezen stonde, dien ik het mochte toe-eigenen, vond geraten uw E. Achtb. daer mede te gedenken, die, niet tegenstaende met de zaaken van het gemeene beste beslommert, en ten vollen genegen om by alle gelegentheden den verlegen te helpen, gelijk uw Ed. Achtbaerh. met reden wert toegezongen;

*Dat hy, die moedeloos naer uwen drempel ging,
Voor 't dankbaer afscheit, hulp, genade en troost ontving.*

des niettemin, zegge ik, in den tijd van ruste, en wanneer de zaaken der gemeente uw Ed. Achtbaerh. van zorgen ontslaen, noch lust schept om de vermoeide zinnen met deze of diergelijke lezing te verquicken, als zijnde zoo groot een beminster van Boecken, die de deugt en Godtvruchtigheid leeren, als vyand van walgelijke Minneschriften, die niet anders voor de Jonkheit dan tot

O P D R A C H T.

tot ydele en onnutte tijtkortinge dienen. Ontfang dan, Achtbaere HEER, dezen Voorhof, met spreekende Zinnebeelden behangen, en wilt, naer uw E. ingeboore heusheit, de mislagen verschoonen; terwijl ik ondertusschen wensche te blijven

Achtbaere HEER,

*Uw E. Achtbaerheits Ootmoedigste
Dienaer*

F. V. HOOGSTRAETEN.

Rotterdam den
2. van Herfst-
maend. 1668.

Op het
VOORHOF DER ZIELE
van
F. v. HOOGSTRAETEN.

TE Siddim in't vervloekte dal,
Berucht door gruwlen, en den val
Van vier met vyer verdelgde Steden;
Ontrent het bang en heylloos strand
Des Pekpoels, uit wiens ingewand
En keel de stank der vuilicheden
Eens snooden Volks, daer elk voor yst,
Noch na den grammen Hemel ryst,
En Helle en Afgrond schijnt te splijten;
Strand, welkers swarte swavelvloed
Noch kookt en borrelt op den gloed
Der beestelyke Zodomijten:
In dit afgrijszelyk geweest
Daar groeit een vrucht, een Boomgaardpest,
Die onbezinde kan verrukken,
En door een uiterlyk cieraad,
Bedrieghlyk schoon, geveinst gelaat,
De gulzicheid verlokt tot plukken.
Maar, ach! wie daar den tand in zet,
Word fluks met dompige asch besmet,
Om't pijnlijk hert met ankt bekropen,
In merg en bloed verdroogt, verteert,
En eindlyk van de Dood verheert,
Zijn quynende adren ingeslopen.
Dit mensch verradende Ooft verbeeld
De Minneveerzen, opgespeelt
Van dertle Kabinetboelinnen,
Parnas Syrenen, welkers rey
Door geyl muzyk, onkuisch gevley,
Bevallich opgesmukt, de zinnen

Der zorgelooze jeucht te snood
Op weytze Zangbanketten nood,
En prikkeltze om haar neêr te zetten:
Doch elk, die nadert tot de spijs,
Zuigt uit Fyool en Ambergrûs
Een booze zedepest, die smetten
En schenden ken, een' vuilen damp,
Een scherp vergif, dat wee en ramp.
Door brein, gemoed en geest doet gljden;
Vergif dat vleesch en bloed en lust
En hertstocht fier ten Oorlog rust,
Om deucht en reden te bestrijden;
Vergif dat met een helsche macht
De zuivre Zedicheyd verkracht,
Op d'eerbare Maachtschaamte aan durft vallen,
De wijze Maticheyd versmoord,
En deerlijk d'edle ziel vermoord,
Dat kostelijkste pand van allen.
't Orakelkoor van Eskulaap
Voorspeld den kranke een' yzren slaap,
Die met de bittere Dood in d'armen,
Haar scherpe Zeyszen niet gevoelt:
Maar 't hert daer dit vergif in woelt,
Wel verr' van jammerlyk te kermen,
Dat liefkooft, troetelt, voed en vleyt,
Verheucht in droeve ellendicheyd,
De heete zielkoorts, die'er 't wezen
Van 't geestlyk leven in versmacht;
Wat Heelkonst zal het dan met kracht
Van zulken tooverplaag genezen?
O blinde meenichte, die lang
Uw ongeluk met spel en zang
Onthaalt hebt, en te dierbye jaren
In koorden, sweetende in het vyer
Der Venuzjnsche Minnelier,
In derile Lesbiansche snaren.

In Nazoos weeldeſtrikken vaſt
Bleeft hangen; breek, ey breek den baſt,
De boejen, die u Slaven maken
Van 's afgronds Zielgeweldenaar.
Bewandel dezen Voorhof, daar
De zinnen in de Liefde blaken
Die 't hert der Zeraſijnen gloeit;
Daar Kruid, en Bloem, en Balzem groeit;
Daar Artzenyen zijn te vinden,
Om uwen geest, in 't vleesch verrot,
Verettert, ſlinkende voor God,
Met heilzame uitkomst te verbinden.
En roept de beet door merg en been
Der Mintarantula alleen
Om toon en klank en zang en maten:
Hier galmt de nutte les, zoo ſchoon,
Op maet en zang en klank en toon,
Dat haar vergif u moet verlaten.
Voorts alles wat na vroomheyd, tucht,
Vernuft en deuchden hygt en zucht,
Koom' zich in dezen Hof vermeyen,
Wiens rijke paden altemaal
De Ziele na de Binnezaal
Van haren Bruydegom geleyen.

H. DULLAART.

TOen eens mijn zinnen speelen gingen
In Maro, daar hy komt te zingen
Van Didoos Voorhof, rijk behangen
Met Schilderyen, die de daden
Der Grieken, en Trojaensche schaden
Verbeelden, wiert ik met verlangen
Tot zulk een Schoufspel, zoo bewogen,
Als zagh ik 't levend voor mijn' oogen.

Dit beurde my ook zelf in Roomen,
En in de Stadt gebout op stroomen,
Twee Steden waardigh te bezoeken,
Waer in Urbynen en Ufellen
De Konst in hooger achting stellen.
Laat dan de naam van Leeke-boeken
Een slag van Schilderyen voeren,
Die zin en geeft, en 't hart beroeren.

Ook hoeftme uit Hollant niet te wijken
Tot d'Outheit, of tot vreemde Rijken,
Om deze waarheit te bewijzen:
Hier vindm' ook keur van Schilderyen,
Die 't oog bedroeven, of verblijen.
Wie kan zich spanen van te prijzen
De Schilderkunst, die net verbeelde
Al wat natuur op aarde teelde?

De Konst is waarlijk hoog te schatten,
Om zelf geheimen te bevatten:
Maar om uit Beelt of Print te leeren,
Zal dezen Voorhof, daar de stukken
Ons uit den wegh der zonde rukken,
En tot de ware deugt bekeeren,
Wat Galery men ook mach prijzen,
In nutticheit vry hooger rijzen.

Hier gaet de Ziele, in Zinneprenten,
Gelijk een Bietjen in de Lenten
Op Honighbloemen, Honigh zuygen:
Of als in Spiegels zich bekijken
Om 't goet te kiezen 't quaet te wijken,
En willich voor den wil te buygen
Van hem, die 't binnenste der zalen
Bereit heeft om de Ziel t'onthalen.

S. V. HOOGSTRATEN.

Op het zelve.

Ziet hier, ô Lezer! een gebloemden Hof,
Die tans verschaft een leerelijke stof,
Om u te trekken van de weerelt of

Door schoone Beelden.

Hoe menigmael verspilt de mensch zijn tijt,
Door 't lezen van een vuyle Minnestrijt,
Die nimmermeer 't gemoet kan worden quijt,
Door indrukx weelden.

Hoe wijslyk is 't, te nemen dan een zaek,
Die stigtlyk is, en mede geeft vermaek,
En strekt in 's weerelts Zee een Held're baek
Voor alle menschen.

Hier opent voorzigt het tooneel Gordijn,
En leert door Beelden hoe de valsche schijn
Moet van de waerheit af gescheiden zijn,

Om 't best te wenschen.

Of schoon 't welspreken door den tijt vergaet,
Der menschen schrik de Boeken noyt verslaet,
Die blijven altijt in dien zelven staet,

Zooz' zijn geschreven.

*Wat lof en eer verdient dan togh die Man,
Die zoo een Voorhof ons beschrijven kan,
Hy krijgt den Lauwer om zijn Herzen-pan,
En 't eeuwighe leven.*

C. V. SANTEN.

Op het zelve.

AL dat de Zielen nut, en vreugde toe kan voegen,
Den reukeloozen mensch kan leiden tot de deugd:
En waare Wijsheid leert, met zonderling genoegen,
De Staat, en Geltzucht, en verdoemelijke vreugd
Des weerelts, als de Pest, leert haten en God vreezen
Met een verflagen harte, en met een rein gemoedt,
Dat word ons, door de Konst, hier zinrijk aangewezen,
Zo haast de leerzucht maar dit Voorhof open doet,
Daar in Hoogstraeten zich, op zulke hooge toonen,
Laat hooren, in 't gewoel van stinckende ydelheid,
Dat ieder word verplicht om 't breinrijk hoofd te kroonē,
Dat niet dan Hemelspijs hier, voor ons, heeft bereid;
Terwijl de Teekenkonst van een' Romein de wanden
Des Voorhofs heeft voorzien met Prenten, schoon
aan 't oog,
En Leer, en Zinrijk, aan doorluchtige verstanden;
Des ik dit dierbaar Boek, zoo haast als ik het woog
In mijne Redenschaal, veel waarder moest waardeeren
Dan 't alderfijnste Goud, en 't edelste Gesteent.
Men mag de Zedepen van eenigh Heyden eeren,
Maar tienmaal meerder nut Hoogstraeten ons verleent.

J. ZOET. *Amsterdammer.*

Op

Op het zelve.

VRome Ziele, die de paden
Van de ydle werelt myt!
Wat de wellust u magh raden,
Altijt op u hoede zijt.
Al haar quaat leyt diep verscholen.
Paradijs ooft vol ellent.
Sterren die voor eewich dolen
Aan 't lasurich Firmament.
En een Zee, die dan de baren
Schuymende ten Hemel drijft;
Dan met schrikkelyk vervaren
In den donkren afgront blijft;
Is de werelt; naau bekeken
Gulde Applen vol fenijn.
Duisenden daar door bestreken,
En in't graf gedompelt zijn.
Mijt dien Kruiswegh daar sy vielen,
Met elkandren overhoop.
Maar in't Voorhof van de Ziele;
Oeffent u, en zet u loop
Om den wandel aan te merken
Van d'ootmoedigen; en ziet
Al u doen met liefdewerken
Uit te drukken. Jaaght, en vliet
Voor den glans van aartsche weelde.
Vest, en zet in u gemoet
Heel dees Rey van Zinnebeelden;
Alles wat u daar ontmoet,
Zijn voor u bespiegelingen,
Om te myden alle quaat.

Die u schenkt dees schoone dingen
(Voor de ziel een heuschen raat
Om doch nimmermeer te dwalen
Van Godt en zijn liefde) geeft
Dankbaarheid om te betalen
't Werk dat u voor oogen leeft.
Zoo zult gy hem weer verplichten
Om iet meeders te verrichten.

Non est mortale
quod opto.

P. V. BRACHT.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS
super Matthæum.

SICUT DIFFICILE EST, ARBOREM JUXTA VIAM POSITAM FRUCTUS USQUE AD MATURITATEM SERVARE; SIC DIFFICILE EST, VIRUM JUXTA HUNC MUNDUM VIVENTEM; ID EST, IN ACTIBUS MUNDI, JUSTITIAM IMMACULATAM USQUE AD FINEM TENERE.

RECEDE ERGO DE VIA, ET PLANTA TE IN LOCO SECRETO, UT NEC MUNDUS TECUM HABEAT ALIQUID COMMUNE, NEC TU CUM MUNDO.

HET VOORHOF DER ZIELE,

Behangen met Leerzaeme Prenten en
Zinnebeelden.

SI VIS FRUI SOLE, VERTE DORSUM UMBRÆ.

I. De Man, zijnen rugh de schaduwe en zijn aengesicht de Zonne toe-
keerende, spreeckt:

N U ik de schaduwe den rugge keer, verlicht
De Zonne met haer' glans mijn dompig aengezicht.
Glans zonder wederga, waer door wy 't leven houwen!
Hoe waer 't my mogelijk uw' straelen aen te schouwen,
Zoo lang ik met den rugh naer u toe nederzat,
En al mijn' tijd in damp en duisterheit vergat?

(a) *Niemand* Dit voorval opent my het Boek van goê gedachten,
en kan twee Dat lang besloten lagh in die verdoemde nachten
Heeren die- En nevelen, waer in mijn ziele hangen bleef.
nen; want hij Een spreuke, die men ons in 't Evangely schreef
zal of den Uit Jesus mond, staet ons aendachtig na te lezen:
eenen haeten (a) *Men kan twee Heeren niet gelijk gediensigh wezen;*
enden ande- De Zon en 's werelts damp op eenen zelve stont
ren lief heb- Niet teffens zien; geen mensch op aerde kent dien vond.
ben, of hij (b) *Twee Haezen op de jacht met yver na te spooren*
zal den een- Past reukeloozen, die hun moeite graeg verlooren.
nen verdrae-
gen, en den (c) *Samaritaenen, die de werelt dient en Godt,*
anderen En met dien dubblen dienst u zelve stelt ten spot
versmaeden. Matt. 6: 24. By al wie kennis heeft, in dees verwaende droomen
 (b) *Qui duos* Der werelt, hoe men best tot zijnen Godt zal komen,
in se Estatut
lepores, neu- Bespiegel mijn bestaen, leer hoe dees duyfternis
trum capit. Met dat gezalicht licht te bijster strijdigh is:
 (c) *Daer zy* Een strijdighheit gelijk, zoo ons Godts bladen melden,
den Heere Daer (d) *Filistijnen d'Ark by Afgod Dagon stelden,*
dienden, Godt by den Duivel, niet te paeren voor altoos;
dienden zy Want eene kracht breekt uit, en, naer een korte poos,
oock hunne Rukt dien vervloekten Godt van zijnen steenen wortel,
Goden, na En klinkt hem op den vloer te pletter en te mortel.
de gewoonte Dat leert den Filistijn en ons op vasten voet
der Heidenen. 4. Kon. 17. Te vliên de schaduwen, te zoeken 't hoogste goet,
 (d) *Zy von-* Te volgen (e) *Moyfes spoor, dien Godt niet openbaerde*
den Dagon In Faroos duister Rijk, maer toen hij eenzaam waerde,
leggen op En met den rug naer 't Hof het vee te weide dreef.
zijn aenzicht Wat gaeve was 'er, die de Heer hem schuldigh bleef,
op de aerde Daer hy zijn oogen sloegh op 't gloeien der waerande,
voor des En naer geen dampen zagh! wat heeft hy in den lande
Heeren Ar- Der ongeloovigen, gelijk ons zijne blaên
ke; maer Daer van getuige zijn, al wonderen gedaen!
Dagons Zoo kan een logge ziel, gewekt door 't licht van boven,
hoofst, ende Godt dienen, en den damp versmaên van 's werelts hoven.
beide de pal-
men van
zijne han-
den waren afgesneden op den dorpel. 1 Kon. 5: 4. (e) *Als hy de kudde gedreven hadde toe*
het diepste der woestijne, openbaerde hem de Heere daer in eene vlamme vyers. Exod. 3: 2.

PEREGRINI MULTA HABENT HOSPITIA,
QUIETEM NULLAM.

II. De Postbode voor de Herberge afstijgende, spreekt:

IK overal gehuift heb nergens huis noch hof.
Men vraeg' niet wat ik zeg, als had ik geene stof
Om zulk een dubbele tael my zelven toe te passén,
Die, tot een' vreemdeling gewonnen en gewassén,
Al loopend leve, en nacht en dagh te paerde draef.
Wat stilte en eenzaamheit voor heil en hemelgaef
Den stervelingen schonk, ik kenze slechts by naemen:
Mijn klepper gaet zijn' gang, en schoon wy ruste naemen,
Het was ter loops, en met de zinnen zonder rust.
Wat heb ik al gezien op deze en gene kust!

Wat ſteden, vleecken en waeranden doorgetogen,
 Die dubbelwaerdigh zijn om met opmerkende oogen
 Te zien! wat wonderheên ter rechte en ſlinke zy
 Mijn oogh bejegenden, ik vloogſe al ſnel voorby.
 Heeft iemant d' onruſt oit ten ſpiegel gâ geſlagen,

(a) *Impiger extremos currit mercator ad Indos,*
 Hem zy geraden my voor zijn gezicht te draegen,
 Als eene beeltenis van 't onbezuift gewoel,
 Waer in de menſch verzinkt in dezen aertſchen poel;
 Tot eene leere om zulk een' harden draf te mijden,

per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes. Hor.
 En zijn bedenckingen eens d'aendacht toe te wijden,
 Die ingetogen, en in 't eenzaam metter woon,
 De ziel den vrede gunt, als eene waerde kroon
 Den rechten Chriſtenen zoo voeglijk aengeſchapen,

(b) *Ik zal haer leiden inde woefſtijne, en tot haer barte ſtreken.*
 Van twiſt en onruſt voert, het zy hy vyerigh doelt
 Naer hoogheit en gezagh, het zy hy ſlaeft en woelt,
 En naer zijn' adem hijgt om gelden op te gaeren,
 Van d'armoê voortgejaegt tot in de (a) Roode baeren.
 De geest des Heeren, die zoo wonder veel vermagh,

Oſe. 2: 14.
 En ons de duïſternis tot eenen blijden dagh
 (c) *Het Rijkhe Godts is binnen u liden.* Luc.
 En rechte vrolijkheit kan ſcheppen en verkeerē,
 Zocht al van outs ons in te prenten en te leeren,
 Dat zijn genegentheit en liefde niet en viel

17: 21.
 Op eenigh woelend menſch, naer op een (b) ſtille ziel,
 (d) *Al de glorie van des Konings dochter is van binnen.*
 Die op geen poſtpaert van de werelt zoekt te rijden,
 Te woeft in haren zin, en wijckende bezijsen

Als die het (c) Rijcke Gods inwendelijk beſloot,
 Waer by geen waerdigheit van werelden kan haelen.
 (e) *De klaerheit Godts zal haer verlichten, en het Lam is haere kaerſſe.*
 Hoe ſchoon de Vorſten hier met purpre kleeden praelen
 En roô karbonkelen; aen hunne kroon gehecht,

Des (d) Konings Dochter, wel van buiten ſlecht en recht,
 Maer innigh ſchoon, pronkt hier met zoo veel wonderheden,
 Als of Jeruzalem quam zijgen naer beneden,
 Die (e) Stad der zaligen van geene zon verlicht,
 Maer brompende op den glans uit Jeſus aengezicht.
 13.

O Aerdworm! kan ik u niet trecken met mijn rede;
Zoo merk eens, hoe (f) Godts geest in stilte woont en vrede.

ESTOTE IMITATORES DEI, SICUT FILII
CHARISSIMI. *Ephes. 5:1.*

(f) In vrede
in zijne
plaetse ge-
maekt, en
zijne wonin-
ge in Sion.
Psal. 75: 3.

III. Ende als Rebekka Isaak hadde gezien, is zy van den Kemel afgeste-
gen. Ende zy zeide tot den knecht: wie is de man, die daer op het velt
ons te gemoete komt? Ende hy heeft haer gezegt: Dat is mijn Heere. Doen
nam zy terstont den mantel, ende bedekke haer. Genes. 24: 64.

WAT aertsche schriften oit de zinnen driftigh maecken,
Zy zijn maer schaduwen en woorden zonder zaecken,
In vergelijking by de Heylige Schriftuur,
Die's Lezers ziel beroert en aensteekt met haer vuur.

En zoektge na bewijs van dit gezegh te vraegen,
 Merk hoe Rebekka hier, na't affcheit van haer Maegen
 En vaderlijk gezin, op haere bruiloftsreis

(a) *Scriptura sacra in-* Van's hoogen Kemels rugh haer' Isak vol gepeis
scis homini- Door d'ackers ziende gaen te voet in slechte kleëren,
bis mysteriis Van haeren Kemel stijgt, en, onder dit verneëren,
carere visa Het aengezicht beschaemt met haeren mantel dekt;
est: attamen Nadien een bloozend root haer blankheit overtrekt,
qui penitus Als vol vertsaegtheit om dien Bruidegom te groeten.
& alta men- Maer nader tot dit Beeld met geene losse voeten,
te illam con- Noch merk het niet alleen van buiten op den bast,
templantur Als of de (a) nadruk, die gewijde bladen past,
(si humiliter En nutte leerzaamheit, onzichtbaer voor de blinden
sibi invocent En wuste lezeren, hier niet en waer te vinden.
divinum spi- Gy ziet in Izak, dus ootmoedigh in het oogh,
ritum) nul- Het beeld van Jesus zelf, die van des Hemels boogh
lum verbum Gedaelte, ootmoedelijk en nedrigh hier beneden
invenient Alleen tot's menschen heil het aetrijck quam betreden.
sine myste- Rebekka schildert ons, van dat verheven dier
rio, nullam Afziggende, en beroert in haer gelaet en zwier
syllabam sine Op die bejegening van haeren Uitverkoren,
doctrina, Een rechte Kruisheldin om zonden te verstooren.
nullam de- Want zoo een mensch in top van rijkdom, eere, en staet
nique lite- Gezeten, zijnen geest ten leste eens keeren laet
ram sine Naer al d'omstandigheên van's Heylants angstigh leven;
causa appo- (b) *De vossen* Hoe zijne moeder hem, als van den nood gedreven,
fitam. Stella In slechte zwachtelen in eene Kribbe leit,
in Luc. c. i. Daer niemant plaetse gunt voor 't Kind der zaligheit;
 En hoe hy opgegroeit zich nergens en verluste,
 Noch op geen (b) ledekant van zachte pluimen ruste,
 Maer altijd doende was met aller menschen heil,
 Tot dat hy eindelijk, op 't hoogste punt en peil
 Des lijdens, aen het Kruis in armoê quam te sterven,
 Daer hy zijn kleeders zelf zou hebben moeten derven,
 Zoo hy op 't Joodsch geroep van 't Kruis was afgedaelt,
 Als zijnde door het lot der boeven al verdwaelt:

Matt 8:20.

Indien hy , zegh ik , des Verlossers doen en wandel
 Gaet vergelijken by zijn eigen levens handel ,
 Vol weelde en yverloos , vol afgunst , haet en twist ,
 En zich noch ziet den naem te draegen van een' Christ ,
 Die niemant eigen is , dan die met Christe wercken ,
 En deugt en heiligheit dien hoogen titel stercken ;
 Hy zal (zoo hy niet heel van oordeel is vervreemt ,
 En , trefbaer in de ziel , na mijn Rebekka zweemt ,)
 Het aenzicht root van schaemt met zijnen mantel decken ,
 Zijn hart en zinnen van de weelde en rijkdom trecken ,
 En ziende zijnen Godt te voet gaen door het land ,
 Van dat hoovaerdigh dier , te hoogh en trots van stant ,
 Haest nederstijgen , en den Heiland heusch gemoeten .

O Middel , om de schult van hovaerdy te boeten ,
 En t'eigenen de gunst van Jesus onzen Heer !
 By wien (c) d'ootmoedigheid meer geld dan d'offereer
 Van Priesteren , gereet om in zijn Vaders zaelen
 En hoven zulk een ziel eerbiedigh in te haelen ,
 Te kroonen met een kroon van goud en diamant ,
 En haer als Bruidegom te biën zijn rechte hand ,

(c) Godt
 wederstaet
 den hoovaer-
 digen , maer
 den ootmoe-
 digen geeft
 hy genade.
 1 Pet. 5: 5.

EL VASO QUE ESTA VAZIO, EN TOCÁNDO LE
SUENA QUIEN ES.

IV. De Man met zijnen hamer op den bodem van een ledigh
vat slaende, spreekt:

IK heb, al keurt mijn oog dit voor geen ledigh vat,
Maer vol van Rijnschen Wijn en geeftverquickend nat,
Met mijn gehoor nochtans het tegendeel vernomen,
Zoo haest mijn hamer trof op die gefloote boömen,
Zoo voor als achter, een gebom en wangeluit,
Als of het sprak: *Mijn wijn, mijn edel vocht is uit,*
Ik kan geen' disgenoot verheugen met mijn sloopen;
En lust het iemant noch mijn hollen romp te koop
Op hoop van eenigh nut en weeldens overschot,
Hy klaeg' niet, als men hem om zulk een daen bespot.

O Tijtgenooten hier zoo weeligh opgewaffen!
 Gy ziet dit Zinnebeeld de werelt voeglijk paffen:
 Want zooge met de knods der waerheit eenen stoot
 En slaghe geeft op den boom van onzen aertschen kloor;
 Geen ooghe ter proeve stelt, maer uwe inwendige ooren,
 Gy zult een hol gebom in al den handel hooren,
 En zulk een valschen galni verliezen als een droom;
 Wat tegenwoordigh is, baert niet dan vreeze en schroom
 Om zijne onvastigheit, en wat noch staet te wachten,
 Is even zoo gewis als vliegende gedachten.

De (a) wijste Koning, die de werelt in haer grond
 En ingewanden zaghe, riep met zijn gulden mond
 Aen alle menschen, die noch doolen hier beneden:
 't Is loutere ydelheit, 't is alles ydelheden.

Ik zaghe het al wat van de zonne wort berent,
 Maer niet dan ydelheit en hartseer zonder end.
 Zijn (b) vader David, hoe verheerlijkt met gewaden
 Van Purper, hoe gekroont, noemt zich in zijne bladen
 Behoeftigh, arm en slecht, om dat hy stil en koel
 Slechts ydelheden zaghe in al het hoofs gewoel.

De vroomme Stella, het cieraet der Godtgeleerden,
 Wiens luister en waerdy wy noch te spaerzaam eerden,
 Al cierge men zijn werck met eene goude kroon,
 Zijn graf met myrteloof, is menigmael gewoon
 Te zeggen: (c) Buiten Godt het hoogste goet te minnen,
 En hem alleen ten dienste te staen met hart en zinnen,
 Is alles ydel, en niet waerdigh aen te zien.

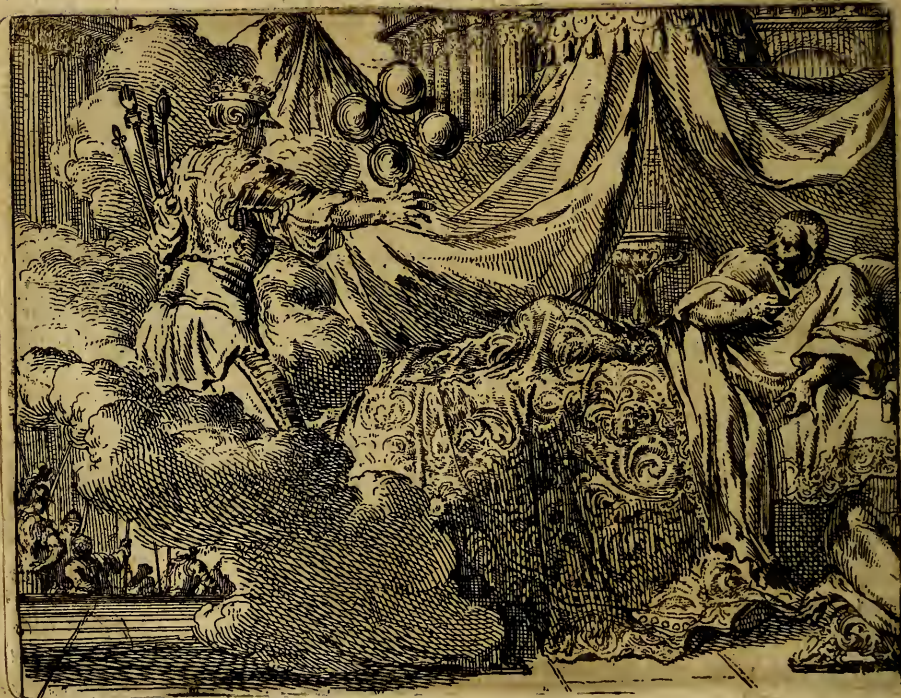
Een woord, dat ook die Borst van Kempen, na het vliên
 Van d'onrust, die het hart benaet had als met hoepen,
 Ons uit zijn cel van heil en rust heeft toegeroepen.
 Eer eenigh reiziger een vreemden wegh zal gaen,
 Hoort hy bedrevenen, bekent op zulk een baen,
 Om in zijn reize niet te doolen noch te missen:
 Zal dan een Christen noch zoo veel getuigenissen
 En nutte leeringen en lessen, uit den mond
 Der Heiligen gehoort, verstootten zonder gront,

(a) Ydelheit
 der ydelhe-
 den, ende
 het is al
 ydelheyt. Ik
 heb gezien al
 de dingen,
 die onder de
 zonne ge-
 schieden, en-
 de ziet het is
 al ydelheit
 ende pijn-
 lijckheit des
 geestes.
 Eccles. 1:
 vers 2, 14.
 (b) Maer ik
 ben behoef-
 tigh ende
 arm, Godt
 help my.
 Ps. 69: 6.
 (c) Todo es
 vanidad,
 fino a solo
 Dios amary
 servir. Stella
 de contemp.
 Mund.

Voor een bestandigh goet een ydle schaduw' koopen,
 Zijn eige zaligheid verzuimen en verloopen?
 Godt hoede zulks, en geve ons allen eenen geest,
 Die waerheit zoekt, en voor bedrogh en valscheit vrees.

EL FIN DA EL SER A LAS COSAS.

V. Het hooft van dezen beelde was van den besten goude; ende de borst, ende de armen waren van zilver, maer den buick ende de dyen waren van metael. Ende de beenen waren van yzer, maer van de voeten was het een deel van yzer, ende het ander deel van gebackten aerde. Dan. 2 : 32.

AL was het aertsch bestier, gelijk het lagh besloten
 Daer boven, in het Beeld van Babel afgegoten,

Dat by den Rijkmonarch al droomende is gezien,
 Op dat hy weten mocht' wat namaels zou geschien:
 Het zal nochtans dit blad niet reuckeloos bedecken
 In eenen andren zin, maer tot een' spiegel strecken,
 Waer in al's werelts doen met zijnen uitgang speelt.
 Het Gouden hooft, dat als een zon 't gezichte streelt
 En aenloekt, is het aes der zonde met zijn lusten,
 Onkuisheit, overdaet en weelde, zonder rusten
 Door een oneindigh tal van menschen nagejaegt,
 En daer men 't leven voor te pande zet en waegt.
 De schoonheit en waerdy, aen't mindren langs de leden,
 En aen't verslechten van het hooft af naer beneden,
 Verbeelt de quellingen, die weelde en wellust geeft
 Voor haere omhelzingen, terwijl de zondaer leeft
 De voeten van hart leem en yzer, zijn de plaegen
 En geesselingen, die de zondaer heeft te draegen
 Op zijnen uitgang, en het einde van zijn' loop.
 Nu staet dat gouden hooft hem al te dier in koop;
 Zijn (a) blijde Feesten, zijn vermaeckingen en kluchten,
 Hoe eindigen zy nu met kermen en met zuchten!
 Zoo valt een (b) zoete stroom, voor menschen en voor vee
 Bekoorlijk en van smaek, in eene zoute zee,
 En moet al't voorigh zoet op zijnen uitgang missen.
 Wat was het eene (c) vreugt, die helsche duisternissen
 Bedocht te hebben, toen Godts gunstige genâ
 Noch was te vinden, en de boete niet te spâ!
 Zoo bleef Jeruzalem in dertlen wellust slaepen,
 En zich aen weelde als aen een gouden hooft vergaepen,
 Niet denckende op het einde en naeckende gevaer,
 Haer schreiende van (d) Godt gespelt voor menigh jaer,
 Tot dat de Keizer met zijn Roomsche Ruiterbenden
 In't blancke harnas haer quam stooten op de lenden,
 En zulk een Stadt, als of zy noit geweest en was,
 Met haere Borgers en den Tempel leide in asch.
 Irdien de werelt haere gasten wil onthaelen,
 Zy schenkt in't middagmael den wijn uit goude schaelen,

(a) Ik zal
 uwe feestda-
 gen verkeer-
 ren in wee-
 nen, en al-
 uwe zang-
 liedekens in
 kermen.

Amos 8:10

(b) Hy zal
 opkomen als
 een geheel en
 vloet, ende
 hy zal ne-
 dervallen als
 de riviere
 van Egypten.
 Amos
 8:8.

(c) Quam
 vellent ethe-
 re in alto
 nunc & pau-
 periem &
 duros per-
 ferre labo-
 res. Virg.
 Lib. 6.
 Æneid.

(d) Luc. 19:
 41.

Maer op den avondstont een' smaeckeloozer dranck
 Uit aerde koppen, groen van vuiligheid en stank.
 Zoo gingh het niet, daer Godt ter Bruiloft was gezeten
 In Kana, toen meer wijn naer 't jongste middageten

(e) *Ioh. 2: 10* Vereischt wert en gezocht; want zulk een (e) tweede smaek
 Van Godt geschoncken, gaf den gasten meer vermaek.
 Godt gaf 't beloofde Land na veele zwaerigheden,
 By 't Volk van Israël al doolende geleden.

(f) *Gen. 30:* Hy draegt zich na verdriet en lijden als een' vriend;

43. Dat tuigde (f) Jakob, toen hy Laban had gedient,

(g) *De Heere* En (g) Joseph; daer hy in den Kercker lagh verschoven.
was met De werelt zal u wel een gouden hooft belooven,

hem, ende Maer let op haer manier; zy draegt zich niet als Godt;
bestierde alle Haer aenvang is vermaek, haer einde pijn en spot.
zijne wercken. *Gen.*

39: 23.

WERPT UWE ZORGE OP DEN HEERE, ENDE
 HY ZAL U OPVOEDEN. *Psal. 54. 23.*

VI. *Ursus auferens alveare melle plenum, non curat multum,
 si a quarundam apum pungatur aculeis.*

(a) Een offe **E**EN Godtsgezant, geneigt de Joden te bekeeren,
 heeft zijnen Wijft hun op (a) dieren, om de zonden af te leeren
 bezitter gekent, ende En met een reine ziel te dienen hunnen Heer;
 een ezel de Dies wy te rustiger het Beeld van eenen Beer,
 kribbe zijns Die zijnen bykorf om geene angels wil verliezen,
 Heeren: Hoe zeer de byzwarm hem te keere gaet, verkiezen:
 maer *Ifraël* Op hope of eenigh mensch door beelden en gedicht
 en heeft my In zijne Hemelreis gesterckt wierde en gesticht,
 niet gekent, En als een sterke Beer kloekmoediger zijn treden
 ende mijn, En gangen zette naer 't Paleis der zaligheden;
 volken heeft Schoon of de lasterzwarm hem toevliegt, byt en plaegt,
 niet verstaen Daer hy den honigkorf der ziele by zich draegt.
Isai. 1: 3. Een rechte teekening van vroomheit, die gesteecken
 Van lastertongen, en beschuldigt met gebreecken,

Des niettemin betreë met oordeel en verstant
 Den knobbeligen wegh naer't Hemelsch Vaderland.
 Zy troost zich, om de (b) gunst van Christus te gewinnen,
 Dat haer de werelt acht als dwaes en buiten zinnen,
 Verzeekert zijnde, dat haer Godt in ongeval
 Met zijne gunst behoën en onderhouden zal.
 En zou die lytsaemheit niet als een goude keten
 Hun passen, met den naem van Christenen geheeten;
 Zoo streek een Wijsgeer van de Heidenen den prijs,
 Een Aristippus, die geduldelyck en wijs,
 Daer hem het onverstant des volks versmaedde en schelde,
 Zijn groote lijsaemheit met deze woorden melde:
 (c) Ik acht hen even zoo' gelijk een dier het goud.
 Geen ziele ook, die haer streek recht naer den Hemel houd,

(b) Wy zijn
 dwaes om
 Christus
 wille. 1 Cor.
 4: 10.

(c) Nec au-
 rum bestia,
 nec ego illos.

En kittelt zich, wanneer haer gunstelingen loven,
 Maer is dien valschen waen van eigenwijs te boven
 Door zellefkennis, lang gezocht en nagespeurt:
 Dies schoonze wort verneert, of hooger opgebeurt,
 Zy volgt de rede, en gaet met haer gemoed te rade,
 En zet de hope alleen op Godt en zijn genade.

Een wijsheit, haer gewis van boven ingeprent;

(d) De mensche ziet de dingen, die van buiten schijnen, maer de Heere doorziet het herte. 1 Kon. 16:7.

Want (d) Godt ist, die alleen de herten proeft en kent,

En met een peil grondeert, die nimmer en kan liegen,
 Daer zich de mensch door schijn van buiten laet bedriegen.

Het was hoognoodigh scherp te luistren naer den mond
 Des volks, en gâ te slaen wat die geraden vond,

Zoo Godt in zijn gerecht de strenge Vyerschaer spande

Niet na zijn wijsheit, maer na wereltschen verstande:

Doch nu d'Almogentheit hier in heel anders gaet,

En met haer wijsheit, niet met menschen zich beraet,

En, naze uw' ziele vroom of Godtloos zal bejegenen,

U eeuwigh straffen of met eeuwigh heil wil zegenen;

Zoo zoud gy ydel zijn, en blint van overlegh,

Indienge luisterde naer menschelijk gezegh,

En tot een' regel naemt hun oordeel en vernoegen.

O Hemelreizer! Laet hen knaegen, laet hen wroegen,

Een Godt zit aen het roer: stap rustigh op de baen,

Die gy begonnen hebt: trek u geen' laster aen

Noch iemants lof, dan om uw' feilen te begraven;

Zoo zultge recht de poort des Hemels innedraven.

QUI CURRUNT IN STADIO, RUDIS POPULI JUDICIA
negligunt : at ejus qui daturus est bravium victori ,
curant maxime.

VII. De Schilder over zijne schildery het oordeel van eenen Boer
hoorende, spreekt :

NA dat ik langen tijd in arbeid was geweest ,
Voltrok mijn hand dit beeld, het pit van mijnen geest,
En van de kennis uit mijn Meesters borst gezogen,
Een proeve ; dies mijn lust verrukt wert en bewogen ,
Om eens te hooren het gevoelen van 't gemeen.
Mijn stuk dan neêrgezet op dezen hoogen steen ,

Wort

Wort van een' Plompen boer geoordeelt en bekeven,
 Als eene schildery niet eenigh met het leven,
 En byster strijdigh met het wezen der natuur.
 Ik geef de reden plaets; dies kan mijn yvervuur
 Op zulk een oordeel niet verdooven noch bezwijcken.
 Dat vry de plompaerden een boertigh oordeel strijcken,
 Ik volg met mijn pinceel de regels van de kunst,
 Verwachtende tot loon des Kenders lof en gunst.

O Christenen! Laet u een Schilders voorbeeld stercken,

Daer gy geheeckelt wort in deugt en goede wercken,

(a) Hy heeft En volg het leven van uw' Zaligmaeker na,

bē verbeugt Gelijk ik stip natuur in't schildren gade sla.

als een Reuse Uw Heyland is, hoe zeer de lasterpijlen vlogen,

om den wegh Gelijk een (a) stercke Reus ten Kruisbergh opgetogen;

te loopen. Wat leed hy niet op zulk een steeckelige baen!

Plal. 18: 6.

(b) En zeg- Hoe scholden hem de Joôn voor een' (b) Samaritaan,

gen wy niet Voor eenen (c) gulzigaert in drincken en in eten,

wel, dat gy Ja voor een' mensch, die van den Duivel was bezeten,

een Samari- Een' (d) Sabbatschender, een' verbreecker van de Wet,

taen zijt, en- Die Godt door Moyses had belast en ingezet.

de den Dui- En most hy, dien de kroon des Hemels was beschooren,

vel hebt?

Joh. 8: 48. Hy zelf de heiligheit, dien smaet en laster hooren

(c) Luc. 7: Van Joodsche Fariseen; waerom en hoortge niet

34. Uw leven laecken, dan met hartseer en verdriet?

(d) Joh. 9: Of wiltge, daerge ziet uw' Heer en Meester treuren;

16. Dat u een beter heil op aerde zal gebeuren;

(e) Ende die En lof en loon van hun, die weten noch verstaen

voorby gin- Wat gy loswaerdigs hebt bedreven en gedaen?

gen, strasten Dat waer een blintheit by geen wijzen te verschoonen.

hem, dat hy Gy moet den genen, die u na den loop zal loonen,

zwijgen. Slechts d'ooren leenen, niet aen eenigh onverstant.

zoude: maar En wiltge weten wat een onwaerdeerbaer pant

hy riep noch Volstandigen gebeurt, zoo leer het van den blinden,

veel meer, Die zijnen Heyland wist by Jerichô te vinden

Dauids zoon, Met (e) onophoudelijk te roepen in zijn' nood;

ne, ontfermt Hoe zeer hem 't volk versmaedde en 't roepen hem verbod;

n mijner. Luc. 18:

39.

Dies won hy, doof op 's volks berispen en verachten,
 Dat aengenaem gezicht na veel vergeeffche klachten,
 Ga heene, volgh dan met dien blinden uwen Godt;
 Roep hem volherdigh na; en, schoon men u bespot
 En toegraeut, wilt voor smaet niet sidderen noch beven;
 Hem gold het zijn gezicht, maer u het eeuwigh leven.

HENLIEDER TANDEN ZIJN WAPEN ENDE SCHICH-
 ten, ende henliedertonge is een scherp zwaert. Psal. 56: 5.

VIII. *Que hazen sino soplar el polvo, y cegarse con el?*

EEn sneller veder magh een hooger baen berennen,
 Mijn Penne zoekt om laegh de leerzaamheit te kennen

In beeltenissen, en met aendacht stil te staen.
 Nu wenscht zy uitgedrukt in 't wit van haere blaen
 Den lasterziecken aerd, en, blijftze noch verlegen,
 Met hulpe van de kunst hem op een aes te wegen.
 Men zie dan dezen, die uitzinnigh en verdwaelt
 In vuil en driftigh stof met stijve kaecken blaest,
 Zulks dat een nevel, door dit blaezen opgedreven,
 Hem voor het aenzicht schiet, zijne oogen glans en leven,
 En al hunne eigenschap, het waerdigh zien, ontroofst.
 En twijfeltge te zien in zulk een windigh hooft
 Dien, die zijn tong misbruikt in 's vroomen saem te steecken,
 Ik heb dat driftigh vuil by 't lasteren geleecken,
 Dat zijnen lasteraer in 't schelden zoo verblint,
 Zoo jammerlijk bedwelmt, dat hy geene oogen vind
 Om recht de waerheit, en zijn eigen doen en feilen
 Eens waer te nemen, en tot in den grond te peilen.
 Want zoo hy oogen had, en reden, en verstant,
 Hy snoerde zijne tong voorzichtig met een' band,
 En stopte zijnen mond, en week al stil bezijden,
 Om uit zijn' eigen hof het onkruid schoon te wijden:
 En zoo de spreucke, van dat (a) niemant zonder smet
 Noch zonder zonde leeft, zijn tong geen paelen zet,
 De reden zou hem voor Godts roede wel doen vreezen;
 Hy kon op zulk een stuk Elizaas daeden lezen:
 Die Heilige Propheet wert eertijts langs den pad,
 Die hem naer Bethel wees, met spot en smaet beklad
 Van kleine jongers in het quaetdoen onbedreven;
 Hy (b) vloecte hen, dies heeft het naeste woud gegeven
 Twee wreede beeren, die een twee en veertigh tal
 Verscheurden. Zulk een ramp en droevigh ongeval
 Viel jongeren te beurt; hoe zal Godt ouden straffen,
 Die zich gewinnen tot de vroomen aen te blaffen?
 En beurde 't niet, gewis in 's werelts jongsten dagh
 Had dat rampsaligh tal wel reden tot beklagh,
 Dat zijne jonkheit wert van Beeren toegevaeren,
 Daer Godt het lasteren gedooft in rijper jaeren.

(a) Nemo
 sine crimine
 vivit. Cato

l. 3. Distich.

Vix enim

quisquam

adeo mali

expers, ut

non aliquam

mortem me-

reatur. Ta-

cit. Lib. 2.

Annal.

(b) Hy heeft

hengevloekt

in den naeme

des Heeren,

ende daer

zijn twee

beeren uit het

bosch geko-

men, ende

hebben twee

en veertigh

vande kin-

deren ver-

scheurt.

4 Kon. 2:

24.

De schentong, die de saem eens vroomen plaegt en schent,
 Noch niet volkomen op de baen van deugt gewent,
 En al te klein van moed om laster te bestrijden,
 Is een Herodes, die den zuigeling doet lijden,
 En onbarmhertigh van zijn Moeders tepel rukt.
 O Lasteraers! Wat hebtge al zaet van deugt verdrukt,
 En zielen, pas den storm der zonde ontgaen, gedolven
 Door haer kleinmoedigheid in 's werelts diepe golven!
 Gy zijt de genen, die, voor tanden in den mond,
 Met stael gewapent zijt, en 's vroomen harte wond,
 Die onderdrukt gelijk een Vaderlooze weeze
 Moet blijven, zoo hem Godt niet redde, niet geneze,
 En, daer hy wandelt op des Hemels doornebaen,
 Met lijtsaemheit en met volstandigheid leer' gaen.

ZY HEBBEN GEBEEFT VAN VREEZE,
 daer geen vreeze en was. *Psal. 13: 5.*

IX. *Quis non fatuum diceret eum, qui, cum rectè incedere posset,
 visu claudicantis motus claudicaret?*

I Ndienge mijne Prent eens in het leven zaegt,
 Een jeugdig borst, die aen zijn' voet geen letsel draegt,
 By klaeren zonneshijn' gelijk een Kreupel hincken,
 Om dat een Houtebeen, wiens etterbuilen stincken,
 Hem op zijn voeglijk gaen verlastert en bespot,
 Gy hield, ô Lezers, hem voor zinneloos en zot,
 En zoud u in dat spel van lachen niet onthouden,
 Indienwe u oit met recht wat redens toebetrouden.

Zoo ziet het oog des lijfs wat wel of qualijk voegt,
 En wat hem hindert, of ten hoogste vergenoegt;
 Maer waerom ziet de ziel niet klaerder uit haere oogen?
 Waer is uw overleggh, ô Christen! uw vermogen,

Dat gy de baen van deugt in haer begin verlaet,
 En als een Houtebeen zoo bijster kreupel gaet,
 Om dat de werelt met haer vleien u niet zegent,
 En u zoo hier als daer een spottend mensch bejgent
 Met eene ziel vol flank, en kreupel en verminkt,
 Die u veracht en schelt, om dat gy niet en hinkt?
 De spotter kan u slechts met wind van woorden plaegen,
 U zonder Godt geen (a) hair ontrucken, te verslagen,
 Daer niemant deeren kan, past kinderen op fraet,
 Die loopen uit den wegh met schrick en wangelael,
 Om dat de hondekens, die niet en doen als bassen,
 Niet bijten kunnen, hun toevliegen en verrassen.
 Math. 10: De zoon van Jesse zagh de werelt dieper in,
 En al haer zot gebas met een' bezetter zin;

(a) De haren
 uwer hoofts
 zynal getels;
 daerom en
 wilt niet
 vreezen.
 Math. 10:
 30.

Dies wist hy zonder nood van deizen noch van wijcken.
 Geen (b) Michol kon hem met verachten, door te strijcken,
 Beletten in zijn dans tot 's Hemels lof en eer.
 Die Held had moeds genoeg om zonder zwaert en speer
 Het (c) Lantschap van de doot te naderen, te dwaelen
 In diepe schaduwen en onbescheene dalen,
 En daer alleen de vrees te kennen by haer naem.
 Die stoutte zieldrift, Godt zoo lief en aengenaem,
 Is by den meesten hoop, al wanckelens gezinden,
 En ang voor spot en schimp, te speuren noch te vinden.
 Het ruischen van een blad viel (d) Kain als een ys
 Op zijn benepen hart: in eene zelve wijs
 Kan een onwichtig woord van smaet, u toegedreven,
 Uw loop verbreeken, u doen sidderen en beven.
 Gy laet u ringelen als redenloos en dwaes,
 En kunt dien smaet en schimp, dat ydel zot geraes
 Zeer licht verwinnen; want gy hoeft hier (e) geene krachten
 Als stillezwijgen en beslootene gedachten.
 Hoe is die schoone les des Wijzen u ontgaen!
 Dat zelf de (f) spotter met roô wangen heen zal gaen,
 Zoo gy wilt zwijgen op zijn schelden, en uw zinnen
 Gaen vesten op het loon, dat boven staet te winnen.
 Waerom en zwijgtge niet op uw begonnen loop?
 Een kunst zoo (g) nut, als voor een kleinen prijs te koop:
 Hy heeft maer eenen mond, gy kunt hem met twee ooren
 Verduuren, en noch meer dan al zijn laster hooren.
 Wel aen, ô Christe ziel! Verlaet dit misverstant:
 Geen gout noch zilver, geen geslepen diamant
 Verdooft in luister, schoon de Beesten hem niet achten:
 Ook zal een lenteroos daerom niet minder trachten
 Te groeien, op te gaen met 's Hemels dageraet,
 Schoon ofze met haer blaen in steekeldoornen staet;
 Zoo moet gy ook geen lust tot weldoen laeten drijven,
 Daer zondaers uwe deugt verlastren en bekijven.
confusi quei, che li beffano. Stella de Contempt. Mundi. (g) *Ad divinitatem accedit pro-*
pius, qui tacere didicit. Did. Saar. Symb. XI.

(b) 2 Kon.
 6: 16.
 (c) *Alwandelde ik in
 het midden
 van de scha-
 duwe der
 doot, zoo en
 zal ik geen
 quaet vree-
 zen, want
 gy zijt met
 my. Psal.*
 22: 4.
 (d) *Ik zal
 ongestadigh
 ende vluch-
 tigh wezen
 op de aerde:
 wie my dan
 vinden zal,
 die zal my
 dooden.*
 Gen. 4: 14.
 (e) *In stil-
 lezwijgen
 ende in hope
 zal uwe
 sterkheit
 zijn. Isai.*
 30: 15.
 (f) *Se quel-
 li che son
 scherniti,
 taceffero, &
 haveffero il
 suo pensiero
 nel premio
 ch' aspettano
 sofferendo,
 sarebbono*

CHRISTI BONUS ODOR SUMUS DEO. 2. Cor. 2:15.

X. De Man, het roockend wierookvat in de hand hebbende, spreekt:

IK zoek geene Afgoôn sinook en heilooze eer te geven,
Maer draegh, ô Kinderen, van Vaderplicht gedreven,
Dit roockend wierookvat in mijne rechte hand
U tot een' spiegel voor. My scheen dit geurigh pand
Bequaem te wezen om wat goets in u te wecken,
De waere beeltenis eens vroomen zonder vlekken,
Die zielen zuivert met zijn' naem en goet gerucht;
Gelijk dit edel vat met zijnen geur de lucht

Van alle onreinigheên en stancken weet te vaegen.
En zoekte nader u hier over te bevraegen,
Zoo lees het perkement des Bybels deur en deur;
Gy rickt'er overal des vroomen saem, by geur
Van mijnen wierook niet oneigentlijk geleecken,
Nadienze uw' zielen kan verquicken en ontfteecken.

Zoo komt, in 't openen van Moyses wijze blaên,
Gelijk een wierookgeur de schoone Joseph aen,
Bequaem om vuilen damp uit uwe ziel te weeren,
Daer hem wellustigheid te zwack viel in 't verheeren.
Al bleef zijn goet gerucht voor eene wijl besinet,
In eenen Kerker diep begraven en verlet,
Het quam te schooner uit die nevels opgedrongen;
Hy won te (a) rijcker lof op aller volken tongen;
En voor dat kort verdriet een overdadigh loon.
Hoe rickt de goede naem van Vader en van Zoon,
De vroomheit van den (b) een' en anderen Tobias!
Hoe stinkt een (c) Achab by den geur van Vorst (d) Josias!
En, zoo u't achten van een goet gerucht verveelt,
Zie eens; hoe wonderlijk dat zulk een (e) paer verscheelt.
Het lust my niet, hier van den eersten veel te reppen,
Wien zal de tweede niet aenmaënen, moed doen scheppen,
Om na een goet gerucht te trachten en te staen,
En voor een quaden klank zijn voorbeeld na te gaen?
Josias naem is in den mond van alle menschen
Gelijk een honigh, die niet zoeter is te wenschen,
Gelijk een schoon musijk, daer gasten by den wijn
Aen eenen rijcken disch verheugt en vrolijk zijn.
De naem van (f) Judith heeft niet min gewenschte geuren:
Zy was (een zegen, die aen weinigen magh beuren)

(a) Joseph, die een mensche geboren is, een Prince zijner broederen, eene vastigheid des volks, een regeerder der broederen, eene vastmaeking des volks. Eccl. 49: 17

(b) De Gode van Israël gebenedyde u, want gy zijt een zoonne van eenen alderbesten ende rechtvaardigen ende Godt-vreezenden Man, ende die aelmoesfen doet.

Tob. 9: 9.

(c) Ende Achab de zoone Amri heeft quaet gedaen voor des Heeren aengezichte, boven alle

die voor hem geweest waren, 3 Kon. 16: 13 (d) Josias heeft gedaen, dat voor den Heere behaeglijk was, ende hy heeft gewandelt door alle Davids zijns Vaders wegen; hy en keerde daer niet af er rechter ofte ter linker zijde. 4 Kon. 22: 2. In alle monden zal zijne geheugenisse als honig zoet worden, en gelijk musijkspel in de maeltijd des wijns Eccles. 49: 2. (e) Nunquam magis exempla movent, quam si contraria juxta ponantur à latere. Div. Saav. Symb. XVI. (f) Ende dese was in alden d' aldervermaerste, want zy vreesde den Heere zeer; ende daer en was niemant die van haer een quaet woort sprak, Judith. 8: 8.

By yder om haer deugt gewilt en aengenaem;
Men wist niet eene tong te vinden, die haer faem
Met eene lastervlek of zonde kon betijgen.

Om dan, ô Kinderen, een' goeden naem te krijgen,
Te worden even als een geurigh wierookvat,
Zoo luister of uw naem van iemant wort beklad,
En zet, om waarheit en onwaarheit af te meten,
's Volks lof en laster op den toets van uw geweten:
En lijdge onnoozel, liegt de werelt door haer' hals,
Verblijd u dat het onwaerachtigh is en valsch;
Gy hebt den Heyland tot een' broeder in uw lijden.

(g) Virtutemque prae- Zijt des verzeekert, als de (g) nevelen der tijden
sentem odimus, subla- Zijn wegh gedreven, dat uw naem een' zoeten geur
tam ex oculis queri- Zal ademen, en niet bezwijcken voor de keur.
mus invidi- Maer zietge, met u zelfs te toetsen en ontleden,
(h) Ontfermt u myner, Heere, Uw' naem beylecken en beschuldigen met reden,
want ik ben Zoo kies op (h) Davids spoor de boete en beternis,
krank. Psal. Een' zuiverdrank, waer door uw' ziel te heelen is,
6:3. Een haeten eersten geur en goet gerucht zal winnen.
Een goede naem en faem houd snoode tochten binnen,
Geeft uwe (i) beenders kracht, en is u (k) meerder waert

(i) Een goede fame zal Die zijne faem bemint, zal vuile zonden haeten:
het gebeente Die haer (4) verwaerlooft, zal de deugden ook verlaeten,
niet maken. En zonder ommezien tot feilen overslaen;

Prov. 15: De schaemte, die den mensch ten beste pleeg te raen,
31. Uitschieten, als een (m) hoer verachten en verrêden,

(k) Beter is En, luisterende naer vermaningen noch reden,
een goede Zijn medemakkeren ten schrik en dreigement
naem, dan Ten leste raecken aen een ongelukkig end.
veele rijcken.

Prov. 22: 1. (l) Qui famam negligit, virtutes negligit. Did. Saav. Symb. XV. (m) Gy
hebt het voorhoofd eener onkuische vrouwe gekregen, gy en hebt u niet willen schaemen.
Jer. 3: 3.

EXULTANT IN REBUS PESSIMIS. *Prov. 2: 14.*

XI. *Als de menschen slapen, zoo is de vyand gekomen, en heeft onkruid gezaait in het midden van de terwe. Math. 13: 25.*

DE Mond der waarheit, die niet doolen kon noch missen,
 Stelt, onder eene ry van zijn gelijkenissen,
 Den boozen vyand, die een landbederfflijk zaet,
 Dat niet dan onkruid geeft, by duister zaeien gaet
 In goede terwe, daer de wachters hen verslaepen.
 Die geest, in zijn waerdy vermindert en herschapen,

D

Zoekt

Zoekt lotgenooten in zijn onheil en verderf;
 Dies past hy op zijn' tijd, en zaet in 's anders erf
 Een zaet, dat, opgegroeit, tot 's eigenaers verschrieken
 En onwaerdeerbare schâ, de terwe zal versticken.

Mijn blad, met deze Prent des nijldigen belâen,
 Wenscht als een spiegel voor des zondaers ooght te staen,
 Die niet alleen zijn ziel met zondigen ontluiſtert,
 En, schoon hy zijnen naem bevlekt ziet en verduiſtert,
 Op geene betering van zijne feilen past;
 Maer noch, ô gruwel! zich zoo reuckeloos vertaft,
 Dat hy zijn zonden derſt aen anderen vertellen,
 Daer over roemen, die voor al de werelt ſtellen,
 Als had hy wonder zich gequeten in zijn' plicht.

(a) Booze
 reden beder-
 ten goede
 zeden.
 Zoo gaet hy zaeien, van den Duivel voorgelicht,
 In 's naesten zielhof, met de terw' van goede zeden
 Gezegent en bezaeit, het (a) onkruid van zijn reden,

I Cor. 15: Dat al de terwe zal versticken op het leſt,
 33. Terwijl de toezicht ſlaept en ſluimert op haer' neſt,
 (b) Zy heb-
 ben hunne
 zonde ge-
 roemt als.
 Niet eens bekommert voor een' oegſt van heil te maeien.

Begreep die ſtoffer, waer zijn doen op uit zal draeien,
 Die wijs van zondigen te zijn de wedergâ
 Sodoma, Der gruwelzonde van 't (b) rampzaligh Sodoma,
 noch zy en
 hebbenze
 niet verbor-
 gen. Iſai. 3: Dat, zich niet meer ontfiende op zonden te braveeren,
 En die in 't openbaer aen anderen te leeren,
 Met zijn' Godtloozen en beſmettelijken mond

9. In eenen Helfchen poel van zwavel ging te grond;
 (c) De God-
 delooze als
 hy in de
 diepte der
 zonden ge-
 komen is,
 Hy zou naer allen ſchijn zich noch in tijds bedenken,
 En zich in zulk een' poel niet reukeloos verdrenken.
 Nu is (c) geen leven noch gevoelen in het hart:
 Hy leit te diep daer toe in 't zondigen verwacht,
 En zwelgt met gulzigheit (d) het onrecht in als water.

Zoo verſmaet In tijd van jammeren te lachen met geſchater,
 18: 3. Zoo (e) welgemoed te zijn als hy, die zich gewent

(d) De af- Tot wel te leven, ziet op een rampzaligh end.

grijzelijke en onnutte menſch, die ongerechtigheit drinkt als water. Job. 15: 16. (e) Daer zijn
 ongoddelijke, die zo vry zijn zonder zorge, als of zy de wercken der rechtrvaerdigē haddē. Eccl. 8: 14

d'Aelouthheit had hem noch wat hope en troost gelacten
 In haeren (f) Augustijn, die, schoon hy een' gehaeten
 En Goddeloozen roem op zijne zonden droegh,
 Zijn tijdgenooten in de boosheit overwoegh,
 En hun tot zondigen verlokte, Godts genade
 Des niettemin verworf, daer hy in traenen baedde;
 Viel zulk een voorbeeld niet te byster zeltsaem voor.
 Van dezen Heiligh, als gekoren om het spoor
 Des Hemels onder 't woën der Ketteren te leggen
 Voor veele duizenden, en valt hier niet te zeggen;
 Nadien een (g) yder, met den Duivel in gespan
 Tot 's naesten zielverderf, dat heil niet beuren kan.
 Geen (h) geeft en hoeft u in het oordeel aen te klaegen:
 Gy gaet, ô zondaer! zelf uw' zonden overdraegen,
 En roemen dat uw vleesch in vuile lusten viel;
 Dies wacht een zwaerder doem en pijn voor uw' ziel.

(f) *Eò m. liti e Augu-
 stinus pro-
 gressus est,
 ut non face-
 ret modo-
 feda & ob-
 scena, ve-
 rum eò am-
 plius (quod
 planè Sata-
 nicum est)
 ex fæde fa-
 ctis apud æ-
 quales lau-
 dē gloriam-
 que venare-
 tur, pude-
 cens etiam
 magnopere,*

*si minus fæda perpetrasset, narrantis illis multo sibi fædiora perpetrata, subinde item commen-
 tus se fecisse, quod non fecerat, ne ulla parte detestabilis laudis cæteris inferior esset. Ger. Mo-
 ringus in vita S. Augustini. (g) Sponte peccantes deserì solent à Deo: quo ad Pænitentiam
 duce si destituantur, Pænitentiam non invenient. J. A. Comenius in Reg. vitæ. (h) No ter-
 nan en el dia del juyzio necesidad de acusador, pues ellos mismos publican sus males: por lo
 qual seran mas castigados. Diego de estella.*

DEFECTUS ALIENI GIGANTUM VIDENTUR
 similes; nostri vix pumilionum instar nobis
 apparent. Did. Saav. Symb. VII.

XII. De Ziecke, de lieffelijke spijze van hem afweerende, spreekt:

DE plicht van vrienden, om te troosten eenen krancken,
 Beweege u niet alleen te naderen de stancken
 Van mijne legersteê; maer ook het gruwelbeeld,
 Dat buiten mijne schult in mijn bedrijven speelt,

Als nut voor u, om tot een baecken te beschouwen,
 Gy ziet de keucken my believen, onderhouden
 Met spijzen, toegerecht niet na gemeenen fleur,
 Maer die bekoorlijk zijn alléen met haeren gaur;
 Hoe zou gezonden dan het nuttigen vermaecken?
 Doch ik, onlustigh zoo in slaepen als in waecken,
 En door het gantsche lijf vol pijnen, en gequelt,
 Ben door het eten van die spijzen meer ontfelt:
 Zy zijn my smaekeloos, als warenze bedorven,
 Om dat mijn smaek en reuk door 't quijnen is verstorven.
 Gy hebt, mijn vrienden, niet gedoolt, noch misgetaft,
 Indienge in uwen geeft mijn wezen hebt gepaft
 Op iemapt, die, bevlekt met zonden en gebreecken,
 Noch over anderen een oordeel uit derst sprecken,

En hunne wercken, die niet ongerechtigh zijn,
 In een' gelijken graed gaet stellen met de zijn'.
 Mijn tong heeft haeren smaek, zijn ziel de deugt verloren;
 Dies moetge hem, als my, niet achten in het hooren;
 Dewijl hy oordeelt naer zijn ziels gesteltenis,
 En niet gelijk de zaak in 't waere wezen is.
 Den oogen (om het stuk natuurlijk te gelijken)
 Die door een roode ruit de straeten overkijken,
 Schijnt al wat in de ruit gezien wort, klein of groot,
 Van verf te wisselen, te draegen niet dan root:
 Zoo zal het oordeel, dat het hart van eenen boozen
 En zondigen ten pas en doortocht heeft gekozen,
 Ontleenen de natuur van 't harte, niet verstaen
 Dat by de vroomen iet behoorlijks wort gedaen.
 Dit zeggen is ons lang in (a) Jesses zoon bezegelt;
 Hy liet, met eenen geest van minzaamheit geregelt,
 Door eene zendinge der Ammonijten Prins
 Vertroosten in de doot zijns Vaders, veel gewins
 En zegens met het Rijk en nieuwe kroone wenschen;
 Maer wat gebeurde hem? (b) Die Godtvergete menschen
 Misduiden zulk een groet voor Hanon hunnen Heer;
 Die boden scheenen hun verspieters, en niet meer;
 De Joodtsche Koning had hen enckel uitgezonden
 Om 's Lants gelegenheit arglistigh te doorgronden,
 Van zins om naderhant te plondren hunnen schat,
 En met zijn Leger te verdelgen Land en Stad:
 Men kan het tegendeel in alle deugtgezinden,
 En, als ten voorbeeld, in den vroomen (c) Joseph vinden,
 Die al't geweld, hem van zijn Broederen gedaen,
 Wist in de beste vrouw te schicken en te slaen:

(a) 2 Kon.
10: 2.

(b) De Prin-
cen der Kin-
deren van
Ammon zei-
den tot Ha-
non hun-
nen Heere:
Meent gy
ook dat Da-
vid deze
troosters aen
u gezonden
heeft ter ee-
re van uwen
Vader? En-
de en meent

gy niet, dat David dacrom zijne knechten tot u gezonden heeft, dat hy onderzoeken ende verspieden
 zoude de stad, ende die verderven? 2 Kon. 10: 3. (c) En wilt niet verschrikt wezen, noch en
 laet u niet zwaer duncken, dat gy my verkocht hebt in deze Landen; want Godt heeft my om uwe
 zaligheid voor u gezonden naer Egypten. Gen. 45: 5.

Want ziende op zijne groet hun zeer ontstelt van wezen,
 Beval hy hun niet meer te schricken, niet te vreezen,
 En gaf dat levren en verkoopen eenen naem
 Van Godts verzending tot een heil van al te zaem'.
 Zoo vormt de boosheit of oprechtheid der menschen
 Een oordeel, waardigh om te haeten of te wenschen.

Eer ik dus jammerlijk aen deze ziekte sloegh,

(d) Ende zy En dien verholten schat van 's lijfs gezondheid droegh,
 waren beide Kon ik gemakkelijk de spijzen, nu te schuwen,
 naekt, te we- Met eene graege maeg vertecren en verduwen;
 ten, Adam Al wat ik nuttigde, gevoelde ik uur aen uur
 ende zijn In zuiver bloed verkooft op mijn natuurlijk vuur:
 wijs, ende zy In zuiver bloed verkooft op mijn natuurlijk vuur:
 en schaem- Zoo gaet het vroomen; want van Godtlijk vuur ontfstecken,
 den hunlie- Verkoockenze al het vuil van 's anderen gebreecken
 den niet. En ongerechtigheên als in een zuiver bloed.
 Gen. 2: 25. Wat quaeden bitter smaect, keurt hunne tong voor zoet.
 (e) De liefde Toen (d) Adam in den staet van zijne onnoozelheden
 denkt geen Toen (d) Adam in den staet van zijne onnoozelheden
 quaet. 1 Cor. Noch leefde, kende hy geen naektheid zijner leden,
 13: 5. Die hy wel haest daer na met opene oogen zagh,
 (f) Gen. Wanneer hy liefdeloos in zijne zonde lagh:
 38: 26. Zoo is de mensch, oprecht van wandel, zonder oogen
 (g) Ist za- Zoo is de mensch, oprecht van wandel, zonder oogen
 ke dat gy In acht te nemen op eens anders onvermogen;
 ziet, dat hy De (e) liefde maect dat hy geen quaet noch erg en denkt,
 gram is, en- En zijnen naesten met geen avrechts oordeel krenkt.
 de dat hy Nu toegezien, en met uw oordeel niet te speelen,
 zeit: waer- En zietge in iemant iets, het gene u mocht verveelen,
 om zijt gy Zoo weeg u doen, of gy ten zelve oogenblik
 zoo na den Niet zeggen mooght: (f) Hy is rechtvaerdiger dan ik.
 muur gegaen De Veltheer (g) Joab, om quaet oordeel te beletten,
 om te strij- En David onvoorziens zijn granschap neêr te zetten,
 den? Zoo Toen hy voor Rabba had geleên de nederlaegh,
 zult gy zeg- Beval den Bô (zoo hemde Vorst met deze vraag
 gen: Ook is Bejegende: Waerom zoo reukeloos vergadert,
 uwe knecht En om te vechten juist aen 's vyants muur genadert?
 Urias de Te zeggen: In dien slag en vreesfelijschen stoot
 Hethiter ge- Bleef ook de dappre Held uw Knecht Urias doot.
 fleurvelt.
 2 Kon. 11: 20. 21.

Het rechte middel om den Koning te doen zwijgen,
 Hem zelven meer dan zijnen Veltheer te betijgen
 Met eene misdaet, ja een' gruwelijcken moord;
 Want in het tegendeel had Joab 's Konings woord
 In zijnen stedeltorm gevolgt en waergenomen,
 En mocht verschijnen by den Koning als een vroomen.
 Geen (h) Priester, schoon hy was vol wijsheit en vol raets,
 Mocht onder Moyfes Wet een' ander' voor Melaets
 Verklaren, eer de zon ten achtsten mael quam schijnen:
 En wilt ge, minder in de kennis, u verpijnen,
 En zonder ommezien uw oordeel laeten gaen
 In zaecken, niet zoo klaer noch zeeker om te raen?
 O Oordeelftrijcker! weeg en overdenk de plaegen,
 By die van (i) Bethfames geleden en gedraegen,
 Om dat hun oog in d'Ark des Heeren had gezien;
 Godt doodde zeventigh van hunne groote liën,
 En van't gemeene volk tot vijftigh duizent zielen:
 Het (k) hart uws Broeders, daer uwe oogen steeds op vielen,
 Is meer een Arke Godts, als die van Israël;
 Het opset van den mensch, dat onder vleesch en vel
 In't harte schuilt, bedekt met diepe duisterheden,
 Is meer verholen, dan de Wet in steen gesneden,
 Het vat gevult met Manne, en Arons roede en staf,
 Die Godt den Priestteren in d'Ark te sluiten gaf.
 Wilt gy u zelven zulk een ziften niet verbieden
 Van al uws naesten doen; hoe zult ge Godt ontvlieden,
 Die Bethsamyteren, om diergelijke daet,
 En reukeloos bestaen, zoo vinnigh straft en slaet?
 Gy moet u niet met zulk een zotte daet bemoeien,
 Die ydel is, en die Godtvruchtigen versoeien.
 Indienge stil en met omzichtigheit uw' geest
 Besluit en oeffent, en voor's naesten oordeel vreesht,
 Zal Godt u lieven, en uw naesten u beminnen,
 Gy in dit leven hier de vreedsaemheit gewinnen.

(h) *Levit.*

13.

(i) *Hy heeft sommige van de mannen der Bethsamyters geslagen, om dat zy in des Heeren Arke gezien hadden, ende versloeg vanden volcke zeventigh mannen, en van den gemeenen volcke vijftigh duisent.*

1 Kon. 6:

19.

(k) *Mas verdadera Arca es el coraçon de tu hermano, que aquella Arca de Israel: y mucho mas interior y secreta es la intencion,*

que esta escondida en el pecho del hombre, que las tablas de la Ley, y el vaso de Manna, y la vara, que estavan en el Arca. Diego de Estella.

DAER IS EEN VRIEND, DIE ALLEEN MET
DEN NAEM VRIEND IS. *Eccles. 37:1.*

XIII. *L' arbore, quando hà li suoi frutti, è visitato, perche sono cotti,
ma mancando i frutti è lasciato, & non si curano di lui.*

BY dezen boom, met puik van Peeren overladen,
Die eenen gaegen mond verquicken en verzaeden,
En dien de jeught beklint met zonderlinge zucht,
Terwijl hy is voorzien van zijne zomervrucht,
Kan ons de vriendschap van de wereltlingen blijcken.
Die jongers zijn niet gaeg van dezen boom te wijcken,

Voor dat het plucken van de vruchten is gedaen:
 Als die gelezen zijn, dan blijft'er niemant staen,
 Gelijk of yder een, na die genootte weelde,
 Alleen het aenzien van dien Peereboom verveelde.

Ik wensch derhalve den vermogenden dit Hout
 Ten spiegel, daer hy zit op eenen bergh van goud,
 En by dien zegen en genade dicht gesloten
 In eenen ronden kring van groote gunstgenooten,
 Die, onder het genot van zijne spijs en drank,
 Hem hunne gunste biën, vereeren met veel dank,
 Ja alle morgen met den dageraet begroeten,
 Ootmoedigh bijgen en neêrknien voor zijn voeten;
 Of hy beluft wierde om de waerheit in te zien.
 Want al dat (a) groeten, al dat stuipen met de knyen,
 Die eer, hem vroegh en laet van yder opgedragen,
 Zal, daer Fortuin hem voert op haeren hoogen wagen,
 En hy, als dezen boom, met vruchten is gelaën,
 Wel blijven duuren, en niet lichtelijk vergaen:

(a) *Vulgus
amicitias
utilitate
probat.*

Maer laet een ongeval hem eens van gout ontblooten,
 En, zoo het veeltijts gaet, uit zijnen zetel stooten,
 Hy raekt zijn (b) vrienden quijt, als warenze in dien nood
 Met hem gevallen, of verslonden van de doot;
 Ja zelf de genen, daer hy eenē Kercke op boude,
 En al zijn zielgeheim aen opende en betroude,
 Zijn meer voorbarigh, meer dan anderen gereet
 Om hem te laeten in zijn zwaerigheid en leet.

(b) *Daer is
een vriend
een Tafelge-
zel, ende
die en zal
niet blijven
in den dagh
des noods.
Eccl.6: 10.*

Die gunstgenooten zijn gelijk als deze kinders:
 Zy-zoecken wat hun sinaect; wat wrang is en vol hinders,
 En vreugt noch wellust aen het weeligh lichaem gunt,
 Is by hun even als een penning zonder munt.

Hun (c) liefde heeft haer doel; zy mikt gelijk een Schutter
 Op al het geen, dat haer is dienstiger en nutter.
 Denk niet, dat uw persoon, ô Rijke! waerder is
 By hun, als uwen haert en aengerechten disch;
 Een zoet genot, waerom zy Tabernaeckels bouwen
 Aen uwe zijde, en u al vleierende onderhouwen.

(c) *El amor
tiene su fin.
No aman tu
persona,
fino tus bie-
nes. Diego
de Estella.*

Zy zijn geen vrienden, dan met eenen blooten naem,
Niet in uw lijden, maer tot uwen disch bequaem.

(d) *Veel van woordē zijn mijne vrienden.* Job. 16: 21. *Gy zijt al te zamen lastige vertroosters.* vers. 2. (e) *Ende het gewichte des gouts, dat Salomon jaerlijks gegeven wiert, was ses hondert ende ses-en-sestig talenten Gouts; zonder dat goud, dat de mannen brachten, die op de tollē der wegen gestelt waren, ende de Kooplieden, ende die al- terhande slechte dingen verkochten, ende alle de Koningen van Arabien, en de Vorsten des Lants.* 3 Kon. 10: 14. 15. (f) *Daer en is niemand dieze trooste, uit alle haere beminden: alle haere vrienden hebben haer versmaet, ende zy zijn haer vyanden geworden.* Thren. 1: 2. (g) *Tot allen tijde heeft hy lief, die vriend is, ende een broeder wort in de benautheden geproeft.* Prov. 17: 17. (h) *Nec Pilades mortem curat, modo profit Oresti.* M. Paling: in Zod. vitæ.

QUI EX ERRORE IMPERITÆ MULTITUDINIS
pendet, hic in magnis viris non est habendus.

Cic. de Offic. lib. 1.

XIV. Zommige van hen hebben daer af wat overgelaten tot's Morgens,
ende het begoft te krielen van de wormen, ende verrotte. Exod. 16: 20.

HET waer een jammer, daer het Manna leit gegent,
En Godt het Jodendom in dorre zanden zegent
Met wonderteken en daeden (zoo men leeft)
Geen nut te vinden, niet te leeren met den geest.

Zie dezen Jode dan, gelijk de kunst hem prente
 Genegen tot uw heil, verftelt ſtaen in zija Tente,
 Om dat het Manna, dat hy voor de week behield
 En wegh ging ſluiten, van onreine wormen krielt:
 Daer in het tegendeel, wanneer hy 't quam te ſpaeren
 Voor 's Heeren Zabbath, hem dit noit is wedervaeren;

(a) Ende zy hebben al zoo Want tot dien Ruſtdagh bleef het (a) gaef en ongeſchent,
 gedaen, gelijk hy 't op het velt te vinden was gewent.

lijck Moſes Een zaek van nadruk, waerd den zondaer aengeprezen,
 bevolen had. En hem de zoete kerne uit zulk een' dop te lezen.

de, ende het Dat dan de gene, die na lof der werelt jaegt,

is niet ver- En zich in al zijn doen en handelen gedraegt

rot, noch Om op de tongen van de menſchen hier te zweven,

daer en is Geduurende den tijd van dit verganklijk leven,

geëgeworm- De woorden hoore, die op zijn bedrijven ſlaen,

te in gevonden. Exod. En hier voor anderen gelieve ſtil te ſtaen.

16: 24. Hy zal den tijd van deze werelt in de dagen

Der Joodſche weecke zien, waer in de wormen knaegen

Het geurigh Manna, voor den Ruſtdagh niet geſpaert.

Lofoecker! al wat gy dus yverigh vergaert,

Om in der tijd ten loon, naer uw' begeerte en wenschen,

Een' grooten naem en roem te krijgen by de menſchen,

Niet eens gedachtigh, als verkeert en onbewuſt,

Wat wegh te leggen voor de zaligheid en ruſt,

Zal maer een' korten tijd en weinig dagen blincken,

(b) Voor- Gelijk dat Manna van onreine wormen ſtincken,

waer, ik zeg- En niet beſtandigh zijn, als zonder ſteun en ſtaf,

ge u, zy hebben haeren Ja ongeacht met u neêrdaelen in het graf.

loon ontfan- Gy hebrt uw' (b) loon al wegh by Godt den grooten Rechter.

gen. Math. De glory, niet gezocht tot 's Hemels eer, wort ſlechter,

6: 5. En heeft geen' roem noch lof, maer vuilen ſtank verdient.

(c) Voor- Uw lamp is zonder vocht. Gaet wandelen, mijn vriend;

waer, ik zeg- (c) Ik heb u noit gekent; ik doe geen vreemden open.

ge u, ik en Zoo ſpreekt de Bruidgom. Die roem valt dier te koopen.

kenne u niet. Math. 25: Gy hebt in al uw doen Godts mogentheit en macht

12. Geene eer bewezen, maer uw' eigen geest geacht;

Dies komt uw (d) glazen lof al blinckende te breecken.

Gy moet zoo ydel na geen kroon van eere steecken,
Niet brommen in't gezicht der vleiers met uw' deugt,
Die met hunn' lof u die ontrooven. Zulk een vreugt,
By u daer uit ontstaen, zal Godt niet laeten duuren.
Most (e) Ezechias niet zijn' mislagh zwaer bezuuren,
Als hy eerzuchtigh den Gezant van Babylon
Zijn' Koninklijken schat, te achten als een Zon
Der werelt, onbedacht ging toonen en ontsluiten?
Hebt gy wat schoons by u, houw menschenoogen buiten,
En geef'er d' eere van aen uwen grooten Godt;
Zoo blijft uw lof van stank gezuivert, onverrot.
Godt was't, die een' (f) Altaer liet timmeren van slechten
En ongecierden steen: als of hy zijne knechten
Wou leeren, niet den glans van hunne deugt zoo licht
Ten toon te stellen voor de werelt haer gezicht.

Om zulk een' lof, die niet kan duuren, te verwerpen,
Zoo denk uw' zonden na; dat zal de zinnen scherpen,
U met den (g) Tollenaer, terwijl de Phariseer
Met zijnen roem verzinkt, verheffen tot den Heer.

(d) *Laus
vireadum
splendescit
frangitur.*
(e) *Ziet de
dagen zul-
len komen,
ende al dat
in uw huis
is, ende dat
uwe Vaders
in de schat-
ten opgeleit
hebben tot op
dezen dagh
toe, zal
weghgevoert
worden in
Babylonien:
daer en zal
niet overblij-
ven, zegt de
Heere.*
4 Kon. 20:
17.

(f) *Ist dat gy my eenen steenen Altaer maekt, zoo en zult gy dien niet maecken van gebouwt
steenen; want indien gy uw mes daer op heft, zoo zal hy ontwyd zijn. Exod. 20. 25.*
(g) *Luc. 18: 14.*

MAJOR ILLIUS FAMA EST ET OPINIO, QUI PLUS
EAM CELARE CONTENDIT. *Did: Saav. Symb. X.*

XV. De Goutsmit, zijne weegschael in de hand hebbende, spreekt:

MIJN vrienden, die hier blijft voor mijnen winkel staen,
En deze slincker ischael ziet ledigh overslaen,
Als waende ik zonder wicht mijn dierbaer gout te wegen,
Een zaecke, die haer schaemt, schoon alle uw' tonge zwege:

Noch reekende ik mijn doen tot voordeel en gewin,
 Zaegt gy het oogmerk van dit wegen dieper in;
 Mijn evenaer, voorzien met ongelijcke schaelen,
 Was dan uw leider om niet van het spoor te dwaelen,
 Dat naer den Hemel gaet; een kaers voor eene ziel,
 Die tot den naeren damp van eigen roem verviel.

Een vroome, niet gewoon hem zelve veel te looven,
 Maer stiel te wandelen, te leven als verschoven,
 Erkennende zijn' Godt, neêrslachtigh van gemoed,
 Voor rechten oorsprong van de (a) gaeven, en het goet,
 Dat met zijn toedoen oit gedaen is in zijn leven,
 Zagh in dees zwaere schael zijn eige schaduw' zweven,

(a) Alle
 goede gave,
 ende alle
 volmaecte

gifte is van boven nederdaelende van den Vader der lichten. Jac. I. 17.

Ontbraecken zijne ziel geene oogen en gezicht,
 Door waere (b) ootmoedigheid, om eigen glans en licht
 In hunn' waerdy te zien volkomen en volwassen;
 Maer iets, dat waerdigh zy, hem zelve toe te passen,
 Is tegens zijn natuur, en hem een zotte klucht.
 Wy laeten hem dan in zijn maetigheid en tucht;
 Wie niet en hongert, hoeft geen voetsel van den broode,
 Ook is welvaerenden geene artsny van noode.
 Maer dat de gene, die te wonder stoft en blaest,
 En van zijn' eigen lof en daeden leit en raest,
 Hem zelve niet ontfiet by anderen te prijzen,
 In deze zwaere schael het leven van de wijzen
 Eens leerzaam gade sla; hoe deugt hen nederwaert
 Kan drijven, hen belet in eene losse vaert.
 Hy zie de slincker schael (hy hoef niet te vraegen)
 Zijn zotte driften, en zijn spoorlooze vlaegen
 Aenwijzen, daer zy, met geen dierbaer gout gelaen
 Noch zilver, ledigh naer de hoogte komt te slaen.
 Een beeld, waer uit hy wel ten vollen kan bezeffen,
 Dat zijnen eigen lof uitblaezen en verheffen
 By hem alleen geschiet, om dat zijn zielefschael
 Te licht is, met het gout en kostelijk metael
 Van deugt en vroomheit niet voorzien is noch geladen.
 Hy stoft, helaes! op zijn bedrijven en zijn daeden,
 Als was hy eene bron van wijsheit en van schat;
 Daer (c) alles wat hy heeft, of oit voorheen bezat,
 Maer leengoet is, en voor een' korten tijd ontfangen.
 O Roemer! hebtge noch wat kennis, laetse uw' wangen
 Met schaemte verven; neem uw onvermogen waer:
 Slechts iets te (d) dencken van u zelve is te zwaer;
 Gy kunt met uwen geest het minste niet ontwerpen,
 Ten zy een hooger (e) macht uw' zinnen koom' te scherpen:

(b) El hombre quanto
 es mas virtuoso, tanto
 es mas humilde, y desprecia mas a si mismo.
 Diego de Estella.

(c) Wat hebt gy, dat gy niet ontfangen hebt?
 Maer ist dat gy't ontfangen hebt,
 waerom roemt gy, als

of gy't niet en had ontfangen? 1 Cor. 4: 7. (d) Wy en zijn niet bequaem omiet te dencken van ons, als uit ons zelve, maer al onze bequaemheit is uit Godt. 2 Cor. 3: 5.
 (e) Zonder my en kunt gy niets doen. Joh. 15: 5.

Hoe zal het gaen , wanneer geen peinzing noch beraet ,
Maer fluxe handigheid vereischt wort tot de daet ?

Gy prijft u zelve om een aenzien te verkrijgen ,
En alle menschen , die dit hooren , schoonze zwijgen ,
Verkleenen u met hunn' gedachten , dat men 't ziet.

Geen wijze hoort u zonder walging en verdriet.

En blijft noch iemand met verwondering staen gaepen

(f) In den Hemel is mijn getui-
ge, ende mijn bekender in de hoogten. Na uwe redenen , men acht hem als wanschappen
Van geest en herssens , een' verstandeloozen bloet.

(g) Popularem gratiam ne commemoratione quidem dignam puto , Verberg , mijn vriend , verberg het goede , dat gy doet ;
Godt in den Hemel zal het (f) tuigen en beloonen.

(g) Popularem gratiam ne commemoratione quidem dignam puto , Wat is de (g) lof van hun , die hier op aerde woonen ?

(g) Popularem gratiam ne commemoratione quidem dignam puto , Getuit van ooren , dat aendachtigen verveelt.

(h) Hoovaerdige Engelen en menschen staen misdeelt
Als Godt verachten aen Jesus slijckerzijde.

(h) Hoovaerdige Engelen en menschen staen misdeelt
Die zelve Jesus , die uw Heyland was , vermijdde

(h) Hoovaerdige Engelen en menschen staen misdeelt
In zijnen wandel hier op aerde , daer hy stof

(h) Hoovaerdige Engelen en menschen staen misdeelt
In zijn miraeckelen kon vinden , zijnen lof

(h) Hoovaerdige Engelen en menschen staen misdeelt
Te melden , als bewust wat jammer dit kon baeren.

(h) Hoovaerdige Engelen en menschen staen misdeelt
Hy gaf heel zedigh , in het byzijn van de schaeren ,

(h) Hoovaerdige Engelen en menschen staen misdeelt
Den tuchtelingen van Johannes dit bescheit :

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Al wat gy ziet en hoort ; de blinden krijgen oogen ;

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
De kreupels wandelen ; de dooden 't graf ontogen

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Beginnen wederom te leven , wie melaets

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Of doof van ooren is , vind hier niet weinig baets.

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Hy riep niet moedigh , als van hovaerdy gedreven :

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Ik doe de blinden zien , ik geef de dooden 't leven ,

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Maer spreekt als of dit van een' ander' was verricht ;

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Een wijs , die eigen roem leert maetigen , een licht

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
En voorbeeld strekt , om slechts ter nood en zonder prijzen ,

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Tot 's naesten voordeel op het goede werk te wijzen ,

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
Dat zonder mond en tong noch wel geluit kan slaen ,

(i) Gaet zegt uw' meester , daer hy in den kercker leit ,
En , wie zijn wercker is , by yder doen verstaen.

hoort ende gezien hebt , dat de blinde zien , de kreupelen wandelen , de melaetsche worden gezui-
vert, de doove hooren, de doode verriyzen, den armen wort het Euangelie verkondight. Luc. 7. 22.

De nederige vlieden lof, die zonder vraegen
 Hem echter volgen wil, ja waerdigh kent te draegen
 Door alle Landen, waer men menschen ziet en vind.
 De Heyland, zijnen lof te melden niet gezint,
 Week naer (k) Woestijnen, en naer afgelege hoecken,
 Daer hem nochtans het volk niet na en liet te zoeken.
 Ootmoedigheid ging ons in Jesus wandel voor:
 Wie haer wil volgen, vind veel zegens op dat spoor,
 En leert hem zelve in zijne (l) onvolmaektheit kennen.
 Bereikt hy dezen trap van kennis, laetse rennen,
 Die tochtigh zijn naer lof; hy heeft een waerder pand,
 De kroon van wijsheit, waerd te haelen uit den brand.

(k) Uitge-
 gaen zijnde
 ging hy in
 eene woeste
 plaetse, ende
 de schaeren
 zochte hem,
 ende zy zijn
 tot hem ge-
 komen, ende

zy hielden hem, dat hy van henlieden niet wegh gaen en zoude. Luc. 4: 42. (l) El conoci-
 miento de la propria imperfection, es perfection muy grande. Diego de Estella.

WAERT DAT IK DOCH DEN MENSCHEN
 behaeghe, zoo en zoude ik Christus
 dienaer niet zijn. Gal. 1: 10.

XVI. *Qui navigare volunt, ventum prosperum expectant, qui nisi
 flaverit, è portu non excedunt.*

EEN zoete waterlucht aen onze Maes te haelen
 Valt aengenaemer, als de zinnen niet en dwaelen
 In zorgen, en de ziel met leerzaeme oogen ziet:
 Die Schipper, tochtigh naer de ruimte van den vliet,
 En met geen toeven in de haven meer te paeien,
 Nu eene koelte na zijn' wensch begint te waaien,]
 Te wackeren, als blijkt aen wimpelen en zeil;
 Kan ons bequaemelijk, zoo wy't gemelde heil
 Van onbelemmertheit in onze zinnen draegen,
 Een Beeld des genen zijn, die niets bestaet te waegen,
 Niet goets verrichten kan, ten zy een ruime wind
 Van gunst van menschenlof hem werckens maekt gezint.

(a) Vos nist In't beeld en afgebeelde een evenheit van zaecten
ad populares In alle deelen hier te treffen en te raecten
auras, inaneisq; rumores recte facere nescitis, Wil niet gelucken: want die Schipper neemt zijn kans,
& relictæ conscientie virtutisque præstantia, de alienis præmiis sermunculis postulatis. Op dezen goeden wind van 's Hemels hoogen trans,
Boëtius de Conf. Phil. Lib. 2. Behoorlijk waer, en niet in weêrwil van dien Grooten,
 Wien 's Afgebeelden doen zoo dikwils heeft verdrooten:
 Wy nemen echter, wat ons dienen kan, te baet;
 En kan men vorderen met iets, dat minder haet
 En meerder lof verdient, men laete vry de Beelden,
 Die met hunn' wanstal den roemzuchtigen verveelden,
 Uit onze bladeren. Hoe veelen volgen dan
 In hunne wercken 't spoor van dezen Waterman,
 Beginnende hun niet te roeren, niet te leven,
 Ten zy een (a) wind van lof hun over't hooft koom' zweven,

En menschenglory hun in't aengezichte speelt!
 Ontbeerenze dit heil; zy achten hun misdeelt,
 En blijven moedeloos en als verschovelingen
 Hunn' tijd versluimeren; geen trek tot hooge dingen
 Kan hun bewegen van den leger op te staen.
 Zoo lust het hun een schim en schaduw' na te gaen,
 Gehoor te geven aen't verleiden en bedriegen
 Van aertsche menschen, die niet anders doen dan liegen
 In al hun roemen; 't zy of door onwetenheit,
 Of dat het veinzen hun in't hart verholten leit.
 Gy laet uw wercken van de wereltlingen keuren:
 Maer vraeg ook blinden na het onderscheit der kleuren,
 En eenen dooven wat hy oordeelt van gespeel;
 Een' Boer de waerde van een kostelijk Juweel.

(b) Was ik noch in de gunst van menschen, en in eere,
 Ik zou geen dienaar zijn van Christus mijnen Heere.
 Zoo hooren wy den galm van 't Uitverkoren vat:
 Dat stont na geenens lof der werelt, en bezat
 Een gunst, waer op het meer kon steunen en betrouwen.

(b) Gal. I:
10.

Om't zeil van weldoen uit te zetten en t'ontvouwen,
 Moet niemant toeven op een wackerende koelt;
 Nadienze dagelijks van boven wort gevoelt.
 Haer in te wachten uit de laegte hier beneden,
 Is al te strijdigh met Godtvruchtigheit en reden,
 En buiten het bestek van Christelijcken plicht.
 De (c) Zaligmaecker hief zijn oogen en gezicht,
 Met een zijn harte, om u te leeren en te stercken,
 In zijn Miraeckelen en groote wonderwercken
 Na zijnen Vader op, van wien hy al het loon
 Verwachtte van zijn doen als een gehoorzaam zoon.
 Als kinderen te zijn, die zeer ongaerne borgen,
 Een' penning liever nu begeeren, dan tot morgen
 Vertoeven, om't genot van hondertmael zoo veel,
 Past niemant met een ziel begaeft, een reedlijk deel.
 Geen wijze laete zich met roem van menschen laeven:
 Hy zie alleen op (d) Godt, den schencker van veel gaeven,

(c) Joh. II:
41.

(d) Alle
uwe zorg-
vuldigheit
werpende op
hem; want
hy heeft
zorge voor
ulieden.
1 Petr. 5:7.

(e) Gelijk de Gelijk een (e) Dienstmaegt, in het huiswerk goet en trouw,
 oogen der Op niemants handen ziet, dan die van haere vrouw.
 Dienstmaeg- Wie aertsgeziint een (f) Land- en Veltman zoekt te wezen
 den op de Met Ezau, in geen Tent, by Jacob uitgelezen,
 handen van Te woonen; dat's, naer gunst van menschen poogt te staen,
 haere Vrou- En om't inwendigh geen uitwendigh wil versmaên;
 wen: alzoo Beklaeg' zich namaels niet, wanneer hy't Hemels leven
 Zijn onge- Moet missen, zonder troost ter Helle wort gedreven,
 gen tot den Heere onzen En met zijn roemzucht zich zoo laeg ziet neêrgedaelt,
 Godt. Psal. Terwijl een kroon op't hooft des lofverächters praelt:
 122: 2.
 (f) Ezau
 is geworden een ervaren Jager ende een Ackerman: maer Jakob een man zonder dubbelheit,
 woonde in Tenten. Gen. 25: 27.

PAZZIA ERA DIFENDERE IL SUO NIMICO.

XVII. *De vellekens van de boexkens heeft zy om zijne handen gedaen,
 ende het bloot van zijnen halze bedekt, Gen, 17: 16.*

DES Lezers oordeel mocht in twijffel blijven staen,
 Of zich de zondaer tot zijn heil in onze blaën
 Volkomen spieglen kon, was Jakob hier verzwegen:
 Nu staet die Jongeling, beluist op's Vaders zegen,

Tot zijn verzeeking in onze Prent ten toon.
 Hy dekt met Esaus kleed, dat ruig is, al het schoon
 Van zijne leden, niet genegen om te proncken

(a) Het wijf, Met die besnedenheit, hem van natuur geschoncken
 't welk gy In overvloed, als hem ondiensstigh en verdaght,
 my tot eene Daer hem de Vader om te zegenen verwacht,
 gezellinne
 hebt gegeve, Dat dan de mensch, die Godt met zondigen beledigt,
 die heeft my En echter zijne schult rechtvaerdigt en verdedigt,
 van de boom Als niet uit eigen wil bedreven, na de wijs
 gegeven, en- Van (a) Adam en zijn Bruid in't heylrijk Paradijs,
 de ik heb't In Jakob overweegh' der vroomen doen en handel;
 gegeten.
 Gen. 3: 12. Of zulk een tekening hem beterde in zijn' wandel,

En van die gruwelen eens onvoorziens genas.
 Wie ooit verdediger van zijne zonden was,
 En, schuldigh zijnde, zich beriep op vroomde daeden,
 Een (b) Heyligh, al ontbeert zijn ziele geen cieraeden,
 Acht zich een zondaer, en met Ezaus vacht bekleed.
 Hy, die onnoozelis, en zijnen tijd besteeft
 Tot weldoen, slaet het kleed van misdaet om de leden,
 En bid vergeving met ootmoedige gebeden:
 Hoe stemt dit met het doen des genen, die verblint
 In't zondigen, zich noch t'ontschuldigen begint?
 Die zonder zonde van den hoogen Hemel daelde,
 Wiens deugt als eene zon de werelt overstraelde,
debet de proprijs meritis aut de sua sanctitate presumere, sed potius occulte Dei iudicia
formidare. Stella in Luc. Cap. 2.

(b) Een
 rechtvaer-
 dig mensch
 beschuldigt
 eerstmael
 hem zelven.
 Prov. 18:

17.
*Nullus dum
 mortali hac
 aurofruitur,*

- (c) *Luc. 2:* Wou als een zondaer zijn. (c) besneden, in den schijn
 21. Een (d) zondaer, en een vriend der Tollenaeren zijn:
 (d) *De Zoo-* En derstge, ô mensch! die niet rechtvaardigh zijt, maer zondigh,
ne des men- En diep in schult steekt, u rechtvaardigen volmondigh,
schen is ge- U noch verdedigen met woorden zonder zout,
komen, eten- Op datge met den naem van heiligh doorgaen zoud?
de ende Dat is de baen niet van rechtvaardigen gekoozen;
drinc- Maer in het tegendeel de ziel verreukeloozen,
kende, ende Godts gramschap aengetergt, en op zijn Farisees.
zy zeggen: Een schultbekennen met ootmoedigheid en vrees
Ziet den Baert u vergiffenis, en stilt Godts grammen tooren;
brasser, ende Die u zal blixemen in 't aengezicht van vooren,
den wijn- Indienge valschelijk, wanneerge in zonde leeft,
suiper, den Voor hem, die alles ziet, noch eenige onschult weest.
vriend der Gy moogt eens op het doen van (e) Koning David letten,
Tollenaeren Daer Nathan hem zijn schult voor oogen quam te zetten;
ende zonda- Hy roept niet: Eene vrouw heeft my mijn oogh bekoort,
daeren. 19. Mijn vleesch doen struickelen; ô neen! was zulk een woord
 (e) *Ende* Voor schultbelijdenisse uit zijnen mond gekomen,
David zeide Geen Nathan had gezeght: Uw' zonde is wegh genomen:
tot Nathan: Godt zal u spaeren en bevryden van de doodt.
Ik heb den Indien zich iemand door quetsuuren vind in nood,
Heere ge- Ende Na- Hy zal die zwaerigheid niet voor den (f) Meester heelen,
zondight. *than zeide* Die hem genezen kan, geen' ongequetsten speelen:
De Heere tot David: Zoo zal geen mensch, indien hy zijne ziel bemint,
heeft uwe Zijn zonde heelen en bedecken. Hy verzint
zonde wegh Het stuk voorzichtiger: hy weet het uit de blaëren
genomen, Van Godts Kronijcken, hoe Giëzi is gevaeren,
gv en zult Die, toen hem Naaman had geschoncken eene gaef,
niet sterven. Zijn schandelijke schult, als een ondienstigh slaef,
 2 *Kop. 12:* Met stoute logenen zijn' Meester dorst ontleggen:
 13. Maer Elizeus niet te paeien noch gezeggen
 (f) *Si ope-* Met zulk een valscheit, daer de waerheit open lagh
ram medi- Voor hem een' Godtspropheet, zoo klaer gelijk de dagh,
cantis ex-
pectas, opor-
ter ut vulnus detegas tuum. Boëtius de Conf. Phil. Lib. 1.

Vloekt hem de (g) ziekte toe van Naaman. Hy gaet henen
Melaets gelijk de sneeu; hem baet geen angstigh steenen.
De Moordenaer aen 't Kruis was wijzer van belet:
Hy quam tot kennis, riep op geene onnoozelheit,
Maer dat by hem de straf (h) gerechtigh wert geleden;
Dies vond hy, schoon hy noch zoo veel had overtreden,
By zijnen Heyland in het uitterste genâ.

Wie nu een deugt begeert, waer van geen wedergâ
Te vinden is, en die beschutten kan voor lijden,
Hy leer' 't ontschuldigen van zijne zonde mijden,
Dat alle menschen noch zoo zuur het leven kost,
Om dat het (i) Adam eerst in Edens Hof begoft.

(g) Naamans Melaetsheit zal
u en uwen
zade aen-
hangen tot
in der eeu-
wigheit. En-
de hy is van
hem gegaen
Melaetsch
gelijk sneeu.
4 Kon. 5:

27.

(h) Wy lij-
de dit voor-

waer rechtvaardelijk: want wy ontfangen rechten loon na onze wercken. Luc. 23: 41.
(i) Si Adam no defendiera su peccado, no fuera hechado del Parayso: pero con defenderse acre-
cento su culpa. Diego de Estella.

EN WILT GEEN HOOG GEVOELEN HEBBEN,
MAER VREEST. Rom. 11: 20.

XVIII. *Ex mediocritate fortuna pauciora pericula sunt.* Tacitus,
Lib. 14. Annal.

IN Holland woonen, dat zoo rijk is van Rivieren,
En slechts maer met den geest door groene weiden zwieren,
En zijn bedenckingen ontleenen van geboomt,
Was al te naeu bepaelt. de geest wenscht onbetoomt
Te wezen, voor den stroom somwijl het velt te missen;
Dies zienwe nu met lust dien goeden Gryzaert vissen,
En hebben reede een les uit zijn bedrijf gevat,
Daer hy, zijn zwanger net van onder uit het nat
Ophaelende, zijn vangst gaet schiften en verdeelen,
En al wat groey ontbeert, weêr zwemmen laet, en spelen
In zijn' geboorteplas en aengenaemen vliet,
Maer al de groote visch in zijne suicken schiet.

Staetzuchtigen ! waert gy bekomintert voor uw' schade,
 En niet in overlegh betoovert, gy beraede
 U met het avontuur van eenen stommen visch:
 Wie hier aenzienlijk, en in groote hoogheit is,
 Heeft om te kijken, en te vreezen voor zijn leven.
 Zoo eens het net van staet wort uit den grond geheven;
 Dat is, wanneer het Land van oproer zwanger gaet,
 Dan vinden kleinen eerst by hunne kleinheit baet,

(a) Tollun- En 't hevigste onweêr is ten laste van de (a) Grooten.
 tur in al- Wie noch zijn pijlen niet van (b) afgunst heeft verschooten,
 tum, ut lap- Komt dan gewapent als een Schutter, om een' schicht
 su graviore Op hem te schieten, die zijn glory stont in 't licht,
 ruant.

(b) Famam, dignitates, & officia honoratiora defugiat, quisquis invidie tela experiri non
 vult. Did. Saav. Symb. IX.

En hem verdonkerde met zijn geluk en zegen.

(c) Geringen acht men niet; zy hebben niemant tegen,
Zoo lang zy duicken, en naer geene hoogheit zien.
Het spits den (d) staenden en braveerenden te biën,
En niet den genen, die, gevallen by de lijcken
En reets verflagenen, zijn krachten voelt beziwijcken,
Is in den Oorlogh by Soldaeten in gebruik.

Een stercke wind en doet op eenen laegen struik
Geen hinder, geen geweld, maer wel op hooge boomen.

Toen Nabuzardan had verdelgt en ingenomen
De Stad Jeruzalem, vergunde hy het Land

Aen (e) Wijngaertplanteren en bouliën: zijne hant
Was niet genegen dien geringen hoop te moeien,
Daer alle (f) Grooten zijn gevangen, en met boeien
Naer Babel toe gevoert, of jammerlijk vermoort;
Ja Sedekias bey' zijne oogen uitgeboort,
En voor zijn leven in een' naeren kuil gesmeten.

Maer boven't lijfsgevaer in hoogheit, moet men weten
Het ongeval, daer uit te wachten voor de ziel:

Wie was'er oit, die, hoogh geklommen, niet verviel
Tot grove zonden, en in 's Hemels ongenade?

Men slae het leven van den Joodtschen (g.) Saul gade:

Hy was in kleinheit vroom en nederigh van geest;
Men vond in Israël geen' beter Man; maer leeft
Eens voorder, hoe hy zich in hoogheit komt te draegen,
Zich niet en regelt na het opperste behaegen,
Maer (h) ongehoorzaem Godts bevelen overtreet.
Zijn nazaet David, die niet minder was bekleed

(c) *Quem quis contemnit, eum suo congressu, odio, pugna, indignum putat; avertit se potius & transit. Comenius in Fab. Fort.*

(d) *Etiam in acie jacens praeteritur, cum stante pugnatur. Homini contempto nemo pertinaciter, nemo diligenter nocet. Senec. Epist. 106.*

(d) *Van de arme des Landts heester Nabuzardan de Prins der Oorlogen gelaaeten tot Wijngaerders ende*

Ackerlieden. *Fer. 52: 16.* (f) *De Koning van Babel heeft Sedekias Zoonen gedoot voor zijne oogen, ende hy heeft ook alle de Princen van Juda gedoot in Reblatha. Ende hy heeft Sedekias oogen uitgesteken, ende hem met boeien gebonden, ende de Koning van Babel heeft hem gebracht in Babel, ende heeft hem gezet in het huis des Kerkers tot den dagh van zijne door. Fer. 52: 10. 11.* (g) *Saul was uitverkoren ende goet, ende onder de Kinderen van Israël en was geen Man beter dan hy. 1 Kon. 9: 2.* (h) *1 Kon. 13: 13.*

(i) Ik heb In zijn' geringen staet met (i) zuivre zielcieraeden,
 Isai des Bet- Zich vindende op den Troon, en rijk, en overlaeden
 lehemiters Met zoo veel zegens, als een Rijkheer wenschen zou;
 Zoon ge- Verloopt zich jammerlijk in (k) wellust, schend de Vrouw
 zien, voor- Van Helt Urias, en, die zonde pas bedreven,
 Zienig van Beneemt door't Heidens Zwaert dien puiksoldaat het leven;
 woorden, en- Een stael van hoogheit, daer de rest uit wort gegift.
 de een schoon Zijn wijze Zoon, die meer dan alle Vorsten wist,
 Man, ende In zijnen opgang Godt een' schoonen Tempel boude,
 de Heere is met hem. En op wiens heiligkeit gantsch Israël betroude,
 1 Kon. 16: Wort in zijn grootheid zoo verbastert en ontaerd,
 18. (k) 2 Kon. Dat hy zijn Wierookvat voor Godts Altaeren spaert,
 11. En (l) heilooze Afgoôn in het aengezicht gaet zwaaien.
 (l) Salomon Dit zijn de vruchten, die van hoogheit zijn te maaien,
 eerde Astar- Verstrekkende de ziele en't lichaem ten verderf.
 the de Go- Een nederige staet is vry een rijcker erf;
 dinne der Nadien hy beter kan de zuiverheit der zeden
 Sidoniters; Bewaeren, niet getergt door veel gelegentheden,
 ende Mo- Gelijk de hoogheit, om de zonde te begaen.
 loch der Am- Is iemant echter noch genegen, om te staen
 moniters Afgodt. Naer eere en aenzien, schoon wy schilderen naer't leven
 3 Kon. 11: De wederwaerdigheên den grooten toegedreven;
 5. Hy overweeg' dan eens de korthheit van dit heil,
 En, of zijn glory hier by anderen wat steit
 En meer verheven staet, die evenheit der menschen,
 En hunn' gelijkheit, daer zy sterven en verslenssen.
 Hy daele eens neder by de Lijcken; arm en rijk,
 Geleert en wijs of dwaes, zy staen in't graf gelijk,
 Als Beeltenissen in een' zelve vorm gegoten,
 Of blocken in een woud gehouwen en gesprooten.
 Zie daer het einde, dat u nadert, wie gy zijt.
 Ontsla u dan van zucht tot hoogheit; mackse u quijt,
 En weelt ootmoediger van zinnen, van gevoelen.
 (m) Quod sis Wie met een dollé drift naer hoogheit zoekt te doelen,
 esse velis, ni- En als verbystert zulk een' onwegh innesslaet,
 hilque ma- Weest gy in uw beroep te vreden: houd den (m) staet,
 lis. Martial.

Waer toe dat Godt u heeft gevordert, hoog in waerde;
Op datge, door gedult en ootmoed hier op aerde,
Een hoogheit winnen moogt, die, met meer zeeckerheit
En altijd duurzaam, voor de vroomen is bereit.

SICUT DIES MERCENARIJ DIES EJUS. *Job. 7:1.*

XIX. Dat hy gebiede over de Visschen der Zee, ende het gevogelte des Hemels, ende de beesten, ende alle de aerde, en alle kruipende gedierte, dat op de aerde geroert wort. *Gen. 1:26.*

ZOO eenig Balling, dien men uit zijn land verstiet,
Zijn Vaderlijke Stad by vreemdelingen ziet

Gefchildert; en ten toon aen eenen muur gehangen;
 Hy zal 'er zijn gezicht op vesten; als bevangen
 Met een' verborgen trektot zulk een muurcieraet:
 Dies scheen het niemant vreemt; al had men deze plaet
 Van Edens Lusthof, daer het menschedom is geboren,
 Slechts voor een' oogentrooft in onze blaen verkooren;
 En niet, om dat de ziel hier schoone vruchten plukt,
 Uit Vader Adam, noch tot zonde niet verrukt,
 En hier geschapen om geen menschen te regeren,
 Maer Dieren; Vogelen; en Visschen te beheeren,
 Een leerzaam voorbeeld scheidt; een licht op haere baen,
 Om naer geen aertsche kroon of heerschappy te staen.

Men trok met reden noch in twijffel, of gebieden
 En moedigh heerschen over Volkeren en Liedren
 Op aerde, niet en waere ontraden zonder slot,
 Was uit het (a) schenden van's Almogenden gebod
 Niet alle meesterschap en dwinglandy gesprooten.
 Eer noch het Paradijs door zonde wert ontsloten,
 Signorie, & Was in den mensche niet te vinden, als een vuur
 il commande, & le Van aendacht, en hy was gehoorzaam van natuur:
 tirannie del Maer toen het by den Boom des wetens was verkorven;
 Mondo. Zoo wert hy in den aerd verbaftert en bedorven,
 Diego En wederspannig en tot alle quaet geneigt:
 Stella. Dies ziende Godt, hoe d'een den anderen had gedreigt,
 En dat d'oneenigheid der menschen hier op aerde
 Allengs vergrootte, ja van dagh tot dagh verzwaerde,
 Gaf hy hun Koningen en Vorsten in der nood.

Zoo quam de heerschappye, als of het Godt verdroot,
 Ter werelt, en 't (b) gebied, om boozen te doen beven.
 (b) Door my gebieden Wert dus aen wettigen uit zijnen naem gegeven,
 de Prinzen, Van geen verstandigen uit eige zucht gezocht.
 ende de Een ampt bedienen in een Koninkrijk vermocht
 Machtige Noit iemant, dan alleen op 't Koninklijk believen;
 onderschei- Het was de Majesteit als een verrader grieven,
 de de recht- En niemant, dorst hy uit hem zelve dit bestach;
 vaerdigheid. En niemant, dorst hy uit hem zelve dit bestach;
 Prov. 8: 16. Bleef noch in hope van 'het Halsgerecht t'ontgaen:

Wy ſtervelingen zijn in Godts gebied gewaſſen:
De werelt is Godts Rijk; dies zou het geenſins paſſen,
Indien men buiten Godts believen, hoog en ſteil
Wou klimmen, om een' damp van aertſch geluk het zeil
Van ſtaetzucht op den vloed der werelt uit ging zetten.

Wien luſt de (c) hoogheit, zoo hy op 't gevaer wil letten,

Waer voor de genen, die geklommen zijn tot ſtaet,
Te duchten hebben, en te vreezen vroeg en laet?
Wie ſchrikt niet, is hy wat geneigt tot goe' manieren;
Voor heeſchappye, met de tochten om te zwieren
Der werelt, en des volks, dat geene deugt bezeft,
Ja tot een' hoogen ſtaet d'onwaardigſten verheft?

De (d) doornboom heeft luſt in heeſchappy te zweren,
En tot een' Koning van 't geboomt te zijn verheven,
Dat geenens zoeten ſmaek van zijne rijpe vrucht
Ontbeeren wil, om los te drijven in de Lucht,
En daer een' ſchraelen wind van eere voor te kiezen.

(e) Zou ik mijn vettigheit om heeſchappy verliezen,
Zoo ſprak d'Olyfboom, my van zulk een' zoet onſlaen,
Dat Godt en menſchen kan verquicken en verzaen?
Een Oeffenaer van deugt in ſtiſheit afgewecken,
En daer gewoon met Godt te leven en te ſprecken
Tot onbegrijpelijk genoegens van 't gemoed,

Zou die tot Staeten gaen verzetten zijnen voet;
Genegen wezen om 's volks klachten aen te hooren,
En onder eenen bergh van Pleitpapieren ſmooren;
Gelijk een Hoveling, in 't drukke van den Haag,
De nijd en afgunſt gaen verduuren vlaeg op vlaeg?
Dat waere zonder nood te worſtelen en hijgen,
En zegen zoeken, daer hy niet en is te krijgen.

Men volge dienſtiger den Heyland op het ſpoor,
Die al den (f) valſchen ſchijn der werelt, en haer gloor,

(e) Mach ik mijne vettigheit verlaeten, welke de Goden ende de menſchen gebruicken,
ende komen, dat ik onder de Boomen magh verheven worden? Verf. 9. (f) Math. 4: 8.

(c) Nullus
eſt in corona
unio, qui
ſudor non
ſit; rubinus
nullus, qui
non ſit ſan-
guis; Nul-
lus adamas,
qui non ſit
quodammo-
do terebra.
Did. Saav.
Symb. XX.

(d) Alle de
Boomen heb-
ben gezegt
tot den wil-
den Door-
neboom:
Komt gy,
ende weeft
ons Over-
heere. Ende
die heeft ge-
antwoort:
Komt, en-
de ruſt on-
der mijne
ſchaduwe.
Jud. 9: 14.
15.

Die hem de Duivel wist al vleierende te toonen,
 Versmaede, en, toen het volk hem wou tot (g) Koning kroonen,
 En wijden, zulk een doen belette door de vlucht.

(g) Als Jesus verstaen hadde, dat zy komen zouden om hem te grijpen, ende Koning te maecken, zoo is hy wederom gevloeden op den bergh, hy alleen.
 Joan. 6: 15.
 (h) En begeert de plonderingen niet, want de strijd is tegen ons.
 Maer staet nu tegen onze vyanden, ende ver-

Wie echter, schoon hy wort gewaerschuwt, eene zucht
 Tot staet behoud, in macht en aanzien wenscht te deelen;
 Hy zie niet elders; maer hy stelle dat krackeelen
 Van zijne tochten, vleesch en ziele tegen een,
 Besloten binnen't perck des lichaems, eens te vreên.
 Held Judas, vaerdigh om met Gorgias te vechten,
 Hem slaghe te leveren, vermaende zijne Knechten:

(h) Dat u het plonderen des rijkdoms niet bekoor,
 Maer weert u tegen't heir des vyands; slaet'er door;
 Men zal u naderhant geen' rijcken beuit ontvoeren.
 Wie voor't verwinnen op de plondering gaet loeren,
 Wort een verwonneling, van's vyands zwaert verrast.
 Het is hier strijdens tijd, geen weelig heerschen past
 Den mensch, wiens (i) leven hier een Oorlogh is op aerde.
 Als alles (k) neêrleit, met den geestelijcken zwaerde
 Verslagen, en de ziel verwinster uit den strijd
 Des levens heere gaet, dan is het heerschens tijd,
 En om een Amptenaar te zijn in 's Hemels hoven,
 Daer haet noch afgunst oit de glory zal verdooven,

wintse met strijden, ende dan zult gy daer na de plonderingen vryelyk nemen. 1 Mach. 4: 17. 18. (i) Een strijd is des menschen leven op de aerde. Job. 7: 1. (k) Finita la vittoria in questa vita, potrai dapoï arrêchirti, & esser grande nel Cielo. Diego Stella.

MULTOS IMPEDIT A FIRMITATE PRÆSUMPTIO
FIRMITATIS. *S. Augustinus.*

XX. Als Moyses van den bergh Sinai quam, zoo hadde hy de twee
tafelen der Getuigenisse, ende hy en wist niet, dat zijn aen-
gezicht blinkende was uit het verzaemen van Godts
spraecke. Exod. 34: 29.

Schoon Moyses te vergeefs met reizen zich vermoeide,
En hem het Land, dat van de Melk en Honig vloeide;
Om zijne misdaet van den Hemel wert ontfest,
Noch kan zijn beeltenis, bespiegelt met bescheit,

Leer-

Leerzuchtigen een licht naer't Land daer boven geven,
 Daer hy van Sinai komt naer de laegte zweven,
 En, tot verbaestheit van den volcke, in't aengezicht
 Als eene zon voorzien met glans en helder licht,
 Van zulk een' luister wort onwetende bevonden.
 Indien men overwege en gade sla de gronden,
 Waer op mijn inzicht rust, ik zie mijn wit bestemt,
 Laetdunckenden geraekt, en om het hart beklemt.

De Joodtsche Leitsman wort in dezen stant geleecken
 By vroomen zielen, die, hoewel haer deugden breecken
 Voor alle menschen als de zonnestraelen uit,
 Geen kennis draegen van dien luister: geen geluit
 Van roem daer over slaen, als warenze in dit leven
 Veel eere waardigh, meer dan anderen verheven.
 En zulk eene ootmoed, in Godtvruchtigen bemerkte,
 Wort niet vermindert, maer in henliên noch gesterkt
 In't overwegen van de broosheit der Natuure;
 En hoe zich niemant kan verzeeker en een uure,
 Ja eenen oogenblik onwanckelbaer te staen,

(a) Tutte le cose per esser fatte di niente, tornarebbono in niente, se colui, che le fece, non le sostentasse con la sua mano. Diego Stella.
 Ten zy hem Godt bewaer'. De *(a)* werelt moest vergaen,
 En al het schoon gebou des Hemels met zijn vuuren
 En sackelen; geen Zon zou aen den Hemel duuren,
 Was zelf de Schepper niet geduurig by der hand
 Tot haer verzeekering. Wat ydel onverstant
 Verrukt u dan, om van u zelf wat groots te waenen?
 Had Godt u niet gered, en door zijn bloed en traenen
 Aen't heilzaam Kruis geloft, gy vond niet eenen hoek
 Van veiligheid; een schaer van Duivelen, de vloek
 Der Hemelgeesten, liet u niet een uur met vrede.
 Het *(b)* mededoogen des Verlossers, en zijn bede

(b) Het zyn des Heeren barmhertigheden, dat wy niet heel verdacht en zyn; want zijne barmhertigheden en hebben niet ontbroocken.
 Thren. 3: 22. *(c) De verdienste is uwe. ô Israël, alleenlijk is in my uwe hulpe.*
 Oze. 13: 9.

Van Godt alleen de hulp. Wy kunnen onze (d) zielen
 Door ongerechtigheên en zondigen vernielen,
 Maer niet herstellen, zoo ons Godt niet ongemeen
 Van middelen voorziet; het harte, hard als steen,
 In buigzaam Was verkeert, en zijnen nood leert klaegen.
 Gy hebt geen reden om u moedigh hier te draegen:
 Sint Pieter zelf, daer hy zich boven andren stelt,
 Wort van een (e) Vrouwperfoon geslagen uit het velt,
 En komt zijn' Heer en Godt elendigh te verzaecken.
 (f) Ik zal in eeuwigheit niet wanckelen: mijn zaecken
 Staen vast en zeecker. Zoo braveerde vol van moed
 De zoon van Isai in weelde en overvloed;
 Dies viel hy door dien waen tot schandelijcke zonden:
 Want Godt, genegen hem te toonen, op wat gronden
 Hy steunde, liet hem eens geworden, help hem niet.
 Hy riep daer op: (g) Ik ben verschrikt, en mijn verdriet
 Is al te machtigh, daerge uw aenzicht hebt verborgen.

Vermetelen! gy hebt wel reden van te zorgen
 Voor schade, daer u Godt in zijnen Hemel haet.
 Al blinkt in u wat goets voor iemants oogen, laet,
 In tegenstelling van vw' feilen, 'troemen vaeren.
 Een Schip geraekt van zelfs wel midden in de baeren,
 Maer niet behouden in de Haven of aen Land,
 Ten zy de Stierman 't roer bestiere met verstant.
 Een Vogel blijft van zelfs in 's Voglaers stricken hangen;
 Maer weêr t'ontvliegen is een ydel dwaes verlangen,
 Ten zy hem iemant koom' te redden in dien last.
 Een Acker, niet geploegt van vlijtigen, bewast
 Met bossen onkruid, niet met edel Graen en Kooren:
 Zoo gaet het met den mensch; hy is tot ramp geboren,
 Zijn woelen al vergeefs; hy komt tot geen verhael,
 Ten zy een straeltje van Godts hulpe neder strael'.

Gy most, om zeecker en gewis het wit te treffen,
 Op eige gaeven u niet reukeloos verheffen,
 Niet slechts het misverstant van andren gade slaen:
 Laet's (h) naesten feilen en uw deugt ter zijde staen,

(d) Puoi tu
 stesso ucci-
 der l'anima
 tua con pec-
 cati; ma
 non potrai
 liberartene
 senza aiuto
 speciale di
 Dio. Diego
 Stella.

(e) Math.
 26.

(f) Ik heb
 gezegt in
 mijne over-
 vloedighheit:
 Ik en zal
 niet wan-
 kelen in der
 eeuwigheit.

Psal. 29: 7.

(g) Gy hebt
 uw aenzicht
 van my ge-
 keert, ende
 ik ben ont-
 stelt gewor-
 den. Vers. 8.

(h) Se ti po-
 ni avanti a
 gl'occhi le
 tue proprie
 colpe, & i
 beni del tuo
 prossimo, ter-
 rai te per
 peccatore, &
 miserabile,
 & il tuo pros-
 simo per gi-
 usto, e buono.

Diego

En Stella.

En by de deugden uwes naesten uw' gebreecken
 Gezet zijn: deze, by elkandere geleecken
 Met oordeel, stellen u geheel in't ongelijk;
 Gy ziet u zelve arm, en uwen naesten rijk
 Van schoone deugden. Kan verwaentheit iemand plaegen,
 Hier vintge reden u zoo moedigh niet te draegen,
 Een' ander' waerdiger te achten dan u zelf.

(i) Ziet die
 hem dienen,
 en zijn niet
 gestadigh,
 ende in zijne
 Engelen heeft
 hy boosheit
 gezonden.
 Job 4: 18.
 (k) Nie-
 mant en kan
 tot my ko-
 men, ten zy dat de Vader, die my gezonden heeft, hem trecke. Joan. 6: 44.

(i) Vermetelheit onttrok Godts Engelen 't gewelf
 Des hoogen Hemels, en heeft menigh mensch bedrogen.
 De zellefkennis geeft een klaerheit aen uwe oogen:
 Wie die behartight, waer hy in hem zelve ziet,
 Hy vind zich ydel, en de minste gaeven niet,
 Die roem verdienen; maer wel reën om Godts genade
 Te sneedden: Kom mijn ziele in haeren nood te stude;
 'k Ben een verworping, zoo niet de (k) Vader my
 Uit mededoogen redde uit 's Duivels slaverny.

DE VREEZE DES HEEREN IS HET BEGINSEL
 DER WIJSHEIT. *Prov. 1: 7.*

XXI. *El Entrado sin virtud con las armas de las letras, y opinion, que
 tiene, destruye asi, y a otros muchos. Diego de Estella.*

HOE eene Stad vol volks zou overende staen,
 Indien een raezend mensch de handen quam te staen!
 Aen eenen degen, en daer meê begon te moorden,
 Was licht te dencken, en niet noodigh hier met woorden
 Verhaelt te worden, of te tekenen in Prent:
 Mijn geeft vereischt alleen, om minder in het end
 Van zijn bespiegeling en overlegh te missen,
 Dien dollen op de ry van zijn gelijckenissen;
 Het Beeld des genen, die een' ander' overtreft
 In wetenschappen, en zich reukeeloos verheft

In zijne kennis en geleertheit, op die gronden,
Gelijk hy roemen derft, by niemant uitgevonden.

Aen hem, die twijfelt of hier waarheit is gezegt,
En ons wil vorderen tot nader onderrecht,
Waerom doch een verwaend Geleerde wort geleecken
By zulk een' dollen, die met houwen en met steecken
In eene volle straet een yder valt op 't lijf?
Stont ons met reden weêr te vraegen: Is't bedrijf
Van die vermetele geletterden verholen
Aen u alleen? Komt gy in onze werelt doolen
Gelijk een nieuweling, die nergens af en weet?
Dat al de werelt vol van oproer, en het kleed
Van eendracht is gescheurt; dat duizenden van zielen
Tot Ketteryen en tot doolingen vervielen,

En langs den breedten wegh ter Helle zijn geraekt,
 Is den geletterden te dancken, die, vermaekt
 Met eige zinlijkheên, de vroomen overkraeien;
 Geen' wijzer hooren; maer een heilloos onkruid zaeien,
 Dat uit hunn' harssenen vermetel is gebroeit.
 De werelt lagh van outs verstreken en vermoeit
 Door zulke hoofden, die ontsagh' en aenzien kregen
 Met hunn' doorslepenheit: eenvuldigen, verlegen
 En ongeoeffent om de list te wederstaen,
 Begonden eindelijk hun aen de hand te gaen,
 Verleid door valscheit, en een' schoonen schijn van woorden.

(a) Wee u gy
 wetgeleer-
 den, want
 gy hebt den
 sleutel der
 wetenheit
 gedragen,
 ende gy en
 zijt niet in-
 gegaen, ende
 degene, die
 daer in gin-
 gen, hebt gy
 't verboden.

Zoo zagh men by de Joôn geen lichaemen vermoorden,
 Maer zielen, afgeschrikt van hunn' gekruisten Heer
 Door Schriftgeleerden met hunn' (a) Fariseeufche leer,
 Die uit vermetelheit geen' Meester konden lijden.
 Een weinig spader, toen de Kerk begon te strijden,
 En door d'Apostelen op aerde wert gebout
 Uit hunn' Verlossers naem, begonden trots en stout
 Geleerde Hoofden Godts Gezanten te bevechten,
 Hun valsche Apostelen te noemen, en de slechten,
 Gesteven van de Joôn, te trecken aen hun snoer.
 Sint Pauwels heugde dit, en wat hem wedervoer

Luc. 11: 52. Na d'eerste lessen den (b). Galateren gegeven.
 (b) Ik verwondere my,
 dat gy zoo
 haest over-
 gestelt wort
 van hem, die
 u geroepen
 heeft tot de
 genade Chri-
 sti. Gal. 1: 6.

Indien men verder door de tijden koom' te zweven;
 Het is onnoodigh om te gaen tot Mahometh,
 Die uit vermetelheit in zijn verwaten net
 Zoo veele duizenden van zielen kreegh gevangen;
 Men ziet de Christe Kerk, Godts Bruid, aen haere wangen
 Van eige kinderen, gequeekt in haeren schoot,
 Getaiftert en gekrabt. Geen Heiden, Turk, of Jood
 Heeft haer meer leets gedaen, dan zuleke voesterlingen.

(c) En, quò
 discordia ci-
 ves perduxit
 miseros!
 Virg. Eclog.

Een onverwachte pijl quetst dieper het bespringen
 Van kinderen, en niet van vyanden, in 't bloed
 De Moeder veel te na, wort maer alleen vermoed.
 Eer dat men, in den (c) twist van Burgers, eenig wapen
 Kan vinden tot zijn heil, zoo staet het slecht geschapen;

Men

Men is verlegen en van overleghe berooft,
En, eer men schilden vind, verliest men hals en hooft.
Zoo ging het eertijts, en zoo gaet het noch op heden
In Christus Kerke, van geletterden bestreden,
Die uit vermetelheit op eige krachten staen.

Indienghe wijsheit zoekt, laet ingebeelden waen
Van kennis vaeren: denk (d) aen zeecker' krank' Geleerde,
Die Luther, daer hy vyer en vlammen spooog, vereerde
Met deze gulde les, wel voegende den mond
Van eenen Wijzen, die gereet en vaerdigh stont
Van hier te scheiden, en aen aller zielen Hoeder
Zijn ziel te offeren: Mijn welbemindē Broeder,
Gaet in uw' Kloostercel, roep Godt aen, smeek hem vry:
Weest my genadigh: Heere, ontferm u over my!

Ootmoedigheid wijst ons den wegh om wijs te worden.
Laet vry geleertheit met haer kunsten in slagorden
In Hollants Leiden zich vertoonen prat en fier,
En al 't geschapene beschouwen; haeren zwier
Bepaalen met de zon; een tael van Englen spreekē;
Zy zal een winkel zijn van zonden en gebreecken,
Indienze in nederigheit en (e) liefde schiet te kort.
Een Boom, al staet hy aen den waterkant, verdort,
En zal in bladers haest verwelcken, zoo de regen
Des Hemels niet en valt, als een gewenschten zegen:
Al vloeit gy over van geleertheit, 't is om niet,
Ja 't baert u zelve, en een' ander' maer verdriet,
Indien de hooge geest des Hemels u ontbreecke,
U niet het harte met een heiligh vyer ontfteecke,
Om Godt te minnen, en uw' naesten als u zelf.
Als een Metaele klock te hangen in 't gewelf
Der werelt, slechts alleen een' ydlen klank te geven
Voor d' ooren, met den wind van ydelheit gedreven,
Is vruchteloos, en by verstandigen veracht.

Geletterden! vlied zulk een dwaesheit, zooge tracht

met de tongen der menschen ende Engelen, maer de liefde en hebbe, zoo ben ik geworden
als een luidende Metael, of klinkende belle. 1 Cor. 13: 1.

(d) Alber-
tus Crant-
zius, een zeer
geleert, en
door zijne
Boekē wijd-
beroemt
Man, Do-
ctor der H.
Schrift,
Domdeken
binnen Ham-
burg, heeft
op zijn doot-
bedde de
Theses Lu-
theri tegen
des Paus
Aflaeten in
handen ge-
kregen, wel-
ke als hy ge-
lezen hadde,
zoo heeft hy
gesproockē:
Frater, vade
in Cellam, &
dic, Misere-
re mei, Deus.
Baudartij
Gedenkw:
Sprenken,
I. Deel.
16. Boek.
(e) Waert
dat ik sprake

Na hooger kennis, dan in scholen wort bezeten ;
 Zoo niet, de Leecken, die op aerde minder weten
 Dan gyliên, zullen meer hier namaels zijn geleert,
 En voor vernuftiger van d'Engelen geëert.

BETER IS WIJSHEIT DAN KRACHT, ENDE EEN
 WIJS MAN, DAN EEN STERK MAN. *Sap. 6: 1.*

XXII. *Omnia, quæ in terra sunt, consumit & conflagrat fulgur, præter
 Laurum, quæ non feritur à fulmine.*

WAerom de Lauwerboom zoo waerdigh zy geacht
 By d'Ouden, dat zijn loof, als eene diere dracht,

De hoofden cierende van de Dichteren of Helden,
 Die voor het Vaderland hunn' trouwe speeren velden,
 Verzwijgen wy; dit geeft de veder van Oudaen,
 In haere (a) Mogentheit van Roome, te verstaen:
 Dat wy den Lauwerboom verkiezen in't byzonder
 Voor andre Beelden, daer de blixem noch de donder,
 Met eene felle vlaeg gefchooten in den tuin,
 Hem eenig hinder doet aen zijne Bladerkruin,
 Is om den hoogmoed van de stercken te doen zwichten;
 Of die verwaent zijn op hunn' sterkheit, toe te lichten
 Met zulk een voorbeeld, dat hunn' dapperheit verdooft.
 En zeecker, niet alleen zijn dapperen het hooft
 Gekneust van donder of van blixem, die, hoe krachtigh
 Hy neêrschiet, den Laurier in geen en deele is machtigh
 Te hindren: maer men vind op aerde hoek noch Land,
 Daer niet de dapperheit der kloecken overmand
 En van hunn' minderen getrapt wert en vertreden.
 Wat oit by Grieken of Romeinen is geleden,
 Blijve onbegrepen, en van ons onaengeroert:
 Is niet de Veltheer van Assyrien beloert
 Van (b) zwacke Judith? hem (wat stercke zou het droomen!)
 Het leven onverwacht met hals en hooft benomen?
 Vond Samson, Rechter van de Joden, die de poort
 Van Gaza op den bergh voor Hebron droeg, en moord
 En brand aanrechte tot een' schrik der Filistijnen,
 Door toedoen van een (c) Vrouw zijn krachten niet verdwijnen,
 En daerenboven zich berooft van zijn gezicht?
 Voor Samsons tijden bloeide Abimelech, een licht
 Voor eene korte wijl by zinnelooze menschen,
 Die hem, een' doorneboom, voor hunnen Koning wenschen:
 Deze, als Geweldenaer gekomen aen de kroon,
 En zat van moorden, wort in een beleghten loon
 Met eenen (d) zwaeren steen van eene Vrouw getroffen,
 Die van een' tooren op zijn bekkeneel komt ploffen,
 Vrouw werpende van boven een stuk van eenen Meulensteen, raeckte Abimelechs hooft, ende
 brak hem zijn hersenen. Judic. 9: 53.

(a) Ziet van
 den Lau-
 rierkrans in
 J. Oudaens
 R. Mogenth.
 Pag. 376.

(b) Henlie-
 der machti-
 ge en is niet
 gevallen door
 de Jonge-
 lingen, noch
 Titans kin-
 deren en heb-
 ben hem niet
 geslagen, noch
 de hooge
 Reuzen en
 hebben zich
 tegen hem
 niet gestelt:
 Maer Ju-
 dith, de
 Dochter van
 Merari,
 heeft hem
 zijn macht
 benomen.
 Jud. 16: 8.
 (c) Judic.
 16: 19.

(d) Ende
 ziet een

(e) David
wierp eenen
steen met de
slinger, ende
omdraaien-
de raakte hy
den Philis-
tiin in zijn
voorhoofd,
ende de steen
is diep in
zijn voor-
hoofd vast
blijvè steec-
ken, ende hy
viel met zijn
aengezicht
op de aerde.
i Kon. 17:
49.

(f) Tres pe-
stes sunt,
quæ omnes
homines soli-
citant: Me-
tus, cupidi-
tas & agridi-
tudo. Satis
enim fuerat
dixisse me-
tum, cupidi-
tatem; Quo-
niam agridi-
tudinē cum
utraq; re
conjunctam
esse necesse
est. F. Chrys.

(g) Multos
morbos mul-
ta fercula
faciunt. Se-
neca ad Lu-
cil. Epist. 99.

En dat verplettert : en schoon of zijn dienaar trouw
Hem op zijn aenzoek voort van kant holp ; eenē Vrouw
Gaet tegen zijnen dank met deze glory strijcken,
Dat hy door haere hand most sterven en bezwijcken.
Een Goliath, die Reus, der Joden schrik en schroom,
Terwijl hy aenstapt met zijn' zwaeren weversboom,
Wort van een (e) Herders Kind getroffen met den slinger,
En, daer hy roemt en stoft, gewonden om den vinger.

Het lichaem, hoe voorzien van krachten en van moed,
Indien 't de reden niet gehoorzaamt, kan geen' voet
Verzetten : hadge tien, ja hondert stercke lijven,
O dappere ! gy zoud bezwijcken, onderblijven,
U van uw' vyanden met schande zien verrast.
En wiltge weten, hoege in 't roemen u vertast,
Behalve dat men u bespringen kan van buiten ?

Wat hebtge al (f) zwakheit in u zelven te besluiten !

Gedachten kunnen u verstooren, neder slaen,
En al uw' moedigheid vernietigen ; een waen,
Alleen uit teeckens en omstandigheên begrepen
En avrechts opgevat, kan u ten grave slepen ;
Ja zelf de blyschap, u geslagen om het hart
Al t' overtollich, kan u hinder doen en smart.

Uw' (g) levensmiddelen onmaetelijk genoten ;
De drank, te gulzigh of te haestigh ingegoten,
Of wat men noemen kan, indien het oordeel niet
De baen van reden houd, is doodelijk verdriet.

Gy zijt geen eenigh uur verzeectert van uw leven :
En wiltge moedigh zijn, die reden hebt te beven
En sidderen, gy wort met reden dan gestelt
In een gelijcken graet met Koeien, die, van 't velt
Ter slachtbank tredende, noch langs de straeten springen
En huppelen. O mensch ! wat dunkt u ? zijn dit dingen,

Die u betaemen ? Hebtge een redelijcke ziel,
Laet vaeren zulk een' moed, die dwaezen onderhiel.
Een graf, geopent, kan u ook dien moed ontleeren :
Zie, hoe uw lichaem daer onmachtigh is te weeren

Een vuil gewormte; hoe een weereeloos gespuis
 Door uwe lenden kruipt; hoe maeden houden huis
 Met uwe spieren, met uw' binnenste ingewanden!
 De leden, die zoo fier braveerden, armen, handen,
 En stercke beenen, ja het wezen trots van zwier;
 Het leit al roerloos, en doorkropen van de pier.
 Een (h) vuig gedierte zijn uwe eenige Erfgenaemen.

(h) *Als een mensch zal sterven, zal hy serpentes, ende wormen, ende beesten beërven. Eccles. 10: 13.*
 (i) *La vera virtù è un*

Hebt gy dan sterkheit van den Hemel, wilt u schaemen
 Daer op te roemen; laet Godtvruchtigheid en deugt
 Met haer vereenigen en paeren; zoo vermeugt
 Gy stant te grijpen, en uw' kruin in top te heffen
 Gelijk een (i) Lauwerboom, daer blixemstraelen treffen,
 Terwijl alle anderen zoo los staen als het riet,
 Waer op een stercke wind van uit het Noorden schiet.

bel lauro, ch' è sempre verde, & non si consuma per nessuna tribulatione. Diego Stella.

SÆPIUS VINDICTA, QUAM DISSIMULATIONE DEPERDITUS FUIT HONOS. *Did. Saav. Symb. XXXII.*

XXIII. De Man, met ledige emmers naer een groot vyer gaende, spreekt:

EEN dienstigh middel voor (a) Leermeesters, om Schoolieren
 Te regelen, en hun in zeden te manieren,
 Is na te bootsen wat in 't leeren hun misstaet:
 Want eige liefde maekt hun blind, om dat gelaet,
 Hun zoo misvoegende, in zich zelve te bemercken.
 Op zulk een voorbeelt schein 't my noodigh, slingse wercken
 Ter hand te nemen, met deze emmeren te gaen
 Naer geen en ruimen vliet, of daer de bronnen staen,
 Gelijk men is gewoon, om water: maer als droncken
 Recht toe te treden, daer dit vyer met gloënde voncken
 En vlammen flickert. Komt wraekzuchtigen dit voor,
 Daer zy, verongelijkt, zich wrecken, en het spoor

(a) *Facillime corrigitur in discendo, quorum vitia imitantur emendandi causa magistri. Cic. de Offic. Lib. I.*

Des genen, die hun heeft beleedight, achtervolgen;
Ik kon niet beter hun nabootsen, die verbolgen
Dien slimmen doolwegh gaen, met byster onverstant

(b) De Vader heeft al het oordeel den Zoon gegeven. Joh. 5: 22. Het vocht van heil en van genoeg in den brand
Van wraecke zoeken, daer het niet en is te vinden.

Drie dingen zijn 'er, die geen mensch magh onderwinden
Zich t' eigenen: maer Godt begeerde die alleen

Voor hem te houden, niet te laeten in 't gemeen.

En wilt niet oordeelen, Het oordeel strijcken over 's anderen gedachten

ende gy en En overwegingen en toelegh, is te achten

zult niet geoordeelt worden. Het eerste; want zoo luid uw Zaligmaeckers Leer:

(b) De Vader gaf den zoon al 't oordeel; wilt niet meer

Een oordeel vellen, wilt gy niet geoordeelt wezen.

Luc. 6: 37. Zijne eere en glory is het tweede: Gy kunt lezen

Godts eigen woorden : (c) Ik en zal een' ander' niet
 Mijne eere geven. Wie van wraecke brand en zied,
 Zy is Godts derde recht ; dies past geen' mensch het dreigen
 Noch wreecken ; want Godt roept : (d) My is de weêrwraecke eigen,
 Ik zal het op zijn' tijd vergelden. Eenig goet,
 Dat andren toekomt, kan met geen gerust gemoed
 Zijn aengetast ; en wiltge Godt het zijne ontrooven,
 Die alles weet en ziet ? Geen mensch kan zich belooven
 Zoo dier een wraecke van geleden ongelijk,
 Als Godt zal oeffenen op hunliên, die de wijk
 Tot onrecht namen, en u hard en lastigh vielen.
 Indienge quaemt te zien het pijnigen der zielen,
 Verstooren in den brand der Helle, hoe verhart
 Op uwe vyanden, gy zoud hun leet en smart
 Niet zonder traenen zien : gy zoud met mededoogen
 Van gantscher harten om hun jammer zijn bewogen ;
 Een overdencken, dat de wraek verkoelen kan.
 En buiten dit, ey zegh, wie trekt'er voordeel van,
 Dat hy, verongelijkt, zijn' vyand weêr beledigh',
 En zich een korte wyl niet lijtsaem draege en zedigh ?
 Kan dit zijn voorigh leet herstellen ? voor gewis
 Ik schep dan water uit dees vlammen ; en dan is
 Een diepe wonde niet door plaesteren te heelen,
 Maer met een' ander' mensch te dooden en te keelen ;
 Dan baet geene artsensy den krancken, maer alleen
 Eens anders quijnen, en erbarmelijk gesteen.
 O zinneloosheit, daer wraekgierigen in steecken !
 Wie toeleit, om zijn leet op anderen te wreecken,
 Geniet geen voordeel, noch beledight oit zoo zwaer
 Zijn' even naesten, of zijne eigen (e) zielgevaer
 Is veel gewichtiger ; de schade aen zijn geweten
 Met geene schade van 't uitwendigh af te meten :

(c) Mijn
 glorie en zal
 ik niemant
 anders ge-
 ven. Isai.
 42: 8.

(d) Mijne is
 de wraecke,
 ende ik zal't
 henlieden
 loonen ten
 tijde, alzo
 dat henlie-
 der voer
 struikelen
 zal. Deut.
 32: 35.

(e) An non
 contra natu-
 ram est velle
 egrotare,
 quod inimi-

cus meus egrotat? & quoniam is, qui mihi male vult, abjicit perfectionem suae mentis, tanquam ita
 mihi satisfiat, abjicere me etiam meam? Furor est hic potius, quam ultio. Lod. Vives de
 Veritate Fidei. Lib. V.

Want zulk een wraekzucht, in den boezem opgequeekt,
Verwijdert hem van Godt, der zielen heil, verbreekt
Den vrede, tusschen Godt en zijne ziel geslooten.

Heeft u het ongelijk van eenigen verdooten,
Gy hebt geen reden om te klaegen: zulk een lot
Is als gerechtigh en verdienstigh, zooge Godt.

(f) *Wie hem wil wrecken, aen dien zal hem de Heere weder wrecken, ende zal hem zijne zonden ook behouden.* Gelijk het zeeker is, geduurende dit leven,
Met ongerechtigheên oit aenstoot hebt gegeven.

Laet al de werelt zich vereenen, vaerdigh staen
Om u te plaegen en vervolgen; Zon en Maen
U glanssen weigeren, u doorgaens tegenstrijden;

U past te zwijgen, niet te klaegen om een lijden,
Door zondigen verdient: en yvertge na wraek,
Om menschen ongelijk; om zoo gering een zaek?

Vergeeft uwe naesten die u hinder doet, Ende dan
Had Godt zoo menigmael zijn wraekvyer uitgeschooten
Als gy hem reden gaest, gy laegt alreê verstootten

En neêrgezonden in het onuitbluschbaer vyer.
Het is u noodigh dan te letten op den zwier
Van (f) Godts genade, die zich inlaet by de menschen,

Zoo zy hunn' vyand voor de wraecke zegen wenschen.
U wort een zelve maet gemeten, als gy meet
Aen anderen. Vind gy tot wrecken u gereet

En neigende, Godt zal den boogh van wraecke spannen;
U handelen, gelijk wreedaerdige tyrannen
Om hunne bitterheit van hem gehandelt zijn:

Maer zijtge een gunsteling des genen, die met pijn
En wederwaardigheit u aen het harte raekte,
Ja dankbaer aen de hand, die eens uw Zeer genaekte;

Wy zien hoe Godt u met genadestroomen drenkt,
Uw zonden, tegens hem bedreven, niet gedenkt,
Maer in vergetelheit laet zincken en versmooren.

Hy kan niet liegen, die uit zijnen mond laet hooren:
(g) Hy vind genade, die genade blijcken laet.
Een yder mijde dan de wraecke, niet den staet

Van stervelingen aen te passen. wrecken, dreigen
Is Gode maer alleen, en niemand anders eigen.

(f) *Zaligh zijn de barmhertige, want zy zullen barmhertig-heit verwerken.* Math. 5: 7.

Wie tegens het gebod eens Vorsten eene Stad
 Regeeren wilde, zou by yder zijn gefchat
 Voor een' Geweldenaar: Godt wil in zijn bedrijven
 Geen' ander' lijden; laet aen hem de wraek verblijven.

QUALQUIERA CASA BASTA PARA EL, QUE HA DE
 MORIR TAN PRESTO. *Diego de Estella.*

XXIV. *Een huis moet gy timmeren, ende daer niet in woonen.*
 Deut. 28 : 30.

EEN wichtigh stuk, kon dit de blinde mensch verstaen!
 Is aller dingen punt en einde gade slaen

En onderzoeken, ja de herſſenen te ſlijpen,
 Om dat voornaemelijck te weten en begriipen.
 Wie hier is afgerecht, behalve dat hy niet
 Verrast kan worden door een einde vol verdriet
 In eigen handel en bedrijven, zal den dooden,
 Daer wy hem roepen, en tot deze ſtaetſy nooden,
 Niet kunnen aenzien zonder traenen, droef en zwaer
 Verzuchten, daer hy wort geheven op de baer;
 Nadien hy, in den tijd van zijne pelgrimaedje,
 Zich onderwonden heeft die trotſe timmeraedje
 Ter hand te nemen, nu gebleven onvolmaect
 Met zijnen ſterrefdagh. Heeft eenig menſch gebrackt,
 Gemartelt zonder nut, niet denckende aen het ende
 Van zijn beſtaen, zoo is het deze: hy belende
 Ten halven, en begon een huis tot pracht en prael
 Te timmeren. had hem de reden met een' ſtrael
 Beſcheenen, dit gewoel was ongedaen gebleven.

Het punt en einde van een huizinge is, het leven
 Daer in te ſlijten, zich voor ſneeu en hagelvlaeg
 Te bergen, of, wanneer de Zomerlucht ons plaeg'
 Met groote vyerigheit en hitte, daer te ſchuilen:
 Eene eigenschap, gemeen met onderaertſche kuilen
 En bergſpeloncken, van den Noordeling bewoont.
 Hoe onberaden heeft zich deze dan getoont,
 Wanneer hy aenving zulk een groot gevaert te bouwen,
 Als hier te zien is by de Lijkbaer, met betrouwen
 En hope van daer huis te houden naer zijn' wensch!
 Want wat zoo licht is om te vinden, zal geen menſch,
 Gezont van zinnen, met zoo groot een' arbeid zoeken.

(a) Wee den genen, die daer zeght: Men hoort, behalve dit, den Godt des Hemels vloecken
 En (a) wee verkondigen den genen, die een' lof
 En ydele eer zoekt in den bouw van huis en hof.

Ik zal my een wijd huis timmeren ende ruime eetkameren. Jer. 22 : 14. Ik verſmaede de hovaerdye
 van Jacob, ende ik haete zijne huizen. Amos. 6 : 8.

De Vader (b) Abraham en kreunde zich de waerde
 Der hooge huizen niet : maer leefde hier op aerde
 In Tenten , met zijn' Zoon , en met dien grooten Neef ,
 Waer uit het twaleftal der Stammen sproot. hy dreef
 Met zijn gedachten op een huis van vaster gronden ,
 Dat vyer noch vlammen vreeft , en niet en is gebonden
 In zijne duurzaamheit aen jaeren , noch aentijd ,
 Die alle gevelen vernieticht en verslijt.
 Uw (c) Zaligmaecker , kan een huis uw hart bekooren !
 Wert in een' beestenstal in armoê geboren ;
 Was in zijn' wandel hier beneden (d) zonder huis :
 En eindelijk , toen hy te sterven quam aen 't Kruis ,
 Gebeurde hem een (e) graf , dat andren toebehoorde.
 O Aerdworm ! zie eens , wat voor dwaesheit u bekoorde ,
 Die morgen sterven moet , of mogelijk van daeg ,
 Zijt ongenegen , op uw Heylandts spoor , zoo laeg
 En zonder ommeslagh van huizinge te duicken.
 Godt leeft als balling : gy wilt een Paleis gebruicken ,
 En als een machtige beneden zijn gevyert.
 Zoo dit na zaligheid en heil der ziele zwiert ,
 Dan zijn Godtyruchtigen met reden te beklaegen :
 Maer neen ! de vroomen , die zich nimmer en ontfagen
 Gering te woonen , gaen op eenen vaster voet ;
 Zy hangen met geen hart aen huizen ; hun gemoed
 Is vry en rustigh , en veel vlugger om te stijgen
 Dan zyliên , die te zeer na hunnen adem hijgen ,
 Wanneer het aenkomt op een zweven naer om hoogh.
 (f) Loths Echtgenootte zagh te rugge , hart en oogh
 Week van de hoogte der gebergten , om in 't leste
 Haer noch te paeien met zien der lieve veste ;
 Een daet , die haer verschept in eenen harden steen.
 Niet beters wacht hy , die met zijn genegentheên
 Aen steene muuren , en aen kameren blijft kleven.
 Uw huis is onvast , en wort haestigh neêrgedreven ,
 Ja tot den grond verdelgt , al stont het op een Rots
 Gelijk een Vorstenstot , ten zy de (g) vreeze Godts

(b) Door het
 geloove heeft
 Abraham
 gewoont in
 het Land
 van Belofte,
 als in een
 vreemt land,
 woonende in
 hutten met
 Isaac ende
 Jacob, mede-
 erfgenaemen
 derzelver
 belofte. Want
 hy verwacht-
 te eene Stad,
 die fonda-
 menten had-
 de, welcker
 konstigh
 maeker ende
 Schepper
 Godt is.
 Hebr. II :
 9. 10.
 (c) Luc. 2:7.
 (d) Math.
 8: 20.
 (e) Math.
 27: 59.
 (f) Gen. 19:
 26.
 (g) Ist dat
 gy u in de
 vreeze des
 Heeren niet
 naerstelijk
 bond, zoo zal
 uw huis haest-
 stelijk omge-
 worpen wor-
 den. Eccl.

Uw' gangen stiere, en u in al uw doen regeere.

Hangt geen genegentheit aen huizen: bout den Heere

Een woonhuis op den gront des harten: maekt geen werk

Van aertfche wooningen; want al wat, in het perk

Der werelt, door den bouw van menschen is begrepen,

Zal in het einde toch vernietigen: al sleeten

De jaeren in het oog der menschen langsaem voort,

Men kan 't besluiten en gelooven op het (b) Woord

Van uwen Godt; die u het woonhuis wil verleenen,

Daer alle wooningen voor wijcken en verkleenen.

(b) De werelt vergaet,
ende haere wellustig-
heit. 1. Joan.
2: 17.

FAMA BONOS LÆDIT, PLURES AD SIDERA TOLLIT

FAMA MALOS. FAMÆ NON ADHIBENDA FIDES.

Joachimus Dentatus.

XXV. Ninguno metera en subocala mançana, que traxeron perros
o otros animales fuzios en sus bocas.

DE boomvrucht, van het zwijn in zijnen muil gevat
En omgedraegen, en besmoddert en beklad,
Bekoorde niemants mond. zoo zulk een dier bederve
Die schoone bloozentheit, en aengenaeme verve,

En u dien appel tot een spijsz wort geboôn,

Gy walgt alleen niet, maer gy acht het als een' hoon

U aengedaen, en met geen goet gedult te lijden.

O Gy, die op de tong der werelt zoekt te rijden,

Begeerigh dat het volk van uwen naem gewaeg',

En dien geduurigh op de lippen voere en draeg',

't Zal u gelieven toe te treden: wy verliezen,

Naer onze giffinge, in het Zwijnebeeld te kiezen

Geen gunste van gehoor: de wereltlingen staen

In eenen leeger graed dan dieren, zoo de blaên

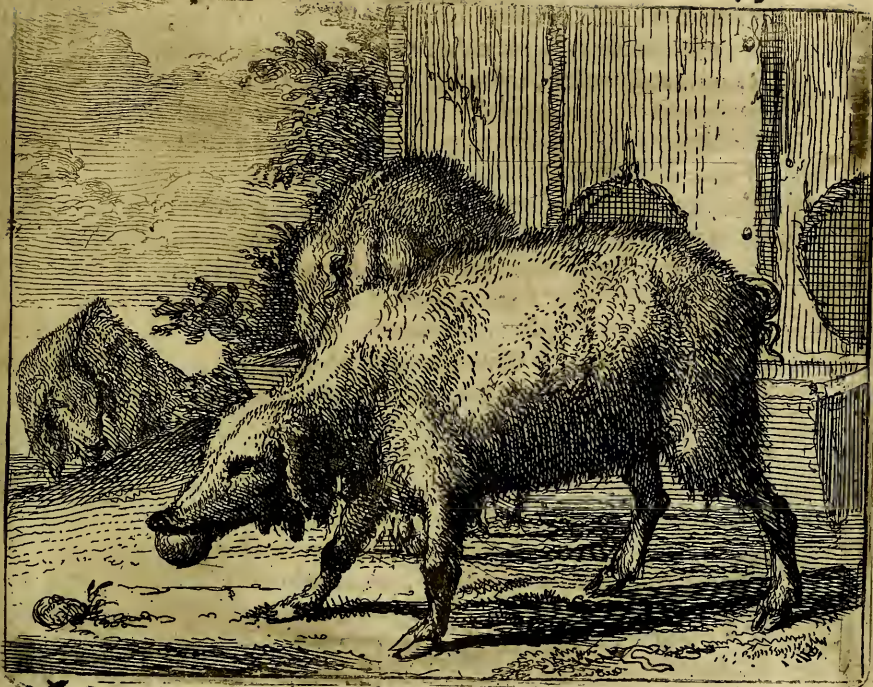
Van (a) Godts Propheeten aen hunn' lezeren getuigen.

Uit onze Schetse dan is geen vergif te zuigen,

(a) De Kie-
kendief heeft
in den Hemel
zijnē tijd ge-
kent, ende de
Zwaluwe,
ende de Oye-
vaer hebben
den tijd van
hun anko-
mē bewaert:

maer mijn volk en heeft des Heeren oordeel niet gekent. Jer. 8: 7. Isai. 1: 3.

Schoon

Schoon wy den wereltling, verbreider van uw' naem,
 Gelycken by een zwijn: want haelt men eens te zaem'
 Al zijn bedrijven, zijn wanschapenheit van zeden;
 Wy hebben geene schult; en gy wel dubble reden
 Te klaegen, dat men u aen eere en faem verkort,
 Indien in zijnen mond uw naem gedraegen wort;
 Ja, als Sint Paulus te Philippen, u te stooren,
 Vol ongedult, wanneer hy zijnen lof most hooren
 Uit een (b) waerzeggerin; men zwijge wat gevaer
 Voor uwe ziele valt te vreezen, en hoe zwaer
 Het Godt wil nemen, dat gy wenschen derst te zweven
 Op menschentongen, door boosaerdigen te leven.
 Gy hebt, en dat gewis met reden, trek noch lucht,
 Om met uw' lippen te genaecken aen de vrucht,

(b) Paulus
 wee daer af
 hebbende, en
 hem omkee-
 rende, heeft
 gezeght tot
 den geest: Ik
 gebiede u in
 den naem
 Jesu Christi,
 dat gy van
 haer uit-
 gaet. Act. 16: 18.

Befmoddert van het zwijn; hoe zou der dingen Vader;
 Die geene onzuiverheit kan dulden, bron en ader
 Der zuivere Engelen, uw' naem in zijnen mond
 Dan nemen uit den mond der zondaers? op wat grond
 Was dit gevefticht, daer zijn woorden anders luiden?
 Gy kunt de ftem van Godts oraeckel niet misduiden:

(c) Ik zal (c) Hunn' naemen zullen niet op mijne lippen zijn.
hunnlieder Dit is van boozen of hoovaerdigen, den fchijn
naemen niet Van eenen grooten naem waerdeerende, gefproocken.
gedachtigh Hoe laeg leit dan uw' faem vernedert, en gedoocken,
zijn door Wanneerze niet en klimt ten Hemel, en by Godt
mijne lip- Geen' toegang vind! Uw naem is ydelheit en spot;
pen. Pfal. Want zonder hem en kan geen dink in wezen blijven.
 15: 4.

Behalve dit, wat wraek de Hemel toe quam drijven
 Den faembegeerigen, is al van outs befpeurt:

(d) Laet ons Het jammerlijk geval, (d) eerezuchtigen gebeurt,
nederwaerts Die Babels toorens spits tot aen de fterren bouden,
gaen, ende Blijft in gedachten, en niet dan te wel onthouden,
laet ons daer Ja van den vreemdeling bezucht, zoo menigmael
hunne spra- Hy zich verlegen vind door eene vreemde tael.
ke verwar- De Hemel is beluft de zulcken te verdelgen
ren, zoo dat En tot den wortel uit te roeien, geene telgen
de een des Te fpaeren, of wat hunn' gedachtenis verwek';
anders ftem- Gelijk hy eertijts den (e) Godtloozen Amalek
me niet en Door't zwaert van Jofua met al zijn faem verteerde.
verfta. Gen. 11: 7.

(e) Ik zal de Wie zonder zucht tot faem en eere zich verneërde,
gedachte- En Godtbehaeglijk zoekt te leven, vind een' (f) lof,
niffe van Die eeuwigh is. Al noemt zich (g) Abraham maer ftof.
Amalek on- En afliche, Godt heeft hem in zijne hand geteeckent,
der den He- En noit is zijn waerdy by iemand recht bereeckent;
mel te niet Zijn (h) naem is ruchtbaer, zijn gedachtenis verheugt
doen. Exod. 17: 14. De vroomen meer dan Moft. Was Jofeph in zijn jeugt

(f) Vera
*famae haec est gloriosa proprietas, ut appetitores sui contemnat, appetat contemptores: famam
 fugiendo confequitur, quam perderet in confequendo. Alanus de Compl. Nat. (g) Gen. 18: 27.*
 (h) Ik zal uwen naem groot maecten. Gen. 12: 2.

Oit roembegeerigh? Neen gewis. Hy hield zich leeger,
 Een dienaar van zijn' Heer, een ernstigh overweeger
 Van zijnen plicht, en wat de Godtheit oit beviel.
 Dat was de bron van zijn vermaertheit. Groote ziel,
 En steun van Jakobs huis! hoe doncker en verschoven
 Gy in den Kerker laegt, gy lichte (i) Pharoos hoven,
 En glinsterde op den Nijl, gelijk een volle Maen.
 Kan zulk eene eer, van Godt genooten, u ontstaen,
 Zoo kan de (k) Zon noch eens den naeren nacht verlichten,
 Gelijk in 't Joodtsche Land gebeurde. Mijn gedichten
 Verheffen zich, wanneerze uw' naem in hunne maet
 Behelzen mogen, en gewaegen van uw' staet.

Zoo krijgt de stille (l) deugt vermaertheit op haer zijde.
 Wie zijn behoudenis en heil bemint, vermijde
 Naer eenen grooten naem te jaegen. Godt alleen
 Geeft faem en eere. De vermaertheit, hier beneên
 By menschen ingeleit, by Koningen en Grooten,
 En zonder ootmoed en vernedering genooten,
 Schijnt onbedrevenen wel hoog te zijn van draf,
 Maer hem, die kennis draegt, een wit geschildert graf.

Godt te niet gebracht, ende hy heeft gelaeten de gedachtenisse der ootmoedigen van zinne.
Eccles. 10: 21.

(i) Pharaa
 dede hem
 klimmen op
 zijnen twee-
 den wagen,
 de uitroeper
 roepende,
 dat zy alle
 hunne knyen
 voor hem
 buigen zou-
 den. Gen.
 41: 43.
 (k) Josue.
 10: 12.
 (l) De ge-
 dachtenisse
 der hoovaer-
 digen heeft

IK BEN EEN VREEMDELING BY U, ENDE EEN PEL-
 GRIM, GELIJK ALLE MIJNE VADERS. *Psal. 38: 13.*

XXVI. *Iter facientes per Regna externa ad propria, non emunt ea, qua
 non possunt secum ferre, ut sunt arbores & similes res, sed gemmas
 aliaque monilia pretiosa.*

DE Reiziger, daer hem zijn herte woelt en brand,
 Om naer lang zwerven het verkoren Vaderland
 Weêr aen te doen, gelijk een lang gewenschte haven,
 Zoekt geene goederen te koopen, in het draeven

En rotsen al te' zwaerte voeren , hout noch steen ,
 Of hinderlijk gewicht van loot en yzer ; neen !
 Hy is zoo dwaes niet in 't beleggen van zijn gelden.
 Hoe leeg de Koopliën ook hunn' logge waeren stelden ,
 Hy zoekt gesteenten en kleinooddien , gepast
 Met dingen van waerdy , met eenen zonder last
 En eenig hinder op de reize meê te draegen.

(a) *Univer-* Is dit een (a) wijsheit in dien Pelgrim , om de plaegen
sos oportet , En ongemacken van de reize te ontgaen ,
qui sapien- Hoe zal men eigenlijk dan noemen het bestaen
tes , qui ho- Van zulcken , die belast ten Hemel willen reizen ?
mines meri- De steile Hemelbaen en kan met geen gepeizen
to dici vo-
lunt , fragilia contemnere , terrena calcare , humilia despicere , ut possint cum Deo beatissima
necessitudine copulari. Lact. Firm.

Geleecken worden by de zijne: het gevaer
 Van struickelen is hem zoo lastigh niet en zwaer,
 Als henliên op den wegh naer boven. hier tē missen
 Geld slechts het lijf niet, maer de ziele: duisternissen
 Vermengt met zwavelvyer, geborsten uit den gloet,
 Der Helle, dreigen ons; indien men met den voet
 Eens koom' te doolen en de rechte streek niet houde.
 Wat dwaesheit is het dan, dat iemand zich betroude
 Dien wegh te wandlen met zoo weinig achterdocht,
 En zich tot buigens toe te laeden; ongekocht
 Juweelen van de deugt te laeten, en te zweven
 Met zijn gedachten op de dingen van dit (b) leven?
 Men bout vast Huizen en Paleizen, en men breekt
 Zijn hoofd met rijkdom te vergaëren, of men steekt
 By aertsche Koningen naer eene kroon van eere;
 Men wenscht een' Amptenaar te wēzen, en een' Heere
 Van aenzien onder 't Volk en Borgers: zoo vergeet
 De mensch waerom hy is geschapen, en besteeft
 Al zijne gelden, al zijn middelen aen waeren,
 Die zijn behoefte en armoē noch bezwaeren.

(b) *Tantis
 malis reple-
 ta est hae-
 vita, ut, com-
 paratione
 ejus, mors
 remedium
 putetur,
 non poena.
 S. Aug.*

Indien men, eene ry van jaeren achter een,
 Zich kon verzeekeren te leven hier beneên,
 Het was verschoonbaer, ja onstrafbaer by de kloecken,
 Naer macht en middelen te jaegen en te zoeken:
 Nu is het leven van de menschen eng bepaelt,
 En 't is onzeker of het licht, dat heden straelt,
 (Al schijnt het iemand vreemt) ons morgen zal gebeuren.
 Men moet dan d'ydeltēit verlaeten, en niet treuren
 Om zulk een (c) slecht verlies, dat namaels wort geboet.
 Het Licht der Heidenen, verslingert op het zoet
 Des derden Hemels, kent noch weet geen (d) stad op aerde,
 Die by de vroomen zoo te achten zy van waerde,

(c) *Sola qui-
 dem amari-
 tudinis con-
 sideratio,
 quae per hu-*

jus vitae delectationes sparsa est, sufficit, ut omnis mundana et sensualis consolatio odio habeatur. Stella in Lucam. (d) Wy en hebben hier geen blijvende Stad, maer wy zoeken een toekomende. Hebr. 13: 14.

Om daer te blijven en te woonen : hem behaegt

Alleen Jeruzalem daer boven : hy verdraegt

Met zijn genooten op die zoete hoop veel strijdens

(e) In alles By Heydenen en Joön, (e) veel ongevals en lijdens

lijden wy In al zijn leven, zoo te water als te land ;

verdruckinge, maer wy Ja hy ontfiet zich na dit slaven niet, het zand

en worden Te verwen met zijn bloed in 't oud gebied van Roome.

niet benaent: Men zal gewis, indien men langer maele en droome

Wy lijden Van groote dingen hier beneden, Godts genâ

nood, maer Verwaereloozen, en het zielverlies te spâ

wy en worden Bekennen, als men zich bedencke op 't krancke bedde.

den niet mis- De snelle tijd vereifcht, dat yder een zich redde,

moedigh; En nederwerpe, wat hem hindert op den pad.

Wy lijden Zoo komt hy noch ter nood des avonts in de Stad.

vervolginge, maer wy en worden niet verlaeten ; wy worden verworpen, maer wy en gaen niet verloren. 2 Cor. 4. 8. 9.

ALLE VLEESCH IS HOY, ENDE AL ZIJNE GLORIE
ALS DE BLOEME DES VELDTS. *Isai. 40 : 6.*

XXVII. *Parvi pueri admirantes nimium in libris auraturam,
aut picturam pulchram, privantur ejus libri Medullâ,
doctrinâ nimirum.*

(a) *Expecta paulisper, & non erit.*
DE schoonheit van het vleesch is als een Lelybloem,
Of eene Lenteroos, haer heerlijkheit en roem
Naer (a) eene korte wijl van niemand te beschouwen.
Noch kan de Jonkheit hier de zinnen bezigh houwen
En kittelen, als of die blankheit en dat root,
O blintheit van den Mensch ! ons eenig voordeel bood.
Eene oorzaak, dat wy, om het stomp vernuft te scherpen,
De beeltenis van een onnoozel wicht ontwerpen,
Dat voor zijn handgebaer een Boek heeft, rijk vergult
En cierlijk toegestelt, zijne oogen streelt en vult

Met dat uitwendigh schoon des leeders , zonder voordeel
Te trekken uit de blaën van binnen ; want zijn oordeel
Staet noch te rijpen , en te groeien met den tijd.

De leerzucht koos dit Beeld uit niemants haet of nijd ,
O jeugt der werelt ! maer bewoogen door de reden :
Want oogtmen op uw doen en wandel , uwe zeden
En neigingen , gewis men ziet uw beeld hier in ,
Daer gy de schoonheit vyert gelijk eene Afgodin
Van uwe ziele hier beneden , niet gedächtigh
Hoe Godt , in al zijn werk zoo wonderlijk en machtigh ,
Die schoonheit schiep , om u te meer tot zijnen Troon ,
Dat eeuwigh Paradijs , die zee van al het schoon ,
Te locken : want men leert (b) d'onzienelijke dingen
Uit deze zichtbaerheên bevatten. Waer begingen

(b) Want
zyne onzie-
nelijke din-
gen worden
beschout uit
het schepsel
der werelt ,
alsze door
zulcke din-
gen , die ge-
maekt zyn ,
verstaet wor-
den. Rom. I:
20.

Oit kinders grover feil dan deze? Spreek eens rond,
 Indieng in uwen Hof een waterader vond,
 Zou u de klaerheit van het water zoo bekooren,
 Dat gy de bron daer af niet zoecken zoud? behooren
 Wy dan niet om te zien, wanneer ons eenig licht
 Van schoonheit hier om laeg bejegent; het gezicht
 Te wenden na die bron der schoonheit; ons te wennen

(c) *Ex perpetuitate
 creaturarum
 intelligitur*

*Creator æternus, ex
 magnitudine
 omnipotentis, ex
 ordine & dis-
 quisitione sa-
 piens, ex gu-
 bernatione
 bonus.*

S. Aug.

(d) *Math.*
 6:24.

(e) *Omnium
 terribilium
 mors est ter-
 ribilissimum.*

Aristoteles.

*Sapienti
 valde utile
 est adstirre
 morienti.*

*Hier. Car-
 danus.*

(f) *Plu-
 guisse a.*

*Dios que no
 te determi-
 nasses en*

la primera vista: sino que luego del primer golpe en viendo algun rostro hermoso, te acordasses

Den (c) Allerhoogsten in zijn Schepsel te bekennen?
 Gewis d'onzeeckerheit des levens eischt het ruim.

Ey staek dan kinds te zijn, en vaegh het dertel schuim

Uit uwe zinnen: laet geen Schepsels u verkloecken
 Met hun uitwendigh schoon: gebruik hun als de Boecken,
 Waer in men lezen kan, hoe Godt bemint moet zijn.

Wie eenen Afgodt maekt van 't Schepsel, zal met pijn

Den Schepper naderen. (d) Het dienen van twee Heeren

Valt ons onmogelijk, en veel te zwaer te leeren.

Is echter iemand noch zoo vast om laegh gehecht,

Dat hy het Schepsel waent met groote reën en recht

Den naem te geven van een schoonheit waert te prijzen:

Het is geraden, dien beminster eens te wijzen

De (e) gruwzaamheit, waer in die schoonheit moet vergaen,

En in hoe korten tijd zulks beuren zal. waer staen

Die blinckende oogen, als den adem is vervaeren?

Dat voorhoofd van Albast? die roode wangen? baeren

Oit spoocken meerder schrik by menschen, als het lijf,

Waer in bevalligheit en schoonheit haer verblijf

En zetel namen, als 't berooft wort van zijn leven?

Heeft oit een vuile Poel meer stancken uitgegeven;

Dan zulk een Monster, een verblijf van ongediert?

Is dit geen waarheit; zoo is ook met een verziert

En valsch, al wat men oit op aerde zagh gebeuren.

O Jonge zielen! laet u stof noch schaduw sleuren

Noch ringelen; maer komt u (f) eene schoonheit voor,

Zoo denk eens aen den mensch, hoe al zijn glans en gloor,

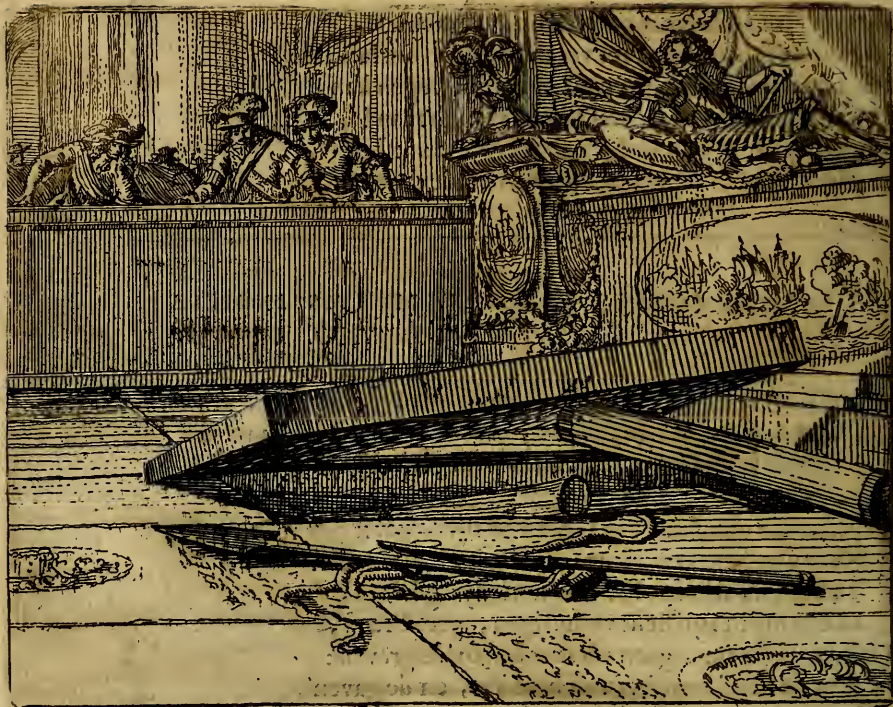
de la primera vista: sino que luego del primer golpe en viendo algun rostro hermoso, te acordasses de lo que es el hombre. Diego de Estella.

Zoo veel het lichaam is betreffende , verduistert ;
 Hoe waere schoonheit niet verandert noch ontluistert ,
 Wien dees bedenckinge eens het hart bewegen kan ,
 En dagelijks beweegt , wat ist een rustigh man !
 Hoe zal hy Godt zijn ziel , van ydelheên ontslagen ,
 Opoffren kunnen , en hem zucht en liefde draegen !

VESTIUM SORDES CANDIDÆ MENTIS INDICIA
 SUNT. *S. Hieron : ad Eustoch.*

XXVIII. *Wee u , want gy zijt gelijk de gewitte graven , die den menschen van buiten schoon schijnen , maer van binnen zynze vol van doode beenderen , en van alle onreinigheit. Math. 23 : 27.*

IN dien de mensch , van Godt zoo rijk begaeft met reden ,
 Meer was genegen zich met Christelijke zeden
 Te cieren , dan het lijf met kostelijk gewaed ,
 Ik zou my in zijn licht verlustigen , geen' raed ,
 Om hem te leeren , gaen verzoecken by de graven :
 Nu doet de nood ons zien naer beelden , en de gaven
 Te wercke leggen , die de Hemel ons vergunt.
 Wiert mijne Grasprent slechts voor eene gankbre munt ,
 Waer op het beeld staet van zijne ydelheit , ontfangen
 En aengenomen , ik bereikte mijn verlangen.
 't Beliefde Jesus , in zijn' wandel hier beneên ,
 De Schriftgeleerden en geveinsde Phariseen
 By witte graven te gelijken , schoon van buiten
 En lustigh aen te zien , maer in het open sluiten
 Vol doode beenders en onreinigheit : dit magh
 Ook wel van henliên zijn gesproocken , die de vlagh
 Van overtolligheit in kleeders laeten zwieren.
 Zoo veele zorgen , in het proncken en verciere
 Van lijfen leden , by de Jofferen gewoon ,
 En wat in dertelheit en weelde maet noch toon

Kan houden (laet zich vry de blinde werelt vleien
 Met een verscheidenheit in drachten en levreien)
 (a) *Vanum* Is ons een klaer bewijs van (a) ydelheit in 't hart ,
cor vanita- Van opgeblazenheit inwendigh. Men verwacht ,
tis notam Neen zeecker ! noit zoo diep in 't zienlijk , zoo de zinnen
ingeris cor- Genegen zijn 't cieraet der ziele te beminnen.
pори, & ex- Twee strijdigheden , die als vyer en water zijn ,
terior super- Vereenigen zich noit. Hy is met valschen schijn
fluitas in- En waen beholpen, die gelooven kan , dat zeden ,
terioris va- By Godt ontfangbaer , zich met dertelheit bekleeden.
nitatis indi- Een dootbaer heeft cieraet noch luister, zooze niet
cium est. Met eenen dooden is geladen : en men ziet
Mollia in-
dumēta ani-
mi molli-
cium indicant. Non tantum curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens in-
culta virtutibus. Bernard. in Apolog.

Op aerde niemand tot de (b) pronckery genegen;
Dan die een ziele draegt, gestorven en verslegen

Door overtredingen en zonden; want indien

De ziele leven had, men zou haer wercken zien

Ter stede, daer zy woont; de zinlijkheit verdoofde

Haer' yver niet; gy zaegt het lichaem van den hoofde

Tot aen de voeten in een nederiger stant; TAVAN ANTLIA

Het lichaem volgde haer gehoorzaam aen de hand,

Niet eens gedachtigh aen cieraeden; het versmaede XIXE

De beuzelingen, daer de werelt hem toe raede.

Hier van verzeeckert ons de wandel van (c) Sint Jan:

Hoe verre was de pracht van dien verkoren Man!

Most niet het purper en de zijde van dien (d) Rijcken,

De plaeg van Lazarus, voor zijnen gordel wijcken,

Alleen van leeder, en zijn kleed van Kemels hair?

Nu denk ik aen het Lied van Sions Harpenaer,

Verslingert om de Bruid van zijnen Godt te looven:

(e) Al haere glory (hoe vernedert en verschoven

Staet hier de werelt met haer kostelijk gewaeld!)

Is, zingt hy, maer alleen inwendigh. Kon de maet

Van Orpheus, zoo men leeft, de redelooze dieren

Aendachtigh maecken, wat een zeegbaerheit in 't cieren

Is dan te hopen in een redelijcke ziel,

Indien haer oit de maet van David onderhiel?

Wie dan met wijsheit zijn bedrijven wil beleggē,

Vermijde tegen 't licht der waerheit iets te zeggen,

Dat is, zijn hoovaerdy te decken met wat schijns.

Hy dencke liever, hoe zijn (f) Heyland zoo vol pijns

Ontbloot van kleederen aen 't Joodtsche Kruis most hangen,

Om onze zonden naekt most sterven. Zijn verlangen

En yver, heeft hem Godt met (g) overvloed verzien,

Zy den nootdruftigen te kleeden, hun te biē

ut in peccato sanemur, Christum Crucifixum intueamur. Quo modo, qui intuebantur serpentem
aneum in deserto, non peribant morsibus serpentum: sic qui intuentur fide Christi mortem, sa-
nantur a morsibus peccatorum. Augustinus super Joān. (g) Maekt voor u vrienden van den
Mammon der ongerechtigheir, op dat zy u ontfangen, als gy vergaen zult, in de eeuwige Taber-
nakelen. Luc. 16:6.

(b) Serico
& purpura
indut & Chri-
stum since-
re induere
non possunt:
auro, mar-
garitis &
monilibus
adornatae
adornamen-
ta mentis &
cordis per-
diderunt.
Cyprianus
de Hab.
Virg.

Mulier sic
ornata om-
nium domus
est. Demo-
num infer-
nalium. Am-
brosius de Vir-
ginitate.

Lib. I.

(c) Math.

3:4.

(d) Luc. 16:

19.

(e) Al de
glorie van
des Konings
Dochter is
van binnen.

Psal. 44:14.

(f) Fratres,

Een Broederlijke hand,; zoo komt hem Godts genade,
 Wanneer hy eenmael die behoeven zal, te stade.

— QUI GENUS JACTAT SUUM,
 ALIENA LAUDAT. *Seneca in Hercule Furente.*

XXIX. De Man, eenen doornetak van eenen Roozeboom
 afpluckende, spreekt.

HET was onnoodigh aen het Sparen, uit te vinden
 De Kunst van Drucken, en de zinnen te verbinden

Aen doode letters, daer het wezen der (a) Natuur
Van wijsheit overvloedt. De Jeugt, met leerzaam vuur
Ontsteeken, en behoeft, om 's werelts ydelheden
Te vatten, geen en Boek; men kan ook goede zeden
En kennis krijgen by de boomen in den Hof.

Mijn Zoon, ik geef het u te dencken, of my stof
En reden mangelt zoo te spreekken, in 't beschouwen
Van dezen Roozegeert; en of geen vast betrouwen
Ons noodigh zy, dat Godt met oordeel en beleit
De dingen wezen gaf? Wie noch met onbescheit,
Ontbloot van deugden op zijn' adel wil braveeren,
Gelijk 'er veele zoo verydelt zijn, kan leeren
By dezen Roozeboom, hoe (b) eige deugt alleen
De menschen adelt, en doet scheiden van 't gemeen.
Want dat uit eenen struik en wortel frissche Roozen
En doornen wassen, beeld ons aerdigh af, hoe (c) boozen
En vroomen menigmael uit eenen zelven Stam
Geboren worden. Maer zoo dit de boozen quam
Te stude, diende dit tot hunnen glans en eere,
Dat zy gesprooten zijn van een' doorluchtigh' Heere,
Die leven wekte door zijn deugden; dezen tak,
Die my zoo vinnig met zijn scherpe doornen stak
Aen hand en vingers, had dan reden zich te roemen.
Wat Stam is eelder dan de Roozeboom? zijn bloemen
Verquikten eene ziel, die op haer sterven lagh.
Maer dit en helpt niet aen de doorne; zy vermagh
Met haer geboorte niets: zoo baet geen' mensch den (d) Adel
Der ouderen, indien hy zelf niet in den Zadel
Ga zitten, en zijn bloed met dapperheit vercier'.

Wie Grootvaers adel op wil haelen, niet den zwier
Van zijne daeden volgt, gebruyckt eens anders veders
En pluimen tot cieraet; of dekt zich met de kleeders
Van rijcke lieden, hem geschoncken als in nood.
By zulk een ydel slag van menschen was de Jood:

(a) Nec est
quisquam
gentis ul-
lius, qui du-
cem natu-
ram nactus,
ad virtutem
venire non
possit. Cic.
lib. 1. de
Leg.

(b) Splendi-
dum te, si
tuam non
habes, aliena
claritudo
non efficit.
Boethius de
Cons. Phil.
Lib. 3.

(c) Sis licet
ingenuus,
clarisque
parentibus
ortus, esse
tamen vel sic
bestia magna
potes. Co-
drus Ur-
ceolus.

(d) Egregia
Antecesso-
rum facino-
ra ignomi-
nie & de-
decori sunt
Successori,

nisi eadem imitetur. Did. Saav. Symb. XVII.

- Te tellen, toen Godts Zoon op aerde hier verkeerde:
- (e) *Jefus zeide tot hemlieden: zijt gy Abrahams kinderen, zoo doet Abrahams wercken. Maer nu zoekt gy my te dooden, eenē mensch, die u de waarheit gesproocken hebba, die ik geboort hebbe van God, dat en heeft Abraham niet gedaen. Joān 8: 40.*
- (f) *1 Kon. 9.*
- (g) *Judic. 11.*
- Hy roemde zich een (e) Spruit van Abraham, begeerde Zich met dien valschen roem te cieren: maer hy scheen In zijne zeden eer een Duivels kind; een steen, Een houten blok zoo veel dien Vader te gelijken Als hy. Om dezen naem te draegen, moesten blijcken Des Vaders zeden en bedrijven in den Zoon.
- De wercken reicken aen den Edeldom de Kroon.
- Wanneer de deugden in den Edeling ontbreecken, Dient hy zijne ouderen tot schande, wort geleecken By geenen mensche, maer een monster, is verdriet En innigh hartseer voor de Moeder, anders niet.
- Dat nu de Hoveling dien valschen lof ontleere, Indien hy voor geen' dwaes geacht wil zijn: hy keere Zijne oogen enckel na de deugden: laet hem eens, Of ook den Adel voor wat groots en ongemeens By Godt wort aengezien, naspeuren uit Godts Boecken.
- Verkoos hy (f) Saul niet tot Koning, die ging zoeken Zijn Vaders Ezels, als een Landman zonder lof, En uit een' laegen Stam gebooren? Uit het stof
- Verhief hy (g) Jephtha, van zijn Broederen verstootten Om zijne onwettige geboorte, tot een' grooten Verlosser zijnes Volks, van Ammons dwinglandy Besprongen, en gedreigt met harde slaverny.
- De Heyland (h) koos ook tot Apostelen geen Heeren Van hoogen Adel; neen! de werelt moft bekeeren Door arme Visschers, en by hun ter schoole gaen.
- En om den Edeling noch bet te doen verstaen Zijne ydelheit, of hy ten leste zich mocht schaemen
- In al dit proncken met zijn titelen en naemen; Hem zelve noemde hy (i) een' Herder, die een Prins En Vorst der Vorsten was. Stelt iemand veel gewins En voordeels in den wind der ydelheeden te volgen;
- Hy zal ten leste zich bedrogen zien, verbolgen Van's werelts Rechter zijn bejegend, als de dagh, Waer in men hoovaerdy noch ootmoed plegen magh,

Eens zal verscheenen zijn. Denk liever, Christe zielen!
 De wormen zullen my doorknaegen en vernielen,
 Gelijk mijne ouderen gebeurt is: (k) d'edelheit
 Van henliên afgedaelt, is eene doot, ja leit
 In een verrotting, die ik morgen heb te wachten.
 Zoo deze dingen u geduurig in gedachten
 En zinnen speelen, zal u noit de dwaaze zucht
 Tot lof bekooren, maer verdwijnen in de lucht.

(k) La nobleza, que dellos heredaste, que mortalidad y corrupcion. Diego de Estella.

DIE RIJK WILLEN WORDEN, VALLEN IN BEKORINGE, ENDE IN DEN STRIK DES DUIVELS.

1 Tim. 6: 9.

XXX. *Quando divitiarum amore teneris, animam tuam pro opibus vendis, cumque ipsa pretiosior sit omnibus mundi opibus, pro vili stercore illam mutuas, tanquam Puer uberibus matris lactatus, qui lapidem pretiosum contemnit, si pomum ei offeratur.*

D. Stella in Lucaín.

HET hart des rijcken wort bezeten van het goet,
 En al zijn hope steunt op eenen overvloed
 Van schattē, die zijn brein van t'(a) Hemelsch licht beroovē.
 Bleef Godt zijn hope, noit had Jesses zoon, van boven
 Met eene onfeilbaerheit beschoncken, hem geraēn:
 (b) Valt u de rijkdom toe, zoo laet uw hart daer aen
 Zich niet verbinden; ik verzwijg dat mijne veder,
 Om uit te drucken zijn verkeerde wercken, weder
 Bestaen zou eenig Beeld te teeckenē; dit Kind,
 Dat voor een schoon Juweel veel liever is gezint
 Te kiezen eene Peer of Appel: zy gewende
 Haer liever zijnen lof te melden; want het ende
 Van zulk een' rijcken wort met zaligheid bekroont.

Vraegt iemand nader: Wat dit Kinderbeeld vertoont?

rijckdommen overloedig zijn, zoo en wilt uw harte daer aen niet stellen. Psal. 61: 11.

Wat

(a) Neque alium, neque divinum illi suscipere possunt, qui suas omnes cogitationes in rem humilem & contemptam abjicerunt. Cicero Lib. de Amic.

(b) Indien de

Wat anders, dan het doen des menschen, die 't gesteente
Des Hemels, 't eeuwigh heil, dat Godt aen zijn Gemeente

(c) *Qui terrenarum rerum amore vincitur, nullatenus in Deo delectatur.* En Kinderen, zijn jock opnemende, belooft,
Zoo reukeloos versmaet, om een vergankelijk ooft
Van weelde en rijkdom te genieten hier op aerde.
Den (c) Hemel reeckent hy van een geringe waarde,
Die op den rijkdom vlamt. Ik toon dit: zoo men Godt
Genieten wil, en met de zaligen een lot

Greg. Moral. lib. 18. Deelachtigh worden, is het noodigh, zijn gedachten
Naer Godt te wenden, en de (d) winst der werelt achten
(d) *Ik achte alle dingen verlies te* Voor louter schade: maer (e) wie gelt en goet bemint,
Is nacht en dagh daer meê bekommert, en hy vind

zijn om de overhooge kennisse Jesu Christi onses Heeren. Phil. 3: 8. (c) *Qui divitiarum servus est, divitias custodit ut servus. Hieronymus.*

Noit meer genoeg, dan wanneer hy zijn vermogen
 Gelijk een volle Maen ziet wassen. Zoo beogen
 Des rijcken driften dan geen zaligheid; zoo staet
 De Hemel, Godts Paleis, in eenen leegen graet
 By hem; zoo wenscht hy't heil der Engelen te missen
 Voor een' onnutten klomp van Goud. Wat duisternissen
 Bedwelmen het gezicht van zijne ziel! Helaes;
 Wanneer de mensch geen licht uit Gode schept, hoe (f) dwaes
 Is al zijn poogen en bedrijven in dit leven!
 Een Valk; indien men hem veel spijsze koint te geven;
 Is zijnen Meester niet gehoorzaam: zoo en ziet
 Een Man van middelen na (g) Godts bevelen niet.
 Geen rijkdom baete den verloren Zoon: hy scheidt
 Uit dat gezaligt huis zijns Vaders, en vermeide
 Zich in de dertelheit en weelde; maer wanneer
 Hy al zijn gelden had verloren, van een' Heer
 Geworden was een slaef, die vuile zwijnen hoede,
 Zoo (h) openbaerde zich de kennis d'Armoede
 Bekeerde hem, die van den rijkdom was verleit.
 Wie zou om rijkdom dan noch wenschen, die bescheit
 En reden plaetsē gunt? De rook des vyers, gedreven
 Uit eenen Schoorsteen, zal ons in 't gezichte zweven
 Voor eene korte wijl: de rijkdomen het goet,
 Al maekt het niemant zoo hovaerdigh van gemoed,
 Is (i) onbestandigh en verdwijnende. Wie heden
 Gegoet is, en van elk geëert wort, en gebeden
 Dat hy zijn dienaar slechts genoemt magh wezen, zal,
 Eer noch de Morgenzon gerezen is, ten (k) val
 Geraecken, ja een kleed voor zijne naektheit hoeven.
 Maer schoon al draide zijn geluk op vaste schroeven,
 De rijkdom schaft hem zorge. Een dienaar, die getrouw
 Zich in den dienst quijt van zijn' Huisheer, en den bouw
 Van zijnen Acker helpt bevorderen, vermindert
 Zijns Heeren kommer, die te voren was verhindert
 Met al dien ommeslagh in zijn' gewoonen slaep:
 Maer grooten rijkdom is een ongetrouwen-knaep,

(f) *Nihil mi-
 serius est,
 quam prop-
 ter num-
 mum Deum
 contemnere.*

Idem.

(g) *Nisi va-
 caveritis à
 terrestribus,
 nihil cognos-
 cere poter-
 itis de cele-
 stibus. Am-
 brosius.*

(h) *Ik zal
 opstaen, ende
 gaen tot mij-
 nen Vader,
 ende hem
 zeggen: Va-
 der, ik heb-
 be gezon-
 dight in den
 Hemel ende
 voor u. Luc.*

15: 18.

(i) *Het is
 een damp,
 die een lut-
 tel tijts ge-
 zien wort.*

Fac. 4: 15.

(k) *Divi-
 tiarum &
 formæ gloria
 fluxa atque
 fragilis est.
 Salust. in
 Catil.*

Dewijl hy noit zijn' Heer laet rusten van de zorgen,
Ja hem den last verzwaert, en met den vroegen morgen
Doet waecken, om te zien of niemant hem verkort.

(1) *Ille di- res cui tanta possessio est, ut ad liberaliter vendum facile contentus sit; qui nihil quærat, nihil appetat, nihil optet amplius. Cicero in Parad.*
Wel (1) zaligh is hy dan, die niet gedreven wort
Na d'ydelheden dezer werelt, zijne zinnen
Op geenen rijkdom zet; maer eerder zoekt te winnen
Den Schat des Hemels, die de ziele vergenoegt;
Nadienze zich hier door by haeren Schepper voegt.

WIE DE RIJKDOMMEN LIEF HEEFT, DIE EN ZAL
DAER AF GEENE VRUCHT NEMEN. *Eccles. 5:9.*

XXXI. *Come per li molti frutti sogliono romperli li rami de gl' arbori; così sogliono spiccarli da Dio quelli, che son molto carichi di ricchezze, & cader con loro nell' inferno. Diego Stella.*

ALS iemant eene zaek van groot belang zijn' vriend
Bevelen wil, en die van hem met yver dient
Gehantheft en verzorgt, hy zal 't hem niet betrouwen
Met eens te melden, maer wel driemael hem ontvouwen
Schier met een' zelve klank van woorden. Doet men dit
In aertfche dingen, om het voorbeoogde wit
Gewis te treffen, wat verstandige zou laecken,
Dat wy met vaerzen, die het (a) Hemels leven raecten,
Den rijcken andermael bejeegnen? Heeft de hand
Van dat onnoozel wicht, voor eenen Diamant
Het fruit verkiezende, zijne oogen niet ontslooten,
Nu zal de Teeckenaer hem in het puik der looten
Van eenen Appelboom verbeelden; of hy raed
Met Godt wou leven in zijn' kommerlijcken staet.

Hy zie met aendacht dan in dezen tak, geladen
Met Appelen, die 't ooghs eens lustigen verzaden,

(a) *Nunquam satis dicitur, quod nunquam satis discitur. Seneca.*

Zijn Beeltenis, daer hy van gelden overvloeit;
 Hy zie hem niet alleen, zoo vol en dicht begroeit,
 Gebogen naer om laegh, maer neigen om te breecken,
 Te scheuren van zijn' Stam, en dan te blijven steecken
 In slijm en modder van den velde, daer het krielt
 Van vuile Padden en van Adderen. Vernielt
 Dat vuig gedierte [hoor den rijcken hier verzuchten
 En klaegen] eenen tak met zulcke schoone vruchten,
 Dat zal my jammeren, en quetsen in het hart.
 Gy hebt gelijk, mijn Vriend: nu denk eens, hoe het smart
 Een ziele, die al lang uw eeuwigh heil beminde
 En zocht te vorderen, wanneerge u zoo verzinde,
 Dat uw' (b) begeerten op den rijkdom bleven staen.
 Gy dreigt, gelijk dees tak zoo zwaer met ooft gelaên,

(b) *Amor
 tempora-
 lium viscus
 est spiritua-
 lium pana-
 rum. Au-
 gustinus.*

Van uwen Godt, den boom, waer uit gy zigt gesprooten,
 Te scheuren, en met al uw' ponden gouts een' grooten
 Enschrickelijcken val te lijden, in een' poel
 Met ziele en lichaem te verzincken, daer 't gewoel
 Van Helfche padden en gedochten u vervaeren,
 En daer te blijven, niet een ry van weinig jaeren,
 Maer zonder einde; beeft u noch het harte niet?
 Of waentge dat mijn pen geen wit van waerheit schiet,
 Zoo hoor uw' Heyland in het Evangely leeren:

(c) *Lichtelijcker is 't eenen Kemel door enen naelden ooge te gaen, dan den rijcken mensch te komen in het Rijke der Hemelen.*
 (c) Eer zal een Kemel door een naeldenoog passeeren,
 Dan een vermogende ten Hemel innegaen.
 Met eenen zwaeren last langs eene steile baen
 Te klimmen, wort geen' mensch van vleesch en bloet gegeven:
 Maer wat is lastiger, dan hier beneên te leven
 In eenen slommer van veel goederen en gelt?
 Des rijcken ziele, dus beladen, kan gewelt
 Noch kracht gebruicken, om den Hemel te verwerven;
 Want (d) niemant wint hem, dan met alles af te sterven,
 Wat hier beneden oit een menschenhart bekoort.
 De Heylige Lantdouw' sloot Israël de poort,
 24. Zoo lang het noch een' trek gevoelde tot de (e) spijze,

(d) *Wie niet en verzaekt alles dat hy bezit, dien magh mijn Discipel niet wezen.* Luc.
 Die in Egypten heim wiert aengedist. De wijze
 En rechten middel om te komen in dat land,
 Was Pharoos wellusten verzaecken, het verstant
 Te reinigen, en met een heiligh vyer ontfleecken.
 Wel aen, o Rijke! zoek de deugden, die gebreecken
 Aen uwe ziele: smaek (f) geen' kost van bedelaers.
 Geen trek en is 'er tot wat ongemeens en raers,

14:33. *Si habet animus unde opletetur, extrinsecus, sine delicis manet interius.* August. Super Joan. (e) Exod. 16:3. Num. 11:4. (f) *Nihil est tam angusti tamque parvi animi, quam amare divitias: nihil honestius magnificentiusque, quam pecunias contemnere.* Cic. lib. 1. de Offic. (g) Luc. 16.

QUAS DEDERIS, SOLAS SEMPER HABEBIS
OPES. *Martialis.*

XXXII. Zend uw broot op de voorbygaende wateren, want na veele
tijden zult gy dat vinden. *Eccles. II : I.*

TOen my d' aeloutheit met haer Wijzen onderhiel,
Die gaeven hadden om ook eene Christe ziel,
Niet denckende op haer' plicht, een goede les te geven,
Zagh ik een' (a) Leerling van Diogenes, gedreven

(a) Crates
Thebanus,
Philosophus
Cynicus,
Diogenis dis-

cipulus, ut est apud Philostratum in vita Apollonij, & Dioclem, substantiam in mare projecit, ut liberior philosopharetur, atque dixit: Abite pessum, male cupiditates: ego vos mergam ne ipse mergar a vobis, neque putavit se posse & virtutes & divitijs simul possidere.

Tot wetenschappen en geleertheit, al zijn goet
 Te gelde maecken, en met eenen fieren moed
 Dien rijkdom worpen in de grondlooze baeren,
 Met deze woorden: Gaet verloren, snoodde waeren!
 Die mijn begeerlijkheit maer gaende maekt; verzinkt
 Tot in den afgrond, eer gy mijne ziel verdrinkt
 In eene diepte van verganckelijcke weelde.

Ik gaf dien Filosooph, daer mijn bedencking speelde
 Op zijne vreemde daet, geen' Christelijcken lof:
 Want een verachter van de werelt vind wel stof
 Om zijnen overvloed wat nutter te besteden.
 Nochtans, indien men zich wil buigen na de reden,
 Wy moeten overal, gelijk de Honigby,
 Uit slechte Bloemen ook de zoete leckerny
 Der ziele zuigen, en in Beelden en Gedichten
 Te berde brengen, wat den doolenden kan lichten
 In deze duisternis der werelt. Mijne blaen
 Behelzen dan het Beeld van Krates den Thebaen,
 Als eenen spiegel, dien winzuchtigen behoeven,
 Niet om uitwendigh hem te volgen, maer te proeven
 Wat onder deze schors van zijnen handel leit.

(b) En wilt
 voor u geene
 schatten ver-
 gaderen in
 de aerde,
 daerze de
 roeft ende
 de motten
 verderven,
 ende de die-
 ven uit gra-
 ven en stee-
 len. Math.
 6: 19.

(c) Verga-
 dert u schat-
 ten in den
 Hemel. vers.
 20.

Want dat hy zijne munt, uit haet van d'ydelheit,
 De wateren beveelt, ontraed ons geene schatten
 En grooten rijkdom te verzamelen; wy vatten
 Hier uit de plaetse, daer men veilig die verbergt;
 Daer geene (b) dieven, van begeerlijkheit getergt,
 Hen rooven kunnen, en de roeft hen niet bederve.
 Indien gy zegt: Wel hoe? men moet in 's (c) Hemels erve
 Zijn schatten bergen, zoo de Heyland ons belast.
 Wy stemmen dit met u volmondigh: maer ons past
 Voor al te weten, met wat middel en maniere
 Dat dit geschieden zal, op dat men niet en zwiere
 Door slingse paden, en het rechte spoor verlies'.
 Om u dan rijk te zien daer boven, zoo verkies
 De wateren, en worp uw' rijkdom in de vloeden;
 Noch roep niet: Ik verhoop, de Hemel zal verhoeden

Zulk eene dwaesheit, als my heden wort geraen.
 Gy vind een zelve les in 's wijzen Konings blaen:
 Dat hier ten spiegel wort gedaen van eenen Heiden,
 Is u van Salomon bevolen, noit misleidden
 U zijne lippen, daer hem Godt met wijsheit vult.

(d) Zend op de wateren uw brood uit: want gy zult
 Dat weder vinden na verloop van lange tijden.
 Zoo spreekt hy, en verstaet by wateren het lijden
 En zwaerigheden dezès levens. Dit bewijst
 De Vader, een Propheet, daer zijne stemme rijst
 Naer Godt met dezen toon: (e) Wilt, Heere, my bewaecken;
 Dewijl de wateren aen mijne ziel genaecken.
 Wie is zoo dom, die niet met zijn verstant bevat,
 Dat David hier niet rept van een gevoelzaam nat,
 't Welk geene ziele kan bevloeden; maer van rampen
 En tegenspoeden, daer de ziele meê moet kampen
 En worstelen in 't perk des levens? Maer wie lijdt
 Die meer, dan armen en behoeftigen? Men smijt
 Hen veel verwijtingen in 't aengezicht: bekenden
 En Vrienden schuwen hen. (f) Zoo dientge dan te zenden
 Met raed des wijzen den nootdrustigen uw broot.

Al wat den armen wort gegeven, daer de nood
 Hen pijnicht, zet men in den Hemel als op (g) renten.
 Kan iemand slechte Waer op hooge marten venten,
 Hy zal zich met de winst verheugen in zijn hart:
 Nu wint 'er niemant meer, dan die der armen sinart
 Aenschouwende, zijn gelt aen henliên geeft ten beste;
 Want Godt zal hem een' vloed van schatten op het leste
 Daer voor verleenen; ja een (h) koelen beker nats,
 Dat meer is, wort by Godt vergolden met veel schats.
 Wat eertijts is verdicht van Midas by Geleerden,
 Hoe alle dingen zich in klinkklaer gout verkeerden,
 Die hy met zijne hand slechts raekte, wort te recht
 Van 's armen handen met de waarheit hier gezegt:

by zal hem zijnen wederloon vergelden. Prov. 19: 17. (h) Zoo wie u te drincken geeft eenen
 kroes waters in mijnen naem, die en zal zijnen loon niet verliezen. Marc. 9: 41.

(d) Ecclej.
 11: 1.

(e) Maekt
 my zaligh,
 Godt, want
 de wateren
 zijn geko-
 men tot aen
 mijne ziele.
 Psal. 68: 2.

(f) Offe-
 rendae est eis
 consolatio,
 quos cami-
 nus pauper-
 tatis exco-
 quit: illis
 inferendus
 est timor,
 quos conso-
 latio gloriae
 temporalis
 extollit.

Gregor in
 Pastoral.

(g) Hy
 woekert de
 Heere, die
 barmhertig-
 heit doet de
 armen, ende

Want alle gaeven hen gegunt, en hunne handen
 Die raeckende, wie zou hier op niet watertanden!
 Veranderen in Gout des Hemels, en de vriend,
 Die hunne zwaerigheid verlichte, wort gedient
 Van zulk een' rijkdom, by geen menschen te waerdeeren.

Hoe ydel het dan zy, de schouderen te keeren
 Den armen, en de kas met gelden t' overlaên,

(i) Nihil
 tam com-
 mendat
 Christia-
 num, quam
 miseratio
 Charitatis.

Wort by (i) rechtsinnigen begrepen. Nu wel aen,
 Verlaet die dwaesheit: maek u vrienden en genooten
 Met dezen rijkdom, eer de Hemel blijf geslooten
 Voor uwe ziele; want de Godtheit geeft de kroon
 Der zaligheid alleen. (k) barmhertigen ten loon.

Ambrosius. (k) Zaligh zijn de barmhertige, want zy zullen Godt zien. Math. 5: 8.

NON MEMINI ME LEGISSE MALA MORTE MOR-
 tuum; qui libenter opera Charitatis exercuit. Hieron:
 in Epist. ad Nepotianum.

XXXIII. Als de Myl gegaen was onder eenen dicken ende grooten
 Eickenboom; zoo verhing Absolons hooft aen den Eickenboom.

2 Kon. 18: 9.

Zoo't zoet genoegén, daer de ziele diep in deelt
 Uit haeren eigen aerd, wanneer ons niet verveelt
 Den nood des armen te gedencken, én te redden
 Die quynen van gebrek op hunn' verlaete bedden,
 By alle menschen wert begreepen, mijn gedicht
 Behoefde met geen beelt van Absolon het licht
 Te zien; dewijl een trek hun allen aen zou leiden
 Om in dat Paradijs door weldaên ruim te weiden.
 Maer nu de bezigheid der werelt hen berooft
 Van oordeel, en hun vyer van medelijden dooft,
 Zal deze dwaeze Zoon van David hun een baecken
 En fakkel strecken, om te zorgen en te waecken

Voor hunnen welstant, ja hunn' zielbehoudenis.
 Het middel, daer die Prins door omgekomen is,
 Toont mijne Prent: hy bleef aen zijne locken hangen;
 Dat uitgelezen hair, der Jofferen verlangen,
 En lust der oogen, was een strop, die hem verhing.
 Wy laeten rusten hoe zijn jonkheit haer misging
 Aen wederspannigheit, en Vaders Kroon begeerde,
 Daer hy in ouderdom den Scepter droeg: men leerde
 Dit overvloedigh uit de Goddelijcke blaën;
 Het is dien Jongeling te jammerlijk vergaen,
 Dat hy maer (a) eens in 't jaer zijn locken liet besnijden:
 Het hair belette hem te vluchten, en t' ontrijden
 De speer van Joab, die hem priemde door het hart.
 Wie met de zinnen niet te diep en leit verwacht

(a) 2 Kon.
 14:26.

In zijnen rijkdom , en zijne oogen eens wil leenen ,
 Zallicht bevroên, dat wy met 's Princen locken meenen
 De groote middelen der machtigen , bewaert
 En opgeslooten, om te voeren eenen staert
 Van pracht en hovaerdy ; de schatten niet besneden
 Noch met de schaer gekort van liefde , daer gebeden
 En smeekingen van veel behoefstigen den nood
 Te kennen geven , en hoe zeer zy met de doot
 Gedreigt zijn door het zwaerd des hongers , 't leven enden
 In eene baere zee van zorgen en elenden.

(b) *Muchos* Het (b) jammer , dat hier een vermogende verwacht ,
causan la Kon ik in Absolon maer schaduwen : de macht
muerte las Ontbrak mijn veder , om het naer den eisch te schrijven ;
riquezas y Want aen Godts (c) flincke hand ten jongsten dage blijven ,
posseiones , Is vry wat anders , dan te sterven in het woud
por no cor- Aen eenen Eickenboom. Wy spreeken niet te stout,
tarlas y dar- Maer 't Euangelij na. Wie (d) rijk is, zonder gaeven
las a los po- Aen den nootdruftigen te deelen , en te laven
bres. Diego Des armen ziele met het korten van zijn goet ,
de Estella. Ontbeert Godts gunste. Dat steenachtige gemoed
 (c) *Voor-* En zal geen vonnis van barmhertigheid verwerven.
waer ik zeg- Om dan met Absolon het leven niet te derven ,
ge u lieden, Zoo dient de rijkdom by vermogenden besnoeit
zoo lang als Met armelieden te gedencken. Nojt en vloeit
gy 't niet ge- Op eenigh' handelaer van boven zoo veel zegen
daen en hebt Als op een' milden Heer. Dit zien we wel te degen
eenen van Tot onze zeekerheit in Vader Abraham :
deze minste, Godt schonk dien vroomen, die de (e) vreemdelingen quam
zoo en hebt Gemoeten , eerze noch ontrent zijn' dorpel waren ,
gy 't my ook Zoo veele schatten , dat hy in den schild dorst vaeren
niet gedaen. (f) Vijf Koningen , gedoft in 't harnas , die het velt
Math. 25: Hem lieten , en met Loth den roof in zijn geweld.
45.

(d) *Wie zijn* zal ook roepen , ende en zal niet verhoort worden. Prov. 21: 13. (e) *Hy liep hen te gemoete*
oore slopt tot van de deure zijner Tente , ende hy zeide : Heere , heb ik genade gevonden voor uwe oogen , zoo en
den roep des wilt uwen dienaar niet voorby gaen. Gen. 18: 2, 3. (f) *Gen. 14.*
armen , die

Zie wat de weldaet kan: (g) De weduw' te Sarepte

(g) 3 Kon.
17.

Elias in zijn' nood onthalende, wat schepte

Zy daer al nuttigheit en voordeel uit! haer meel

En oly wist van geen verminderen, hoe veel

Zy al haer huisgezin en waerden gast bereide:

En schoon haer lieven zoon ook uit het leven scheide,

Het hinderde haer niet; die Heilige Propheet

Herwon met bidden zijne ziele. Men besteeft

Dan aan behoefstigen zijn gelden om te winnen.

O liefdegiften! wie uw' waarde kan bezinnen,

Is zeer (h) geluckigh, en by d'Engelen gezien.

Met een talent om laeg te geven worden tien,

Wat zegh ik, hondert, ja wel duizent aengefchreven

Daer boven, die men zal genieten na dit leven;

Behalve dat men hier noch veel deelachtigh wort.

Gebeurt ons dit geluk zoo zelden, het en schort

Aen Godt niet, maer aen ons, in 't geven veel te spade.

Weeft dan gewaerschuwt u te wachten voor de schade,

Die gy te lijden hebt. Indienze niet en zait,

Hoe kan het wezen, dat gy rijpe vruchten maeit,

Wanneer het tijd is om de zeissen te gebruicken?

Uw' (i) gaeven zullen als de Roozen open luicken

Ten jonsten dage, ja u dienen tot een' krans,

Die alle kroonen dooft, hoe blinckende van glans.

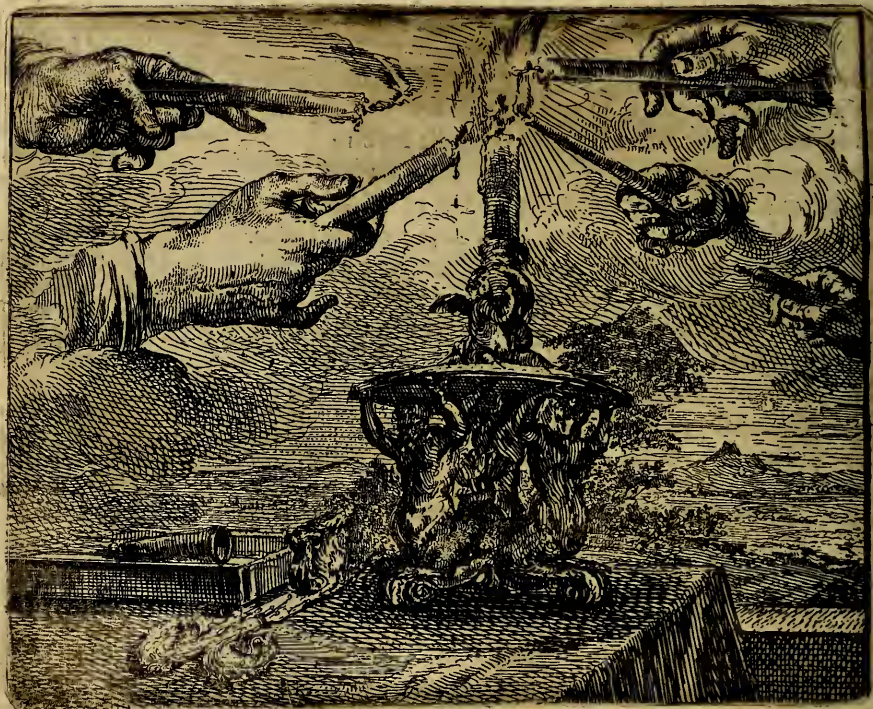
(h) Doet
wel, ende
leent, niet
daer af hoo-
pende, ende
uw loon zal
veel zijn,
ende gy zult
kinderen des
Alderhoog-
sten zijn.
Luc. 6: 35.

(i) En esta
tierra flaca
y esteril
siembra tu

pan: y cogeras cien tanto multiplicado en el cielo. Diego de Estella.

ILLUD BENEFICIUM EST JUCUNDUM, QUOD ALI-
CUI OBVIUM VENIT. *Seneca de Beneficijs.*

XXXIV. Godt doet zijne Zonne opgaen over goede ende
quaede, ende regent op de rechtvaerdige ende onrecht-
vaerdige. *Math. 5 : 45.*

DAer wy bevinden, hoe de harde keysteen slijt
Door eenen waterdrop met lankheit van den tijd,
Behoeftde 't niemant, by zijn zinnen, vreemt te geven,
Dat ook de rijcken, daerze dikwils naer het leven

De winst verbeelt zien in den rijkdom te versmaên,
 En den nootdriftigen uit liefde by te staen,
 Een opzet namen om den naekten wat te kleeden:
 Met dit beding nochtans, indien hy hen in zeden
 En leven nergens en bezwijcke; zoo hem iet
 Aen dezen kant gebreekt, hy zal hunn' gaeven niet
 Deelachtigh worden, maer op zijn gebeên en smeecken
 Niet anders hooren, dan verwijt en smaedigh spreekken.

Dit slaghe van menschen, dat desarmen ingewand
 Doorwroet, wanneer het in 't voorby gaen hem de hand
 Eens reicken zal, en in zijn' honger wat vereeren,
 Kon zulk een dooling wel gemakkelijk ontleeren
 Met zich te spiegelen aen 't edel zonnevyer;
 Een schepsel, gunnende zijn warmte mensch en dier,
 Ja zonder aenzien al die in de laegte leven;
 Was hun de ziele niet belemmert, in te zweven
 Naer boven, woegh hun gout en zilver niet te zwaer.
 Ik heb dan eene kaers op dezen kandelaer
 Gezet, en hier om laegh voor henliên die ontfteecken.
 Godt gave, dat wy met dit leerzaam Zinneteecken
 Een ziel bewaerden voor de helsche duisternis:
 Al wat van weldoen niet alleenlijk eigen is
 De zonne, maer ook zelf den (a) Allerhoogsten Vader,
 Wort afgeteeckent in dees kaersse. wie dit nader
 Begeert te vatten, hoeft alleen met zijn gezicht
 Te letten, hoe zy met een onvernindert licht
 Zoo veele kaerssen, als haer naderen, doet branden.
 Wat beeld Godts miltheit ons volmaekter uit? geen landen
 En volcken zijn 'er, 't zy Godtsdienstigheit en tucht
 By hen gevyert wort, of; ô laster! eene klucht
 Gereeckent, die dit niet van onzen Godt verhaelen,
 Dat zy, zoo dikwils als het licht hun komt bestraelen,
 Uit zijnen milden schoot eene opgehoopte maet
 Van weldaên nutten en genieten. Godt en slaet
 Uit mededoogen niet het oogh op onze wercken,
 Waer in hy groot gebrek en seilen zou bemercken,

(a) *Impios
 quæsit
 Dominus,
 qui eum non
 quærebant,
 & pro eis
 voluit mori.
 Ambros. su-
 per Lucam.
 Quare Do-
 minus unum
 Proditorem
 inter duode-
 cim habere
 voluit? nisi
 ut malos to-
 leremus, nec
 corpus Do-
 mini divi-
 damus. Au-
 gust. super
 Joan.*

Maer helpt den (b) genen, die het onderhout behoeft.

Wie gy moogt wezen, die den lijdenden bedroeft

Met zijnen wandel voor het geven t' onderzoeken,

En hem te tasten in de winckelen en hoecken

Van zijn geweten, laet die dwaesheit toch eens na.

De (c) Vader van het licht, die geene wedergâ

In zijne wercken en bedrijven kan gemoeten,

Staet u te volgen, en een licht voor uwe voeten

Te wezen, eer gy, met den blinden in de gracht

Gevallen, uw verzuim met eene jammerklacht

Al stervende betreurt. Hy zend den koelen regen

Op Goddeloozen als op vroomen, ja zijn zegen

Wort onverdient by u genooten alle daegh.

Zoo (d) Godt uw' deugden eerst wou leggen in de waegh,

En onderzoeken of zy niet te licht en waren,

Eer hy u zegende met weldaên, uwe haeren,

't Is zeecker, stonden wel te berge; want gy weet

Hoe dikwils gy den tijd in dwaeze lusten sleet.

Zijt gy onwilligh in behoefligen te voeden,

Die quaet van leven zijn, wy kunnen wel bevroeden

Wat gy verkrijgen zult van Gode, die uw hart

Noch meer tot boosheit ziet genegen, ja verwacht

Door (e) weelde in neigingen en tochten, die de zinnen

Van eenen armen nooit vermochten te verwinnen.

Het Evangely meld, hoe menigh (f) duizenttal,

By een gescholen en vergaert van overal,

Den Heyland volgde, toen hy veele wondren dede:

Die altezamen, daer zy in het langeen breede

Gezeten waren, van den Heere zijn gevoed;

Dewijl hy zagh dat zy 't behoefden. maer gy moet

Niet dencken, dat dit al rechtvaerdigen en vroomen

By hem bevonden zijn; geenzins; dit kan niet komen

In eenig' mensch, die zich maer eens voor oogen zet,

Hoe 't klein getal van zijn Discipels was besmet

Met eenen Judas, een' verkooper van zijn' Heere.

De Zaligmaecker heeft nochtans tot uwe leere

(b) Crede

mibi, mise-

ris caelestia

numina par-

cunt,

Nec semper

laesos & sine

sine pre-

munt. Ovi-

dus.

(c) Weest

volmaekt,

gelijk uw

Hemelschen

Vader vol-

maekt is.

Math. 5:48.

(d) Sidiosno

diese limof-

na sino a so-

los los bue-

nos: que se-

ria de mu-

chos de noso-

tros? Diego

de Estella.

(e) Divitia

vitiorum

magis, quam

virtutis mi-

nistræ sunt.

Ifoerates ad

Dæmoni-

cum

(f) Joan. 6:

10.

Dien gantschen troep de hand geboden, zonder dat
 Hy onderzoeken ging, wie zich bezondigt had.
 De schaemte lijd ook in behoeftigen dit (g) vraegen
 En toetsen niet: het zal een lijdend hard mishagen
 Ja meerder quetsen, dat men na zijn ongeval
 Zoo keurigh peilt, dan hem uw' gaeve baeten zal.

Schuw dan de gramfchap van den Hemel, die den armen,
 Om zijne naektheit zich niet machtigh te beschermen,
 Eens zal verdedigen, ja wrecken al het leet
 En lasteringen, die men hem in 't aenzicht smeet.
 Komt iemand onder hun onwaerdigh iets t' ontfangen,
 Daer zijn 'er, die met hart en ziele Godt verlangen
 Te dienen, schoon het by geen' ander' is bekend.
 Zoo wie met minzaamheit, en liefde zich gewent
 Te geven, zal gewis het rechte wit beschieten,
 En overvloedigh loon hier na by Godt genieten.

(g) *Plerique
 sunt, qui
 beneficia as-
 peritate
 verborum &
 supercilio in
 odium addu-
 cunt, eo ser-
 mone usi; ea
 superbia, ut
 impetrasse
 peniteat.
 Seneca lib. 1.
 de Beneficijs.*

VERGADERT DE BROCKELINGEN, DIE OVERGEBLE-
 VEN ZIJN, DAT DIE NIET VERLOREN EN GAEN.

Joan. 6 : 12.

XXXV. *Multi dant, quicquid habent, illis, qui omnibus affluunt, aquam
 in mare fundentes; pauperes vero & egentes praterunt, nec vel
 minimum ijs teruncium donant.*

H Ad iemand lust om door Figuren en Gedichten
 In 's werelts Doolhof den verdwaelden toe te lichten,
 En hem te leiden uit zijn' kommerlijcken staet,
 Zoo mocht ik, daer ik ben genegen om op maet
 Te zingen, na den trek, dien ik gevoel van binnen,
 Mijn Vaerzen schicken, en een ander lied beginnen;
 Maer niemant weet ik, die mijn' toeleggh volgen zou.
 Ik zal dan, schoon het Lijk van mijne waerde Vrouw
 My noch het harte drukt, ten troost van 't eenzaam leven
 Het webbe, voor haer doot begonnen, gaen volweven.

Godt

Godt gave, dat mijn geeft hier door wat adem kreegh.

My komt te vooren, daerik dit vast overweegh,
 Het Beeld eens Onverlaets, die hier zijn vat vol water,
 Hoe zeer om nat gebeên, met lachen en geschater
 Moedwilligh in den stroom van boven neder giet.
 My jammert zijn' gebuur, die zoo onnoozel ziet,
 En om een weinigh vocht belaên is en verlegen.
 Wat schuilt hier onder, dat ons niet en dient verzweegen,
 Maer uitgemeeten, en wel ruim ten toon gestelt?
 Die jonge Wulp, by wien het sneecken niet en geld,
 Verbeelt de quistigen, de machtigen en Heeren,
 Die in veel overdaets hunn' middelen verteeren,
 En storten in den vloed der werelt, zonder oit
 Na hun te luisteren, die, arrem en berooit,

Eene aelmoes bidden, om hun leven t' onderhouden;
 d' Elendigen, die wy in dien gebuur beschouwen;
 Die op zijn bidden hier het water missen moet.
 Is dit niet droevigh, dat de zielen, vol van gloet
 Van Godt geschapen om het (a) beste te verkiezen,
 Haar zelve in den stank der werelt dus verliezen,
 En zweven naer den poel des Afgronts zonder toom?
 Om den doorbrengeren te wecken uit den droom;
 Zoo mocht men ook de Prent des Rijkemans vertoonen:
 Van 's armen (b) Lazarus quetsuuren te verschoonen,
 Of hem te spijzen met een weinigh overschot,
 En maekte hy geen werk; terwijl op zijn gebod
 De disch gelaén wert met gebraden en gezoden,
 Waer aen hy dagh aen dagh met dertele genooden,
 En in een groote pracht van purperen gewaed
 Zich nederzette, tot dat Godt, dien overdaet
 Niet langer willende verdraegen, hem liet sterven.
 Nu magh hy in den gloet geen' druppel nats verweryen,
 Om zijne dorre tong te laeven in dien druk;
 Daer Lazarus om hoog deelachtigh is 't geluk
 Van in den zachten schoot van Abraham te rusten.
 Wat Wijze zou dan hier de dwaetze yreugde lusten,
 Daer zy na dezen zoo geweldigh wort bezuurt?
 Zoo lang uw rijkdom, pracht, en overdaet hier duurt,
 Wort gy, ó quistige! van vleiers aengebden,
 Gevyert, en hoogh geacht: uw' kostelijcke kleeden
 En nieuwe drachten doen de werelt ommezien,
 En 't oogh verwondren en verheugen; maer by wien
 De reden huisvest, en uw doen met rijpe zinnen
 Gewogen wort, kunt gy de minste gunst niet winnen,
 Of door een huwelijk met hun in maegschap treên;
 Hunn' Dochters zullen zy veel liever uitbesteên
 Aen Jongelingen, min voorzien met pracht van kleeden,
 Dan schoone deugden, en rechtschapenheit van zeden.
 (c) Themistocles, het licht van Grieckenland, die los
 En reukeloos, gelijk een ongebreidelt Ros,

(a) *Ad hoc anima conjuncta est corpori, ut fruatur scientijs, & virtutibus. Si autem cum fervore magno se invenerit, benigne recipitur à suo creatore. Sin autem secus, relegabitur ad infera.*
 Plato in *Tiæmeo*.

(b) *Luc. 16.*

(c) *Unicæ filie pater Themistoclem consulebat, utrum eam pauperi, sed ornato: an locupletiparum probato collocaret? Cui is, Malo, inquit, virum pecunia, quâ pecuniâ viri indigentem. Quo dicto stultum monuit, ut generum potius, quam divitiarum genere legeret. Val. Max. lib. 7.*

Zijn jeugt in lusten, en in dertelheden spilde,
 Zei, toen hy ophield van te leven in het wilde,
 En al die seilen voor de dapperheit verstiet,
 Bewust van zulk een wijs van leven: Liever liet
 Ik mijne Dochter, in het bloeien van heur jaeren,
 Met eenen Man, van gelt en goet behoefigh, paeren,
 Dan met veel gelt en goet, dat eenen Man behoef.
 Hoe zeer de dertelheit met haer gewaeden schroeft,
 En aertsche Goden en Godinnen schijnt te scheppen,
 Men moet by wijzen en verstandigen niet reppen
 Van zulk een dwaesheit, hen verworpen en veracht;
 Want al dat praelen sluit somwijle met een' nacht
 Van zwaere schulden, met gebrek en armoede.

(d) Luc. 15. (d) Om dat die dertle zoon, die edel was van bloede,
 En eenen rijcken Heer tot zijnen Vader had,
 In ydelheden al het goet, dat hy bezat
 En voor zijn erfdeel had genooten, wulps verdede,
 Ontmoete hem zoo veel verdriets en zwarighede',
 Dat hy de zwijnen most gaen weiden, en zijn maeg
 Verzaden met den draf, en, wat een zwaere plaeg!
 Hem dienen, die 't gewis gereeckent had tot eere,
 Zoo hy had mogen zijn de dienaar van een' Heere,
 Gelijk de Vader was van dien verloren Zoon.

Dit is het einde der doorbrengers, en het loon
 Van zulcken, die het goet, hun uit genâ gegeven
 Om zielen wel te doen, die hier in armoê leven,
 Uitstorten in een zee van pracht en overdact.

Ay dertel mensch! hou op: verander dan van staet:

(e) *Parcere* En denk eens, wat gy gunst by Godt en wijze menschen
divitijs, qui Kunt winnen; ja gy zult, een schat die vroomen wenschen,
tempore no- Van binnen in 't gemoed de rust deelachtigh zijn;
vis & uiu, Een leven leiden, vry van druk en hartepijn,
Ille modum Indien gy uwen staet wilt (e) maetigen, en deelen
servans in- Den armen mede van uw overschot; Juweelen
ter utrum- Zult gy vergaëren, om te zetten aen de Kroon
que sapit. U boven toegeleit, daer al het aertsche schoon
Ithom. Mo-
rns.

Voor zwichten moet, gelijk het kaerslicht voor de Mane;
 Gy zult u zelven dus ten Hemel eene baene
 Bereiden, en van Godt noch hooren: (f) Vroome knecht,
 Nu gy met weinigh hebt gehandelt trouw en recht,
 Zal ik u geven het bewint van veele goeden;
 Gaet in uws Heeren vreugt om uwe ziel te voeden.

(f) Wel aen,
 Goede en
 getrouwe
 Knecht, de-
 wijl gy over
 weinig hebt

getrouw geweest, zoo zal ik u over veele stellen; komt binnen in de blyfchap uws Heeren.
 Math. 25: 23.

QUO FORTUNA ALTIUS
 Evexit ac levavit humanas opes,
 Hoc se supprimere magis felicem decet.

Sen: Tragœd. 6.

XXXVI. Ziet uw Koning zal u komen, rechtvaerdigh, ende een Zalig-
 maecker, hy is arm, ende zit op eenen Ezel, ende op een veulen
 der Ezelinne jonge. Sach. 9: 9.

WAnneer de Heyland, na veel druks en zwarigheên
 By hem van Joden en weêrspannigen geleên,
 Nu schier den droeyen dagh bereikte van zijn lijden,
 Zagh hem (a) Jeruzalem op eenen Ezel rijden, (a) Math.
 En met een dier, by elk verworpen en versmaet, 21.
 Zijn staetsfy houden in dien toeloop langs de straet,
 Om die triomfe van ootmoedigheid verwondert.

Wy hebben deze daet van Jesus uitgezondert,
 Om aen leergierigen te leveren in Prent.
 De Groote Heeren, aen den ommeslagh gewent
 Van schoone paerden en vergulde Speelkarossen,
 Staet mijne vraag, indien 't hun lust, eens op te lossen,
 Of zyliên, met den naem van Christenen gedoopt,
 Niet houden eene baen, die naer den Afgront loopt?

En of men Christus in die groote pracht kan volgen?

(b) *Wee u, Godts geest roept menigmael, ontsteecken en verbolgen die rijk zijt Van gramschap, over hun, die dus te wercke gaen op den bergh In Sion, (b) wee op wee: (c) Hy wil de paerden slaen van Sion, Met schrik, en die daer op vol trots en hoogmoed rijden, ende betrouwen hebt in Met zinneloosheit; ja hy brult aen alle zijden den bergh Met dreigingen; (d) hy zal de koets uit Ephraim van Samaria Met twee paer rossen (dat de pracht haer vry beklimm') Vernielen, 't paerd ook van Jeruzalem niet spaeren. delijk gaende in 't huis Hy dreigtse hevigh, die naer (e) Pharoos Rijken vaeren, van Israëel. Amos. 6: 1. en vers 4. (c) In dien dagh, zegt de Heere, zal ik alle paerden tot verbaestheit slaen, ende zijnen berijder tot uitzinnigheit. Sach. 12: 4. (d) Ik zal den wagen met vier Paerden vernielen uit Ephraim, ende het Paerd van Feruzalem. Sach. 9: 10. (e) Wee den genen, die in Egypten afstrecken ter hulpe, in de paerden hopende, ende betrouwen hebbende op de wagenen. Isai. 31: 2.*

Betrou-

Betrouwende zich op de wagens, en hunn' hoop
 Op paerden stellende. Och, hoe dier staet hun in koop
 Te houden zulk een' staet, wanneer Godts tooren steigert!
 Wien zou het lusten, als hy zijn genade weigert,
 Het leven in die pracht te slijten, en 't geluk
 Te zoeken hier beneên, om namaels in den druk
 Te zitten, en, helaes! den Hellschen brand te lijden?

Men kan bequaem de pracht en pompe leeren mijden,
 Die in en buitens huis te dertel wort gepleegt,
 Indien men niet alleen de staetsy overweegt
 Van Jesus, die wy hier by ons Gedicht vertoonen,
 Maer ook, gelijk het past aen rechte Christe zoonen,
 Zijn leven naziet, van daer hy geboren wort,
 En in de Kribbe slaept, tot daer zijn bloet, gestort
 Aen 't wreede Kruis, een bad verstrekt om onze zielen
 Te reinigen, na dat zy diep in dootschult vielen.
 Al's Heylands leven, zoo men 't Evangely leeft,
 Heeft enckeljk bestaen in lijden, is geweest
 Vol armoê, vol gebrek, en met de dertelheden,
 Waer in zoo veelen nu al hunnen tijd besteden
 Als vyanden van 't Kruis, gesleept by hunnen Godt,
 Recht strijdigh. Steigert eens met die vervloekte rot
 Der Joden op den bergh, daer (f) Jesus wert gehangen:
 Bemerke eens, hoe hy, totter doot met pijn bevangen,
 Dat harde Kruisbed met bebloede leên beslaet,
 En gy zult zien, hoe gy ten onrecht slaepen gaet
 Op zachte bedden, en u dekt met zijde spreien.
 Indien een Koning zich te paerde ging vermeien
 Met eenen dienaer, en het hem daer op geviel
 Eens af te zitten, geen gemak en wederhiel
 Den dienaer, dat hy niet den zadel zou verlaeten:
 Zult gy, ô mensch! de (g) pracht en pompe dan niet haeten,
 Daer gy, een aerdworm, en alleen gevormt van slijk,
 Uw' Koning, ja den Godt van Aerde en Hemelrijk

(f) *Ubi princeps tanta afflictione plangebatur, quis illo flente non fleret? quis illo dolente non gerneret? quando pro gemmato diademate Rex cinerem gestabat in capite, canus pulvere, non etate. Cassiod. in Psal. 50.*

(g) *Quid tam efficax ad curanda conscientiae vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quam Christi vulnere sedula meditatio? Bernard. in Cant.*

Niet slechts de dertelheit der werelt ziet verachten
 En met de voeten treên, maer ook aen 't Kruis versmachten,
 En met de Moordenaers een' schandelijcken doot.
 Bezuuren? Och ! 't is tijd, u zelve naekt en bloot
 Te stellen, wilt gy metter daet een Christen wezen.

Dat ongeloovigen, die geen en vreezen
 En zonder hope zijn van d'eeuwigheit hier na,
 Zoo prachtigh leven, en met hunnes naesten scha
 Het zeil van hoogmoed in den top op Aerde zetten
 Is geen verwondrens waerd; die zweven zonder wetten

(b) *Accepi- In 't wilde; maer die tot zijn rechtsnoer Christus heeft,*
sti post bap- Dient zich te schaemen, dat hy dus hoogmoedigh leeft,
tismum ve- Daer hy de werelt in het (b) Doopzel lang verzaekte.
stimenta

candida, ut O Hovelingen! Al wat Jesus leed, dat raekte
esset indi- Zoo wel u lieden, en uw' ziels behouderis,
cium, quod Als eenige andren; loopt het spoor niet langer mis.
exueris vo- 't Is tijd te dencken, waer gy na de dood zult vaeren,
luptatē pec- En hoe deze ydelheit vervloeit gelijk de baeren.
catorum, & Hy is elendigh, die op losse gronden bouwt.
indueris in- Wie zich in tijds niet wil beraeden, het berout
nocentiae ca- Hem duizentmaal; wanneer hy niet en is te redden.
stavelamina, Den dagh aenbreeckende, verlaeten wy de bedden.
Ambros. lib. de Sacram.

HET LAETSTE VAN DE BLYSCHAP IS DROEFHEIT.

Prov. 14: 13.

XXXVII. *Infans in tenebricoso natus carcere, ludit, jocatur, & latur in tenebris, quia, quid sit lux, ignorat: Mater autem, cui jam aliquo tempore lucis suavitas & libertas nota fuerat, flet, tristatur, & lamentatur.*

(a) *Alles, dat inde werelt is, dat is begerlykheit des vleesches, ende begerlykheit der oogen, ende hoervaerdye des levens. 1 Joan. 2: 16.*

En duisterheit , waer in zy niet en doen dan zuchten ;
 En die zich kittelt met haer beuzelen en kluchten ,
 Wort niet oneigen, na hun oordeel, uitgebeelt
 Met dit onnoozel wicht , dat in het duister speelt
 Van eenen Kercker , daer de Moeder het in baerde.
 Het kent de zonne niet , by yder hoogh van waerde,
 Waerom het welgemoed by duister is : 't verlies
 Der Zonnestraelen doet de Moeder onder dies
 Verzuchten , daerze , stil in eenen hoek gezeten ,
 De deugden van dat licht noch wel weet af te meeten ,
 Als die het eertijts heeft genooten en gesmaekt.

Dat dan de gene , die van diep verlangen blaekt ,
 Om alle vrolijkheit op aerde te genieten ,
 En dien de werelt voor den Hemel zou verdrieten

(b) *Afor.* 9. Te wiffelen; nadien hem noit, gelijk het (b) Licht
2. Cor. 12. Der Heidenen, een ftrael des Hemels in 't gezicht,
 Noch voorsmaek van het heil der Englen kon gebeuren;
 Zijn hart ten leste van de werelt leere scheuren,
 En van de vreugde, die hem zijnen geest verblint;
 Op datwe hem niet meer by dit onnoozel kind,
 Maer by de Moeder, die de zonne kent, gelijcken.

Men zagh dit misverstant in Jacobs zoonen blijcken,
 Wien, in de dienstbaerheit van Memphis opgevoed

(c) *Zy hebben voor niet geacht dat gewenschte Land.* *Pfal.* Dies lokte dikwils dat bederffelijk gepeis

105: 24. Hunn' zinnen uit, om weêr naer Pharoos Rijk de reis
 Te nemen, en aldaer, gelijk verworpe slaeven,
 Hun in de dienstbaerheit van Memphis te begraven;
 Een lust, by hun wel dier met goet en bloet betaelt.

(d) *Tristes esse voluptatis exitus quisquis vult reminisci libidinum suarum, intelliget.* *Boëtius lib. 3 de Cons. Phil.* Indien het (d) lockaes, dat ons in de zinnen maelt,
 Eens grondigh wert gekent, wat zou men Helfche plaegen
 Ontworstelen; hoe zou de lust, en dat behaegen
 In dingen hier om laeg, verdwijnen en vergaen!
 Men zou in dezen damp na geene vreugde staen,
 Maer die gelijk een pest vermijden en vervloecken.
 Daer treurens reden is, moet niemant vreugde zoeken.
 Wy wandelen hier in een puure duisterheit,
 Noch zijn niet machtigh, als bedrogen en misleit;

Ons zelven naer den eisch en rechten gront te kennen:
 En of de genen, daerwe ons doorgaens meê gewinnen
 Te leven, goet of quaet van ons te noemen zijn?
 Het hart is dikwils met den uiterlijcken schijn
 Verschilligh, als het licht by naere duysternissen.

(e) *De mensch en weet niet, of hydes haets, of der liefde waerdig zy.* *Eccles.* 9: 1. De mensch, na 't oordeel van den Wijzen, kan niet gissen
 Noch weten of hy haet of liefde waerdigh zy?
 Geen Reiziger en is te recht van harte bly,
 Maer staet wel jammerlijk bekommert en verlegen,
 Wanneer hy twijffelt, of hy ook de rechte wegen

Is ingeflagen, en niet van het spoor verdwaelt.
 Hoe is de ziel, het beeld van Godt, zoo laegh gedaelt,
 Dat zy triomfe zingt voor 't winnen van de zege!
 Dat eens de mensch niet pit van reden overwege,
 Of hy verzeekert is gewilt en aengenaem
 By Godt te wezen; en zich vry der vreugde schaem',
 Indien hy dit niet na den eifch en kan bezeffen.
 Wy moeten vreezen dat Godts oordeel ons zal treffen;
 En om het zondigen verftooten in den gloet
 Der Helle: zal men, daer wy gaen op zulk een' voet,
 En yder dagh, ja uur ons dit kan wedervaeren,
 Zich niet bedencken? van die vreugde niet bedaeren?
 Met vreeze en beven niet gewapent zijn? Gewis;
 Hy heeft geen reden dat hy bly en vrolijk is,
 Die 't huys van zijn' gebuur ziet door den brand verflinden.
 Wat dunkt u? zultge niet zoo dwaes u zelve vinden,
 Zoo gy den tijd, u tot de betering verleent,
 Verslijt in lusten, daer uw vriend vast leit en steent
 Van dootsche pijnen, en gereet is om te fterven?
 De doot is zecker: in wat staet zy u zal kerven
 Den draet des levens, is onzecker. Het verstant
 Dient op te waecken; men (f) behoort zich by der hand
 Te houden, of de doot eens schielijk aen quam kloppen.
 Het hart met weelde, met vermaeckingen te kroppen,
 Die einde nemen, eer dat zy begonnen zijn,
 Is dwaesheit; al de vreugt der werelt is maer schijn.
 Dat bleek aen Haman: Die (g) Rampzalige braveerde
 Hoogmoedigh, ziende hoe hem Vorst Assuerus eerde,
 En hem de Koningin genoodigt had alleen
 Ter tafel; maer die dagh van zijne vrolijkheên
 Besloot zijn leven, daer hy 't vonnis heeft ontfangen
 Van schandelijk ten toon aen eene galg te hangen.
 En (h) Holophernes, als hy vrolijk had gebrast,
 Ging welgemoed, van drank en eten overlact,
 Te bedde; maer zoo haest de dagh begon te schijnen,
 Vernam men onder de bebloede bedgordijnen,

(f) *Latet
 ultimus dies,
 ut observen-
 tur omnes
 dies. August.
 de discipl.
 Christiana.*

(g) *Esther.
 5. en 7.*

(h) *Judith.
 12. en 14.*

Zijn' hoofdeloozen romp, de ziel, van haeren band
Ontslagen, diëp gezakt in 's Afgronts ingewant.

Zoo sluit de werelt haer vermaeckelijke spelen.

Wie noch geneigt is in haer vrolijkheit te deelen,

Hy zie wel toe, dat hem niet desgelijks gebeur'.

(i) Prov. (i) De droefheit staet, daer vreugt gepleegt wort, aen de deur,

14: 13. Gereet en vaerdigh om ter zaelen in te kômen.

Omhelst het Kruis van uw' Verlosser: laet de droomen

Der werelt vaeren; zoo bereijgtge in 't einde niet

(k) *Vis nunc* Dien (k) druk en jammer; maer, voor lijden en verdriet,

quam esse Een zaligh einde, daer u Godt toe heeft geschapen.

tristis? bene Geluckigh zijnze, die zich aen geen' schijn vergaepen.

vive: bona
vita semper gaudium habet. Hugo, lib. 3. de *Animo*.

HET HARTE DER WIJZEN IS, DAER DROEFHEIT IS,
ende het harte der dwaazen. daer blyfchap is.

Eccles. 7: 35.

XXXVIII. El Ciervo viendose cercado de los Perros, llora y gime.

(a) *Fletus*
est cibus ani-
marum, cor-
roboratio
sensuum, ab-
solutio pec-
catorum, re-
fectio men-
tium, lava-
crum culpa-
rum. Cassio-

HOe veel gevaeren dat ons dreigen hier beneên,
Wy houden niettemin het harte hard als steen:
't Is dan wel noodigh, dat ik ook van (a) rouwe en traenen
Begin te schrijven, om my zelven op te maenen;
Want zoo de traenbron, die de Duivel sluit aen slot,
Zich quaem 't' ontsluiten, daer wy zondigen voor Godt,
Men hoefde niemand om de ziele toe te lichten,
Die, van zwaarmoedigheid benevelt, haere plichten
Verzuimt, en sluimert in een' zorgelijcken staet.
Wy nemen dan de jacht van dieren hier te baet,
Een Hert omcingelt in het woud van Haezewinden,
Dat, zonder middel om een' open wegh te vinden,
Waer door het vlieden, en hunn' tanden mocht ontgaen,
Beginnt te krijsschen, en een naer geluit te slaen,

Ten teecken, dat het is tot stervens toe verlegen.

Wat dunkt u, voeltge noch het harte niet bewegen?
 Want schreit een reedloos dier, van honden dicht bezet
 En aengevochten, hoe zult gy, die van de wet
 Der reden het verstant laet regelen en leien,
 Uw'traenen spaeren, niet eens dencken om te schreien?
 Die van geen honden, ik beken 't, maer van 't gebroet
 Des Hellschen Afgronts, van uw eigen vleesch en bloet,
 Uw' quaede neigingen geduurigh wort (b) bestreden.
 Zy zullen u, waek op, de ziel te berste treden
 En stampen, zoo gy niet om Godts genade smeekt,
 En, daer gy midden in zoo veel gevaeren steekt,

(b) Nobis
 militandum
 est quodam
 genere mili-
 tiæ, quo nun-

quam quies, nunquam otium datur. Debellandæ sunt inprimis voluptates, quæ, ut vides, sæva
 quoque ingenia rapuerunt. Seneca. Epist. 52.

De bracke traenen niet laet vloeien langs uw' wangen.

En zeecker, my zou wel een trek en lust bevangen,
Om al de naemen der Godtvruchtigen, die eer
Door traenen grooten troost verworven van den Heer,
Aen een te schaeckelen, en, als een goude keten,
Te slingren om den hals van henliên, die niet weten
Noch vatten kunnen, wat gebroockenheit vermagh,
Of dat Juweel hen kon verlichten; maer een dagh
Zou hier te kort zijn, eer men al die vroomen melde.
'k Zal dan slechts eenigen van die de Godtheit stelde
In haere bladers, op den toets van hunne deugt,
Met hunne naemen hier gedencken, om de jeugt,
Die mijne Vaerzen komt te lezen, aen te wijzen,
Hoe hoogh de zielen door een' vloed van traenen rijzen.

De Heylige Anna, met Prophete Samuël
Noch niet bezwangert, en veel lijdens en gequel
Om haere onvruchtbaerheit verdraegende, viel neder,
En smolt voor Godts Altaer in traenen, die gereeder
De droeven helpende, dan eene Moeder 't kind,
Dat krank is, en noch zoekt te zuigen, haer begint
Te troosten; want zy hoort van Heli: (c) Gaet in vrede,

(c) Gaet in vrede, ende De Godt van Israël en zal u deze bede
Godt van Niet weigeren, die gy van hem gebeden hebt.
Israël wil u Vorst Ezechias, die ter nood noch adem schept
geven uwe In eene krankheit, die hem dreigt in 't graf te slepen,
begeerte, Valt aen het smeecken en het schreien, zoo benepen
daer gy hem En angstigh als hy leit; (d) dies vind hy troost en baet
om gebeden Aen zijnen Godt, die hem bevestight in zijn' staet,
hebt. 1 Kon. En vijftien jaeren noch de zonne laet genieten.

1: 17. En (e) Sara, wie met recht het leven mocht verdrieten,
(d) Ik heb Die spruit van Raguël, nu zevenmael gehuwt
uw Gebed verhoort, En zevenmael berooft van Bruidegom, geschuwt,

ende uwe traenen aengezien, ende ziet ik heb u genezen, ten derden dage zult gy opklimmen in des
Heeren Tempel. 4 Kon. 20: 5. (e) Tob. 3

Gelaftert, en veracht, wat doet zy dus verſchoven?
 Zy zwijgt, en gaet, beklemt tot aen de ziel, naboven,
 En ſtort in ſtilte daer een' vloed van traenen uit:
 Zy vaſt drie dagen en drie nachten, en beſluit
 Met eene dankbaerheit aen Godt, die haere ſmarte
 Met meer dan Vaderlijk meêdoogen nam ter harte;
 En haer een' Bruidegom door zijnen Engel zond.
 (f) Heldinne Judith, toen 't Aſſyriſch heir den grond
 Van al het Joodſche Land deê daveren en ſchricken,
 Wiſt in het hart van Godt als met een' pijl te micken
 Door haer verzuchtingen en traenen. Hy verhoort
 Haer bede: want het Hooft van 's vyants heir, bekoort
 Door haere ſchoonheit en betooverende loncken,
 Sterft van haer handen, daer hy, diep in ſlaep en droncken,
 Den doodelijcken ſlagh in zijnen nek ontfangt.
 En (g) Mardacheus, daer der Joden leven hangt
 Aen éenen zijden draet door Hamans booze treecken,
 Houd met het Jodendom geduurig aen met ſmeecken
 En ſchreien, zittende gewonden in een' zack;
 Een middel, dat al 't werk des wreeden Hamans brak,
 En hem om hals help; maer al 't Joodſch geſlacht bekroonde
 Met eere en glory, daer Aſſuerus het verſchoonde,
 Zijn ſchoone Heſter en Vorſtinne ten geval.
 (h) Suzanna, om haer deugt en ſchoonheit overal
 In Iſraël berucht, en by 't Gerecht verwezen
 Op 't valſch aenbrengen van twee boeven, zagh na dezen
 Of genen niet om hulp: ô neen! zy riep aen Godt
 Met luider keele, die, haer ongeluckigh lot
 In achting nemende, een' Verloſſer haer verwekte,
 Een' Daniël, die haer een trouwe voorſpraek ſtrekte,
 En, overtuigende die ſchelmen, haere faem
 Zoo zuiver liet als ſneeu. Nu denk, hoe aengenaem
 Het Godt moet wezen, datwe aen hem om hulpe ſchreien,
 En, als de nood ons drukt, de traenen ruim gaen weien.

Wanneer een Veltmaerſchalk een Stad beſtormen wil,
 Indien het regent als met backen, blijft hy ſtil,

(f) *Judith.*
 13.

(g) *Eſter. 4.*

(h) *Dan. 13.*

Noch zal 't beklimmen van de muuren niet beginnen;
 Zoo zullen ook al die bekooringen der zinnen,
 Die brand en driften in het dertel vleesch en bloet
 Niet stormen op de ziel, de rust van ons gemoed
 Niet stooren, zoo wy maer van traenen overvloeien,
 En onze wangen met dat heiligh vocht besproeien.

(i) *Se di dentro ha-
vrai lo spi-
rito della
compuntio-
ne, cessara
ogni mala
suggezione
di fuora.* (i) Zoo 't hart van binnen met leetwezen is gedrukt,
 Men wort van buiten niet bevochten noch verrukt,
 Maer alle tochten en begeerlijkheden zwichten.
 Men zal een (k) vlamme yvers in 't water niet zien lichten,
 Maer smooren, alzo haast het vocht den gloet genaekt:
 Zoo kan de wellust, hoe geweldig datse blaekt,
 Niet leven, daer het hart in traenen wenscht te baeden.
 Om dan den Duyel, die vast toeleit op verraden,
 Het hoeft te bieden, uit te dempen al den brand.

(k) *Sicut
impossibile
est, ut ignis
inflammetur
in aqua; ita
impossibile
est; compun-
tionem cor-
dis vigere in
delicijs.* Van onze tochten, en te weeren van de hand,
 Dient Godt gebeden, dat hy met de (l) lijdensroede
 Eens op het harte, 't welk verhard is, ons ten goede
 Gelief te treffen, dat het vloeie van het nat
 Gelijk de (m) Steenrots, die de Joodsche Leitsman had
 Geslagen met zijn' staf, om al het volk te laeven.
 Gebeurt ons dit, men zal de vyanden als slaeven
 Gebonden zien, en, 't jok der werelt van den hals,
 Godt zelf genieten, die ons schencken wil van als.

Chrysoft. de

Comp. Cordis. (l) *Mulhi sunt, qui in otio quærunt Christum, & non inveniunt: & sunt, qui quærunt in persecutionibus, & cito inveniunt. Ambros. de Isaac. (m) Num. 20. 11.*

DIE IN TRAENEN ZAEIEN, ZULLEN IN VERHEUGEN MAEIEN. *Psal.* 125: 5.

XXXIX. *De ninguna cosa aprovechan las lagrimas, sino de curar los peccados: y son medicina solamente para los peccados. Diego de Estella.*

Godt redde dikwils uit zijn loutere genade
Verlege menschen, die om groot verlies en schade,
Of eenigh leet, dat hun in 't leven viel te zwaer,
Zijn' troon genaekten met veel traenen en misbaer ;

En

En 't is wel reden , hem daer over dank te zeggen :
 Indien wy echter 't stuk wat nader overleggen ,
 Dat schreien , schoonze troost ontfingen van Godts hand ,
 Was veeltijs noch vermengt met eenigh misverstant :
 Zy klaegden , alsze naer het lichaam zich bevonden
 In nood en kommer , of geknevelt en gebonden
 In Kerckers lagen , van hunn' goederen berooft ;
 Maer in de zonde , die geacht wort als het hooft .
 Der zwaerigheden , zagh men hun geen traenen storten.
 De zonden zijn het , die ons naer de ziel verkorten ,
 't Is dwaesheit , dat men om wat anders rouw betoon' .
 Op dat zich niemant in dien misflagh dan verschoon' ,
 Heb ik hem , die met recht zich daer aen schuldigh reeckent ,
 In een' , die mangel heeft aen d' oogen , afgeteeckent ,
 En met het water , hem gegeven om verlicht
 Te worden , en wat baet te vinden aen 't gezicht ,
 De vuiligheden wil afwasschen van zijn voeten.

Als Jesus , om de feil der Ouderen te boeten ,
 Begaen in Eden , met zijn Kruis geladen ging ,
 Zoo volgde hem (dewijl de druk het hart beving
 Uit medelijden) een geheele schaer van Vrouwen ,
 Die bitter schreiden door den Heyland te beschouwen
 In dien bedrukten en beklaegelijcken staet ;
 Eene oorzaak , dat hy haer met dezen nutten raed
 Bejegent : (a) Dochters van Jeruzalem ! laet vaeren
 Om my te schreien : wilt dien vloed van traenen spaeren
 Voor uwe kinders , en u zelve. (b) Niemand zou ,
 Al reeckende hy al de plaegen , die oit rouw
 Verwekten , zwaerder plaeg gemoeten , dan het lijden
 By Jesus uitgestaen in die vervloekte tijden ;
 En noch verbied hy dat men om zijn lijden schrei' ,
 En langs het bloedigh spoor met traenen hem gelei' .
 Luc. 23 : De Heyland , dunkt my , wil dit zeggen in zijn reden :
 28. Gy moet de Medecijn van traenen niet besteden ,

(a) Gy
 Dochteren
 van Jeru-
 zalem , en
 wilt niet
 weenen over
 my , maer
 weent over
 u zelven.

Luc. 23 :
 28.

(b) Non vi-
 vista humana , che possa comprendere i dolori , & i tormenti , che ti tormentavano , se non tu
 Sign. che li patisti. Diego Stella.

Dan daer de kancker van de zonde wortels schiet.
 Wat schreit gy over my? Ik heb de zonde niet,
 Beschreit u zelve, en uwe kinderen, met zonden
 Behangen en bevlekt. Bedenk nu, op wat gronden
 De droefheit rust, die gy om aertsche dingen maekt:
 Gy ziet hoe Jesus in zijn meefte pijnen blaekt
 Van yver, om u noch dees doolingen t'ontwennen.
 Leert eens, dat zwaer is, uit de lichte dingen kennen,
 En schreien om een zaak, die u het meefte drukt.
 Die Jesus navelgt, het is zeecker, hem gelukt
 Zijn toeleg, en zijn doen bekomt een zaligh ende.
 De Heyland (c) schreide hier beneden om d'elende
 Der Stad Jeruzalem; dewijlze niet begreep
 Den tijd van haer bezoek, en nooit de zinnen sleep,
 Omeens haer zelve van de zonde rein te wasschen.
 En (d) Lazarus, wanneer de doot hem quam verrassen,
 Stont hem op traenen, in het aenzien van den Jood:
 Hy schreide, toornigh op de zonde, die de doot
 Den mensche toebrecht, die gezielt was om te leven.
 En (e) eer hy aen het Kruis den dootsnik quam te geven,
 Heeft hy de zonden van het menscheljk geslacht
 Beschreit, en hunne straf al schreiende verzacht,
 En by den Vader hun vergiffenis verkregen.
 De (f) Zoon van Jesse, dicht aen 't hart van Godt gelegen,
 Beweende niet zijn kind, dat zonder zonde was,
 Wanneer 't den geest gaf, neen; hy vond zich wel te pas
 En rustigh, ja hy liet vernoegt de tafel decken:
 Maer Absolon, gesmoort in zonde, kon hem wecken
 Tot (g) groote droefheit, en tot aen de ziel verslaen.

Die wijfte Vorst, die ons voor oogen dient te staen,
 En wilde d'artseny van traenen niet gebruicken,
 Dan voor de zonde. Laet dan zonder schreien duicken
 En ondergaen de Zon van al uw aertsch geluk,
 Niet (h) waardigh dat men daer om weene. Zoo gy druk

my geven, dat ik voor u mocht sterven. 2 Kon. 18; 33. (h) *Nihil infelicius eo, cui nihil accidit adversi, quia male judicaverunt Dij de ipso. Seneca.*

(c) *Luc. 19:*
42.

(d) *Joan.*
21: 33.

(e) *Hebr.*
5: 7.

(f) *2 Kon.*
12: 20.

(g) *Hy sprak*
al gaende:
Mijn zoone
Absolon,
Absolon
mijn zoone,
wie mocht

En rouw betoont alleen om ongerechtigheden,
 Godt zal u redden, ja het heil in volle leden
 Op aerde geven, zoo 't de ziele zaligh is,
 Der dingen onderscheit bezeffen zal gewis.
 Aen hem behaegen: 't is in Salomon gebleeken:
 Hy wilde na geen Kroon van eere en rijkdom steeken,
 Maer bad om wijsheit en vernuft, van (i) onzen Godt
 Hem toegestaen, en noch met eenē tot een lot
 Meer macht en glory, als een Vorst had derven wenschen.
 De ziele wacht een kroon, die nimmer zal verslenssen,
 Ook wort haer licht om laegh veel zegens toegeleit,
 Indienze maer alleen om haere zonden schreit.

(i) Ziet ik
 heb u ge-
 daen na uwe
 woorden,
 ende ik heb
 u gegeven
 een wijs ende
 verstandigh

harte, alzoo grootelyk, dat 'er niemant uwes gelijk voor u geweest en is, noch na u opstaen
 zal. Maer noch heb ik deze dingen, die gy niet begeert en hebt, u ook gegeven, te weten,
 rijkdommen ende glorie, alzoo dat 'er niemant van de Koningen uwes gelijk en zal geweest
 hebben in alle voorlede dagen. 3 Kon. 3: 12, 13.

IN CONVIVIJ LÆTITIA, ETIAMSI QUID TIMORIS.
 HABERE VIDEBAMUR, AMITTIMUS. *Hieron:*
in Ecclesiasten.

XL. *Jacob voortgaende heeft zevenmael ter aerde neder aenge-
 beden, tot dat zyn Broeder aenquam, Gen 33: 3.*

DAT eene ziel, beluft te leeren, uit de blaëren
 Der Heilige Schriftuur, de wijsheit kan vergaëren.
 En zuigen, als een By den honig uit het kruid,
 Is niet van noode, dat het iemant wort beduid,
 Indien hy slechts een vonk van kennis heeft ontfangen:
 Nochtans, dewijl ook zelf de vroomen met verlangen
 En liefde hooren, dat hun grondigh is bekend,
 Vind ik geraeden, op het zien van deze Prent,
 Daer twee gebroederen elckander heusch gemoeten,
 En Jakob Esau met eerbiedigheit komt groeten,

Ja als een dienaar voor hem knielt en nederbuigt,
 Een woord te zeggen, dat de werelt overtuigt
 Van haeren overdaet, waer in zy noch blijft steeken,
 'k Geloof, een yder zal my toestaen zonder spreken,
 Dat mijn beschouwinge op geen losse schroeven staet,
 Indien ik Esau, die 't geboorterecht verlaet
 Om eene schotel moes, by 't lichaem vergelijke:
 En Jakob, om zijn deugt wel waerdigh in een Rijkke
 Te heerschen, dat alleen van vroomen wort bewoont,
 Hier neeme voor den Geest, die, schoon hy is bekroont
 Van zijnen Schepper met veel rijksdoms, en een' zegen,
 Vry meer te schatten, dan die Jakob heeft gekregen
 Van Vader Isak door zijn Moeders loos beleit,
 Zich echter somwijl moet verneêren, en bereit

En vaerdigh wezen om het lichaem te believen,
 Daer voor te buigen, als het zich maer wil gerieven,
 Gelijk zijn nootdruft eifcht, met flaepen, drank en spijs.

(a) *Donec in carne est anima, inter spinas profectò versatur, & necesse est, ut patiat in quietudines tentationis, tribulationumque aculeos.* Bernard. *super Cantic.*
 Al zweeft de geest naer Godt, hy (a) moet zich na de wijs
 Van 't lichaem voegen, nu en dan zich overgeven:
 Indien hy dit begon te weigeren, het leven
 Zou in het lichaem haest bezwijcken, Zon en Lucht
 Verveelde, ja het storf met eenen bangen zucht.
 Ik wilde dan (want wy en vinden niet beschreven
 Dat Jakob, van een zucht tot Esau aengedreven,
 Met hem voor eeuwich is getreden in verbond,
 En, op een zelve wijze als hy, geraden vond
 Een leven, zonder hoop van d' eeuwigheit, te leiden)
 Het hart der Grooten, daer zy ruim en weeligh weiden
 In alle daeg te banketteeren, doen verstaen
 Hoe zy behooren 't spoor van Jakob na te gaen,
 Die, toen hy uit het Land van Laban quam getogen,
 Zich wel ootmoedigh voor zijn' Broeder heeft gebogen,
 Maer echter niet met hem en leefde naderhant.

(b) *No es viciolgar te un dia: pero cosa abominable es gastar la vida en continuos regalos y delectes.* Diego de Estella.
 (c) *Phil. 3: 19.*
 (d) *Quem admodum musto dolia ipsa rumpuntur, & omne quod in imo jacet, in summam partem vis caloris ejctat: sic vino exesitante, quicquid in imo jacet abditum, effertur & prodit in medium.* Seneca, *Epistola 84.*
 (b) Het is onstrafbaer, by de vroomen geene schand,
 Somwijle zich met zijn bekenden te vermaecken,
 En veele zorgen, die te fel aen 't harte raecken,
 Eens af te spoelen met een' vriendelijcken dronk;
 Met dank te nutten, dat ons Godt genadigh schonk,
 En niet voor dieren, maer voor menschen heeft doen wassen:
 Maer dagelijks het lijf te koesteren met brassen,
 Is gruwelijk, en Godt niet dienen, maer den (c) buik.
 By al de genen, die dit houden in gebruik,
 Wort Godt beleedight, en verscheide slag van zonden
 Begaen; de tonge, door den (d) heeten drank ontbonden,
 Begint afwezenden te schenden, en met smaet
 Te spreecken, ja men ziet de gramschap in 't gelaet

Der gasten rijzen , en tot vechters toe ontflecken.
Ik zal van dingen , my fomwijle zelf gebleecken ,
Niet melden , zoo wy eens Godts Boecken open flaen ,
De Gasteryen , die ons daer beschreven staen ,
Zijn zelden zonder bloed en jammeren gefloten :

(e) Vorst Pharo liet , daer hy aen zijne Hofgenooten (e) Gen. 40.

Een heerlijk Gastmael gaf op zijn geboortedagh ,

Een' van zijne Oversten verworgen . Met den slag

Wiert (f) Ammon op het Feest van zijnen eigen Broeder (f) 2 Kon.

Gewaerschuwt ; want de haet van Absolon , verwoeder 13.

By heeten drank , kon zich niet paeien dan met bloet .

Dooreene Maeltijd zag Assyrie den moed

Van al haer legers voor Bethulie gezoncken ;

Want (g) Holophernes , van de tafel vol en droncken (g) Judith.

Te bedde , liet zijn bloet en leven door het zwaard . 13.

En (h) Haman , in het Hof te vooren lief en waard , (h) Esther. 7.

Wort aen de tafel der Vorstinne tot de galge

Verwezen . Is het dan geen reden , dat men walge

Van groote Feesten ? Of voldoet u dit noch niet ?

Zoo ziet (i) Herodes in een' jonger tijd . Hy liet (i) Marc. 6.

Op zijn Geboortefeest dien grooten Heiligh dooden ,

En't afgehouden hoofd vertoonen den genooden

In eene schotel , als een aengenaem gerecht .

Met reden heeft ons Godt door Amos mond gezeght :

Die (k) wijnen nuttigen uit schaelen , gaet de snarte ,

De wederwaardigheid van Joseph niet ter harte ,

En (l) Job , de spiegel der Godtvruchtigheid , bestont

Geen ydel offer , als zijn Kinderen in het rond

De Feesten onderling geduurigh omgaen lieten :

Hunn' zonde , dacht hy , zou aen Gode licht verdrieten ,

Daer zy hem hooften in het harte ; want hy wist

Hoe zich de mensch by die gelegenheit vergift .

Wegh dan met flempen en geduurigh banketteeren .

Men schaemt zich van een' Kok te zijn by groote Heeren

dagen der Maeltijden omgegaen waren , zond Job tot henlieden , ende hy heiligdeze , ende des

morgens vroeg op staende , offerde hy brantofferren voor elk byzonder . Job 1: 5.

(k) Den
wijn uit
schaelen
drinckende,
hadden zy
geen mede-
lijden over
de vernie-
linge van
Joseph.

Amos, 6. 6.

(l) Toen de

En Princen: maer indien men leeft op deze wijs,
 Verschaft men wormen en gedrochten drank en spijs;
 Men zal dat vuil gespuis een maeltijd toebereiden
 In lijf en leden, daer het weeligh in zal weiden

(m) Modicus ac temperatus cibus & carnis & animae utilis est. Hieron.
 En teeren; is't met ons niet jammerlijk gestelt?
 Indienge na de (m) ziel wilt leven ongequelt,
 Zoo handelt met het lijf, gelijk met eenen ziecken:
 Dien geeft men, dat hem lust te smaecten noch te riecken;
 Want zagh men op den lust en sinaeck van zijnen mond,
 Zoo bleef hy quijnen, en geduurigh ongezont.

DOOR DE GULZIGHEIT ZIJN'ER VEELE GESTORVEN,
 MAËR DIE SOBER IS, ZAL ZIJN LEVEN
 VERLENGEN. *Eccles. 37:35.*

XLI. Como el Cavallero, que esta muy cargado con armas, no es bueno para la guerra: asi el, que esta muy cargado de manjares, es inabil para pelear contra los vicios. *Diego de Estella.*

ALS iemant zien wil den beklaegelijcken stant
 Van eene schoone Stad, geheel tot puin verbrant,
 Dient hy te steigen op eenen hoogen Tooren:
 Ik, om het nadeel uit het nuttigen van kooren
 En wijn te wegen, en t' ontleden op een draet
 Hoe jammerlijk den mensch de gulzigheit vergaet,
 Dien my met soberheit en vasten te bereiden,
 Te stijgen met den geest, om gulzigen te leiden
 Tot kennis, afgebeelt, op 't velt van onze blaën,
 In dezen Kamper met zijn harnas overlaën.

Al is men in de School van Mars niet opgetogen,
 Men kan wel vatten hoe een Krijgsman is bedrogen,
 Die, daer hy om't gewicht der wapens schier geen hand
 Of voet kan roeren, noch zijn' vyand in het zand

Verhoopt te leggen, en de zege te behaalen.
 Och wilde Godt, dat slechts een vonkje quam te daelen
 Uit zijnen Hemel, en de blinde ziel genas!
 Die haer laet ringelen, en (a) broozet is dan glas,
 Als haer de Duivel om te kampen daegt te velde.
 Wat wonder is het, dat de vyand haer beknelde,
 En in den strijd verwon naer zijnen eigen lust?
 Zy komt te voorschijn met een lichaem, toegerust
 Met overvloed van drank en spijsen, meer tot slaepen
 Genegen, en zijn' lust te koelen, dan om 't wapen
 Te voeren met de ziel. Is zy niet wel voorzien
 Om een' geweldigen met voordeel 't spits te biën,
 En zoo veel aenvals van gebreecken af te weeren?
 De ziele, die haer van het lichaem laet verheeren,

(a) *Incas-
 sum contra
 exteriores
 hostes in
 campo bel-
 lum geritur,
 si intra ci-
 vitatis mœ-
 niainfidians
 civis habe-
 tur. Gregor.
 Moral. lib.
 30.*

Is onbequaem, als zy gebeden storten wil.

(b) *Quicumque gula indulgent & gaudia ventris sectantur, sunt hebetes, fumesque ciborum* (haud secus ac nebula sol) of fuscatur eorum ingenium, & nequeunt verum spectare nitorem. *M. Paling in 2od. vi. 1æ. lib. 3.*

De (b) gulzigheit maekt ons van binnen koud en kil,
En ongenegen, om wat goet is, aen te grijpen,
Men zwijg van eindigen. Natuure kan ons slijpen,
Die plomp van oordeel zijn: Uit overvloedigh nat,
't Welk, afgezeggen van den Hemel, wegh en pad
Beslaet, of van een' bergh in eenigh dal komt zincken,
Ontstaen moerassen, slijm, en Poelen, om het stincken
Ons niet te nadren, en 't senynigh ongediert,
Dat in dien modder leeft, en door malkander zwiert:
Uit overvloed van drank en spijze zal de reden
Bezwijcken, en een (c) poel van quaê begerlijkheden
Ontstaen, ja 't Hemelsch zaet bederven in den grond.
Wat help het Loth, dat hy twee Englen vaerdigh vond,
Om zijne ziele voor den Solferbrand te spaeren?
Hy kon zich voor den gloet des vleeschcs niet bewaeren
Met (d) wijn in overvloed te drincken: hy begaet
Bloetschennis in 't gebergt. Zoo lang de werelt staet,
Zal yder zijnen val gedencken, ons beschreven,

(c) *Ejus carniū, & potus vini, ventrisque saturitas, seminaria sunt libidinis.* Hieron. *contra Jovinian.*

Om tot een' spiegel voor den gulzigen te leven.
Die zich te gulzigh aen de tafel overlaed,
Is slimmer dan een dier; dat kent in 't eten maet,
En zal, wanneer het is verzadight, ook gedwongen
Niet meerder inslaen. Zoo de ziele wort besprongen,
En van bekooringen bevochten en gequelt,
Het is haer eige schult; zy moet, om dat gewelt
Te stuiten, naer de stem van haeren Heyland hooren;
Hy, wien het drucken zou, dat iemand ging verloren;
Wil dat men (e) dronckenschap en gulzigheit vermy.
Om met het lichaem niet elendigh in de ly

(e) *Wacht u, dat uwe herten by avonture niet bezwaert en worden met gulzigheit ende dronckenschap.* Luc. 20: 34.

Leert u den overvloed van spijs en drank vermijden;
 Volg Jesus raed dan, die bezorgt is voor uw lijden.
 Een (f) sober lichaem wort van lusten niet bekoort:
 De geile brand, waer in de werelt leit versmoort,
 Is daer onmachtigh om zijn vlammen aen te queecken.
 (g) Het vyer, te Babel in den oven aengesteecken,
 Liet zelf de kleeders van dat drietal, niet gewent
 Het lijf in gulzigheit te voeden, ongeschent.
 Delust tot eten, en het lijf volop te geven
 Heeft (h) Adam en zijn Bruid uit Edens Hof gedreven.
 De Duivel raed ons tot de gulzigheit, en Godt,
 Genegen om den mensch te zeegnen met het lot
 Der Engelen, gebied ons soberheit en vasten.
 Zijt gy begeerigh het getal van zijne gasten
 Te helpen vullen, en te sinaecken met uw' mond
 De dischgerechten, ons belooft in 't Nieuw Verbond,
 Zoo boet uw' honger aen het vleesch niet van Egypte.
 Het Manna, by den Jood, die Pharoos juk ontlipte,
 Genoten, was de tong zoo lieflijk niet van sinaek,
 Als 't Hemels heilbanket daer boven. Geen vermaek
 Is by de vreugde van den (i) Hemel te gelijken.
 Nu denk, wat schooner prijs de soberheit zal strijcken.

(f) *Fames
 amica virgi-
 nitatis, ini-
 mica lasci-
 viae. Saturi-
 tas verò pro-
 digit casti-
 tatem, nutrit
 illecebram.*

*Ambros. in
 serm: Qua-
 drag.*

(g) *Dan. 3.
 24.*

(h) *Gula à
 Paradiso
 regnantem
 expulit:*

*Abstinencia
 ad Paradi-
 sum revoca-
 vit erran-
 tem. Am-
 brof. de Je-
 junio.*

(i) *Hic erit vobis requies laborum, hic portus placida manens quiete, hoc patens unum
 miseris asyllum. Boëtius de Cons. Philosophia, lib. 3.*

ZY BRENGEN HUNNE DAGEN OVER MET WEEL-
den, ende op eenen oogenblik daelen zy neder
ter Helle. *Job. 21:13.*

XLII. *Van a su muerte cantando, y baylando, y riendo estos dançadores;
pues aun en el tiempo, que estan dançando, caminan a la
sepultura. Diego de Estella.*

DEs menschen zinlijkheit, in zaecken van gewicht
Gewoon te sluïmeren, begeeft zich los en licht
Tot dertelheden, en vermæekelijcke dingen,
Ja onder andren ook tot huppelen en springen,

En aen den rey te gaen met uitgelaeten geeft.
 Zoo volgt een reedlijk mensch de domheit van dit beest,
 Dat van den slager naer de Slachtbank zich laet leiden:
 Gy ziet het huppelen, van geen ter doot bereiden
 Noch sterven weten, daer het vast de bijl genaekt.

De reden, dat het Vee geen zwaerigheid en maekt,
 Schoon hem de bijl ook van den Slager blinkt in d' oogen,
 Is licht te vatten; want wy weten 't onvermogen
 Van zijn begriip, dat niet dan hoy en haver kent;
 Maer dat de mensch, begaeft met reden, die zijn end
 En uitgang kan voorzien, en weet dat hem geen dagen,
 Geen uren zeecker zijn te leven, noch (a) behaegen
 En lust schept, om, verciert met eenen Roozekrans,
 De hand te houden aen een' reukeloozen dans,
 Dat is een stuk, by geen verstandigen begrepen.
 Zoo iemand, tot den strop verwezen, niet benepen
 Om 't harte, maer met lust en vreugde na 't gerecht
 Ging huppelen, gy dacht met reden: Hy is slecht
 En zinneloos; zijn ramp heeft hem het brein bedorven.
 Het gantsche Menschdom heeft het zoo by Godt verkorven,
 Dat yder 't vonnis van de doot is aengezeit.

De Rechter spreekt een tael, met geene duisterheit
 Vermengt: (b) Een yder is 't verordent eens te sterven.
 Kunt gy die losheit dan op uw gemoed verwerven,
 Dat gy gaet danssen; en in nood van sterven lacht?
 Geen reden is 'er, dat gy u voor wijzer acht,
 Als dien gedoemden, daer ik even van vermaende.

De dans stont Isrel dier: schoon Godt hen gunstig baende
 Een' wegh door 't Roode Meer, en uit Egyptenland
 Verloste, na dat zy zoo reukloos hand aen hand
 Een' rey aenhieven om het Kalf van goud gegoten,
 Heeft die lichtvaerdigheid zoo lijdigh hem verdrotten,
 Dat hy met (c) Levys zwaerd veel duizenden versloegh.
 Een (d) maegdeken, daer Vorst Herodes harte loegh
 Op haere zwieren, heeft met die gezwinde sprongen
 Hem ingeluid, en naer Johannes hoofd gedongen,

(a) De par-
 ribus vite
 omnes deli-
 beramus, de
 tota nemo
 deliberat.
 Seneca.

(b) Allen
 menschen is
 gezet eens te
 sterven.
 Hebr. 9: 27.

(c) Exod.
 32: 28.

(d) Marc.
 6: 22

En dat verkregen. Is het niet een schoone vrucht,
Die van het danſſen komt? Godt gave dat de lucht,
Waer in wy leven, was gezuivert van die smette.

Wat is 'er, zoo men eens met zinnen daer op lette,
Gewisser teecken van lichtvaerdigheid, dan dat
Een Vroupersoon, die voor haer' kostelijkſten ſchat

(e) *Nutrien-* De ſtille (e) zedigheit moet houden, d' oogen paeie
duſ eſt pu- Van wulpfchen met een' dans, en om en weder draeie,
dor, qui quā- Ja haere leden tot een ydel ſchouſpel maek'?

diu in ani- De wijsheit, is het niet een jammerlijke zaak,
mo durave- Verhuift dus uit het hooft, dat luiftert na de voeten.

erit bonæ Zoo Jongelingen eens een' (f) rondanſen ontmoeten.
ſpei locus. Van Maegden, daerze met dat ſpringen haere ſtem.

Seneca, Epi- Vereenigen, gewis, zy raacken in de klem,
ſtola 25. En blijven met de ziel in haere ſtricken hangen.

(f) *Con tan-* Den Duivel, tochtigh na 't verleiden, en het vangen.
tas. eſpadas

pelea el De- Van onbedrevenen, is 't eigen in den aerd
monio, con De Vrouwekunne te gebruicken voor zijn zwaerd:

quantas per- Hy weet zich liſtigh in haere oogen te verbergen,
ſonas ata- Met loncken, mijnen, en gelaet den geest te tergen.

viadas va- Van braeve Helden, die hunn' vyand voor de vuift
namente en- Uitdaegden, en met lof en zege, vuil begruift

tran en la Van bloet en ſpiere der gematſten, wederkeerden.

dança. Die- De Filiftijnen, die zich lang vergeefs verweerden,
go de Eſtel-

la. Daer ſtercke Samſon hun bejegende in het velt,

(g) *Samſon* Verwonnen door een (g) Vrouw dien kloecken; zy gewelt
validus & Noch kracht gebruickende, maer loos en liſtigh vleien.

fortis leonem Zoo liêt zich (h) Salomon betoovren en verleien

ſuffocavit, Door Vrouwen tot den dienſt van Afgoôn, en verliet

ſed amorem Den waeren Godt, die hem bevestigde in 't gebied.

ſuum ſuffo- Och of dan Schepſelen, voorzien met een vermogen,

care non po- Waer door de dapperſte verleit zijn en bedrogen,

luit: vincula

ſolvit ho- Messes incendit alienas, sed unius ipse
tium, sed ſuarum non ſolvit nexus cupiditatum. messes incendit alienas, sed unius ipse
mulieris accensus igniculo, messes suae virtutis amisit. Ambros. lib. 1. de David. Jud. 16.

(h) 3 Kon. 11.

Tot meerder schade zich niet voegden aen den rey!
 Noch minder past het, dat een Jongeling geley'
 Zijn mackeren ten dans: want, buiten het bedencken
 Daer op gegeven, 't is vernietigen en krencken

(i) 's Mans achtbaerheit, dat hy met hupplen zich beinoei'.

Dat dan een yder dees brootdronckenheit verfoei',
 En kennis draege, dat hy niet van Godt het leven
 Ontfangen hebbe, om zich tot dwaesheit te begeven,
 Maer om te zorgen, dat geen ongeluckigh end
 Ontijdigh hem verrasse in 't bloeien van zijn Lent.
 Een ygelijk moet zich een' wegh ten Hemel baenen
 Met dansen niet, maer met verzuchtingen en traenen.
 Laet ons de vreugde zoo gebruicken hier beneên,
 Dat wy de blyfchap van den Hemel ook met een
 Noch eigen houden, daerwe ons, onder zalige Engelen,
 In een' volmaekten rey voor eeuwigch zullen mengen.

(i) *Scriptura Sacra viros vocare consuevit, qui vias Domini fortibus & non dissolutis gressibus sequuntur.*
 Greg. Moral. lib. 38.

NON MULTIS VERBIS OPUS EST, SED EFFICACIBUS.

Seneca, Epist. 38.

XLIII. *Schuyt de ongeestelycke ende onnutte klappernijen; want zy vorderen veel tot de ongoddelykheit, ende haer lieder spraecke kruipt voort als de Kankerziekte. 2 Tim. 16: 17.*

Gelijk een geest, op keur van kunsten afgerecht,
 Zoo hy gewaer wort dat zijn wercken byster slecht
 Beslaen, en hy daer meê zijn' nootdrift niet kan winnen,
 De krachten inspant om wat anders te beginnen,

Waer op hy teeren, en met eere leven kan:

Zoo zal de (a) Duivel (die, om dat hy in den ban
 Gedaen is van zijn' Godt, zijn leet op ons wil wreeken)

Iet anders aenslaen, als hy schandelyk blijft steeken

rans se in Angelum lucis, deceptionum laqueos ubique protendere, & ut quoquo modo creditum mentes corrumpat, instare. Leo Papa, Sermon. 8. Nativ.

(a) *Non desinit hostis antiquus transfigu-*

In zijne vonden, en geen winst noch voordeel ziet.
 Om dan met schade van veel zielen in 't gebied
 Te blijven, dient hy zich van dertele verstand en,
 Die schrijven droomen en historien, in landen
 Of steden noit gebeurt, vervullen met geklagh
 Van liefde hunne blaën, met beuzelen, den dagh
 Onwaardigh niet alleen; maer ook, om recht te spreken,
 By Kanker in de borst van eene Vrouw geleecken;
 Niet uit te roeien, noch te helpen, zoo men met
 Een vinnigh mes de borst niet tydigh af en zet.

En niemant denk', die hier de Kanker uit ziet snijden,
 Dat uit het lezen van die Boecken zachter lijden
 Te wachten zy, als deze Elendige gevoel:
 Want dat fenijn, schoon of het diep naer 't harte woelt,

En ook veroorzaekt dat men met het lichaam sterfe,
 Strekt aen de ziele niet ten eeuwigen bederve,
 Gelijk het helsch vergift, dat in die bladers schuilt.
 Dit kruipt als Kanker in de zinnen, en vervuult
 Het helder aangezicht der ziele. Wie verstorven
 In lusten was, gevoelt, benevelt en bedorven
 Van oordeel, door dat hy aen't lezen is geraekt,
 Hoe hem het harte van onkuische vlammen blaekt,
 En onbequaem is zich ten Hemel te verheffen.
 De geest des Afgronts, om ons naer zijn' (b) wensch te treffen,
 Komt hier te voorschijn met welspreekentheit, en kunft
 Van zeggen, na den stijl der Hoven, daer hy gunst
 By kitteloorigen meê winnen kan. Zy zoecken
 Met zulk een vyerigheit het lezen dezer Boecken,
 Die met verdichtfelen en droomen zijn gevult,
 Dat, om den nacht daer in te slijten, hen gedult
 Noch lust ontbreekt, en met den geest daer in verzopen,
 Gevoelenze den tijd niet eens ten ende loopen,
 Ja wenschen dat het Boek, uit ledigheid verziert
 Van eenen dwaezen geest, in't lezen grooter wiert.
 De Sathan, die wel eer (c) begeerigh was den donder
 Als Godt te voeren, en vermetel als een wonder
 Te zitten aen de zy' der Godtheit, zoekt hem noch
 Gelijk te zijn, en, om zijn laegen en bedrogh
 Te doen gelucken, waer het mooglijk zy, te volgen.
 Wanneer hy dan, uit nijd gebeten en verbolgen,
 Het Evangely door de werelt ziet geplant,
 En dat bevestigen door Schrijvers, in't verstant
 Verlicht van eenen geest, waer door zy wondren baeren,
 En zielen trecken, daerze in duisternissen waeren,
 Niet wetende hoe Godt van haer gedient wil zijn;
 Heeft hy, vol hoops van dus te prenten zonder pijn
 De boosheit in het hart der werelt, ook zijn Schrijvers,
 Evangelisten van den Afgront, die vol yvers
 De menschen leeren, hoe men daer moet henen gaen,
 Gelijk Godts Heiligen met schrijven onderstaen

(b) Diabolus, quando decipere quenquam querit, prius naturam uniuscujusque intendit, & inde se applicat, unde aptum hominem ad peccandum inspexerit.
 Isid. de Summo bono lib. 3.
 (c) Isai. 14: 14.

De doolenden op 't pad des Hemels te geleiden.

O Goddeloos bestaen van boosheit uit te breiden
 Door Boecken, die zoo licht van zelfs in 't harte groeit!
 Met zulk een sap is ook ons Vaderlant besproeit:
 Men vind hier geesten, die zich moeien met vertaelen
 Van deze stoffen, en die zielpeft in te haelen
 Met yver, als het Paerd, daer Troje door verzonk
 In eene zee van yver. Wy zien hoe oud en jonk
 Die Schrijvers eere geeft, beluft is zijne dagen
 Daer in met lezen te besteden, die te draegen,
 Wanneer zy reizen, tot een' welluft in den zak.
 Zoo wint de Helsche geest de zielen met gemak,
 En zonder op het hart een' fellen storm te geven.

Als Jesus zeght, de Wegh, de Waerheit, en het Leven,

(d) Ik zeg- Dat Godt in 't oordeel ons van yder ydel (d) woord
 ge u, dat Volkome reeckening zal eischen, hoe behoort
 yder ydel Hy niet te schricken, die met duizenden van woorden
 woord, dat Het zaet der zonde zaeit, en; als met zijde koorden,
 de menschen De ziel versfriket, eer zy de banden wort gewaer?
 gesproken Gewis, loopt iemants heil en zaligheid gevaer,
 hebben, daer Het zijn de zulcken; Godt de waerheit kan niet liegen.
 af zullen zy Laet af u zelve dan zoo druckigh te bedriegen,
 reden geven Het zy gy zulk een slag van Boecken schrijft of leeft,
 in den dagh des oordeels. Of eere doet: en zijt bekommert en bevreest

Want uit (e) Een' schat van tooren en van gramschap te vergaëren
 uwe woor- Ten dagh der wraecke; want de Rechter, neêrgevaeren
 den zult gy Ten oordeel, zal u niet verschoonen, maer zijn hand
 gerechtvaer- U wijzen naer den Poel, die zonder einde brand.
 dight wor- Om al dees beuzelen van schriften te weêrleggen
 den, ende uit En af te keuren, hoeft men maer alleen te zeggen
 uwe woor- Wat wy verliezen van den (f) kostelijcken tijd,
 den zult gy Ons uit genâ verleent, om naerstigheit en vlijt
 verdoemt worden.

Math. 12: In 't werk te leggen, dat wy Godt om hoogh genaecken.

37.

(e) Rom. 2: In geene dingen kan men beter zich vermaecken,

5.

(f) M. Varro dicere solebat, nullam jacturam esse graviorem, praesertim scienti, quam temporis.

Dan in het (g) oeffenen van deugden: lof en eer
 Is daer te winnen en te vinden, nergens meer.
 Het zwijn verkiest den drek voor, lieffelijcke Roozen:
 Den dertelen, en die hun heil verreuckeloozen,
 Staen schriften van de deugt en vroomheit in het licht.
 Het is verloren, dat men Boecken van gewicht
 Hun aen wil prijzen; zy beminnen nieuwigheden
 En beuzelingen, ten bederve van de zeden.

(g) *Imbibe
 virtutes, &
 inania gau-
 dia sperne,
 Sunt animi
 comites gau-
 dia vera bo-
 ni.
 Virtuti ope-
 radanda est,*

sine qua amicitiam, neque ullam rem expetendam consequi possumus. Cicero.

ZALIG IS DE MAN, DIE IN DE WET DES HEEREN
 ZAL OVERDENCKEN DAGH ENDE NACHT.

Psal. I : 2.

XLIV. *En la Escriptura sagrada como en un espejo se vee la cara de
 nuestra anima: donde veemos si esta sea o hermosa, y que tanto
 vamos aprovechando. Diego de Estella.*

Hoewel de mensch van zijn geluk en heil verviel
 In Edens Lusthof door het eten, en zijn ziel
 Bevlekte met den last des Hemels t' overtreden,
 Ja sedert eeuwen lang in leven en in zeden
 Den Schepper, die hem zoo begaefde, wederstont;
 Noch bleef de Godtheit in het harte diep gewond
 Met eenen scherpen schicht van liefde, van ontfermen,
 Om als een Moeder hem te redden, en in d'ermen
 Te vatten, daer hy lagh gevallen in het slijk
 Van ongerechtigheit. Men heeft bewijs en blijk
 In overvloed, om dit onwetenden te toonen.
 En zeeker, dat zy gaeg by ons begeert te woonen,
 Ja dat de zondaers in haer gunste mogen staen,
 Getuigt genoeg het pand van haer gewijde blaen
 Aen ons gegeven: want de ziel, met vuile vlekken
 Bezoedelt, kan daer in naenkeuriglijk ontdekken

Het mangel, dat haer maekt onaengenaem by Godt,
 Gelijk men in het glas van dezen spiegel, tot
 Een leerzaam Zinnebeeld den Lezer opgedraegen,
 Kan zien de smetten, die in 't aenzicht ons mishaegeen,
 En of het zuiver is, of afgewasschen dient.

Bewijst zich Godt dan aen de ziele zulk een' vriend,
 Met haer de gaeve der Schriftuure toe te deelen,
 Die zoo veel heils belooft, en vaert de geest uit speelen
 In Boecken, die den lust ontsteeken van het vleesch?
 Dan is het veer genoeëg. Waer toe zich schor en heesch
 Geroepen, als de mensch uit (a) moedwil niet wil hooren?
 Het voordeel, by de Zon te winnen, gaet verloren,
 Wanneer men zijnen lust met slaepen liever boet.
 Wie zijne tochten zoekt te dempen, vleesch en bloet

(a) *Quid
 juvat innu-
 meros scire
 arque evol-
 vere casus,
 si facienda
 fugis, si fu-
 gienda facis?*

Een peil te zetten, en het woelen van de zinnen
 Te sluiten, die behoort het lezen te beminnen
 Van bladers, die Godts geest met zijne pen beschreef,
 Al wat in zijnen plicht van weldoen achter bleef,
 Kan hier de lessen van een heiligh leven haelen;
 Hier schiet het (b) leven der Godtvruchtigen zijn straelen
 In onze harten, en het nood ons, om de baen
 Der deugt, vol distelen en doornen, in te slaen,
 En zoo de poorten van den Hemel te genaeken.
 Aendachtigh lezen doet de ziel van yver blaeken,
 En vaerdigh worden om te storten haer gebeên
 Voor Godt, die haer een' schat van veele nuttigheên,
 Op die gebroockenheit des harten, laet geniêten.
 En schoon de dingen ons uit zwakheit meest ontschieten,
 Men zal verrijcken in den geestelijken schat;
 Indien men daeglijks uit het lezen ict of wat
 Bewaere: een gulde spreuk, het koffer der memory
 Bevolen, kan naer tijds gelegenheit ook glory
 En eere baeren in de dingen hier om laeg.
 Doch dat het uwen geest als eene pest mishaege,
 Alleen uit (c) zinlijkheit te lezen, of om eere
 Te winnen, en voor een' doorluchtigh' letterheere
 Geacht te worden; maer, als Christenen betaemt,
 Om zoo te leven dat het anderen beschaemt.
 Men wachte zich ook van Godts bladeren te lezen
 Om onbedrevenen te vatten, hun te wezen
 Tot eenen strik, gelijk by veelen thans gebeurt.
 De zin der letteren wort jammerlijk gesleurt,
 Gebogen en verminkt. De Bybel raekt in lijden.
 't Is hondert tegen een, indienze niet bezijden
 En avrechts loopen, die op hunnen regel staen
 Iets aen te trecken uit de Goddelijke blaên
 Dient wel gewogen: komt men hier den draet te missen,
 Men doet vermetel als de Prins der duisternissen,
 Daer hy by (d) Jesus op de Tempelinne stont:
 Hy was Schriftuurvast, maer op eenen valschen grond,

(b) Perpen-
do Petrum,
considero
latronem,
aspicio Za-
chæum; &
nihil in illis
aliud video,
nisi ante
oculos no-
stros posita
spei & po-
nitentia ex-
empla. Greg.
Hom. 25.

(c) Succos
saluberrim-
os caute &
sapienter su-
mere debe-
mus, ne pa-
riter venen-
te perfidia sor-
beamus. Cas-
siod. de In-
stit. Scrip-
turarum.

Quò minus
legas, non te
terreo, dum,
quicquid le-
geris, ad mo-
res statim
referas. Se-
neca.

(d) Math.
4: 6.

En om den Heyland te verzoëcken en te tergen.

Zagh eenigh Pelgrim in het reizen hooge bergen:

Met beemden, rijk van gras en klaver voor het Vee,

Dat daer gaet weiden in volkome rust en vreê:

(e) *Quid autem Scrip-* Zoo is de hoogte der (e) Schriftuure voor de zielen

turam dixerim nisi solum? Een vette weide, daerze in volle weelde krielen

Cujus sententias quasi En zwerven, als de visch in 't vochtigh Element.

fructus quodam dulcissimos legendo carpinus, tradando ru- Godts Heilblad geeft het brein veel luisters, en ontwent

minamus. Den wil de liefde tot verganckelijcke dingen;

Het leert den aenva! der begeerlijkheên ontspringen.

En teugelen; het wijst de deugt en ondeugt aen;

Hoe deugt ons boven al ter harre dient te gaen,

Op 't helder voorbeeld van de Heiligen en Vroonien.

(f) *Hablas con Dios, quando oras; pero quando lees, oyes a Dios, que esta hablando contigo. Diego de Esella.* Wy voeren tael met Godt, als wy tot bidden komen;

Maer in het lezen hoort men Godt, die met ons spreekt.

Men overweeg' dan eens, of hem geluk ontbreekt,

3. Die met aendachtigheit, en om in goede zeden

Didasc. Te vorderen, zijn tijd en uren gaet besteden

(f) *Hablas con Dios, quando oras; pero quando lees, oyes a Dios, que esta hablando contigo. Diego de Esella.* Als in een' winckel, daer de deugden zijn te koop.

Gewis wy zien hem, na het einde van den loop

Zijns levens, eene kroon van heldre sterren draegen;

Daer wy bekommert zijn te dencken en te vraegen.

Wat hem beschooren zy, die in de droomen suft

Van dwaaze Schrijvers, en de zinnen en 't vernuft

Besmet met dat fenijn van adderen en slangen.

Hy doet geen voordeel, die aen beuzelen blijft hangen.

NIHIL EST GRANDE IN TOTO MORTALIUM GENERE, nihil solidum ; sed existimatione modo magna, modo parva videntur. Hier: Cardanus de Utilit. ex adversis.

XLV. En wilt geene Kindren worden na de zinnen.

1 Cor. 14 : 20.

DE Helsche vyand hoeft, om zielen te verrassen,
Niet als een krijgsman met geweeren op te passen:
Wy blijven (a) Kinderen in zinnen en verstant;
Dies hy ons locken en kan wennen naer zijn hand

(a) Si quando satuo delectari volo,
non est mihi

longè quærendus, me video. Seneca. Auriculas asini quis non habet? Persius, Sat. 1.

Met ydle schaduwen van eere. Wat genoeg
Zou iemant scheppen in te zweeten en te zwoegen,

(b) *Cum bene vivitur, valde timendum est, ne mens, despectis cæteris, de gloria singularitatis elevetur.* Gregor.
lib. 6. Moral.
Om hier wat aenziens te bekomen onder 't volk,
Had hem die geest niet, uit den Helschen zwavelkolk
Gestegen, in het brein beguichelt en betoovert?
Om dan de zielen, van zijn list noch (b) onverovert,
Te toonen, dat men jaegt naer ydelheit en wind,
Indien men eere zoekt op aerde, scheen dit kind
My dienstigh, daer het op een' rietstok aen komt rijden.
Laet vry een Edeling den schoonsten hengst beschrijven,

Die oit gezien wert in een' Vorstenpaerdestal,
Het houd zijn rieten Paerd veel waardiger, noch zal
Niet ruylen willen, zoo men 't keur geve om te kiezen.

(c) *Define eadem velle senex, quæ voluisti puer.* Seneca.
(d) *Ad quæsto Regno non salî mai, che non credete in Christo, ne pria, ne poi chel si chiavasse al legno.* Dante's Paradisi cap. 19.
Wy lachen om dien geest van kintsheit, en verliezen,
Daer wy (c) bedaegt zijn, om vergankelijk genot
Van eere 't eeuwigh heil, het aangezicht van Godt,
De bron van glory en van eere, niet te wegen
Met duizent werelden. Men wind ter (d) nood den zegen
Der Hemelsche eere, zoo men vyerigh dien bejaegt:
Hoe zou het mooglijk zijn, indien men liefde draegt
Tot aertsche glory, en niet anders zoekt te minnen?
Die eersucht, ons zoo diep gewortelt in de zinnen,
Ja als met stempelen van staël daer in geprent,
Gaf ons de Schepper tot een loffelijker end;
Niet om als dieren in een doncker woud te zwerven,
Maer om den Hemel, rijk van glanssen, te verwerven,

(e) *Qui se volet esse potentem, animos domet ille feroces, nec vitæ libidine colla fœdis submittat habentis.* Boëtius de Consol.
Phil. lib. 3
By Godt te leven als een vriend by zijnen vriend.
Met zulk een ende zijn Godtvruchtigen gedient:
Dat leert hen walgen van de tijdelijke dingen,
En al die titelen, gezocht met staële klingen,
Ja daer men om verzinkt in eene zee van twist,
Niet anders achten, dan voor eenen damp en mist,
Die voor de straelen van de Zonne moet verdwijnen.
Wie eersucht lief heeft, en beluft is by de zijnen
Den naem te draegen van een' (e) onverwonnen Held,
Moet zijne neigingen betoomen, en het velt

Des harten vaegen van die schadelijcke pesten.
 Dat is wat meerder, dan een Stad met steile vesten
 Bemachtigen, of in het velt een Leger slaen.
 Des werelts (f) voorspoet is bestandigh als de Maen,
 Die wy by beurte zien verminderen en wassen;
 Een Winterzonneschijn, en als in zoute plassen
 Een stilte, kort gevolgt van storm en donderflagh.
 Hoe zorgelijk het zy voor anderen de vlagh
 Van eer te voeren, kon (g) Sennacherib getuigen,
 (h) Nebukadnezer, en (i) Antiochus; zy buigen
 Als slaeven voor den troon van 't wisselbaer geval.
 Men zou hier veelen noch gedencken, wien de bal
 Wert toegekaeft van hoogh geacht te zijn op aerde;
 Maer al de werelt weet, wat ongeval hen baerde
 De hoogheit, en hoe zy, als (k) Haman, in een' strop
 (l) Verstikten, of een' teug des doots in eenen kop
 Ontfingen, of de sneê van bijl of zwaerd bezuurden.
 Die eerbewijzingen der onderdaenen duurden
 Zoo lang, tot hen Fortuin den kaelen rugge bood.
 Men magh die losse, daerze op haeren ronden kloot
 Gelijk de weêrhaen draeit, gelooven noch betrouwen:
 Ook leit het dootkleed, dat u decken zal, gevouwen
 En reede; en daer gy nu gaet proncken met de kroon,
 Zult gy op morgen noch verhuizen, en den troon
 Uw' nazaet ruimen, die niet beters heeft te wachten,
 Al voed hy zich met veel verhevene gedachten
 En zinlikheden, daer men jaeren toe vereischt.
 Wie hier op titelen van eere leit en peist,
 Gelijkt een' (m) Pelgrim, die de reis heeft aengenomen
 Naer 't Vaderland, en in de schaduwe der boomen
 Gaet zitten, zonder dat hy meer daer aen gedenkt.

Dat dan geene eere, die ons zwak geheugen krenkt,
 En ons de reize naer den Hemel doet vergeten,
 Den geeft bekoore. Zoo gy zijt beluft te weten

las frescuras, y arboledas, olvidado de su jornada. Diego de Estella.

(f) *Nemo tam Divos habuit faventes, crastinum ut posset sibi polliceri. Seneca in Thieste.*
 (g) *2 Paral. 32.*
 (h) *Dan. 4.*
 (i) *1 Mach. 7.*
 (k) *Hest. 7.*
 (l) *Quæ est hæc potestas, quæ sollicitudinum morsus, formidinumque aculeos vitare nequit? Boëtius de Cons. Phil. lib. 2.*

(m) *Loco es el caminante, que caminando a su tierra; dextera el camino, y se queda entre*

Met welk een' middel gy tot eere raecken zult,
 Gy moet haer vlieden, en met ootmoed en gedult
 Den nederigen staet omhelzen. Wil men leven
 In eenzaamheit, men zal hier op de tongen zweven.
 Gy ziet de schaduwe, hoe zy den looper vlied,
 Maer zit hy neêr, zy blijft als onder zijn gebied;
 Zoo wort de (n) glory by de vroomen stil verkregen.
 Zocht gy met aendacht en met yver t' overwegen,
 Dat gy in weinigh tijds verandren zult in (o) stof.
 En asche, gy en zoud niet dencken om naer lof
 Te staen, die d'ydelèn zoo vyeriglijk beminnen.
 Och of de Hemel ons de wegen help bezinnen!

(n) Gloria
 umbræ simi-
 lis est, quæ
 insequentem
 fugit, sequi-
 tur fugien-
 tem.

(o) Nihil æquè tibi proficiet ad temperantiam omnium rerum, quam frequens cogitatio brevis
 ævi & hujus incerti. Quicquid facies, respice mortem. Hieron. ad Heliodorum.

TERSTONT ALS ZY GE-EERT ZULLEN ZIJN
 ende verheven, zullen zy gelijk rook ver-
 gaen. *Psal. 36: 21.*

XLVI. *Lapis quia gravis est, naturaliter descendit; funda vero
 impositus, vi brachij volat contra naturam suam per aërem
 instar avis.*

Wie enckel voor heeft, om naer hoogheit hier te staen,
 Zal, zoo zijn toelegh niet ten beste wil beslaen
 Met's Hemels gunste, tot de Hel zijn toevlucht nemē.
 Dat is naer (a) Juno, dat verwoede Monster zweemen,
 Daer Maro, Dichter der Latijnen, van gewaegt.
 Maer hoe dat stijgen den eergierigen behaegt,
 Al wat met hulpe van den Duivel wort begonnen,
 Ontbeert den zegen, zal, gelijk het is gewonnen,
 Verloren worden met veel jammers en verdriet.
 Heb ik dan ongelijk van hem, die zijn gebied

(a) Fletere
 si nequeo su-
 peros Ache-
 ronta move-
 bo. Virg.
 Æneid.
 lib. 7.

Wil ondersteunen met Godtloozen, te gelijcken
 By eenen keysteen, daer hy in de lucht gaet strijcken
 Gelijk een vogel, met een' stercken arm gezwaait
 Uit eenen slinger? want, zoo hoogh gevlogen, draeit
 Hy naer beneden, zinkt, van zijn gewicht gedreven,
 Recht naer zijn middelpunt. Wat baet het hoogh te zweven,
 Wanneer men neêrdaelt op een' sprong, gelijk men rijft?
 Hy magh dit Zinnebeeld met eene goude lijst
 Vereeren, en ten toon in zijne kamer hangen,
 Die, om te stijgen, zich behelpt met slimme gangen
 Van ongerechtigen en boozen, in den staert
 Gelijk het Schorpioen vergiftigh. (b) Hoe bewaert

(b) Nulla
 tam astuta
 & prudens

est malitia, quæ satis cavere sibi possit, quin suis met artibus tandem irretiat. Did. Saav.
 Symb. XVIII.

Hy meent te wezen, als die trouweloozen zwichten,
 En hein begeven, en verraet en laegen stichten
 Naer hunn' gewoonte, dan bezwijkt zijn hooge macht;
 Dan zinkt hy als een steen, verlaeten van de kracht
 Des slingers, en bekoopt zijn hoogheit met het leven.
 De Godtheit heeft alleen 't vermogen, om te geven
 Een duurzaamheit aen eere en aenzien: want (c) door haer
 Regeeren Koningen en Vorsten; het gevaer
 Is niet te mijden, zoo men aanspant met de boozen.

(c) Door my
 regeeren de
 Koningen,
 ende de wet-
 stelders or-
 dineeren,
 dat recht is.
 Prov. 8:15.

Wie zaght oit eenigh volk zich meer verreukeloozen,
 Als die van (d) Sichem, toenze Abimelech, den Zoon
 Van Gideon, een pest voor zijn geslacht, ten Troon
 Verhieven? Want die vloek, met reden vergeleeken
 (d) Iud. 9. By eenen doorneboom van Jotham, aengesteeken
 Van helsche vlammen in het harte, valt de stad
 Met wapens aen, verdelgt de vesten, en beklad
 Zich met den bloede van de Borgers, die hein kroonden.
 Zy hoopten, toenze hem inhaelden en verschoonden,
 In rust te leven, en in top van eer te staen;
 Nuinging het anders. 't Zal met u niet beter gaen,
 Daer gy met hulpe van den Duivel poogt te stijgen.

(e) Quis igi-
 tur illos pu-
 tet beatos,
 quos miseri
 tribuunt ho-
 niores? Boë-
 rius de Conf.
 Phil. lib. 3.

Wat eere zou men van (e) eerloozen kunnen krijgen?
 Wie laet zich noodigen van iemand, afgevaft
 En bleek van armoë, om aen zijnen disch een gasts
 Te strecken, en zich naer begeeren te verzaeden?
 Wie eere zoekt, moet met de vroomen zich beraeden;
 Die deelen van het goet, dat hen de Hemel gaf.
 Gy raekt door hunne hulp op eenen hooger draf,
 Dan eenigh mensch zich met gedachten oit verbeelde.
 Men neem' het, dat gy stijgt tot hoogheit en tot weelde,
 Dewijl de boozen u begunstigen, die kans

(f) Henlie-
 der glorie
 zal ik tot
 smact ver-
 keeren. Oge.
 4:7.

Blijft echter wisselbaer en los; want al hun glans
 Zal ondergaen, en u niet lang in d' oogen blinken.
 Zy zullen uit den kop van 's Hemels gramschap drincken:
 (f) Ik zal hunn' heerlijkheit veranderen in smaet;
 Zoo roept Godt door den mond van een' Propheet. Wat raed

Met henliên dan , die op zoo krancke zuilen bouwen ?

Zy zullen deelen met een ydel naberouwen

In al de straffen , die de Hemel neder zend.

Men wort niet groot , het is aen yder wel bekend ,

Door slimme trecken , dan met andren door te strijcken

In staet en middelen : Maer dat (g) verongelijcken ,

En dat verkorten , by onnoozelen geleên ,

Roept Godt om wraecke , die dat jammerlijk gesteen

Van arme Weduwen en Vaderlooze Weezen

Zal hooren , en (begint u 't harte niet te vreezen ?)

Gelijk een Vader hen beschermen , en het recht

Hanthaeven tusschen u en hunliên. Och hoe slecht

Een' uitgang wil dit pleit aen uwe zijde nemen !

Wacht u , met anderen van hun bezit t' ontvreemen ,

U groot te maecken , u te dienen van den stok

Der ongerechten op aerde ; want de wrok

En haet van veelen , die den overlast gevoelen ,

Zal op u kleven , ja Godts gramschap , aen het woelen

Geraeckende , zal op u blixemen. De baen

En wegh , waar langs gy waent tot heerschappy te gaen ,

Wil u bedriegen , en ten ondergang geleiden.

Wie zal zich eenen strop moedwillens gaen bereiden ?

(g) Is 't
zaecke dat
gy henlieden
hinder doet,
zoo zullen
zy tot my
roepen, ende
ik zal hae-
ren roep hoo-
ren , ende
mijn toorn
zal gram
worden, en-
de ik zal u
met den
zwaerde
verstaen.
Exod. 22.
23.

WIE ZIJNEN NAESTEN EENEN STEEN STELT,
die zal hem daer tegen stooten. *Eccles. 27 : 29.*

XLVII. *Come il mare, quando cresce, imbratta la riviera, e netta se stesso : così son molti, che per lodar se stessi, vituperano e condannano la fama de gli altri. Diego Stella.*

DE Zee, wanneer zy komt te springen uit den band,
En hoogh te rijzen en te vloeien, zal het strant
Met slijm bevlecken, en haer zelve zuiver maecken.
Zoo blijft van modder, die wy schroomen te genaecken,
Den

Den gantschen oever, daer hy schoon was, vuil befmet.

(a) Die stijgen willen, is het eene staele wet,

Wat hun in 't licht staet, en den wegh schijnt af te breeken,

Met lastren, achterklap, en vuil en smaedigh spreken

In naem en eere te bekladden, ja te treên

Met onrecht en geweld den nek in, om alleen

Te zitten op den Troon, en helder uit te lichten.

't Is dan wel reden, dat ik henliên in het dichten

Gelijcke by de zee; die, daerze rijft en waft,

Het strand bevekt, en zich van vuilighêen ontlâst

En zuivert: mijne Prent magh noch een vonk verwecken

Van wat nadenckens en omzichtigheit. Zy trekken

Het zeil niet in den top met hunnes naesten schâ,

Of hen staet voor gewis 'te duchten d'ongenâde

Des Hemels. (b) Wie een' steen om hoogh werpt, voelt in 't zinken

Hem ploffen op zijn kruin. 't Is kostelijk, 'te blincken

In top van eere met zijns naesten ondergang.

Het licht der zonne valt zoodanigen te bang,

Wanneer zy eindigen met hunne rol te speelen.

(c) Wat holpen Haman zijn cieraeden en juweelen;

Toen hy, van hoovaerdy ontfteeken en verblind,

Met al de Joden te vermoorden zijn bewint

En aenzien in het Hof des Konings wilde stercken?

De galge was hem tot vergelding van zijn wercken,

Voor Mardacheus, den onnooslen, opgerecht.

Men poogde met den (d) moord van Daniël, Godts Knecht,

Te Babel gunste by den Koning in te leggen:

Die liet zich op den raed der Oversten gezeggen:

Men wierp hem in het hol der Leeuwen, en men sloot

Den mond met eenen steen. Nu was hy al voor doot

Gerekent, als de Vorst des morgens hem verlost,

En ongequetst vond van de Leeuwen; maer dit koste

Al zijne vyanden het leven, die terstont

In 't hol geworpen, (e) eer zy raekten op den gront,

in het paviment des Kuils, de Leeuwen en hebbenze gegrepen, ende zy hebben al hunne beenderen in stukken gebroken. Dan. 6: 24.

(a) Maxi-

me addu-

cuntur ple-

rique, ut eos

justitie ca-

piat oblivio,

cum in im-

periorum,

honorum,

glorie cupi-

ditatem in-

ciderunt.

Cic. lib. I.

de Officijs.

(b) Wie

eenen steen

om hoogh

werpt, die

zal op zijn

hoofst vallen.

Eccles. 27.

28.

(c) Hester.

5. en 7.

(d) Dan. 6.

12.

(e)

(c) Zy en

zijn niet ge-

komen tot

Verflonden wierden van die hongerige muilen.

(f) Lento Die na (f) lang sluimeren hem diepe wonden slaet.

(g) Achitophel zocht gunst by Absolon, met raed

En daet te schaffen, hoe hy best den ouden Heere

Zou overweldigen in 't vluchten: maer zijne eere

Verdween, als Chusai daer tegen wert gehoort;

Dies doode hy van spijt zich zeiven met de koord.

Zoo leed hy straffe voor het schenden van zijn trouwe,

En een' onwettigen te volgen. druk en rouwe

Volgt onverwacht, wanneer men zeecker waent te zijn.

Hy lijdt van eenen worm onlijdelijcke pijn

In zijn gewisse, die zich niet ontfiet te stijgen

Met den onnoozelen te dempen. Om te krijgen

Gehoort, indien u van rechts wegen hooger staet

Te eischen zy, zoo leeft niet uw geweten raed;

Dat leert u simpel 't stuk verdedigen met reden,

En uwen naesten niet te krencken, noch zijn zeden

Te lasteren, dat Godt om hoogh niet lijden wil.

Was dit in Hoven een gewoonte, och hoe stil,

Hoe vredigh, en gerust zou zich de ziele vinden!

Daer zijn 'er veele, die zich vyerigh onderwinden

Naer titelen en staet te dingen; hun verstant

En hunn' geleertheit is ook waerdigh aen de hand

Te houden, en bequaem om hooger op te klimmen;

Maer Godt en wil het niet gedoogen; zy (h) begrinnen

En schenden andren, die met hun naer eere staen,

En hoopen, zoo zy die verdrucken, eene baen,

Die hun geleid tot staet en eere, te ontdecken.

Dan schijnt hun toe, wanneer zy anderen onttrecken

De saem en glory met veel lasterens en smaet,

Dat hun de wagen op een' effen zandwegh gaet;

Maer onderwijlen laet de Hemel hun in schande

En smaet vervallen, en zy druipen door de mande.

(i) Math.

20:20.

(i) De Moeder van de zoons van Zebedeus quam

By Jesus haer verzoek instellen: maer benam,

In voor haer kinderen te spreken en te dingen,
 Eens anders eer niet; al die met den Heyland gingen,
 En wandelden, liet zy geworden, om, gelijk
 Als zy, verzoeck te doen van in het Koninkrijk
 Der Hemelen een' stoel van aenzien te bekomen.
 Het gaet met henliên, die van hooge staeten droomen,
 Als in het (k) wegen: noit en rijft de slincker schael,
 Ten zy de rechter met haer wicht beneden dael;
 Zoo kunnen veelen ook zich zelven niet verheffen,
 Ten zy met andren te doen daelen, hun te treffen,
 Dat zy verzincken en versmooren in hun bloet.

(k) Quando una balança sube a lo alto, abaxo la otra: así ay muchos, que no saben ellos subir, sin abatir y derrocar a otros. Diego de Estella.

Elendigen! ey toom uw' reukeloozen moed:
 Laet (l) quade middelen, om op te stijgen, vaeren.
 Begeert gy eere, zoekt gy helder op te klaeren,
 Zoo draegt u eerlijk, en zijt schuw van iemants faem
 Te quetsen; zoo zult gy met eenen grooten naem
 Gedurigh proncken, en daer by de rust van binnen
 In uw geweten, 't best dat iemant heeft, gewinnen.

(l) Satis nobis (si modo in Philosophia aliquid profecimus) persuasum esse debet, si omnis Deos, hominesque

declare possemus; nihil tamen avarè, nihil injustè, nihil libidines, nihil incontinenter esse faciendum. Cicero lib. 2. de Offic.

MAGNÆ FELICITATIS EST, A FELICITATE NON VINCI. *August. de verb. Domini.*

XLVIII. Heere, het is ons goet hier te zyn, indien gy wilt, zoo laet ons hier drie Tabernakelen maecken. *Math. 17: 4.*

G Een Helikon kan my opwackeren, ô neen!
 Ik wensch den bergh, daer mijn Verlosser schoonder schein
 En blanker dan de Zon, in haere volle klaerheit,
 Eens op te stijgen, en mijn lamp aen 't Licht der Waerheit.
 Aldaer t' ontfteeken, eer ik weêr beneden dael.

Sint Pieter, op de kruin van Thabor Hemeltael
 Aenhoorende, en het woord des Vaders voor zijne oogen
 Verheerlijkt ziende, stont verrukt en opgetogen,

En wenschte daer altijd te blijven; ja vergat

(a) *Jodn.* Al zijne Vrienden, zelf (a) Andreas, die hem had
I: 41. Zijn' Godt doen kennen, en den Heyland eerst geweest.

Nu wilde hy, ten top van zijnen wensch gerezen,
Drie Tabernakelen gaen bouwen, als een Heer
Zich met genoege daer vermaeken; zonder meer
Aen hun te dencken, die om laeg bekrompen leefden.

(b) *Hoc qui-* Daer mijn gedachten vast op dien Apostel zweefden,
dem videre Vond ik geraên hem hier te tekenen in prent.

licet, eos, qui Hy diende my: want waer men menschen vind en kent,
antea com- Men magh met voordeel hun dit Beeld voor' oogen zetten.

modis fue- (b) Geluk en zegen stelt gemeenlijk andre wetten,
runt mori- bus, imperio, potestate, prosperis rebus immutari; spernique ab iis veteres amicitias, & indul-
geri novis. Cicero de Amicitia.

Verandert zeden en gewoonten. Valt de wind
 Van voorspoet in het zeil van iemant, hy wort blind
 In al zijn vrienden en spitsbroederen te kennen.
 Nu hy gewoon is op een' hooger drif te rennen,
 En met vermogenden en grooten om te gaen,
 Heeft hy geen wèzen van 't gezichte meer te slaen
 Op zulken, dien hy voor zijn vrienden hield en kende
 In een' geringer staet. Waer ik mijne oogen wende,
 Het (c) aertfch vermogen en aanzienlijkheit bederft
 Godtvruchte zielen. Als de nedrigheit versterft
 In 's menschen harte, raekt hy aen het suifebollen,
 En komt, van hovaerdy ontfteeken en gezwollen,
 In veelerhanden slag van zonden reis op reis
 Te struickelen. Om dit mijn zeggen naer den eifch
 Te toonen, kan ik wel geschiedeniffen leenen
 Uit Godts gewijde blaen en fchriften; zonder weenen
 Niet leesbaer voor een ziel, die wat gevoelen heeft.
 Hoe vroom was (d) Saul, hoe optmoedigh en beleeft
 Van zeden, eer men hem in goud en purper kleede
 Hy was in Israël de beste: men (e) besteede
 Veel tijds in zijn' persoon te zoeken; toen men hem
 Zou kroonen, en voor Vorst met algemeene stem
 Uitroepen; want hy had uit ootmoed zich verfteeken,
 En kende zich die eer niet waerdigh; maer hoe bleeken
 Zijn slimme rancken in den Koninklijcken staet!
 Nu bleef hy, daer de nood hem drukte, niet om raed
 By Godt aenhouden, die zijn feilen uit kon wiffchen;
 Maer zocht een (f) Tooveres, den Prins der duifterniffen
 Aenmaenende, dat hy de waerheit melden zou.
 En (g) David, daer hy in verlegentheit en rouw
 Gedompelt was, wift noch van Saul te verschoonen,
 Zijn' vyand, die hem zocht te dooden; maer na 't kroonen
 Verviel hy tot den (h) moord van zijnen trouwen knecht,
 En boete met de Vrouw desselven, was 't niet slecht!

(c) Non mi-
 rum videri
 debet, quod
 in infimo
 statu aliquis
 constitutus
 humilis fit;
 sed illud
 maximum
 est, & omni
 laude dig-
 nissimum, ut
 inter hono-
 res & digni-
 tates sedens
 humilitatis
 documentum
 in ipso splen-
 deat. Did:
 Stella in
 Lucan.
 (d) 1 Kon.
 9: 2.
 (e) En 10.
 21.
 (f) 1 Kon.
 28.
 (g) Davids
 herte sloegh,
 om dat hy
 den boord
 van Sauls

mantel afgesneden hadde. 1 Kon. 24: 6. 1 Kon. 26: 9. (h) 2 Kon. 11.

Zijn' geilen lust. Helaes! hoe zeltsaem zijn de deugden,
Wanneer ons veel geluks en tijdelijcke vreugden
Gegeven worden, en de werelt ons bezint.

(i) *Segetem ubertas nimia sternit, rami onere franguntur: ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas. Seneca, Epist. 80.* Het is de (i) voorspoet, die in kennis ons verblind,
En zorgeloos het brein doet sluimeren. Noit krencken
Oms meer de Duivels, die na ons verderven dencken,
Dan als wy niet den geest niet op de wacht en staen.
Hy zal in tegenspoet zich allermeeft verslaen,
Die 't vleierende geluk wil dienen als een slaave.

Luxuriant animi rebus plerumque secundis, nec facile est a qua commoda mente pati. Ovid. Artis lib. 1. Men moet zich dan voor die bedriegelijcke gave,
Daer al de werelt haer bedénckingen op vest,
Voorzichtig wachten, ja die schuwen als een pest.

Op (k) Gilboa, dat hoogh gebergie, wert verslagen
De bloem des Adeldomis van Israël: wy klaegen
Met recht en reden, dat de deugden, ons by Godt
Ontfangbaer maeckende, wanneer ons hier het lot
Van hoogheit en geluk komt in den schoot te vallen,

Haer leven missen. Zet u rustigh op de wallen,
Eer dat de vyand van ter zijden u bestookt.

Het (l) aertsch geluk is niet bestandiger dan rook,

Die in de lucht verdwijnt; wie wil het niet verlangen
Dan zoeken, aen een' damp niet hart en zinnen hangen?

En los montes de Gelboe murieron los nobles de Israel: y en las honras y prosperidades deste siglo pierden la vida las virtudes. Diego de Estella. (l) *Latinita seculi est vanitas, cum magna expectatione speratur, ut veniat, & non potest teneri, cum venerit. August. super Joan.*

(m) *Semper Deus hic eos vulnerat, quos ad salutem perpetuam parat. Isidor. Soliloq. lib. 1.* Want (m) zaligh zijn ze, die hier zwaerigheit en strijd
Verdraegen. Laet het heil van deze werelt vaeren,
Zoo zal u Godt het heil, dat eeuwig duurt, bewaeren.

(n) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.* (n) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.*

(o) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.* (o) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.*

(p) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.* (p) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.*

(q) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.* (q) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.*

(r) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.* (r) *Non est in hoc mundo permanens felicitas, sed in eo transitiva. August. super Joan.*

SÆPE TULIT LASSIS SUCCUS AMARUS OPEM.

Ovidius, Amorum lib. ultimo.

XLIX. Strijkt terstont op zijne oogen van deze Viscgalle, die gy met u draegt: want weet, dat terstont zijne oogen zullen geopent worden, ende uw Vader het licht des Hemels zal zien. Tobia. II: 8.

Al doet een weinigh leets ons al den lust vergaen,
En nederzincken, daer wy waenen vast te staen,
Noch zal de waerheit (wil de Hemel my verlichten
En in de ziel wat vyers verwecken) mijn Gedichten

Verrycken met een' geur, daer zich een wijzer Man,
Min onderworpen aen zijn' lust, van dienen kan.

Daer my de geest dreef in Tobias Boek te lezen,
Quam my te voren, hoe die vroomste wiert genezen
Van zijne blindheit, op den raed van Raphaël
Godts Engel, door de gal van eenen Visch; de schel
Viel hem van d'oogen, met dat bitter vocht bestreeken.
Hy zaghe de Zonnie, die voor eeuwig scheen geweest;
Weêr aen den Hemel; naer veel lijdens en gezocht.

Gewis, indien men in verlegentheit wat vrucht
En voordeel uit het Boek kan scheppen van dien Vroomen,
Wy schieten hier, daer hy, van blyschap opgenomen,
Met bittere galle door zijn' zoon geholpen wort,
In zoete lessen en gedachten niet te kort,
En achten dit met recht wel waardigh afgeteekent.
Hier kan hy, die zich in het aertsch geluk misreekent,
En boven 't wit van zijn begeerten heen eschiet,
Ja voor de weelde met veel lijdens en verdriet
Wort aengevochten, zoo 't hem lust, zijn' adem haelen.
Hy bleef geduurigh met zijn zinlikheden maelen
Op aertsche dingen, ja zijn ziel was steekeblind:
Zy kon geen licht om hoog bekennen: nu begint
De Schepper, na zijn' aerd vol zucht, vol mededoogen,
Met gal van tegenspoet de schellen haer van d'oogen
Telichten, en, gelijk een Vader, (a) slagh op slagh

(a) *Wien de Heere lief heeft, dien kastyd hy, ende hy geesselt elk Kind, dat hy ontfangt.*
Te geven. Was zy blind voorheene; kon zy dagh
Uit nacht niet kennen; bleef zy hier beneden slaepen;
Nu (b) rijst zy op, en komt te velde met het wapen
Van lytsaemheit, gelijk een fiere Krijgsheldin:
Nu leert zy opzien naer den Hemel, haeren zin
En lust betoomen, en de beste dingen zoeken.
Hebr 12: 6. Men komt te stijgen door. (c) aenvechtingen. het vloecken:

(b) *Hunne krankheden zijn vermenigvuldicht; daer na hebben zy gehaest.* Psal. 15: 4. (c) *Maxima omnium tentationum est nullam pati tentationem. Tunc potius existima majores habere tentationes, cum nulla tibi adest.* Did: Stelt in Lucam.

Van veele menschen is een zegen, die ons dient.
 Schoon (d) Koning Salomon een yder had te vriend,
 En Palestijne, toen hy heerschte, met een' regen
 Van gout begoten was: wort hy gewogen tegen
 Zijn' Vader, al dat heil en voorspoet is telicht:
 De Zoon van Jesse, die in al zijn leven dicht
 Bevochten was van druk, is (e) zaligh overleden;
 Maer Salomon, die door 't geluk tot overtreden
 Van Godts geboôn verviel, en geene zwaerigheid
 Geleden heeft, of hem van Gode zy bereit
 De Kroon des Hemels, dat is duister om te raeden.
 In zwaerigheden leeft de ziele. Wie in daeden
 Vermaert wil zijn, (f) moet strijd in 't leven onderstaen.
 De voorspoet maekt den geest onlustigh in de baen
 Des Hemels, dicht bezet van scherpe doornestruicken,
 Te houden. Als ons Godt verhindert in 't gebruicken
 Der aertsche dingen, en 't gewenschte ons wort ontfait,
 Dan wort de ziele, die om laegh bevangen leit
 Met eenen diepen slaep, gewekt en aengestooten
 Om op te (g) waecken, eer zy, met een' pijl geschoten
 Van haeren vyand, in het zondigen versmoort.
 Gy zijt zwaarmoedigh, en 't verveelt u schier, een woord
 Te spreken, nu gy troost op aerde komt te missen:
 Houd op van zuchten; want uit deze duisternissen
 Zal rijzen eene Zon van zegen en geluk.
 't Verlies der dingen schaft ons kennis. Op dit stuk
 Gedenk ik Saul, daer hy sluimert in zijn leger:
 Hy gram op David, en een reukloos overweger
 Van zijne zonde, quam tot (h) kennis en verstant,
 Daer hy zijn watervat en spies in Davids hand
 Beschoude, diese hem in zijnen slaep ontroofde.
 Ook was het (i) Pharo, die in zijnen druk beloofde

(d) 3 Kon.
10.

(e) La tribulacion as-
seguro la vi-
da en Da-
vid: y la
prosperidad
puso en ba-
lança la sal-
vacion de
Salomon.
Diego de
Estella.

(f) Nullus
homo tanta
justitia est
præditus,
cui non sit
necessaria
tentatio tri-
bulationis,
ad perficien-
dam vel pro-
bandam vir-
tutem. Au-
gust: contra
Faustum.

(g) Justis
temporalia
flagella ad
æterna pro-
ficiunt gau-

dia: Ideoque & justus in pœnis gaudere, & impius in prosperitate lugere debet. Isidorus.
 (h) Saul zeide: Het is openbaer, dat ik dwaesselijk gedaen hebbe, ende dat ik boven maete zeer
 onwetend geweest hebbe. 1 Kon. 36: 21. (i) Exod. 8: 8.

't Geslacht van Jakob, op 's Almogenden bevel,
Te laeten trecken; daer hy, ongeplaegt, hen sel
En wrevligh viel, en als een dwingeland bezwaerde.

(k) Gen. 7. Hoe meer het water van den (k) Zondvloed over d'aerde
Quam aen te wassen, des te meerder rees 't gebouw
Van Noachs Arke naer den Hemel toe: de rouw,
Het water van verdriet; indien het komt te vloeien,
Drijft ons naer boven, maekt ons los van d'aertsche boeien.
Werpt Nagelen, en Myrrhe, en Wierook in den gloet,
Zy spreien door de lucht een' zoeten geur: zoo doet
Het vyer van onheil ons de deugden van de vroomen
Bekennen, en hunn' geur, voorheene niet vernomen.
Een regenvlaeg verquikt de Bloemen, dat men 't ziet:
De ziele groeit in al het lijden en verdriet,
En klimt ten Hemel met verzuchtingen en traenen.

(l) Zaligh Kan (l) lijden ons den wegh dan naer de sterren baenen;
is de Man, Men draege hier het Kruis op aerde met gedult.
die de bekoo- De Zalgmaeker leed veel smerte zonder schult:
ringe ver- Laet ons wat lijden, die zoo schuldigh zijn aen zonden;
draegt; Om namaels Godt te zien, door tegenspoet ontbonden
want als hy Van ongerechtigheên, te leven daer om hoogh.
zal geproeft De hope van dat heil maekt ons de wangen droogh.
zijn, zal hy
ontfangen de
Kroon des levens, die Godt belooft heeft den genen, die hem lief hebben. Jac. 1: 12.

IK ZAL SLAEN, ENDE IK ZAL GENEZEN.

Deuter. 32: 39.

L. Colui la cui casa stà abbruciando, ringratia a chi gli porta dell' acqua per smorzare il fuoco, & volontieri la riceve.

(a) Qui ab **M**Et heilzaem zaet is (a) al de werelt rijk bezaeit,
omnibus ac- Ontbreekt de ziele slechts geen goede wil, zy maeit
cipiunt, om-
nibus ditiores sunt. Audi Chrysippum in Proverbijs: Quod tu non nosti, fortassis novit
afellus. Hugo lib. 3. Didasc.

Een'

Een' oogst van lessen, om zich in benaeude tijden
 Daer van te dienen, en behoefte en lijden,
 Haer toegezonden, te verdraegen met gemak.
 Zoo moet ik spreken, daer de brant, in huis en dak
 Geslagen, wort gelescht van wackere gebuuren,
 En daer de Huisheer, die dit jammer moet bezuuren,
 Door 't vyer gewekt, en noch ten halve maer gekleet,
 Henliên eerbiedigh kust de handen, die zijn leet
 Ter harté nemende, den gloet met water smooren.

En zeker, niemand, is hy anders Mensch geboren,
 Zal zich verwonderen, indien ik in den brant,
 Die uitgegoten wort met water, voor 't verstant,
 Behangen met een' damp, wat klaerheit meen te vinden;
 Hy zal zijn oordeel aen het mijne gaeg verbinden,

Wanneer mijn inzicht hem wat ruimer is ontdekt.

Gelijk die Huisheer, uit zijn' diepen slaep gewekt,

Hen dank bewijst, die hem den brant met water blusschen :

(b) *Ideo* Zoo zal't ons passen, dat wy (b) Godt de handen kussen,

Deus felicitatibus terrenis amaritudines miscet, ut alia queratur En hem bedanken, als hy't water van verdriet,

felicitas, cuius dulcedo non est fallax. Aug. En van aenvechtingen en tegenspoeden giet

super Math. Op't huis der ziele, door wellustigheid ontfteeken.

(c) *Om dat* Gy klaegt uw lijden, en uw harte schijnt te breeken

gy Gode Van ongedult, als u de dingen tegen gaen,

aengenaem En niet gevallen: maer dat geesselen en slaen

waert, daerom is het van noode geweest, dat de bekooringe u proeven zoude. Tob. Van's Hemels roede, geeft bewijs dat geen (c) genade

12: 13 U is ontrocken. Wat de werelt acht voor schade,

(d) Zaligh is de Man, die van Godt gestraft wort; daerom en verwert des Heer's kastydinge niet. Dient u tot voordeel en aenzienlijk gewin.

Job 5: 17. Liet Godt u leven naer uw' eigen lust en zin,

(e) Aurem cordis tribulatio aperit, quam sapens prospectus hujus mundi claudit. Gregor. lib. 26. Moral. Gy zoud hem, die u zoekt te houden, licht ontglippen,

En zeilde met het Schip des levens op de klippen

Des Hellschen Afgronds. Om hier voor met raet en daet

Bewaert te wezen, komt zijn toezicht u te baet;

Laet hem geworden met zijn Vaderlijke handen.

Wat zou hem lusten, u te binden met de banden

Van tegenspoeden, had hy u niet (d) lief en waert?

Wy zijn in (e) voorspoet, 't is ons eigen in den aerd,

Hoogmoedigh: om ons dan te redden uit die droomen,

Komt ons Godts liefde te vernederen, te toomen

Met eenen teugel van elende, van verdriet.

Zijt gy in twijffel of u Godt bemint of niet,

Wanneer gy angstigh met uw' neigingen moet strijden,

En veel van binnen en van buiten hebt te lijden,

Zoo let eens op het doen van eenen Valkenier:

Hy heeft een' schoonen Valk, die met een' snellen zwier

Het lekker Wiltbraet in de lucht weet op te jaegen;

Hy mint den Vogel, acht hem kostlijk, schept behaegen

In hem te streelen, laet hem eten uit zijn hand;

Maer echter heeft hy hem de pooten niet een' band

Verzeekert, en hy hangt een deksel hem voor d'oogen.
 En voor gewis, hy was zijn' Meester lang ontvlogen,
 Had die, tot teken van genegentheit en zucht,
 Hem door de banden niet verhindert; zonder vrucht
 En iemants voordeel zou hy in het wilde zwerven.
 Nu denk eens na, of Godt uw' dienften niet zou derven,
 Indien hy u, gelijk die Valk gehandelt wort,
 Niet handelde. Dat hy de (f) wiecken u wat kort,
 Geschiedt uit liefde, ja uit Vaderlijk erbermen.
 Wien van de vroomen zocht Godt meer met opene ermen
 r' Omhelzen, dan den (g) zoon van Jesse? hy verzagh
 Hem met vermaertheit, eere en glory; dagh aen dagh
 Vernam gantsch Isrel, om zijn moedigheid verwondert,
 Hoe hem de Hemel tot 's volks heil had uitgezondert,
 Gekoren en gezalft tot Koning, ja verlicht
 Met een' Propheetfchen geest, om zaecken van gewicht,
 Die volgen zouden, aen het Jodendom te spellen;
 Maer niettemin vond Godt geraden hem te quellen
 Met smaet en laster, ja met honger en verdriet,
 Met haet van Saul, die hem nergens rusten liet,
 En als een' booswicht en verader dong naer 't leven,
 Godt vreesde dat hem die gewenschte zou begeven,
 Onaengevochten, en vol voorspoet en geluk;
 Dies mengde hy zijn heil met ongeval en druk.
 Ook stont (h) Elias in 't Getal van Godts getrouwen
 En lieve knechten; maer de snootste van de Vrouwen
 Dreef hem ten lande uit, een Godtlooze Jezabel
 Viel hem, op dat hy Godt zou dienen, hard en fel.
 De (i) Geest des Zatans gaf Sint Pauwels harde slagen,
 Ook leed hy in het vleesch onlydelijcke plaegen
 En prickelen, op dat hy nedrigh van gemoed
 Zou blijven, na dat hy het onbegrijpelijk zoet
 Des derden Hemels in dit leven had genoten;
 Want bleef oit iemant van Godts aengezicht verstootten
 ven het steeksel mijns vleesches, de Engel des Zathans, dat hy my zonde aen mijne wan-
 gen slaen. 2 Cor. 12: 7.

(f) *Secreto
 Dei consilio
 agitur, ut
 ejus pere-
 grinationis
 tempore ele-
 ctorum vita
 turbetur.
 Idem lib.
 23. Moral.
 (g) 1 Kon.
 16. 17. en 18.*

(h) 3 Kon.
 17.

(i) *Op dat
 de grootheit
 der openbae-
 ringen my
 niet verhef-
 sen en zoude,
 is my gege-*

(k) *Philemonem interrogavit Aesopus Poëta, quidnam ageret* Om zonden, eene ziel, besmet van (k) hovaerdy, Verliest den Hemel, raekt in 's Duivels slaverny.
Jupiter ? Respondit Chilo : Alta humiliat, humiliat verò exaltat. Dus leeft de Godtheit met haere uitverkoore kinders. Zijt dan te vreden ; hier wat ongevals en hinders Te lijden ; aengezien uw heil daerin bestaet.
Djog. Laert. de vita Philosoph. Men ziet de sterren op den middagh niet, maer laet En in den donkren nacht met haere straelen lichten : De deugt des vroomen, die in voorspoet niet kon slichten, Zal helder blincken in den nacht van tegenspoet.
(l) De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, Dat tuigt de (l) lijtzaamheit des vroomen Jobs, van goet, Van kinderen, van gunst by vriend en maegh versteeken, Mishandelt door den geest des Afgronts, overstreeken Met schurft en zweeren, daer hy gaef was en gezont.
 Zoo u dan oit wat leets in 't leven tegenstont, Zeght nu van harte : Godt, ik ben met u te vreden ; Kallijd my met de roê van uw' barmhertigheden.
 gelijk het den Heere beliest heeft, al zoo is het geschiet. *Job. 1 : 21.*

NEQUAQUAM MENS AD SUPERNA ATTOLLITUR,
 si curarum tumultibus continuè in infimis occupatur. *Gregor : lib. 5. Moral.*

LI. Aenziet de vogelen des Hemels : want zy en zaaien noch en maaien niet, noch zy en vergaderen in de schuuren niet, ende uw Hemelsche Vader voedse. *Math. 6 : 26.*

DAER ik den Voorhof vast ging cieren voor de Ziel
 Met beeltenissen, en haer telckens onderhiel
 Met leeringen, uit Godts gewijde blaên getogen,
 Of wijze boecken, die zoo veel op haer vermogen,
 Dat zy met yver na het beste zoekt te staen ;
 Was my de reden van den Heyland schier ontgaen,
 Daer hy, genegen om de doolenden te leiden,
 En hun een wisse baen ten Hemel te bereiden,

Hun , om te leeren , tot de vogelen verzend.
 Het was dan tijd , dat hier een Vogel wert geprent ,
 Een (a) Oyevaer , die met het aes , om laegh gevangen,
 Niet blijft beneden ; maer vol yvers en verlangen
 Op zijne wiecken zich begeeft naer 't hooge nest.

Nu wort de gene , die zijn hart en zinnen vest
 Op ydle zorgen , en , van bezigheên beslommert ,
 Om zijnen nootdruft zoo geweldigh is becommert ,
 Dat hy om laegh blijft , en niet eens naer boven ziet ,
 Genoodight , om zich uit dat noodeloos verdriet
 Te redden , en in meer vermaek en rust te leven.
 Hy ziet den Oyevaer gezwint ten Hemel streven ,

(a) No haze
 el ave en la
 tierra mas
 asiento de lo
 que la neces-
 sidad le
 fuerza , y lo
 mas ordina-
 rio de su vi-
 vir es en el
 Cielo : Si
 quieres esca-

parte de los peligros de esta vida , es menester huir de la tierra. Diego de Estella.

En niet vertoeven, nu voorzien van noodigh aes,
 Gegrepen uit een' floot: heeft hy een' schrik van dwaes
 Te sterfen; zoekt hy, op het voorbeeld van de schranderen,
 Zijn leven, daer het krielt van feilen, te veranderen,
 Hy stell' dien Vogel zich tot eenen spiegel voor.
 Hy ly' niet, dat zijn geeft in 's levens zorgen smoor',
 En langer, dan de nood het eyscht, om laeg vertoeve.
 En zeker, daer de Mond der Waerheit spreekt, behoefte
 Ik niet te stamelen, om hem tot zijnen plicht
 Te wijzen, en de schel te lichten van 't gezicht.

(b) *Math.* Hoe luid de taele des Verlossers? (b) Ziet de Vogels,
 6: 26. Gaet by hen leeren, daer zy drijven op hunn' vlogels:
 Zy weten van geen zaet te zaeien, van geen graen
 Te oegften, met geen' bergh van schooven vol te laen
 De holle schuuren; en nochtans uw milde Vader
 Voed hen met spijs. Gy legt aen zijn hart noch nader,

(c) *Gy hebt hem gestelt over de wercken uwer handen.* En (c) overtreft het al wat hier op wiecken zweeft.
 Alle dingen hebt gy onder zijne voeten geworpen.
 Psal. 8: 7. Zou hy, die u met zulk een zorg geschapen heeft,
 U niet van voetsel, om hier levende te blijven,
 Verzorgen, dat was hem in 't aengezichte wrijven
 Een lasterfinette, ja zijn Vaderlijk gemoed
 Van slosheit schandelijk beschuldigt. Zweet en bloet
 Van kinderen, besteeft aen onophoudlijk draeven,
 Geeft nabedencken dat des Vaders zorg begraven
 En doot is, en niet lust te waecken voor 't gezin:
 Daer steekt dan laster voor uw' Godt en Vader in

(d) *En wilt niet zorgvuldig zijn, zeggende: wat zullen wy eten of drinken, of waer mede zullen wy gedekt worden?*
 (d) Al dezen overvloed van (d) zorgen. Laet de reden
 Toch plaetse vinden; want gy zoud Gods eere treden
 Met voeten, die ons van den nootdrift mild verzorgt.
 Waerom uw' ziele toch zoo schandelijk verworpt
 Met eenen taaien strop van zorgen, die niet baeten?
 Gy moet die bezigheit in weinigh tijds verlacten,
 En met een dootkleet u genoeg in het graf.
 Wie voor neemt als een Held te rijden op een' draf,

Want uw Hemelsche Vader weet wel, dat gy al deze dingen behoeft. *Math.* 6: 31.

Om noch de poorten van (e) Jeruzalem te winnen
 Eer's levens zon verzinkt, magh wel met zijne zinnen
 Geruft zijn, dat hem Godt geen spijze weigren zal.
 (f) 't Hebreëusch geslachte, was het voor dit ongeval
 Beducht geweest van kost en drank te zullen missen,
 Het waer' gebleven in Egyptens duisternissen,
 En noit gekomen in het rijk Belooft Land.
 Schuif d' overtolligheit der zorgen aen een' kant,
 Wilt gy het land, daer melk en honigh vloeit, bekomen,
 En daer een Borger zijn. De mensch en moet niet droomen
 Dat hem alleen het (g) broot doet leven: dat hy niet
 Ten grave neërdaelt, is, dewijl hy ook geniet
 Het voedsaem woord, dat van Godts lippen komt te vloeien.
 Dat Afgodisten met veel zorgen zich bemoeien,
 Is ons geen wonder; want zy dienen de Fortuin
 Als een Godin; maer dat een Christen om den tuin
 Zich leiden laet, en van bekommernis verrukken,
 Daer hy gelooft, dat Godts voorzienigheit de stukken
 Van zijn bezit om laeg genadigh houd by een,
 Is niet te dulden, en te byster tegen reën.
 (h) Voed Godt de vogelen, om 's menschen wil geschapen,
 Hy zal den mensch (men magh daer wel geruft op slapen)
 Wel voeden; aengezien hy dien om niemant schiep,
 Dan om zich zelven. Eer dat u de Godtheit riep
 Om hier te leven, was 'er goede zorg gedraegen:
 De lucht, het water, en de rijke aerde zagen
 Wat u van noode was, en schaften, op't bevel
 Van Godt, u rijckelijk den nootdruft. Laet gequel
 Van ydle zorgen en bekommernissen rusten,
 Zoo zal 't u ziele, schoon zy leit gevangen, lusten
 Op Godt te dencken, met den Schepper om te gaen.
 Zy kan haere ermen om des (i) Brûgoms hals niet slaen,

(e) Zoekt
 eerst het
 Rijke Gods
 ende zijne
 gerechtig-
 heit, ende
 alle deze
 dingen zul-
 len u toe-
 geworpen
 worden.
 vers 33.
 (f) Exod. 16.

(g) De
 mensch en
 leeft niet al-
 leen van den
 broode, maer
 van elk
 woord, dat
 uit den mon-
 de Godts
 gaet. Math.
 4:4.

(h) Anima-
 lia fecit Deus
 propter ho-
 minem, ho-
 minem prop-
 ter se ipsum.
 Si ergo ani-
 malibus mi-
 nistrat prop-
 ter homi-
 nem, quomo-
 do homini-
 bus non mi-
 nistrabit
 propter se

ipsum? Chrys: super Matth. (i) Anima quânto magis circa terrena angitur, tantò in his, quæ sunt celestia, minus videt, eo quod curis suis extra se ducitur. Gregor. su-
 per Ezech.

Zoo lang de zorgen haer belemmeren en binden.
 De geest kan geen en smaak in 't overdencken vinden,
 Noch in het bidden, daer men Gode meê genaekt,
 Zoo hem den overvloed der zorgen moede maekt,
 Ja 't brein leit met een' damp benevelt en verdonkert.
 Wilt gy dan komen, daer Godts aengezichte flonkert,
 En u bereiden op den roep van zijne stem,
 Ontboeit uw harte, dat te byster in de klem
 Geraekt is, door zoo veel verwijderens en kommer;
 Zoo zult gy rusten als een lam in koele lommer.

NOS INSENSATI VITAM ILLORUM AESTIMABAMUS
 infaniam, & finem illorum sine honore.

Sap. 5: 4.

LII. *Herodes heeft hem versmaet met zijn heir, ende heeft hem bespot,
 gekleedt zijnde met een wit kleed. Luc. 23: 11.*

MEn wensche, ô Goltzius! Uw' ziele rust en vrede,
 Dewijl gy uwen tijd tot 's vroomen dienst besteede.
 In uit te beelden wat de Heyland heeft geleên:
 Daer wy van uwe hand in koper zien gesneên
 Zijn' zwaeren Kruisgang, wort een Christe ziel bewoogen,
 En, daer zy om haer leet vast zit met weenende oogen,
 Gemoedicht om, als hy, te lijden met gedult.
 Uw yver, was uw tijd op aerde niet vervult,
 Had my, daer Jesus hier in 't wit staet afgeteekent,
 Met smaak bejegend van Herodes, wel gereekent
 Voor zinneloos, en van aendachtigheid misdeelt,
 Indien my, op het zien van zulk een leerzaam Beeld,
 De lust ontgaen was, om met Rijmen en Gedichten
 Verflaeden in den strijd te stercken en te sichten.

Wy zien dan hier de Bron der wijsheit aengedaen
 Met een gewaet van spot en laster; een bestaen,

Waer voor zich d'Engelen in 't zaligh licht ontfetten.
 Maer wil men op het doen der (a) werelt nader letten,
 Gy zult verftandigen en vroomen op die wijs
 Van haer gehandelt zien. Een Heyligh kan geen' prijs
 By haer behaalen met uitmuntenheit van deugden.
 Der vroomen wercken, die het harte Godts verheugden,
 Verwecken haer alleen tot smaelen en gespot.
 De wereltskinderen, ontaerd van hunnen Godt,
 Vol wrevels, en gelijk als Lucifer verbannen
 En uitgejaegt, beftaen de vroomen aen te rannen,
 En voor uitzinnigen te treden op den nek;
 Daer zy hem eeren, die zijn mangel en gebrek

(a) Por fa-
 bio tiene el
 mudo al que
 difimulan-
 do fus vicios
 fabe alcan-
 çar honras
 y dignida-
 des: y por
 locos a los,
 que despre-
 cian feme-

jantes vanidades. Diego de Efella.
 Met

(b) *Labi in* Met eenen schoonen schijn (b) ontveinzende, zich zelven
apertum sce- Weet op te voeren, en den toegang op te delven
lus imbecil- Aen andren, waerdiger in top gevoert dan hy.
litas quæ- Maer hoe Godtvruchtigen hier schijnen in de ly
dam est: Te leggen, en ooringt met jammer en elende,
virtutes si- Zy zullen geen geluk ontbeeren op het ende,
mulare me- Wanneer hun eens de draet des levens is gekort.
ra malitia. Wie hier vertreden, en met sinaet bejegendt wort,
Did: Saav. Is by d' Almogentheit in aenzien en in eere.
Symb.

XVIII. Van (c) edel bloet en rijk te wezen maekt geen' Heere,
 (c) *Omnia* Maer overlegh, vernuft, en wijsheit in het hart.
vel nobilita- Het oordeel van den mensch, benevelt en verwart
tis vel hono- Van zinnen, is heel wijd van 't oordeel Godts verscheiden.
ris insignia, Hy laet zich byster van 't uitwendige verleiden,
quamvis ad En schat hem zaligh, die aenzienlijk is gekleedt,
speciem En rijk van goederen en have. Godts Propheet,
splendida & Nu vaerdigh om een zoon van Isai te zalven
illustria Tot Vorst in Israël, van (d) Eliab ten halven
sint, falsa Vermoedende dat hem de Hemel had bezint,
tamen & Vernam het tegendeel: want David, maer een kind,
inania cum En, by zijn Broederen geleden, voor de werelt
sint, nul- Gering en ongeacht, wert met de kroon bepecrelt;
lumque in De Godtheit Samuël verbiedende na 't oogh
se, cum vera Te vonnissen. Zoo dan, wie by de werelt hoogh
virtus abest, In eere staet, en als een Puikjuweel der Wijzen
solidum fru- Wort aengebeën, acht Godt niet waerdigh om te prijzen.
ctum conti- Den kleinen gaf hy Kroon en Scepter in de hand;
neant, à sa- En die geacht was, en van yder veel verstant
pienissimo Wert toegeschreven, most zich onderdanigh buigen.
quoque de- Godtlooze Balaam, toen Godt door hem wou tuigen
spiciuntur, De waerheit, liet, wanneer hy Isrel overzagh,
atque proni- Daer het in Tenten op het velt gelegert lagh,
hilo putan-
tur. Hier.
Osor. de Re-
lig. lib. I.
Pares om-
nes natura
fecit, sola

virtus discrimen interponit. M. Z. Boxh. Emblem. VII. (d) En ziet zijn aengezicht niet aen,
noch de hoogheit zijner lengte, want ik hebbe hem verworpen, ende ik en oordeele niet na der
menschen gezicht: want de mensche ziet de dingen, die van buiten schijnen, maer de Heere
doorziet het harte. 1 Kon. 16: 7.

Dees reden hooren, niet vervreemt van Godts Orakels:

(e) Hoe schoon, ô Israël! zijn uwe Tabernakels,
En uwe Tenten. Maer toen hy in dezen roem
Quam uit te bersten, was de schoonheit en de bloem
Der Tabernakelen en Tenten lang gesleten;
Een tijd van veertigh jaer, 't is licht om af te meten,
Had hen veroudert, en met lappen dicht bezet.
De werelt looft en prijft wat zuiver is, en net
Van buiten, maer het oogh der Godtheit schiet na binnen:
Inwendigh schoon kan haer alleen het harte winnen,
Dat geene rimpels zet door lasteren of smaet.
Wie voor een' wijzen Heer en Rechter pleit, verlaet
Zich op d'uitspraecke van den zelve, niet verlegen
Of hem het vonnis van een' plompen (f) Rechter tegen
De scheenen sprong, en hem voorheene dwaes verwees:
Zoo past het ook, dat een Godtvruchtige de vrees
Ter zijde stelle, schoon hem wereltwijze mannen
In hunne Vyerschaer, slechts tot ongelijk gespannen,
Verwijzen; want hy magh zich op een hooger recht
Beroepen, daer het pleit rechtvaardigh wort beslecht,
En wereltwijsheit in den Afgrond moet verzincken.

Getroost u dan met Godt den lasterkelk te drincken,
En hem te volgen in het spottelijk gewaet.
Uw' zaeke wort om hoogh gewogen: raet en daet
Zal u gebeuren, na verloop van weinigh dagen.
De (g) smaet en hoon, die ons in 't leven komt te plaegen,
Maekt ons genooten van den Heyland, en zijn rijk
Deelachtigh. Klaegt gy noch van eenigh ongelijk?

vos adversa patimini, quia non est Christianae Religionis in temporalibus exaltari, sed potius deprimi. Augustinus in Sermonibus de Patientia.

(e) Hoe
schoon zijn
uwe Taber-
nakelen,
Jakob, ende
uwe Tenten,
Israël!
Num. 24: 5.

(f) Vel ex
ipso Iudice
condemnari
rei colliga-
tur innocen-
tia. Lod.
Vives de Ve-
rit. Fidei.
lib. 2.

(g) Ne in-
dignemini,
fratres, si in
mundo mali
florent, &

VIRTUS EST VITIUM FUGERE, ET SAPIENTIA
PRIMA STULTITIA CARUISSE. *Horatius,*
Epist 1. ad Mæcenatem.

LIII. In een quaetwillige ziele en zal de Wijsheit niet komen, noch zy en zal niet woonen in een lichaem, dat de zonden onderworpen is.

Sap. 1: 4.

(a) *Si voluptas omnes mortales allicit, nulla voluptates sunt cum ijs, quæ mente ex notitia rerum capiuntur, ulla ex parte conferendæ.*
Hier: *Oforins de Gloria, lib. 2.*

Der waere Wijsheit, die (b) veroudert noch bezwijkt:
Nu moet ik met de hulp van eenen Geest, verrijkt
In zijne Tekenkunst met aengenaeme zwieren,
De Honigby, het puik van alle kleine dieren,
In mijne bladeren gedencken, daerze zweeft
Langs eene beek, en by dat vochtigh zilver leeft
En haeren dorst verslaet, afkeerigh van te zwerven
Ontrent moerassen, die de lucht met stank bederven,
Of dat gedierte, schoon het klein is en gering,
Hem met een' lust van zich te spiegelen beving.

(b) *Ubi sapientia, ibi virtus animi, ibi constantia, & fortitudo.*
Ambros. in Epist. ad Simplicio.

Om dan den honigh van de Wijsheit op te gaeren,
Naer Godt te zweven, en te drincken uit den klaeren
En lieffelijcken stroom van 't zaligh Paradijs,
Is 't noodigh, dat de ziel zich hoede, na de wijs
Der eedle Honigby, voor stinckende moerassen,
Dat is, voor (c) tochten en begeerten, opgewassen
Om haer te dompelen, te smoooren in den gloet
Der Helle. Zuivert uw geweten en gemoed:
Schrikt voor laetdunckenheit, ô mensch! en iets te plegen
Naer uwen (d) eigen wil. Het past u, wilt gy zegen
In wijsheit en verstant, Godts wil alleen te doen.

(c) *Nihil in hac vita laboriosius, quam desiderijs terrenis aestuare: & nihil hic quietius, quam hujus sæculi nihil appetere.*

Bernardus in Serm. 6.

(d) *Quid ardet in Inferno, nisi propria voluntas? Quid etiam destruit mundum, nisi propria voluntas?*

Idem.

(e) *Zoon, begeerende Wijsheit, on-*

De waere Wijsheit na te speuren, en te voên
Inwendigh eene zucht tot ongerechtigheden
En vuile zonden, is een zaek, die met de reden
Recht strijdigh is, ja Godt en d'Engelen getergt.
Waerom u zelve niet onmogelijks geverght,
En niet geluistert na het heilzaam woord des Wijzen?
Hy zeght: (e) Mijn Kind, zoekt gy in wetenschap te rijzen
En toe te nemen, zoo bewaert gerechtigheit,
En Godt zal u daer mee beschencken. Godt ontseit
Hem niets, die nedrigh, kuisch, en sober zoekt te leven,
Geleentheden mild, waer door men word gedreven
Tot zondigen, en, eer men 't weet, ten val geraekt.
De wereltliefde dient verworpen en verzaekt,

derhoud de rechtrvaerdigheit, ende Godt zal u die geven. Eccles. 1: 33.

En afgewasschen 't slijk, in d'oogen u gestreeken
 Om laeg, wilt gy de Zon van Wijsheit door zien breeken,
 En voordeel trecken uit dien zaligenden glans.
 Al bloeit de Hooge School te Leiden, weinig kans
 Is voor leergierigen, om daer genoeg te leeren.
 De waere Wijsheit is by taelgeleerde Heeren
 En Meesters niet; ô neen! Zy is een gave Godts:
 Alleen met kracht daer na te staen, heeft weinig slots:

(f) *Qui vult igitur sapiens ac beatus esse, audiatur Dei vocem, discat justitiam, sacramentum nativitatibus suis nocere, humana contemnat, divina suscipiat, ut summum illud bonum, ad quod natus est, possit adipisci.* *Laet. Firm. advers. Gent. lib. 3. cap. 30.*
 Men dient de zaeke met den (f) Hemel t'overwegen,
 En Godt te bidden, is in wijsheit heil gelegen,
 Dat hyze neder stier' van zijnen hoogen Troon.
 Weest niet beschaeint u voor onwetende ten toon
 Te stellen, en uw krank vermogen te belijden
 In iets te vatten: want die dit met schroom vermijden,
 En zijn niet waerdigh in d'onwetenheit verlicht
 Te worden. Om een' strael van wijsheit op 't gezicht
 Te krijgen, dient men den (g) Almachtigen te vreezen;
 Dat zal de toegang tot de rechte Wijsheit wezen.
 Gelijk my yder een zal toestaen, dat hy niet
 Voor wijs te houden zy, die zich geensins ontsiet
 Te stroopen in het land van eenen Vorst en Heere,
 Die scherpe wacht zet, en terstont is in de weere
 Met zulcke rooveren te sleepen naer 't Gerecht:
 Zoo moet ook yder een bekennen, dat hy slecht
 En dwaes is, die niet vreeft, daer hy zijn' Godt beledight;
 Een' Heere, die zijn recht zoo hanthaeft en verdedight,
 Dat hy een (h) schepfel, dat in 't Koor der Englen blonk,
 (g) De vreeze des Heeren is het beginfel der Wijsheit. *Prov. 1: 7.*
 En in den gloenden brant der Helle liet verzincken.
 Om (i) Adams zonde most al zijn geslachte drincken
 Den kerk des doots, en kon in 't leven niet bestaen.
 De sterren zagen eer de werelt ondergaen,
 (h) *Isai. 14: 12.* En alle menschen in de (k) wateren verzoopen,
 Acht uitgenomen, die in d'Arke dit ontsloopen,
 (i) *Gen. 3.* En 't leven bergden in dat jammerlijk gesteen.
 (k) *Gen. 8.* Godt niet te vreezen, zijn bevel met voeten treên

Berockende dit quaet, en help hen om het leven.

Wie na de Wijsheit dan op aerde zoekt te streven,
Hy (l) vreeze Godt, die hem dezelve geven kan.
Die hem van harte poogt te vreezen, zal zich van
Het (m) zondigen, gelijk van eene pest, onthouden.
Schoon veelen zich op vlijt en naerfligheit betrouden
Om waere Wijsheit te bekomen, noit bequam
Haer iemant, zoo hy eerst in't harte niet de vlam
Van geilheit, en de zucht tot alle zonden doofde.
Godt helpt de genen, die hem (n) smeeken; hy beloofde
Dit langh voorheene. Wie de Wijsheit heeft te baet,
Ontbeert in 's werelts nacht geen licht noch toeverlaet.

(l) In via
Dei à timo-
re incipitur,
ut ad forti-
tudinem ve-
niatur. Gre-
gor: lib. 2.
Moral.
(m) Solus est
Dei timor,
qui mentes
corrigit, su-
gat crimina,

innocentiam servat, & omnis boni tribuit facultatem. J. Chrys. in Serm. Joh. Baptistæ.
(n) Ist dat iemant van u lieden wijsheit behoeve, die begeere haer van Gode, die allen menschen
overvloedelijk geeft, ende niet en verwijt, ende zy zal hem gegeven worden. Jac. 1. 5.

E N N I U S :

NEMO ME LACHRYMIS DECORET, NEC FUNERA
FLETU FAXIT. *Cicero de Senectute.*

LIV. Gy zijt doot, ende uw leven is verborgen met Christus in Gode.

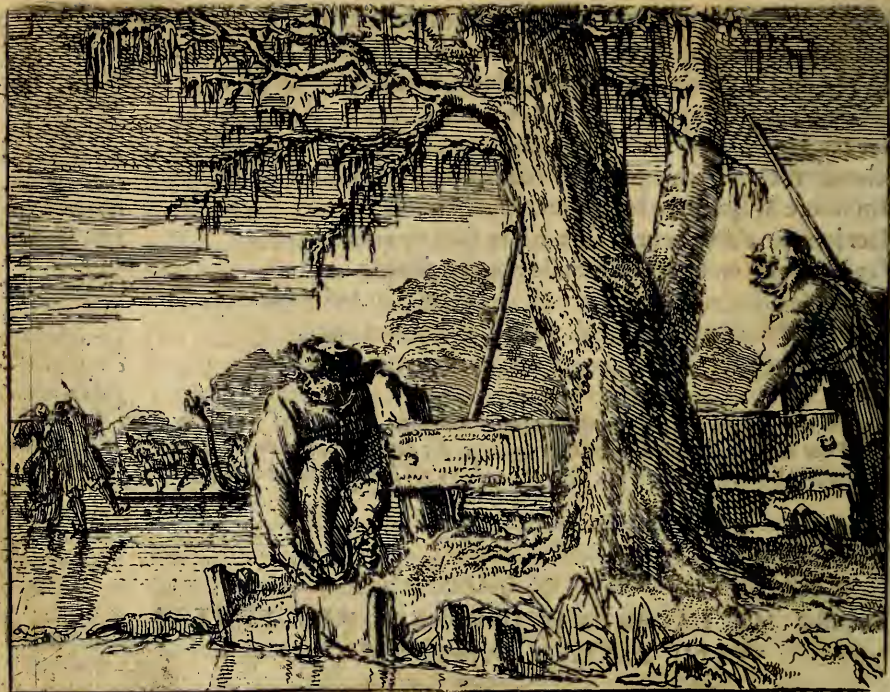
Als Christus hem openbaeren zal, uw leven, dan zult gy ook open-
baeren met hem in glorie. Col. 3. 3: 4.

(a) 't **I**S beter, na den raed des Wijzen, in het huis
Der klaegenden te gaen, dan onder het gedruis
Van blijde gasten, zich vermaekende met eten
En drincken, aen den disch eens Bruidegoms gezeten.

(a) Het
is beter, te
gaen tot het
klaeghuis,
dan tot het
huis des blij-
den mael-
tijds. Prov.
7:3.

Dit zal ook d' aendacht van mijn' Lezer zoo verstaen,
Wel wetende, hoe licht wy ons te buiten gaen,
En Godts geboden en bevelen overtreden
In eenen (b) overvloed van Bruiloftsdertelheden:

(b) *Affluentiam ciborum comitari solet insolentia verborum: saturitatem ventris sequitur levitas operis, & vanitas mentis. Hugo, lib. de Claustro Animæ.*

Maer dit gevoelen , schoon het vast op reden staet ,

(c) *Ab omni* Veroorloft echter geen (c) ontijdigh wàngelaet ,
Philosophia En jammerklaëgen en onlijtfaem handenwringen ,
videtur alienus, qui mi- Gepleegt by veelen , daer de doot in huis komt springen ,
serius ducit En vroomen vrienden en verwanten mede sleept .
mori natum, Wie (d) sterft in Gode , wort gelukkigh ingescheept ,
quam nasci Om met een' voorwind recht te loopen in de haven
moriturum. Der zaligheit , na veel verdriets en angstigh slaeven ;
Erasmus in Een zaak eendrachtigh by de Christenen gelooft .
Epist. ad

Jod. Gaverum. Ick nam dan voor , een' Boom van bladeren berooft ,
 Met sneeu en kegelen behangen , af te beelden ,

(d) *Vocatur* Om eenigen , indien zy noch uit zwakheit deelden
ante tempus

boni, ne diutius vexentur à noxijs. Augustinus.

Aen dezen misflagh van veel huilens en misbaer,
 Wat neêr te zetten en te stillen. Als het jaer
 Ten einde loopt, en met den winter wort geflooten,
 Dan ziet men geenens (e) boom voorzien van groone looten,
 Veel min van appelen en ooft; maer blank en wit
 Van rijp en sneeu; de kracht des levens en het pit
 Schijnt met de koude van den winter te verfterven:
 Maer als de barre lucht, waerin wy alles derven,
 Wat in de velden en de tuinen 't hart vermaekt,
 Verzacht, de Lente met haer bloemen weêr genaekt,
 Begint hy weeligh uit te botten en te bloeien,
 Met loof zijn tacken te bekleeden, en te groeien
 Vol schoone vruchten, tot vermaek des Hoveniers.
 Hoe ongereet scheen in den winter zoo veel zwiers
 Van rancken! Waert gy niet bedreven in de hoven
 En tuinen, zoudge u dit van eenen boom belooven,
 Als gy hem zaegt met rijp en kegelen gelaên?
 Wanneer de doot dan met haer zeiffen komt te slaen,
 En 't leven afmaeit van rechtvaardigen en vroomen,
 Moogt gy hen wel te recht gelijcken by de boomen;
 Nadienze 't leven slechts verbergen voor een' tijd.
 Zy zullen rijzen, spaert uw' traenen, wie gy zijt,
 Ten jongften dage met (f) onsterffelijcke glanssen.
 De Godt des Hemels zal hen niet met groene kranssen
 Noch loof vercierén, maer met (g) glinsterend gewaet
 En kroonen, daer geen gout op aerde by bestaet.
 Wat wilt gy uwen vriend met ongedult beklaegen?
 Hy is van kommer en elende glad ontflagen,
 En zoo veel onheils, als dit leven mede brengt.
 Het sterven, dat Godt in rechtvaardigen gehengt,
 Indien men 't anders magh den naem van sterven geven,
 Is een beginsel van de glory, en het leven,

(e) Come
 l'arbore l'in-
 verno è lan-
 guido senza
 foglie, ne fio-
 ri, ne frutti;
 ma la pri-
 mavera si
 mostra bello,
 e fruttifero:
 così la gloria
 di quelli, che
 dormirono
 nel Signore,
 stà hora nas-
 costa nella
 radice, che è
 Christo, ma
 quando ver-
 rà la gloria
 della risur-
 rettione, ap-
 pariranno i
 giusti cari-
 chi di frut-
 ti, e molto
 gloriosi. Die-
 go Stella.

(f) De
 rechtvaer-
 dige zullen
 blincken als
 de Zonne in
 hun Vaders
 Rijcke. Mat.

13: 43.

(g) Wy verwachten onzen Heere Jesus Christus, die hermaken zal het lichaem onzer
 snoothet, dat gelijk makende den lichaeme zijner klaerheit. Phil. 3: 21.

(b) *Natura* Dat in der eeuwigheit geen einde nemen zal.
lis est sepul- Men maekt, als iemand wòrt geboren, bly geschal,
chri horror, En in het sterven ziet men Bloetverwanten schreien;
si tamen po- Maer liet de mensch zich van het licht der (b) reden leien,
tentior in Hy zou verblijd zijn op het scheiden van een ziel;
nobis esset En zuchten, als een vrouwe in 't kinderbeddè viel.
ratio, quã vi- Veel (i) beter is de dagh des doots, dan van geboorte;
vedi appeti- Want naeulijks komt natuur t' ontgrendelen de poorte
tus, plurimũ Des levens hier om laeg, of enckel zielverdriet
uig; letare- Staet ons te wachten; en de doot is anders niet,
mur, quando Hoe zeer zich iemand van de vreeze laet verrucken,
illi fieremis Dan eene baen, waer langs men duizent ongelucken
propinquo- Te boven komt, en zich by d'Engelen verbergt.
res. Did: C I.
Saav. Symb De Zoon van Jesse, lang gepijnigt en getergt
 (i) Beter is Van 's levens rampen, bad, bekommert van gewisse:
 de dagh des doots, dan (k) Geley mijn ziele, ô Godt! uit dees gevangenisse.
 de dagh der De ziel des vroomen, daer zy uit het lichaem scheid,
 geboorte. Magh hem bejegenen, die heete traenen schreit
Eccles. 7: 2. Op haeren uitgang, met 's Verlossers eige rede,
 (k) Geleid mijne ziele, Gesproken, daer hy zijn benaëude Kruisreis dede,
 uit de gevan- Tot die bedroefden van het wreed Jeruzalem:
 genisse. Psal. Wat (l) klaegt gy over my met een bedrukte stem?
141: 8. Gy hebt meer reden van te schreien om u zelve.
 (l) En wilt Die om zijn' nootdruft met de spade moet gaen delven,
 niet weenen En zich niet baggeren geneeren in het Veen,
 over my, Maer somwijl zijnen staet met zuchten en gesteen
 maer weent Magh somwijl zijnen staet met zuchten en gesteen
 over u zel- Eens overdencken, maer geen' machtigen met reden
 ven. Luc. Beklaegen, die zijn' tijd in weelde kan besteden.
 23: 28. Men staecke dan den rouwe en traenen zonder vrucht.
 (m) Koste- Geen vroomme, daer hy sterft in Gode, dient bezucht;
 lijks in des Men wensch' hem veel geluks op zijne Hemelreize;
 Heeren aen- Zijn (m) doot is kostelijk in d'oogen Godts. Hy peize,
 zichte de Zijn (n) Godtloozen, van de doot
 doot van Die schreiens lust heeft, op (n) Godtloozen, van de doot
 zijne Heili- Bevochten en verrast: daer is het schreiens nood,
 gen: Psal. 115: 15. (n) *Illi deplorandi sunt in morte, quos miseros infernus ex hac vita recipit, non quos*
cœlestis aula lætificando includit. Isid. lib. 3. de summo bono.

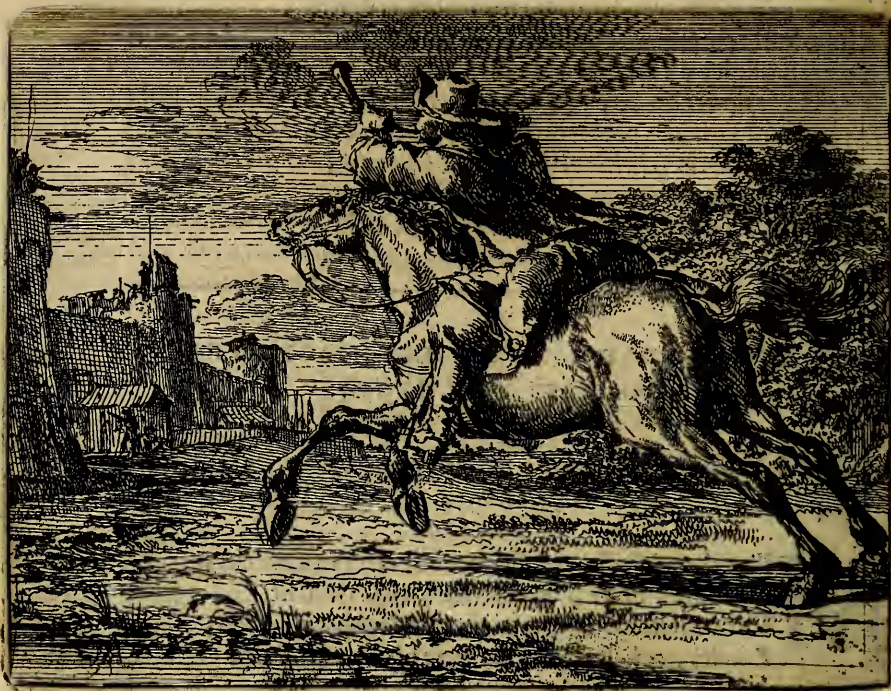
Als wy bedencken wat hen zwaerigheden volgen,
 En hoe de Rechter in het oordeel hen verbolgen
 En ongenadigh zal verwijzen tot den brand.
 Haelt Godt de vroomen, 't is een byster misverstant
 Ons ongeduldigh met veel schreiens af te slooven;
 Daer wy d'onsterfflijkheit der ziele vast gelooven,
 En hoe haer huis van Godt daer boven is gesticht.
 Een pak, wel opgevat, valt in het draegen licht.

WEE MY, DAT MIJNE PELGRIMAGIE VER-
 LENGT IS! *Psal. 119: 5.*

LV. *Bonus est Nuncius, qui parvo tempore multum
 conficit itineris.*

MEn zal een' Post, gelaên met brieven van gewicht,
 Op zijne komste met een vriendelijk gezicht
 Verwellekomen, voor zijn reize dankbaer loonen,
 Zoo hy, gelijk wy hem in onze blaên vertoonen
 Tot meerder nadruk, niet en sukkelst onderweegh;
 Maer over bergen en valeien met een veegh
 Geronnen, menigten van mijlen laet van achter,
 Ja als een blixem van Stadts vesten by den wachter.
 Noch voor den avond met verwondren wort ontdekt.

Het is wel reden hem te dancken; ja hy trekt
 Ook mijne gunst; ik wensch dien vlijtigen te groeten,
 En, schoon hy my geen' brief komt brengen, te gemoeten
 Als eenen vroomen, die niet sluimert in zijn' plicht.
 Zoo spreekt gy, Lezer, daer u, nevens mijn Gedicht,
 De Post op zijnen draf in deze Prent bejegent:
 Maer zijt gy in verstant en oordeel niet miszegt,
 Hy zal u dienen, en tot eenen spiegel zijn.
 Daer gy somwijle zucht van rouwe en hartepijn,

Om dat gy weinigh tijds van jaeren hebt te leven,
 En lang beneden wenscht te woonen en te zweven,
 Staet u te dencken, hoe u zijn gezwinde reis
 Te wonderlijk gévalt. Gy, zoo gy naer den eisch
 Uw' dingen aenlegt; en de reis naer's Hemels zaelen
 Zoekt voort te zetten, zult by Gode dank behaelen,
 Gelijk die bode by de menschen, en geen' loon
 Ontbeeren. (a) Waerom dus gewenscht, om metter woon
 Beneên te blijven, en het leven uit te reken?
 Met lang te leven wort de ziel van vuile vlekken
 En zonden meer en meer ontreinigt en besmet.
 't Getal der misdæen groeit van dagh tot dagh, ja zet

(a) Porque
 dessemos
 vivir mucho
 tiempo en
 esta vida:
 pues quanto

mas vivieremos en ella, tanto mas pecamos, y quanto es mas larga, tanto el numero de las
 culpas es mas grande. Diego de Esfella.

Zich tot een' hoogen bergh, en onder dit verstercken
Der ongerechtigheên, bezwijcken goede wercken
En deugden, en wat ons by Gode maekt gewilt.

Al's levens feilen op te reeknen staet te wild
En woest voor ons begrijp; 't is ook niet uit te spreken,
Hoe (b) dikwils wy in deugt te oeffnen blijven steeken,

Wanneer ons maer een stroo bejegend op den wegh.
Dit leven, dat met zoo veel vlijts en overlegh
Wort waer genomen, ziet men schreiende beginnen;
En die de kintsheit komt te boyen; moet de zinnen
Te wercke leggen, om te dienen als een slaef;

Maer op den uitgang (is het leven niet een gaef,
Om na zijn duurzaemheit te wenschen, te verlangen?).
Verhuizen wy met schroom en vreeze om't hart bevangen.
Dit is 't beginsel, en het midden, en het end
Des levens, daer gy uw' genegentheit naer wend.

Die geene deugden en verzamelt, 't is verloren
Al leeft hy lang; hy had veel nutter ongeboren
Gebleven, en den glans der Zonne noit gezien.

Gerechtigheit en (c) deugt en goede wercken biên
Het eeuwigh leven aen. Schept iemant groot behaegen
In lang te leven, 't staet aen hem, een kans te waegen
Na 't leven, daer men van geen doot noch sterven weet;
Van outhet niet, maer jeugt; van blyschap zonder leet;
Van vrede, dien geen twist noch tweedracht zal verbreeken;
Van onderlinge zucht, bevrijd van slimme strecken;
En daer het licht is, zonder nacht en duisterheit.

(d) Niet in veel jaeren, maer in wel te leven leit
Uw heil en zegen; zoekt gy ergens naer te wenschen,
Wel leven is de Bloem, die nimmer zal verslenissen.
Een (e) goet geweten gaet een' Koninklijcken schat,
Ja duizent werelden te boven. Zoo gy dat

(b) *Saepe occasio peccandi voluntatem facit. Isid. de Summo bono. lib. 2. cap. 9.*

(c) *In quo virtus sit, et nihil deesse ad beatè vivendum putò. Cicero in Paradoxis.*

(d) *Nemo quam bonè vivat, sed quandiu curat, cum omnibus possit contin-*

gere, ut bonè vivant, ut diu nulli. Seneca, Epist. 12. (e) Quid dulcius aut quietius bona conscientia, quæ nec damna, nec verborum contumelias, nec quidquam aliud formidat? Bernardus in lib. de Conscientia.

Bekomen kunt, het heil is op uw' zy' gevallen.
 Is onder Koopliën hy de wijsste niet van allen,
 Die voor alle andren zich in weinig tijds verrijkt?
 Gewis. Hy leeft ook lang, die geen en tijd verkrijkt
 En spilt in d' ydelheên te volgen; maer zijn dagen
 Den Hemel offert, schoon hy wort ter neêr geslagen,
 En van de doot verrast in 't bloeien van zijn jeugt.
 Het leven leit niet in den tijd, maer in de deugt:
 Dat wist die (f) Veltheer, die, gekomen tot zich zelve,

(f) De Velt-
 overste Si-
 milis ordi-
 neerde zich
 zelve dit
 Grasschrift:
 Similis leit
 hier begra-
 ven, die wel
 tot eenen
 grooten ou-
 derdom ge-
 komen is,
 doch hy en
 heeft maer
 zeven jaeren
 geleest. Fr.
 Heermans.
 Gulde An-
 not. cap. 5.

Zoo veel verloop van tijd in prachtige gewelven
 Gesleten, niet en heeft gerekent, maer alleen
 De jaeren, die hy quam aen deugden te besteen
 En wijsheit, als die hier geen ander leven kende.
 Voorwaer, een Grijzaert, nu gekomen aen het ende
 Van zijne dagen, is te houden voor een (g) kind
 En onbejaerden, zoo men geene deugden vind
 By hem geoeffent, en met reden te verfoeien.
 Sprey dan de vleugels uit om Hemelwaert te roeien.
 Wat wil men wenschen, en na lang te leven staen,
 Daer wy vast struiklen, en zoo veel te rugge gaen
 In goede wercken en verdiensten? Zonder reden
 Verzocht (h) Sint Pauwels niet met vyerige gebeden
 Van 't lichaem dezès doots ontslagen en bevrijd
 Te wezen, en by Godt te rusten. Al de tijd
 Van hondert jaeren, nu ge-eindigt en verstreken,
 Is niet met allen, by een' oogenblik geleeken.

(g) Een
 Kind van
 hondert jae-
 ren zal ver-

vloekt zijn. Isai. 65: 20. (h) Ik hebbe begeerte om ontbonden te zijn, ende met Christus te
 wezen. Phil. 1: 23. Wie zal my verlossen van het lichaem dezès doots! Rom. 7: 24.

IN SEPULCHRO ANIMA VERUM ÆTERNÆ
QUIETIS THESAURUM REPERIT.

Did. Saav. Symb. CI.

LVI. Hy zal uitbloeien gelijk eene bloeme des velds.

Psal. 102: 15.

Als onverwacht het huis van een' bekenden vriend,
Die ons met yver na vermogen heeft gedient,
Wel vast gesloten wort met vensteren en deuren,
Wy zullen zuchten, en om zijnen uitgang treuren,

Als die een' langer tijd van leven waardigh was;
 Want is 'er iemand, die van zijne quael genas,
 Wy achten hem van Godt en d'Englen begenadicht.
 Het brein des menschen wort met ydelheên verzadigt,
 En is met eene ry van jaeren in zijn' schik;
 Maer Godt ziet hooger, en verhaest den oogenblik

(a) *Dios por el grande amor, que nos tiene, acorta nos la vida, queriendo que sea breve, porque trabajemos poco tiempo.*
 Des doots, al luid het vreemt, uit louter (a) medelijden.
 Het jammert hem, dat wy geduurigh moeten strijden.

En worstelen met veele elenden en verdriet.
 De Veltbloem op dit blad, zoo u de waarheit niet
 Verveelen kan, zal u het menschlijk leven toonen,
 Godt bidden doen, dat zijn genade wil verschoonen
 Uw' dooling, daer u geen kort leven en behaegt.

Diego de Estella.
 De Veltbloem met haer' geur en kleur, wanneer het daegt,
 Zoolieflijk voor den reuk en d'oogen van de menschen,
 Komt met den overvloed van regen te verslenssen,
 Of uit te droogen door een' schraelen Oostewind,
 Te zengen van de Zon; ook zal het Vee, te blind
 En reedloos om een bloem van groente t'onderscheiden,
 Dat cierlijk Veltjuweel niet laeten af te weiden;
 Of wel een wandelaer, met zinnen en gemoed
 Verwart en bezigh, haer vertreden met den voet.
 Zoo blijft dat schoon gewas in slijk en modder steeken.
 Het menschlijk leven wort dan wel terecht geleecken
 By deze Lentebloem, die op den velde staet.

(b) *Quid in hac vita non experitur adversi? Quas non procellas tempestate-que perpetimur? Quibus non exagitamur in commodis?*
 Om's (b) levens rampen uit te drucken, zou my raed
 Ontbreeken, schoon ik't in welsprekenheit kon haelen
 By Tullius; het brein verbystert, en wy dwaelen
 Als in een' Doolhof, daer het lijden wort bedocht
 Van 't leven, en wat hier de mensch wel overbrocht
 En most bezuuren in een kleine ry van jaeren.
 De ziekten, quellingen, en dolle pijnen waeren
 Als geesten, daer hy woont, en zeeker waent te zijn;
 Hy wort verraden en verongelijkt in schijn

Cujus parciunt meritis? Ambros. de morte Satyri.

Van vrientschap, om de deugt gelaftert en geschonden ;
Hy wort in Kerkeren gekluifert, of verzonden
In ballingschap ; hy lijd veel ongevals en nood ,
Daer hy zich by de Zee moet voeden , en den schoot
Des Oceaens , en storm en onweêr blijft bevolen ;
Om brood en voetsel moet hy als een Paerd den molen
Van arbeid trecken , met gehoorzaamheit en stil-
Zijn Meesters dienen , en zich voegen naer hunn' wil.

(c) Tot moeite wort de mensch gewonnen en geboren.
Die regel , uit den mond des vroomen Jobs te hooren ,
Genoege u , schoon men daer niet wijders toe en zegh'.

Men denk dan eens , of Godt niet rijp van overlegh
Geweest zy , toen hy hier des levens tijd verkorte.

(d) In d'eerste werelt , als het aen de deugt niet schorte ,
En 't menschedom zijnen Godt eenvuldigh diende , gaf
Hy het veel hondert jaer te leven , en het graf
Bleef als vergeten : maer wanneer de boosheit groeide ,
En zich de mensch in al zijnleven niet bemoeide ,

Dan met veel zondigens te tergen zijnen Godt ,
Zich tijd verzeekrende van boete , wert een schot
By Godts rechvaerdigheid voor deze plaegh geschoten ,
En 't leven in een perk van kleinder tijd besloten ,
Op dat hy zich niet met langduurigheid van tijd
Voortaen zou koeften en vleien . Wie gy zijt ,
Geloof ons , het getal der ongerechtigheden
Neemt met lang leven toe . De Godtheit goede zeden

In u bemerckende , en wel wetende 't geweld
Der vyanden , waer door gy neder wort gevelt ,
Zoekt u te bergen , en te stieren in de haven .

Men stell' voor vast , wanneer een vroomme wort begraven ,
Dat Godt hem niet en liet verrassen van de doot ,
Dan om hem (e) hooger op te voeren , deelgenoot
Te maeken van het heil der zaligen en Engelen .

Toen Godt het lichaem met de ziel bestont te strengelen ,

Charontis virtus : non Stygij guttura trina canis : Sed secum ad superos animas trahit inclyta sanctas , ducit ubi lætos vita beata dies .

(c) De
mensch wort
geboren tot
arbeid. Job.
5: 7.

(d) Quando
los hombres
vivian con
mas simpli-
cidad en el
principio
del myndo ,
dava les
Dios larga
vida : pero
como vio que
crecia la ma-
licia , y que
usavan mal
del tiempo ,
determino
de abreviar-
le. Diego de
Estella.

(e) Non vi-
det obscuros
manes , non
transira

En aen elkandere te huwen, als een Bruid
 Aen haeren Bruiġom, was hy nergens meer op uit,
 Dan om dat reedlijk dier de glory te vergunnen.
 De Schepper hangt noch aen zijn schepselen. Hoe kunnen
 Wy schricken, daer hy ons wil leiden langs de brugh
 Des doots ten Hemel? Worpt het pak van uwen rugh,
 Waer meê de werelt u zoo schandelijk belaste.
 Een die van zijnen vriend gebeden wort te gaste
 Op een' bestemden tijd, zoo hy de klok hoort slaen,
 Belast zich met geen pak, maer doet den mantel aen.
 Geluckigh is hy, die het (f) leven komt te leiden
 In lijdsaemheit, en met verlangen op het scheiden
 En sterven wacht. Godt sluit uw leven hier by tijds,
 Om u in uwen plicht te maenen tot meer vlijts.
 (f) *Qui desiderat dissolvi, & esse cum Christo, non patienter moritur, sed patienter vivit, & delectabiliter moritur. Augustinus super Joannem.*

QUI SE QUOTIDIE RECORDATUR ESSE MORITURUM, CONTEMNIT PRÆSENTIA, ET AD FUTURA FESTINAT. *Hieron: Cypriano.*

LVII. De Pluimen zal hy by den Altaer worpen aen de Oost-zijde, op de plaetse, daer men d' affschen pleeg uit te storten. *Levit. I: 16.*

(a) *Gedenkt aen uw uiterste, ende gy en zult in der eeuwigheit niet zondigen. Eccles. 7: 40.*
MEn zal van tochten, die ons in de ziele krencken,
 Ontslagen zijn, met aen het (a) sterven te gedencken
 En onzen jongsten dagh, ja in der eeuwigheit
 Niet zondigen; gelijk de mond des Wijzen zeit.
 Ik heb dan, om den geest der slaependen te nooden
 Tot overdencken, hier een' Priester van de Joden
 Gekoren, zoo als hy gereet ten offer staet,
 En het gevogelte, naer 's Hemels wil en raed
 Verwezen ten Altaer, zijn vederen en pennen
 Ontruikt, waer op het plagh te drijven en te rennen,

En die laet vallen in het Oosten , als hem niet
Van waerde zijnde , daer men d'afsche neder giet.

Gy zult , indienge met den geest niet zoekt te doolen ,
Wel haest begriipen , dat hier ietswes is verholen
Van nadruk , en dat u in 't leven dienen zal.

Hier is nu kans , om u voor leet en ongeval
Te hoeden , wilt gy van een' Joodfchen Priester leeren.

Hy , zijnen Vogel vast ontruckende de veëren
En pennen , worpt haer neêr op eenen bergh van asch.

Al wat voor dezen u in d'oogen waerdig was ,

En u de zinnen met aenloksfelen bekoorde ,

Ja hart en ziel gelijk met eenen priem doorboorde ,

Zijn niet dan vederen van ydelheit en wind ,

Die u als vleugelen verheffen , om gezwint

Te stijgen naer den top van rijkdom en van eere.

- (b) *Vedi di gittare le piume, & vanitadi, che come ali ti portano, & alzano a credere co-testi vani segni di honori, con la santa Meditatione, & Contemplatione della sepoltura, che è luogo delle ceneri, nelle quali hai da risolvere ti. D. Stella.* (b) Worpt deze vederen, op dat u niets en deere, Eens wegh met heiliglijk te peizen op het graf, De plaete daer gy, schoon u Godt een lichaem gaf Vol vyers en levens, ineen' afchhoop moet veranderen. Gy booght op staeten, en gy onderhoud malkanderen Met veel vertellens van uw adelijk Geslacht: Hier is uw Maegschap: een verworpen en veracht Gewormte met veel zucht en liefde te gedencken, Zal uwe hovaerdy doen zincken, u beschencken Met waere wijsheit, daer men Gode door behaegt. Schoon of het wereltsdom van uwen naem gewaegt Een ry van jaeren, en u weelde magh gebeuren In grooten overvloed, gy kunt den tijd van (c) treuren, Van ziekte, zwakheit, en van sterven niet ontgaen: Maer laet in leet en ramp eens voor uwe oogen staen, Al wat gy met vermaek te voren hebt genoten, Gy zult verbaezen, en, in't aengezicht verschoten Van verve, d'ydelheit bezuchten van dien tijd. Op (d) sterven dencken, eer men noch het sterven lijdt, Ontdekt de valscheit, rukt de grijs van 's werelts wangen, Waer aen de zielén zoo beklagelijk blijven hangen. Zoo gy het laeken, u te winden om de leén, Het dootkleed, als gy met veel zuchtens en gesteen Den geest zult geven, eens in uw' gedachten schildert, Gy zult niet haeken naer den rijkdom, zoo verwildert Van zinnen, noch u kleén in kostelijk gewaed. Bedenk eens, hoe een lijk zich hoogh met aerde laet Bedecken, met den voet instampen en betreden, Ja by de menschen wort vergeten; en de reden Zal u de waardigheit der werelt doen versmaén. Wien zou het lusten zich in weelde te verzaén Aen eenen rijcken disch met Vorstelijcke spijsen, Indien men hem eens op een (e) lichaem komt te wijzen, (d) *Meditare mortem. qui hoc dicit, meditari libertatem jubet: qui mori discit, servire dediscit. Seneca, Epist. 26. (e) O quam contempta res homo, nisi supra humum se erexerit. Aristot. Epist. ad Alexandrum.*

Dat van de wormen wort gegeten en geknaegt?
Leeft iemant dertel, het is zeeker, hy en draegt
Die schilderyen niet geduurigh voor zijne oogten.

Die in de (f) schoole van de doot is opgetogen,
Toont kennis en verstant, wanneer een ander niet
Weet by te brengen, en onnoozel staet en ziet.
De Godtheit wilde, och of ons dit wat gaende maekte!
Dat (g) Jeremias de Propheet het huis genaekte
Eens Pottebackers: daer begeerde zy het brein
Te scherpen van dien knecht, en van de vlekken rein
Te vaegen. Kon zy dit niet over al beleggen?

Gewis. Maer zulk een doen is ons zoo veel te zeggen,
Dat in het huis van leem, te weten, in het graf
De waere wijsheit is te haelen. wie niet laf

Wil onderwezen zijn, moet daer ter schoole vaeren:
De duistre dingen, die ons in den geest bezwaeren,
Zijn daer te leeren en te hooren; ons vernuft
Verneemt de (h) korthheit daer van 't leven, noch het suft
Niet in den prijs der stof, waer uit wy zijn geschapen;
Daer leert het, in wat stank het lichaem, nu ontslapen,
Verandert en verteert; het einde hier om laegh
Van Rijcken, Staeten, en Bedieningen, zoo graeg
Gezocht van duizenden, die niet met al en weten.

O mensch, ô aerdworm! Leert u zelven niet vergeten,
Uw leven in die schoole eens reglen, eene wijs
Op alles zetten. 't Is hier billijk na den prijs
Te dingen, en de baen der wijsheit op te streven.
Wanneer gy's avonts u te bedde wilt begeven,
Zoo maek geen reekening de Zonne weêr te zien;
Maer overdenk met ernst, hoe veelerhande liên
Te bedde gingen, met gepeis van hen te kleeden,
Zoo haest de Zonne weêr zou rijzen; en zy (i) leden
Helaes! den doot, eer noch de dagh van morgen rees.
Wie op zijn hoede leeft, mét beven en met vrees
Godt zoekt te dienen, en de doot houd in gedachten,
Kan alle dingen, die op aerde zijn, verachten.

(f) *Itaque
assidue co-
gitemus, tam
de nostra,
quam om-
nium, quos
diligimus,
mortalitate.
Seneca,
Epist. 64.*

(g) *Staet op,
ende gaet
nederwaerts
in het huis
Pottebac-
kers, ende
daer zult gy
mijne woor-
den hooren.
Jerem. 18.
2.*

(h) *Ecce su-
mus pulvis,
sumus ecce
miserrima
tellus, Et
nostri fu-
giunt, ut le-
vis aura,
dies. Greg.
Tifernas.*

(i) *Fallimur
Et cæci, mor-
tem procul
esse puta-
mus. Illa ta-
men medio
corpore
clausa latet.*

GY DWAES, DEZEN NACHT EISCHEN ZY UWE ZIELE
van u wederom, ende de goeden, die gy bereit
hebt, wiens zullen die wezen? *Luc. 12: 20.*

LVIII. *Vivis in periculo, sicut Ovis in ore Lupi.* D. Stella.

(a) *Ubi generalis est de vitij disputatio, ibi nullius est personæ injuria.* Hieron. *Qui illic offenduntur, ubi nullius æditur nomen, ij mihi videntur haud multum abesse à muliercularum affectibus, quæ si quid in malas sæminas dictum fuerit, sic commoventur, quasi ea contumelia ad singulas pertineat.* Erasmus in *Epist. ad M. Dorpium.*

Zijn

Zijn naem blijft ongeroert. Wy zochten niernants bult
 Ten toon te stellen: kan hier iemand zijne schult
 En zonde zien, ik heb de mijne niet verzwegen.
 Godt gave, dat ik slechts niet slofte t'overwegen
 Den oogenblik, waer in de doot my priemen zal.
 Het Lam, van eenen Wolf gestolen uit den stal,
 Gedraegen in den muil, behoorde my het leven
 Te regelen. Het zal terstont den dootfnik geven,
 Den Wolfsbeet in de keel bezuurende, geen raet
 Is voor dat weerloos dier in dien verlegen staet.

Zoo gaet het met den mensch: hy is geen leven zeeker.

Wy wachten vast, dat ons de doot uit haeren beker

Een' dronk zal brengen, dien men niet ontfeggen magh.

De wreede Wolf des doots en laet ons geen en dagh,

Geen uur, geen' oogenblik in veiligheid. (b) Wy sterven

En zincken in het graf als water. Het bederven

Van ziele en lichaem, daer de doot ons eene wet

En maet van leven stelt, dient yverigh belet.

Om niet te sluiten met een ongeluckigh ende,

Was het van noode, dat men tijdigh zich gewende

Te leven op die (c) wijs, gelijk men sterven wil;

Het boek van ons gemoed eens nazagh; het verschil,

Dat tusschen Godt en onze ziele is, effen stelde.

Men moet de (d) zonde, die zoo lang het harte quelde,

Terstont vernietigen door boete. Hy, die dit

Verzuimt, tot dat de doot hem op de lippen zit,

Is als de genen, die naer 't Oosten zullen reizen,

En op het koopen van den lijftocht niet en peizen

Noch dencken, voor zy uit de haven zijn gezeilt,

En hun geen wind en dient, om, daer men Waeren veilt

Tot 's levens onderhoud en nootdrift, weêr te keeren.

Wanneer de krachten vast vermindren en verteeren

(b) Wy ster-
ven alle da-
ge, ende als
wateren

vallen wy in
de aerde.

2 Kon. 14:
14.

(c) Non po-
test male

mori, qui

benè vixit,

et vixit.

Auguf. de

Doct. Christ.
lib. 2.

(d) En ver-
trekt niet, u.

tot den Heere te bekeeren, ende en stelt dat niet uit van dage tot dage. Eccles. 4: 8.

Staet op die daer slaept, ende verriyft van den dooden, ende Christus zal u verlichten.

Ephes. 5: 14.

Door eene ziekte, die ons mede fleepen zal,
 Dan heeft het wercken met de handen aerd noch val;
 Tot arbeid dienen best (e) gezonde en frische leden.

(e) *Age Poenitentiam dum sanus es. Si scias, dico tibi quod securus es, quia poenitentiam egisti eo tempore, quò peccare potuisti. Si autem vis agere poenitentiam, quando jam peccare non potes, peccata te dimiserunt, non tu illa. August. lib. de Poenit.*
 In Zebedeus zoons, die op's Verlossers reden
 Zich dapper toonden, en te moedigh om de wijk
 Te nemen, ja, om noch van hunne krachten blijk
 Te geven, op zijn vraag den (f) Bloetkelk wilden drincken,
 Quam, daer de nood hem trof, de moedigheid te zincken;
 Zy (g) vlooden, van den schrik benepen om het hart:
 Nu schijnt u toe, dat gy in ziekte, pijn en sinart
 Naer Godt zult keeren, en vergiffenis verwerven
 Van zonde, door berouw en boete voor het sterven;
 Een waen, waer mede gy u zelve vleit en streelt,
 Gy hebt de wanhoop te verwachten, zult misdeelt
 Van troost en traenen zijn, komt u de doot bespringen,
 Daer gy de zinnen met verganckelijcke dingen
 Alleen beslommert in de dagen uwer jeugt
 En in gezontheit. (h) Scheen te Babel niet de vreugt
 Des Konings aen den disch volkomen? Maer Godts tooren,
 Getergt tot wraeké; quam de vreugde schielijk stooren,
 En schreef het vonnis van zijn doot met eene hand
 Daer voor zijne oogen, het luid ylsijk, aen den wand:
 U, die op boete niet genegen zijt te passen,
 Zal, zoo wy vreezen, ook de sterfdagh eens verrassen,

(f) *Math. 20: 22.*
 Als u gelegentheit van betering ontbreekt.
 Prophete Jonas, daer hy op de straeten preekt
 Van Ninive, roept uit: (i) Daer zijn noch veertig dagen
 Eer Ninive vergaet. Om die gedreigde plaegen
 Discipulen, Te weeren, is terstont de gantsche Stad vervult
 hem verlaetende, Met traenen en berouw, om heure zwaere schult,
 vlooden. Met geen bedencken van den morgen in te wachten,
Math. 26: Te zoenen, en de straf des Hemels te verzachten.

56.
 (h) *Dan. 5.* (i) Nogh veertigh dagen, ende Ninive zal omgeworpen worden.
Jon. 3: vers. 4.

Hoe zijt gy dan zoo hard en steenigh van gemoed
 En zinnen, dat gy niet dit werk op staenden voet
 Beginnen wilt, daer u niet eenen dagh het leven
 Verzeekert is? Die Stad zal u beschaemt doen beven
 En sidderen, wanneer de (k) jongste dagh verschijnt,
 En deze onachtsaemheit verdoemen. Wat verpijnt
 Gy meer u zelven, van onnutte zorgen zwanger,
 Tot aertsche dingen? Laet het uitsfel u niet langer
 Te rugge zetten; het vértoeven baert verdriet
 In iets gewichtigs. Een (l) Levijt wat most hy niet
 Bezuuren, toen men hem zijn lieve Bruit en Vrouwe
 In Godtloos Gabaa mishandelde? Zijn rouwe
 Sproot enckel uit verzuim en uitsfel van de reis,
 Daer zijn Schoonvader met veel smeekkens en geveis
 Hem dwong in Bethlehem te toeven. (m) Wilt niet wachten
 Met u te beteren; ô mensch! dat geen gedachten
 U drijven om naer hem te hooren, die u poogt
 Te houden onderwege, op dat gy tydigh moogt
 De rust genieten, u in 't Hemels huis beschoren.
 Indien de nacht des doots u overvalt, verloren
 Is al uw reizen, en het gaet u ruim zoo ergh
 Als dien Levijt; wien staen de hairen niet te bergh!

(k) De mannen van Ninive zullen in het oordeel opstaen met dezen Geslachte, ende zy zullen dat verdoemen, om dat zy boete gedaen hebben dóór de Predicatie van Jonas, ende ziet hier is meer dan Jonas.

Math. 12: 41.

(l) Judic. 19.

(m) *Madruga y toma tu camino con tiempo, haziendo penitencia agora que tienes lugar: si quieres descansar en tu casa, quando viniere la noche.* Diego de Estella.

IN DEN AENGENAEMEN TIJD HEBBE IK U VER-
hoort, ende in den dagh der zaligheid hebbe ik u
geholpen. *Jfai.* 49: 8.

LIX. *I Ladroni non sogliono confessare i lor delitti, se non con tormenti; & quella confesione non gli libera dalla pena, anzi gli dà la morte.*

En Ziecke, zoo hy by zijn' Doktor hulpe vind,
Is wel re vreden, schoon dezelve doof en blind
En mank zy, of berucht van schandelijcke treken:
Dit geeft my stoutheit om de zielen, daer zy steeken

In een bedorven vel van ongerechtigheit,
 En wel tot zonde, niet tot sterven zijn bereit,
 Verzoek te doen, of zy aen rooveren en dieven
 Haer wilden spiegelen. Zy kunnen zich gerieven
 Met dezen Booswicht op de pijnbank uitgestrekt.
 De Rechter hoort uit dien misdaedigen, gerekt,
 Gepijnicht door den Beul, gelijk door zijn gewisse,
 Van zijne schelmery een schultbekenentisse,
 Die hem niet vry stelt, maer op lijf en leven staet.

De mensch, die reukeloos van zeden is, geen maet
 Kan houden van zijn' lust en tochten in te volgen,
 Daer hy gezont is, zoo hem Godt, met recht verbolgen,
 Een ziekte toezend, dat hy plat in 't bedde raekt,
 En vast zijn einde voelt genaeken, die (a) verzaekt
 De werelt en haer' lust; biecht nedrigh zijne zonden;
 Toont leet en rouwe; wenscht Godts wetten noit geschonden
 Te hebben; heeft een' walg van alles wat hy zocht
 Met vlijt, en met verlies van Godts genade kocht.
 Och of de Hemel dat berouw zich liet behaegen,
 Hem op zijn uiterste verlichte, van de plaegen,
 Die voor Godtloozen na dit leven zijn, ontsloegh,
 En hem een Engel in denschoot van Abram droeg;
 Wat zou dat voor dien mensch een zaligh einde wezen,
 Een onwaerdeerlijk heil! nu sidderen en vreezen
 Al zijne vrienden, wien zijn leven is bekend,
 Wel wetende dat rouwe en traenen, aengewent
 Van eenen zondaer, nu gedwongen om te sterven,
 Meer komt uit vreeze van de zaligheid te derven,
 En met Godtloozen te verzincken in den brand
 Der Helle, dan uit zucht en liefde, die 't verstant

(a) Si nous
 observons
 celle de la
 plupart des
 Chrétiens,
 nous trouve-
 rons qu'a-
 près avoir
 vécu dans
 une mal-
 heureuse in-
 sensibilité
 pour Dieu,
 & dans des vi-
 ces énormes,
 avant que
 de sortir du
 monde, ils
 se confessent,
 ils reçoivent
 le saint Via-

tique, & l'Extreme Onction, ils pleurent, ils soupirent, ils demandent pardon à Dieu, ils avouent leur desordres tout haut; ils invoquent Jesus Christ, & enfin ils meurent embrassant le signe de nôtre Redemption. Cependant l'Evangile nous assure, que le nombre de ceux, qui seront sauvés, est tres-petit; & toutes les Figures des Eleus, qui sont dans l'ancien Testament, nous montrent la mesme chose. Antoine Godeau.

Bevangen heeft om by den Eeuwigen te woonen ;
Een boete , die Godt niet genegen is te kroonen

(b) *Comme rien ne rend la mort horrible, que ce qui la suit : rien ne la rend bonne ordinaire-ment, que ce qui la precede.* Idem.
Met Hemelfch Goud , ô neen ! het (b) loon der zaligheid
Wort van den Schepper hun uit liefde toegeleit ,
Die hem niet yver , als hy is te vinden , zoecken.
Men magh zich zelve wat vertroosten , en verkloecken
Met zijne zonden te belijden , daer men niet
Dan 's levens uitgang , en de doot voor oogen ziet ;
Maer zulk een betering maekt geenen mensch rechtvaerdigh.
Daer David in triomfe , als hem de Hemel waerdigh
Gekent had met de roê te geesslen van zijn' zoon ,
Te rugge keerde , om , als voorheene , weêr den troon
Van Israël tot heil der volcken te beklimmen ,

(c) 2 Kon. 19: 19.
Quam Semei , die hem door (c) vloecken en begrimmten
Beleedicht hadde , met ootmoedigheid zijn schult
Bekennen ; smeeckende , de Vorst zou niet gedult
Dien groven misflagh in zijn' onderdaen verschoonen :
Maer David , schoon hy geen gevoelen van dat hoonen
Meer scheen te hebben op dien blijden wederkeer ,

(d) En laet gy hem niet ongestraft blijven ; maer gy zijt een wijs man, alzo dat gy wel weten móogt , wat gy hem doen zult ; ende gy zult zijn grijs hair met bloede ter Hellewaert brengen.
(d) Beval zijn' Nazaet hem te straffen , en die eer
Van stervende met rust en vrede in 't graf te daelen ,
Niet in te willigen. Die Vorst , uit 's Hemels zaelen
Verlicht met kennis , zag hoe dit leetwezen sproot
Uit (e) geenen eigen wil , maer dwang ; gelijk in nood
Van sterven veelen zich op zulk een wijze draegen.
Een booze zal van zich te beteren gewaegen ,
Als hem de middelen van zondigen ontgaen ,
En hy belet is in de boosheit voort te slaen ;
Dewijl hem 't leven en de tijd wort afgesneden.
De (f) dwaenze Maegden gaen te spade met gebeden
Den rijcken Brudegom verzoecken aen de poort :
Hy weigert die voor haer te openen , gestoort
Om dit vertoeven , dat hem aen zijn kroone raekte.
3 Kon. 2: 9. Het zou een wonder zijn , dat iemand Godt genaekte

(e) *Qui prius à peccatis relinquitur, quam ipse relinquat, ea non liberè, sed quasi necessitate condemnat.* August. de Pœnitentia. (f) *Math. 25: 12.*

Vol zucht en yver in benaueheit van de doot,
 Zoo hy voorheene niet en zocht, dan in den schoot
 Der werelt, tot vermaek van vleesch en bloet, te rusten.
 Om onze vyanden te dempen, onze lusten,
 En quaede neigingen te smooren, is 'er kracht
 En groote dapperheit van noode; maer wat (g) macht
 Heeft toch een krancke? Zal hy, van zoo veele rampen,
 Bestreden, in het perk met voordéel kunnen kampen,
 Daer zijn party hem in gezontheit viel te sterk?
 Men moet niet spade, maer by tijds een (h) noodigh werk
 Beginnen; vraeg het eens aen wijze hantwerkslieden.
 Om Godt te dienen, zijn bevelen en gebieden
 In acht te nemen, is gezontheit allerbest;
 Dat is de dagh des heils; zoo zal men op het lef,
 Indien hy niet en wort verwaerloost, zich in 't steenen
 En zuchten maetigen. die dagh noch niet verscheenen,
 Dient waer genomen. Wie een' oogenblik verzuimt,
 Met hope dat hem noch wat tijds wort ingeruimt
 En toegelaeten, loopt gevaer van 's Hemels zegen
 Te missen. Is uw heil in boete dan gelegen,
 En in uw leven te veranderen naer den stijl
 Van 's Heylands leven; kan de doot u in der yl
 Verrassen, en in dat gewichtigh werk beletten;
 Het is hoogh tijd om al uw' zinnen schrap te zetten,
 Te waeken als een Helt. Zoo gaet gy wis en vast,
 Daer zich een reukloos mensch voor eeuwich brengt in last
 En zwaerigheit, en niet op zijnen Godt kan dencken,
 Als hem de ziekte komt belemmeren en krencken.

(g) *Que esperanza puedes tener de vencer, siendo tu menos poderoso, y los enemigos mas fuertes?*
 Diego de Estella.

(h) *Ventura mortis tempus ignoramus, post mortem operari non possumus, superest, ut ante mortem tempora indulta rapiamus. Sic enim mors ipsa, cum venerit, vincetur, si priusquam*

veniat, semper timeatur. Gregorius.

CONSTAT AETERNA POSITUMQUE LEGE EST,
UT CONSTET GENITUM NIHIL. *Boëtius de*
Consol. Philos. lib. 2.

LX. Ziet gy betrouwt op dezen gebrokenen Rietstaf, op Egypten; op den
welcken zoo iemand steunt, zoo zal hy in zijne hand gaen, ende
die doorbooren. *Isai. 36 : 6.*

(a) Tob. 5.
23. Geluckigh waert gy, ô Tobias! en bemint
Van Godt, nadien hy u verrijkte met een kind
Vol deugden, eenen (a) staf, waer op gy, hoogh van jaeren
En blind, mocht steunen, ja in's levens wedervaeren
Bestaen,

Bestaen , hoe zeer vermengt met lijden en verdriet.
Dit zucht mijn ziele u na , daer zy het wanckel riet
Ziet breeken , tot een' staf gebruikt by eenen dwaezen
En reukeloozen mensch. Wy schricken en verbaezen ,
Daer hy voor over komt te storten , dat het kraecht.

Ey zegh my , Lezer , eer mijn geest een einde maekt
Van uwe aendachtigheid met rijmen t'onderhouden ,
Of hun , die op den schat der werelt zich betrouden ,
Iet beters beuren zal ? En of u wel een beeld ,
Noch nader als dit Riet de werelt eigen , speelt
In uw' gedachten , om leergierigen te schencken ?
My scheen de Rietstaf hier met reden in bedencken
Te kómen , aengezien hy luchtigh is en broos :
Zoo is de (b) werelt valschen ydel. Wie haer koos
Om op te rusten en te steunen , zal mijn zeggen
Door ondervindinge bestemmen , niet weerleggen.
Laet u geen schepsel toch bekooren , geen cieraet
Van Beelden na de kunst gehouwen , (c) rijkdom , staet
Noch edel bloed uw hart betoovren : want de logen
En waen en ydelheit , die duizenden bedrogen ,
Zijn hier te vinden. Hy , die zijn begeerten vest
Op iets , dat hier beneên vergaen moet , wort op 't lef
Noch van de Duivelen belachen met geschater.
Hy is een (d) Bouman , die zijn huis op vloeiend water
Wil stichten ; een bestaen , dat droncke lieden past.
Schoon gy by vrienden en bekenden als een gast
Eerbiedigh wort onthaelt , met minzaamheit bejegent ,
Die gunst is wisselbaer : indienge wort miszegent ,
En u' het los geluk den kaelen rugge keert ,
Men kent u niet. O mensch ! geloof het vry , gy eert
En dient de genen , daer men niet op magh betrouwen.
Men kan alleen op (e) Godt , en niet op menschen bouwen ,
Daer ons de nood drukt : die om 's Hemels hulpe smeekt ,
Zal niet vergaen , hoe diep hy in den rouwe steekt.

(b) *Mari justè comparatur hic mundus , quia falsitatibus amarus est , fluctibus diabolicis quatitur , viti-
orum tempestatibus commovetur.*

Cassiod. super Psal 44.

(c) *Wie betrouwen stelt op zijne rijkdommen , die zal vallen.*

Prov. 11: 28.

(d) *Como el que pone fundamento sobre las aguas , que corren : así es el ; que pone su confianza en las cosas transitorias de esta vida. Diego de Estella.*

(e) *Hieron. Cardanus : Dicebat olim Pater meus , me docens : Reverearis*

semper Deum ; ille enim fons est omnium virtutum : quod si eum deserueris , nullum habebis vitæ tue scipionem , sed in incerto perpetuo vagaberis. Lib de utilitate ex adversis capiendi.

Wilt u op dapperheit en sterkte niet beroemen :

(f) *Vixêre fortes ante Agamemno-* Een koorts vernietight haer ; de krachten zijn de bloemen
na multi, sed omnes illa- Gelijk, in eenen dagh vertreden en verdort.
chrymabiles Al wat van Helden by vermaerde Schrijvers wort
urgentur, Gelezen, zoo men dat eens konde vergelijcken
ignotique By d'Oorlogsdaeden, daer ons d'allerminste (f) blijcken
longa nocte Niet van geleverd zijn ; dewijl de grijze tijd
carent quia Ons die niet overgaf ; het zy de barsse nijd
Vate sacro. Of wel de woeftheit dit belette ; wy bevonden
Horatius. De braeffte Helden in een' diepen nacht verzwonden,

Alwaer men hun gerucht niet achterhaelen kan.

(g) *Demach-* Ook worden stercken van Godts geeft als met een' ban
tige zullen Gedreigt : (g) zy zullen zwaere en harde pijnen lijden.
harde pijnen Nu denk eens, wat zy voor een ydel paerd berijden,
lijden. Sap. Die huizen stichten als Paleizen in de lucht ;

6: 7. (h) *Hebr.* Dewijl het leven maer een schaduweis. Wat vrucht
 11: 9. En nuttigheit kan dit elendigh wroeten geven ;

(i) *Bedrie-* Nadien onze Ouders, niet zoo kort, maer lang van leven,
gelijk is de In (h) Tenten woonende, van Gode meer bezint
bevalligheit, Dan zyliên waren ? Zoo nu schoonheit u verblind,

en ydel is de (i) *Bevalligheit* is van den Wijften Vorst geleecken
schoonheit. By loos bedrogh, het schoon by ydelheit. Te steeken

Prov. 31: 30. Vol glory, en veel (k) roems te draegen op het schoon

(k) *Si de la* Van lijf en leden, zoo de werelt is gewoon,
hermosura Is even zoo, als of een Lijk, een overleden

te jactas, Vermaek schiep in zijn graf, en op de cierlijkheden
eres seme- En schoone beelden van zijn Tombe moedigh was.

jante al Zijt gy nu jaeren lang gezont en wel te pas,
muerto, que Gy moet u zelven daer niet ydel op verheffen :

se precia de Het is te vreezen, dat de vyand u zal treffen,
la pintura En uw' verdoemenis verhaesten ; want die staet
de su sepul- Is u gevaerlijk. Noit en vind de ziele baet,

tura. Diego Maer groote schade by gezontheit. (l) Zy wort rustigh,
de Estella. Wanneer het lichaem, haer dootvyand, is onlustigh

(l) *Een* En zwak, en van veel pijns bevochten en gequelt.

zwaere ziek- Wy hield hem voor gewis van hersenen ontfelt
te maakt de
ziele sober.

Eccles. 3: 2.

En dwaes , die , in het hooft met eene kling getroffen
 Niet buiten stervens nood , noch lust had van te stoffen
 Op zijnen (m) gaeven en gezonden voet : zoo zijt
 Gy waardigh , dat men u uitzinnigheit verwijt ;
 Indien de frisheit van het lichaem u doet slijgen
 In uw' gedachten , daer de ziele vast gaet hijgen
 En quijnen aen eene ongeneesselijcke quael.
 Heeft u Geleertheit in het harte met een' strael
 Verlicht ; kan iemant aen uw' toorts zijn lump ontfteeken ;
 Verheft u niet : want veel te (n) weten , veel te spreken
 In vreemde taelen , is ondienstigh , en maer wind ,
 Indien men geene deugt by zoo veel kennis vind.
 Daer gantsch Egypten in de (o) duisternis ging waeren ,
 Zagh Israël , Godts volk , de zon de lucht doorvacren ,
 By henliên was alleen van klaerheit geen gebrek :
 Gy zijt , versteecken van de Liefde Godts , en trek
 Tot deugden , steekeblind in al uw' wetenschappen
 En kennis , en gy moet , na Memphis stijl , gaen stappen
 By duister , zonder licht te scheppen uit de Zon.
 Het is elendigh , och , indien men dit eens kon
 Bevatten ! aen dat slag van dingen vast te kleven ,
 En die te volgen , en met yver na te streven ;
 Nadien zy eindigen in eenen damp en rook.

Wert iemant nu beluft het Masker van het spook
 Der werelt , aengevoert door 't lezen van mijn Dichten ,
 Gelijk een yvraer van Godt vruchtigheit te lichten ,
 En Godt te volgen langs een steekelige baen ,
 Ik zagh de zegening des Hemels mijne blaên ,
 Vol Zinnebeelden , mild besproeien en bedouwen.
 Verlosser ! Heyland ! daer de vroomen op betrouwen ,
 Is hier wat zaets gezaeit van heiligheit , van deugt ,
 Door uw' genade , laet het nut zijn voor de jeugt ,
 Die op de werelt met de zinnen noch blijft maelen ,
 En my bevestigen voor struickelen en dwaelen.

(m) *Vanidad es preciar-se el hombre de la sanidad de los pies , teniendo en la cabeza herida de muerte : así eras vano si te precias de la salud del cuerpo , teniendo el anima enferma. Diego de Estella.*
 (n) *Doctrina invalida est , quum aliter vivit Praeceptor ac loquitur , & mores sunt doctrinae contrarij : validissima autem est , cum ipse , qui praecipit , actionibus suis eam constabilit & sancit. Lod Vives de Veritate Fidei. lib. 2.*
 (o) *Exod. 10: 23.*

GLORIA IN EXCELSIS DEO.

B E M E R C K I N G E N

Op eenige punten van het

L I J D E N

ONZES ZALIGMAEKERS.

Christus biddende in 't Hofken.

O *Christe ziele ! drukt u eenigh bitter lijdén ,
En komt de Duivel u bevechten en bestrijden ,
Hier leert u Jhesus , hoe gy u gedraegen moet .
Het eenig middel , om den strijd met vleesch en bloed
Te wagen , is met hem volherdigh Godt te smeecken .
Met vyerigh bidden kan men Godt in 't harte steeken
En prickelen , gelijk met pijlen , scherp van punt .
Al wat men wenschen magh , wort biddenden gegunt .
En toegezonden van dien Machtigen daer boven .*

*O ziele ! laet gy u moedwillens dan berooven
Van zoo veel gaven , en verquist gy uwen tijd
Met ydle dingen te verhaelen , met verwijt ,
Met achterklappen , met uws naesten eer te krenken ;
Wat gaet u aen ? leert eens op uwen Heyland denken :
Gy kruist , gy pynigt hem met uwen zotten praet .
Ofleed hy van de Joën geen kruis genoeg en smaet ?*

Zijne Discipelen in slaep gevallen.

A Postelen! wie dooft de vlam
Van uwe liefde tot het Lam?
Het geeft zich voor den vyand bloot,
En worstelt deerlijk met de doot.

Een onweêr sleept den Heyland meê,
En slaapt en sluimert gy, ô wee!
Hoe wil die lasheit u vergaen?
Het is hoogh tijd van op te staen.

Hy roept u toe: Het uur genaekt.
Jeruzalem heeft hem verzaekt;
Zy kent hem niet voor Davids Zoon;
Maer boeien waerdigh, smaet en hoon.

Het uur genaekt, ô woord van Godt!
Nu denk ik aen mijn stervens lot.
De doot genaekt, de ziele scheid.
Och was ik daeglijks wel bereid!

Op de Geltzucht van Judas.

O Ziel! die Godts bevelen
verwaerloost en veracht,
En vast gaet speelen,
Verslingert om te deelen
In aertsch geluk tot wellust van de zinnen,
Gy kunt hier niet by winnen;
Durft gy dit waegen,
Gy zult het u beklaegen,
Blinde ziele, blinde ziele, blinde ziele,
Na veel dagen.

Ging Judas niet verloren
Door zijne zinlijkheit?
Helaes! wy hooren
Hoe dezen Man, gekoren

*Van onzen Godt, om Rijken te bekeeren,
Zich dwacs liet overheeren
Van snoode tochten:
Och of wy dit bedochten!
Noit voor zilver, nooit voor zilver, nooit voor zilver-
Godt verkochten.*

*Met vasten, met gebeden
Ontgaet men dezen slag;
Met vroomen zeden
En onderdanigheden;
Men moet het oor Godtyvruchte Vaders leenen,
Om zijne zonden weenen,
die graeg belijden.
Zoo doolt men niet bezijden;
Zoo zal Jhesus, zoo zal Jhesus, zoo zal Jhesus
Ons verblijden.*

— *Quid non mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames!*

O *Gierigheid, vervloekte pest!
Wat hebt gy zwaerigheid gebrouwen
In alle landen, Oost en West,
Waer Adams kinders hun onthouwen.*

*Hoe kan een Christelijk gemoed
Van u gewaegen zonder traenen,
Daer gy door eene zee van bloed
Den wegh tot hoogheit zoekt te baenen?*

*Maer nergens blijkt uw' boosheit meer,
Dan daer gy Judas hart betoovert,
Verkoopende zijn Godt en Heer.
Helaes! wat heeft hy nu veroverd?*

*O Judas! om een weinig gelt
Hebt gy de zaligheid verloren,
Uw' ziel; hoe is mijn hart ontfelt
In zulk een' droeven val te hooren!*

Bewaer ons Jēsus, lieve Godt!
Daer gy om hoogh zit by den Vader,
Op dat wy door geen aertsch genot
Verloren gaen met dien Verrader.

Petrus het rechter oor van Malchus
afhouwende.

GT toont met uw geweer,
O Petrus! wel de zucht tot uwen Heer,
Maer waerom en beraed
Gy u niet wel, eer gy zoo vinnig slaet?
Gy hebt het byster qualijk voor,
Nadien gy Malchus rechter oor
In uwen heeten yver treft.
Hy doolt gewis, die eerst zijn stuk niet wel bezest.

Indien gy met uw zwaerd
Het rechter oor van Malchus had gespaert,
En 't slinker afgesneên,
Dan scheen uw daet by my te staen op reên;
Dan was dit een Apostelslagh,
Die ons vernuft als met een' dagh
Van hooger kennis lichten zou.
Nu baert dit slaen u niet dan enckel naberouw.

O Catholijcke ziel!
Dewyl men u zoo even onderhiel
Van hoe onnutte praet
En achterklap door 't slinker oore gaet,
Zoo ondervraeg my wyders niet,
Waerom dit slaen mijn' geest verdriet;
Het rechter oore hoort na Godt,
Het slinker opent zich voor ydelheit en spot.
Magnis excidit aufis.

De Discipelen vluchtende , daer Christus
gevangen wort.

Mijn heil, mijn troost, helaes ! waer zijt gy nu gevaeren?
Al zagh ik Jesus daer gevangen en verraên ,
Noch was mijn hope , dat die kloecke Kerkpylaeren
Hem volgen zouden, en stant vastigh blijven staen.

Waer vlied gy allen dus , van schrik en angst benepen ?
Blijf staen : dit is het spoor van wren Meester niet.
O Jongers , die uw' geest en zinnen hebt geslepen
In Jesus hooge School , waer laet ik mijn verdriet !

Waer zal mijn ziel de trouwe op aerde nu gaen zoeken ,
Daer Jesus geene trouwe in zijn Discipels vind ?
O Menschen , wie gy zijt , verlaet u op geen kloecken :
Zy zwichten inden nood: hunn' woorden zijn maer wind.

Indien ge trouw begeert , het is dan tijd na boven
Te stijgen ; dat juweel en vind men niet om laegh.
De deugden worden hier vertreden en verschoven.
Men vind in ongeval tot hulpe niemand graegh.

En schoon of Petrus volgt het spoor van zijnen Heere ,
Hy volgt hem moedeloos met een bekrompen hart.
't Is waer , hy stelde zich daer even wel te weere ;
Maer niemand strijkt den prijs , indien hy niet volhard.

OP DEN

Rietstok in Jesus handen.

O Riet ! daer ik u zie in Jesus hand gedragen ,
Sta ik verlagen

Met eenen zucht :

Want zoo gy wankelt in den wind en lucht ,

Zoo wankel ik in al mijn doen.

Ik magh , helaes ! niet goets van my vermoèn ;

Dit hart van binnen

Laet zich verwinnèn ,

En van lusten voèn.

Mijn Godt ! mijn zaligheid ! nu smee ik by uw lijden ,

En bitter strijden ,

Verleen mijn ziel ,

Die , zwak als riet , zoo menigmael verviel

Tot zonden , die den Helschen brand

Verdienden , nu voort aen een' vaster stant ,

Om niet zoo even

Als riet te beven ,

In den wind geplant.

K E R S L I E D T.

Wijze: O Kersnacht.

GAet gy met vleesch en bloed te raede,
Gy rackt by Godt in ongenade,
Ja wort gebannen uit het Rijk
Der Hemelen vol zalige Engelen.
Wie zich met Gode wil vermengelen,
Die neem' van vleesch en bloed de wijk.

Hoewel de Kercke dezen regel
Van waerde houdt, en graeg haer zegel
Daer aen wil steecken, onze ziel
Magh echter wel met groot verlangen
Aen vleesch en bloed de zinnen hangen,
Daer eene Maegt van kind beviel.

Men gaet door vleesch en bloed verloren:
Maer 't vleesch en bloed van Godts Verkoren
Te naderen, Maria's Zoon
Te kussen, 't Kind waer op zy toefden,
Die eeuwen lang zijn' troost behoeften,
Maekt ons van binnen rein en schoon.

Heeft iemand jaer op jaer gesleten
Met zondigen, en Godt vergeten;
Nu is het tijdt van op te staen,
Het spoor der Harderen te volgen.
De Hemel is niet meer verbolgen
Om ongerechten te slaen.

O Christe zielen! drukgenooten
Van uwen Heyland, en verstooten
Op aerde, zet geen hartepijn
Om eenig leet u wedervaeren.
De Kersnacht brengt u blyde maeren.
Na regen volgt de zonneshijn.

BLADT W I J Z E R

der

P R E N T E N e n Z I N N E B E E L D E N .

1 DE Man, zijnen rug de schaduw en zijn aangezicht de Zonne toekeerende. Pag. 1	16 Een Schipper met eenen goeden wind uit de haven schietende. 42
2 De Postbode voor de Herberge afstijgende. 3	17 Jakob zich kledende met de ruige Bockevellen van Esau. 45
3 Rebekka in het zien van Isaak haer bedeckende met den mantel. 5	18 Een Visscher zijne vangst met het net ophaelende, behoud de groote Visschen, en werpt de kleine weder in den stroom. 48
4 De Man met zijnen hamer op den bodem van een ledigh vat slaende. 8	19 Adam in het Paradijs, gebied vorende over de dieren. 51
5 Het Beelt, betekenende de vier Monarchien, van Nabuchodonozor in zijnen droom gezien. 10	20 Moyses met een glinsterend aangezicht afkomende van den bergh Sinai. 55
6 Een Beer met eenen Bykorf in zijnen muil, en van eenen zwarm Byen gesteecken. 13	21 Een uitzinnige vallende met eenen blooten degen op eenen hoop volks. 59
7 De Schilder over zijne schildery het oordeel van eenen Boer hoorende. 15	22 Een Laurierboom, waer op de blixem neder schiet. 62
8 Een booswicht blaazende met sijven adem in eenen bak vol asche. 17	23 Een Man, met ledige emmers naer een groot vier gaende, 66
9 Een welschapen Jongeling op het spotten van eenen Kreupel van recht gaen ophoudende, en beginnende te hincken. 20	24 Het Lijk van eenen Rijcken op de baer geheven, en by de Lijkstaet sie een onvolmaekt gebouw. 69
10 De Man, het roockend Wierookvat in de hand hebbende. 22	25 Een zwijngaende met eenen appel in zijnen Muil. 73
11 De Duivel zaeiende het onkruid onder de terwe. 25	26 Een Pelgrim juweelen koopende. 76
12 Een ziecke, de liefdelijcke spijs van zich afweerde. 28	27 Een Kind, zich vermaekende met een schoon vergult Boek. 79
13 Een Peereboom van de Jongers gescut en beklommen. 32	28 Een kostelijken en cierlijken Graf. 82
14 Een Fode vindende zijn verzamelt Mamma krielende van wormen. 35	29 Een Man pluckende eenen doornetak van eenen Roozeboom. 84
15 Een Goutsmit zijne weegschaal in de hand hebbende. 38	30 Een Kind uit zijn Moeders handen eenen appel kiezende voor eenen Diamantring. 88
	31 Een tak vol appelen, dreigende te

- te breeken , en in het slijk te val-
len. 91
- 32 De Filosooph Crates van Theben
werpende zijnen rijkdom in zee. 93
- 33 Absalon met zijn hair hangen blij-
vende aan eenen Eikenboom. 97
- 34 Een brandende Kaers , waer aen
verscheide kaerssen ontsteeken wor-
den. 100
- 35 Een moedwilligh Jongeling , gieten-
de zijn water in den stroom , daer
zijn gebuer hen verzoekt om een
weinig waters. 104
- 36 De inrydinge van Jesus te Jerusa-
lem op eenen Ezels. 108
- 37 Een Kind speellende in een donker ge-
vangenhuys , en de moeder treurigh
in eenen hoek gezeten. 111
- 38 Een krijffschend Hert van Haerze-
winden bezet en benepen. 115
- 39 Een Man met zeere ooggen , en gie-
tende het oogwater op zijne naekte
voeten. 119
- 40 Jakob zich nederbuigende voor zij-
nen Broder Ezau. 123
- 41 Een Kampioen zoo stijf gewapent ,
dat hy zich tegens zijnen vyand met
den degen niet reppen kan. 127
- 42 Een Os al huppelende van den Slager
naer de Slachbank geleid. 130
- 43 Een Vrouwe , die de borst , waer in de
Kanker is , wort afgezet. 134
- 44 Een Spiegel , waer in de vlekken
van 't aengesichte bekend wor-
den. 138
- 45 Een Kind , rijdende op eenen Riet-
stok. 141
- 46 Een keysteen , uit eenen slingr door de
Lucht vliegende. 145
- 47 Het Zeestrand door eenen hoogen
vloed met vuiligheden belevt. 148
- 48 Petrus in de verheerlijcking van
Christus op den berg Thabor. 152
- 49 De jonge Tobias zijn blinden Vaders
oogen met galle bestrijckende. 155
- 50 Een Huisheer zijne gebuuren , om
datze hem den brand van zijn huis
lesschen , bedanckende. 159
- 51 Een Ouyvaer met eenen Vorsch om
hoog vliegende. 163
- 52 Christus by Herodes aengedaen met
een wit kleed. 167
- 53 Een zivarm Byen langs eene Beek
vliegende. 170
- 54 Een Boom , behangen met sneeu en
kegelen. 174
- 55 Een Postbode met eenen vollen dras-
de stad , daer hy wezen moet , ge-
nackende. 178
- 56 Ecne Rloem staende in den morgen-
stont op haer schoonste. 181
- 57 De Joodsche Priester de vederen des
Vogels , ten Altaer geschikt , op de
aschplaatse uitstortende. 185
- 58 Een Lam van eenen Wolf in den muil
gedraegen. 188
- 59 Een Misdaediger op de pijnbank
uigerekt. 192
- 60 Een Man op het breeken van zijnen
Rietstaf voor over vallende. 196

E I N D E.

Tot Rotterdam , Gedrukt by Hendrik van Puer , Boekdrucker
op de Keyfers-gracht , achter Vischers-dijck. 1668.

1999

